

***“INCREDIBLY HORRIBLE FORM OF NO-TOUCH PSYCHOLOGICAL
TORTURE”***

Sanomalehtinarratiivit musiikkikidutuksesta yhdysvaltalais- ja brittilehdissä 2003-2016

Linnea Ervasti

Maisterintutkielma

Yleinen historia

Humanistis-

yhteiskuntatieteellinen

tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2019

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Linnea Ervasti	
Työn nimi – Title "Incredibly Horrible Form of No-Touch Psychological Torture" Sanomalehtikirjoittelu musiikkikidutuksesta yhdysvaltalais- ja brittilehdissä 2003 – 2016.	
Oppiaine – Subject Yleinen historia	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year 5/2019	Sivumäärä – Number of pages 114 sivua + liitteet 11 sivua
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Musiikkikidutus on kuulunut osaksi "tehostettuja kuulustelumenetelmiä", joita on käytetty Yhdysvaltain ylläpitämissä vankiloissa esimerkiksi Irakissa, Afganistanissa ja Guantánamo Bayssa Kuubassa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan musiikkikidutukseen liittyviä diskursseja Irakin sodan 2003 – 2010 sekä terrorismin vastaisen sodan kontekstissa, erityisesti Abu Ghraibin skandaaliin ja Guantánamo Bayn vankileiriin liittyen.</p> <p>Tutkimuksen tehtävänä on selvittää, miten musiikkikidutuksesta on uutisoitu kahdessa yhdysvaltalais- ja kahdessa brittilehdessä vuosien 2003 – 2016 aikana. Tarkoituksena on analysoida, millaisia narratiiveja sanomalehtiteksteissä esiintyy, missä yhteyksissä ja millä tavalla musiikista uutisoidaan, ja miten musiikkikidutusta suhteutetaan kidutus-käsitteeseen. Yhtäältä sanomalehtiä analysoidaan kansallisesti, toisaalta ideologis-poliittisesti. Tutkimusmenetelmänä on diskurssianalyysi, jossa sanomalehtiaineistoa lähestytään kolmiportaisesti.</p> <p>Sanomalehtien uutisointitapaan vaikuttivat enemmän kansallisuus ja maantiede kuin lehden poliittinen suuntautuminen. Brittilehdissä musiikkikidutuksesta uutisoitiin melko paljon, mutta yhdysvaltalaislehtien artikkeleissa siihen viitattiin vain muutamalla sanalla. Tutkimuksen perusteella vankeja altistettiin useille tehostetuille menetelmille yhtäaikaaisesti, ja musiikki kuului osaksi menetelmiä. Musiikkia soitettiin pitkäkestoisesti kovalla volyymilla, ja sen tarkoituksena oli murtaa vangin psyykinen vastustus. Lehtiteksteissä musiikkikidutukseen ja samalla terrorismin vastaiseen sotaan liittyviä narratiiveja olivat Yhdysvaltain kansallinen turvallisuus, uhri- ja sankaritarinat, artistien suhtautuminen musiikkikidutukseen sekä syyllisten etsiminen kidutustapauksille. Analyysissä ilmeni, että kidutuksen ja ei-kidutuksen välille oli vaikea vetää selkeää rajaa.</p>	
Asiasanat – Keywords Musiikkikidutus, terrorismin vastainen sota, sanomalehdet, diskurssianalyysi	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän Yliopiston julkaisuarkisto (JYX)	
Muita tietoja – Additional information	

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1 Aiempi tutkimus	3
1.2 Tutkimusmenetelmät	9
Diskurssianalyysi ja narratiivien tutkiminen	9
Nykyajan historiantutkimus	12
Kolmiportainen lähestymistapa ja lähteet	13
1.3 Tutkimuksen konteksti	20
Sota terrorismia vastaan ja toinen Persianlahden sota	21
Vankilat ja Guantánamo Bayn vankileiri	23
Michel Foucaultin näkemys vankilasta	24
2. Näkökulmia musiikkikidutukseen	26
2.1 Kidutuksen historiaa	26
2.2 Nykykäsitys kidutuksesta	27
2.3 Musiikki ja sodankäynti	30
2.4 Musiikkikidutus: "Irresistible power that touches without touching"	32
3. Narratiivit yhdysvaltalaislehdissä	35
3.1 Yhdysvaltain kansallinen turvallisuus	35
3.2 Uhritarinat	47
3.3 Sankaritarinat	53
4. Narratiivit brittilehdissä	58
4.1 Uhritarinat	58
4.2 Sankaritarinat	69
4.3 Artistien näkemyksiä musiikkikidutuksesta	75
4.4 Syylliset	79
Yhteenveto luvuista 3 ja 4	85
5. Musiikkikidutus oikeisto-konservatiivisissa ja vasemmisto-liberaaleissa lehdissä	87
5.1 Oikeisto-konservatiiviset lehdet	87
New York Post	88
The Daily Telegraph	93
5.2 Vasemmisto-Liberaalit sanomalehdet	98
The New York Times	98
The Guardian	102
Yhteenveto	110
6. Päätäntö	112

Lähteet.....	115
Alkuperäislähteet.....	115
Muut lähteet	115
Tutkimuskirjallisuus	117
Liitteet	121

1. Johdanto

”He was kept in his cell, frequently with his hands and feet bound. He described one position he was forced to maintain in which his hands and feet were pushed through the metal bars of the cell door and then tied together. ”There was a stereo inside the cell and it played music with a sound so loud I couldn't sleep,” he said. ”I stayed like that for 24 hours.”¹

Musiikkia käytetään viihdykkeenä ja terapiamuotona, ja se on monelle tärkeä harrastus tai jopa elämäntyö. Musiikki koskettaa ja herättää kuulijassa tunteita, ja luultavasti jokaisella on jonkinlainen suhde siihen. Musiikin aiheuttamat tunteet ovat keskustelua herättävä puheenaihe, mutta harvemmin huomio kiinnittyy musiikin vahingoittavaan puoleen: siihen, miten sillä saadaan aikaan kärsimystä.²

Musiikin ja kidutuksen yhdistelmä kuulostaa järjenvastaiselta. Kidutus mielletään usein rajuksi fyysiseksi pahoinpitelyksi, tai mielikuva siitä voi liittyä keskiaikaiseen inkvisitio-instituuttiin.³ Edellä mainitussa sitaatissa kuvaillaan jatkuvan kovaäänisen musiikin estävän unensaannin. Voidaanko sitä pitää kidutuksena, vai onko se lähinnä keino painostaa ja heikentää uhria? Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa neljän eri sanomalehden näkemyksiä musiikkikidutuksesta ja jäsentää musiikkikidutuksen merkitystä laajemmalla kidutus-käsitteen kentällä.

Tutkimuksen kontekstina on terrorismin vastainen sota, jonka Yhdysvallat julisti pian 11.9.2001 World Trade Centeriin ja Pentagoniin kohdistuneiden terrori-iskujen jälkeen. Irakin sota sekä Yhdysvaltain ylläpitämät vankilat Irakissa, Afganistanissa ja Kuubassa liittyvät olennaisesti terrorismin vastaiseen sotaan. Tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena on uutisointi vankiloissa tapahtuneesta musiikkikidutuksesta. Brittiläisten The Guardian- ja The Daily Telegraph- sekä yhdysvaltalaisen The New York Times- ja New York Post -

---

¹ Guardian (13 May 2004: 4). Iraqi Crisis: ‘They abused me and stole my dignity’: Prisoner’s tale Iraqi was bound, beaten and forced to spend 18 days naked in cell.

² Ruotsalaistutkija Alf Gabrielssonin haastattelututkimuksessa perehdytään yksittäisten ihmisten muistoiin musiikillisten aiheuttamista tunnekokemuksista. Gabrielsson käsittelee tutkimuksessaan myös musiikin negatiivista puolta, kuten pelottavia muistoja (Gabrielsson 2011, 21; 135). Katso myös musiikkiin ja tunteisiin liittyvä aivotutkimus: Kantola, Miia 2012 sekä aiheeseen liittyvä väitöskirja: Peltola, Henna-Riikka 2016.

³ Mielikuva keskiaikaisesta kidutuksesta heijastui kahdessa tutkimusaineistoni lehtiartikkelissa: Guardian 22.5.2003 sekä NYP 2.12.2004, 32.

sanomalehtiartikkeleiden kautta tutkin musiikkikidutuksen käsitettä. Analysoin artikkeleista musiikkikidutukseen liittyviä narratiiveja ja sanomalehtien välisiä diskursseja, joita lehdet tuottavat lukijoille.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten neljä erilaista sanomalehteä uutisoi musiikkikidutuksesta terrorismin vastaisen sodan kontekstissa vuosien 2003 – 2016 välisenä aikana?
2. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä britti- ja yhdysvaltalaisista sanomalehdistä nousevissa narratiiveissa on?
3. Kuinka musiikkikidutusta käsitellään oikeisto-konservatiivisissa ja vasemmisto-liberaaleissa sanomalehdissä?

Ensimmäinen tutkimuskysymys on laajempi peruskysymys, joka kattaa tämän tutkimuksen idean. Siihen sisältyy myös pohdintaa musiikkikidutuksesta ja laajemmin kidutukseen liitetystä käsityksistä sekä yhteyksistä, joissa näihin käsitteisiin viitataan. Toisen tutkimuskysymyksen kautta teen kansallista ja yllirajaista vertailua, kun analysoin brittiläisiä The Guardian ja The Daily Telegraph -lehtiä sekä yhdysvaltalaisia The New York Times ja New York Post -lehtiä, ja vertailen näissä ilmeneviä narratiiveja musiikkikidutuksesta: mitä teemoja teksteistä nousee, ja mitä jätetään kertomatta. Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla analysoin sanomalehtitekstejä poliittis-ideologisesta näkökulmasta, kun vertailen vasemmisto-liberaaleja The Guardian ja The New York Times -lehtiä sekä oikeisto-konservatiivisia the Daily Telegraph sekä New York Post -lehtiä. Tämän kysymyksen kautta syvennyttään siihen, miten poliittinen suuntautuminen vaikuttaa käsityksiin ja uutisointiin musiikkikidutuksesta. Eri sanomalehdet heijastavat eri tavoin musiikkikidutukseen ja yleisemmin kidutukseen liitettyjä keskusteluja, joita puran näiden tutkimuskysymysten kautta.

Tutkimus jakautuu kuuteen pääluukuun. Johdannossa tuon julki tutkimuskysymykset ja esittelen aiheen tutkimuskenttää, tutkimusmenetelmiä sekä aineistoa. Kartoitan myös tutkimuksen kontekstia. Toisessa luvussa tuon kidutuksen ja musiikin yhteen pohtimalla kidutuksen historiaa, määritelmiä sekä musiikilla vaikuttamisen ja sodan yhteyksiä. Kaksi seuraavaa lukua sisältävät analyysia sanomalehtiaineistojen narratiiveista: kolmannessa luvussa keskityn yhdysvaltalaislehtiin ja neljännessä brittilehtiin. Viidennessä luvussa puolestaan vertailen oikeisto-konservatiivisissa sekä vasemmisto-liberaaleissa lehdissä ilmenneitä diskursseja musiikkikidutuksesta. Viimeinen luku on päätäntö, jossa vedän tutkimukseni yhteen.

1.1 Aiempi tutkimus

Kuulin musiikkikidutuksesta ensimmäisen kerran syksyllä 2017 lukiessani klassisen musiikin Rondo-lehteä, jossa oli Susanna Välimäen kolmipiiriteetti musiikkikidutuksesta.⁴ Kidutustutkimuksen saralla aihe on verrattain uusi Suomessa. Esimerkiksi musiikkiterapeutti Sami Alanne on tutkinut musiikkiterapian mahdollisuuksia kidutuksen uhrien traumojen purkamisessa väitöskirjassaan *Music psychotherapy with refugee survivors of torture*. Teoksen fokus on kuitenkin musiikkiterapiassa ja sen hoitovaikutuksissa, ja Alanne käsittelee musiikkikidutusta vain lyhyesti.⁵

Musiikkitieteilijä ja historioitsija Suzanne Cusick on perehtynyt akustiikkatieteeseen ja erityisesti akustiseen väkivaltaan sodassa. Hän on käsitellyt musiikin ja akustisen väkivallan (engl. *acoustical violence*) yhteyksiä artikkeleissaan *Music as torture / Music as weapon* (2006), *Musicology, Torture, Repair* (2008), “*You are in a place that is out of the world...*” *Music in the Detention Camps of the Global War on Terror* (2008) sekä *Towards an Acoustemology of Detention in the ‘Global War on Terror’* (2013).⁶ Tutkimuksissaan Cusick on osoittanut, että kovaäänistä musiikkia on käytetty tietoisesti ja järjestelmällisesti Yhdysvaltain toimesta terrorisminvastaisessa sodassa. Cusick on kartoittanut kuulustelutekniikkana käytetyn musiikin historiaa 1950-luvulle, jolloin kuulustelutekniikoita alettiin kehittää psykologisesta näkökulmasta Anglophone Security Services -yhtiön sponsoroimana. Tekniikoita otettiin mukaan CIA:n⁷ kuulustelukäsikirjoihin, ja myöhemmin ne tulivat osaksi Yhdysvaltain vankiloiden käytäntöjä.⁸ Cusickin mukaan Yhdysvaltain hallitus on käyttänyt ääntä ja musiikkia sota-aseena sekä vankien kuulustelutilanteen kidutusvälineenä – tästä todisteita on saatu esimerkiksi kidutuksesta vapautuneilta vangeilta, kansainvälisiltä ihmisoikeusjärjestöiltä sekä toimittajilta.⁹ Cusickin tutkimusnäkökulma on (n)etnografis-historiallinen: hän on esimerkiksi tutkinut internetin keskustelupalstoilla ja blogeissa käytyä keskustelua musiikkikidutuksesta.¹⁰

---

⁴ Välimäki 2015, 21.

⁵ Alanne 2010, 3.4: Music as Torture, Violence and Manipulation s. 46-58.

⁶ Cusick 2006, Cusick 2008a, Cusick 2008b, Cusick 2013.

⁷ CIA, engl. *Central Intelligence Agency*, Yhdysvaltain tiedustelupalvelu (Kotimaisten kielten keskus, 2015).

⁸ Cusick 2013, 275-276.

⁹ Cusick 2013, 275-276, Pieslak 2009; Pieslak 2010, 1.

¹⁰ Cusick 2006.

Cusick mukaan ongelma musiikkikidutuksessa on voimakas ääni, ei musiikki tai kappale sinänsä.¹¹ Vuonna 2013 julkaistussa tutkimuksessaan hän on perehtynyt neljän henkilön kokemuksiin musiikkikidutuksesta vankeusaikana. Tässä tutkimuksessa yksi haastateltava on ollut Bagdadissa Camp Cropperin vankilassa, Irakissa; kaksi Guantánamo Bayssa Kuubassa sekä yksi useissa eri vankiloissa Afganistanissa, Irakissa sekä Guantánamo Bayssa. Cusick painottaa tutkimuksessaan yksilön kokemuksellista näkökulmaa ja selittää musiikin käytön väkivaltaisuutta sillä, että äänen vaikutuksesta uhrin luut värähtelevät fyysisesti äänien kanssa. Tämä pahoinpitelee vankien kehoja ja on samalla psyykkisesti haavoittavaa, sillä musiikki “räjäyttää” yksilöllisyyden palasiksi. Uhrilla ei ole kontrollia omista ajatuksistaan eikä hän pysty hallitsemaan itseään. Samalla kun uhri on eristettynä sellissä, hän on samalla musiikin aiheuttamassa ei-yksityisessä tilassa.¹²

Cusick mainitsee, että moraalisesti ja poliittisesti kyse on kidutuksesta, ei musiikista sinänsä. Kuitenkin hän painottaa musiikin erityistä siinä, että se kohdistuu uhrin sielun ja psyyken murtamiseen. Toisaalta näkisin, että myös muilla kidutusmenetelmillä, kuten stressiasennoilla ja välkkyvillä valoilla, pyritään hajottamaan uhrin psyyke. Cusick väittää, että erona muihin menetelmiin on se, että musiikki hajottaa uhrin sisäisen maailman, itsetuntemuksen sekä autonomian. Hän kertoo tämän johtuvan ääniaaltojen aiheuttamasta värähtelystä ja valta-asetelmista kiduttajan ja kidutettavan välillä: musiikille altistunut keho ja luusto värähtelee musiikin ääniaaltojen mukana ja uhrista tulee värähtelyn vuoksi vangitsijan musiikin tuote. Tämä pahoinpitelee vankien kehoja ja estää uhrin hallintaa omaan kehoonsa. Täten uhri menettää yksilöllisyytensä ja minuutensa: hän on vangitsijansa hallittavissa.¹³

Suzanne Cusickia voidaan pitää musiikkikidutustutkimuksen pioneerina, ja tutkimussaralla hänen tutkimuksiinsa viitataan usein.¹⁴ Myös omalle tutkimukselleni erinomaista pohjaa ja vertailukohtaa antavat hänen tekstinsä, joista saan musiikkitieteellistä ja psykologista näkökulmaa tutkimukseeni. Eräässä artikkelissaan Cusick esittää, että musiikki on sen uhreille paitsi kidutusta, myös Yhdysvaltain valtapolitiikan symboli – eritoten muslimille *“music is the medium of ubiquitous, irresistible power that touches without touching has been imposed*

---

¹¹ Esimerkiksi Cusick 2008, 1-2, Radical Musicology.

¹² Cusick 2013, 275-279.

¹³ Cusick 2008, 17-18; Cusick 2013, 276.

¹⁴ Guardian 30.9.2015; Esimerkiksi Lily Hirsch, Jonathan Pieslak, Morag J. Grant.

*on representatives of the entire Muslim world. Music, then, is not only a component of “no touch torture” but also a component of the US’ symbolic claim to global sovereignty.”*¹⁵

Brittiläinen musiikkitieteen- ja historian tutkija Morag J. Grant on tutkinut musiikin, historian sekä lain yhteyksiä ja on perehtynyt pitkän aikavälin musiikkikidutuksen historiaan. Hän on myös julkaissut useita artikkeleita liittyen musiikkikidutukseen.¹⁶ Cusickin tavoin Grant on tutkimuksissaan pyrkinyt osoittamaan musiikin erityislaatuisuutta kidutusmenetelmänä. Grantin mukaan se poikkeaa muista kidutuksen muodoista, koska se aiheuttaa samanaikaisesti fyysistä ja psyykkistä kipua uhrille ollen kiduttajalle hyödyllinen menetelmä.¹⁷ Hänen mukaansa musiikki myös vahvistaa kiduttajan ja kidutettavan välisiä valtasuhteita toimien kommunikaation välineenä osapuolten välillä.¹⁸ Vaikka osapuolet eivät suoranaisesti keskustelisi keskenään, musiikki tuottaa vuorovaikutusta heidän välilleen. Hänen mukaansa kidutuksessa käytetään todennäköisesti yleisesti tunnettuja tai poliittisesti vaikuttavia kappaleita, mutta tosiasiaa sillä ei ole väliä, mitä musiikkigenreä ja tyyliä käytetään.¹⁹

Morag J. Grant on aktiivinen tutkija, ja esimerkiksi johti vuosien 2008 – 2014 aikana työryhmää *Music, Conflict and the State* koskien musiikin ja väkivallan tutkimusta.²⁰ Grant antaa laajan kuvan kidutuksen ja musiikin välisistä yhteyksistä ottaen huomioon historiallisen, musikaalisen, teoreettisen sekä musiikillisen kommunikaation näkökulmia. Merkittäviä ovat Grantin määrittelemät musiikin ja väkivallan kaksi kontekstia, joita ovat musiikin käyttö väkivaltaan valmistautumisessa eli ennen kidutusta sekä musiikin käyttö väkivallan/kidutuksen yhteydessä.²¹ Toisaalta musiikkikidutuksessa uhria voidaan lähestyä tämän aseman mukaan:

---

¹⁵ Cusick 2006.

¹⁶ Esimerkiksi Grant 2013, Grant 2014, Grant 2016.

¹⁷ Grant 2016; 2014, 14-15. Grant lisää, että musiikkikidutus on tarkoituksellista eikä herätä kiduttajassa katumuksen tunteita – tähän päästäkseen kiduttajan on ylitettävä biologisia ja tunteisiin perustuvia esteitä, jotta pystyy aiheuttamaan väkivaltaa uhriin tuntematta katumusta. Tästä näkökulmasta en tulkitse musiikin olevan kovin erityinen kidutusmenetelmä: menetelmästä riippumatta kiduttaja ei välttämättä koe empatian tai katumuksen tunteita, sillä myötälämisen tunteet ovat kiduttajakohtaisia. Lisäksi muissakin menetelmissä voidaan aiheuttaa psykosomaattista painostusta uhriin.

¹⁸ Grant 2014 13-14.

¹⁹ Grant 2014, 11; Grant 2016.

²⁰ *Music, Conflict and State. Summary of research activities and achievements, 2008 – 2014.*

http://www.mjgrant.eu/mjg/mcs_files/Music%20Conflict%20and%20the%20State_Final%20Report.pdf.

Työryhmä jaottee väkivallan ja musiikin eri osa-alueisiin, joita ovat musiikki ja lasten asema sodassa; musiikin soittaminen radiosta sota-aikana; musiikki ja kolonialismi; musiikki, vihamielisyys ja kansanmurhat; musiikki rangaistuksissa; laulamaan tai musiikin kuuntelemiseen pakottaminen. Grant 2008 – 2014.

²¹ Grant 2008-2014, 3.

musiikkia soitetaan uhrille tai uhri pakotetaan tuottamaan musiikki itse riippuen uhrin taustasta.²²

Musiikkitieteilijä ja historioitsija Lily Hirsch on tutkinut musiikin merkitystä muun muassa Yhdysvaltain rikollisuuden ennaltaehkäisyssä, rangaistusmenetelmänä ja kidutuksena. Teoksessaan *Music in American Crime Prevention and Punishment* hän pohtii sitä, onko musiikki enää musiikkia, kun sitä käytetään kidutuksena. Muuttuuko siis musiikin merkitys sen funktion muuttuessa. Hirsch kritisoi musiikin “hyvyyden” ja kauneuden pilaamista, ja hänkin painottaa, että “ongelmana on kidutus eikä musiikki”.²³ Hirschin pohdinnat tuovat tutkimukselleni sopivaa näkökulmaa, sillä useissa aineistoni sanomalehtiartikkeleissa kirjoitetaan siitä, mitä musiikkia erityisesti on käytetty kidutuksessa. Tietyn musiikkityylin julistaminen kidutukseksi ei olekaan pääpointti vaan kovan ja pitkäkestoisen äänen tuottama henkinen ja fyysinen kipu.

Tutkija ja säveltäjä Jonathan Pieslak on tehnyt musiikkikidutukseen liittyvää haastattelututkimusta yhdysvaltalaissoitilaiden näkökulmasta.²⁴ Hän on perehtynyt eri lauluvalintojen ja musiikin eri genrien, kuten rap- ja rock-musiikin funktioon kidutuksessa, ja pohtii yhdysvaltalaissoitilaan suhdetta musiikkiin ja suhdetta sen käyttämiseen kuulusteluissa. Hän ei kuitenkaan ota kantaa siihen, onko kuulustelutilanteessa käytetty musiikki kidutusta vai ei.

Historiantutkija W. Fitzhugh Brundage on tutkinut yhdysvaltalaisen kidutuksen historiaa teoksessaan *Civilising Torture*.²⁵ Kirjassa hän avaa yhdysvaltalaisesta kidutuksen perinnestä 1500-luvulta 2010-luvulle muun muassa yhdysvaltalaisen oikeusjärjestelmän, vankiloiden olosuhteiden sekä yhdysvaltalaisen ulko- ja sisäpolitiikan kidutusdiskurssien näkökulmasta. Brundage kiinnittää huomiota myös terrorismin vastaiseen sotaan liitettyihin kidutustapauksiin analysoiden Bushin hallinnon poliittisia toimia ja lausuntoja, yhdysvaltalaisia oikeuskäsityksiä ja CIA:n osallisuutta kidutuksiin. Hän tavoittaa terrorismin vastaisen sodan ytimen yhdysvaltalaisessa toiseuttamiskurssissa ja politisoinnissa: 11.9.2001 tapahtuneiden terrori-

---

²² Grant 2014, 15. Grant on tutkinut myös musiikkikidutuksen muotoa, jossa vanki pakotetaan laulamaan uhaten fyysisellä pahoinpitelyllä. Esimerkiksi hän kirjoitti kidutustapauksesta Turkissa 1985, jossa vangit pakotettiin laulamaan pääasiassa marsseja. Vangit vietiin ulkoilmaan laulamaan, ja mikäli laulaminen epäonnistui, heitä saatettiin lyödä (Grant 2014, 5, 10).

²³ Hirsch 2012, 125.

²⁴ Pieslak 2009.

²⁵ Brundage 2018, 290-333.

iskujen aiheuttajat nähtiin Yhdysvaltain edustaman sivilisaation vihollisina. Kansakuntaa uhkaavia terroristeja ei voinut pitää edes ihmisinä, ja kansaa suojelevan yhteiskunnan tehtävänä oli poistaa turvallisuusuhka. Tämä oikeutti terrorismista epäiltyjen kiduttamisen tai antoi aihetta kiertää kidutuksen vastaisia lakeja.²⁶ Toisaalta Brundage tuo esiin myös kidutusta vastustavien yhdysvaltalaispoliitikkojen näkökulmia.²⁷ Kidutusmenetelmistä kirjoittaja kertoo jonkun verran viitaten myös kovaäänisen musiikin käyttöön, mutta menetelmien kuvailu ei ole teoksen keskiössä.

Laajemmin kidutusmenetelmiä kuvailevat Karen J. Greenberg ja Joshua L. Dratel toimittamassaan teoksessa *The Torture Papers*. Kirjoittajat antavat lukijalle tietoa Irakissa sijaitsevan Abu Ghraibin vankileirin olosuhteista ja vankien kohtelusta.²⁸ Tutkimus perustuu Washington Postin ja muun lehdistön toimittajilta saatuihin tietoihin, jotka koskevat Abu Ghraibia. Greenberg ja Dratel pyrkivät oikeustieteen näkökulmasta tarkastelemaan, miten vankien kohtelua on oikeutettu: miten kiduttajat ovat perustelleet uhrien pahoinpitelyjä lain puitteissa. Kirjoittajat pohtivat myös Yhdysvaltain presidentin ja hallituksen suhtautumista lakeihin ja kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Geneven yleissopimukseen ihmisten kohtelusta sodassa. Lähestymistapa lain näkökulmasta toistuu useissa aineistoni artikkeleissa, joita käsittelemän myöhemmin. Musiikki tai kova ääni kuulustelutilanteissa ja rangaistusmenetelmänä mainitaan Greenbergin ja Dratelin teoksessa 13 kertaa, mikä on vähän suhteessa siihen, että teos on yli 1000 sivua pitkä liitteinen. Esimerkiksi vesikidutus²⁹ mainitaan paljon useammin. Tämä kertoo siitä, että musiikin roolista kidutuksen kentällä ei ole tehty kovin paljon tutkimusta, eikä se ole saanut huomiota.

Musiikkikidutus on tutkimuskohteena mielenkiintoinen ja hedelmällinen, vaikka tutkimuksellisesti sillä ei ole vielä pitkää historiaa. Tutkimukset musiikkikidutuksesta ovat liittyneet terrorismin vastaiseen sotaan ja britti- sekä yhdysvaltalaissoitilaiden toimiin

---

²⁶ Brundage 2018, 292, 302-303, 313-314, 316.

²⁷ Brundage 2018, 309.

²⁸ Greenberg, K.J; Dratel J.L. 2005.

²⁹ Vesikidutus eli waterboarding perustuu vanhalle kiinalaiselle vesikidutusmenetelmälle, jossa vangin otsalle tiputettiin vesitippoja ennalta-arvaamattomissa jaksoissa pyrkimyksenään saada vanki hulluksi (Rejali 2009, 110). Vesikidutusta on harjoitettu monella eri tavalla, esimerkiksi NYT:n artikkelissa kuvattiin menetelmää, jossa vettä kaadettiin vangin suuhun ja nenään siten, että vanki tunsu hukkuvansa (NYT 21.5.2008, A.21). Guardianissa kuvattiin sellaista vesikidutuksen muotoa, jossa vanki kiinnitettiin pyörivälle puualustalle pää huputettuna. Kuulustelijat pyörittivät vankia, ja kuulustelijat kaatoivat vangin ylle vettä. (Guardian 13.10.2014). Brundagen mukaan ”tehostetuista kuulustelumenetelmistä” vesikidutus oli julmin kidutusmuoto (Brundage 2018, 2).

vankileireillä, jotka ovat tämänkin tutkimuksen kontekstina. Vähemmän tutkimuksissa on käsitelty musiikkikidutustapauksia ennen 2000-lukua, vaikka esimerkiksi jo 1970-luvulla brittiagentit olivat käyttäneet kovia ääniä ja melua painostuskeinona terrorismista epäiltyihin irlantilaisiin vankeihin kuulusteluja varten.³⁰ Aiheeseen liittyvät tutkimukset koskien aikaa ennen 2000-lukua ovat painottuneet pitkälti musiikin rooliin sodassa ja politiikassa liittyvässä musiikin käytössä. Esimerkiksi Suomessa Neuvostoliittoon ja musiikkiin perehtynyt historiantutkija Simo Mikkonen on tutkinut musiikin valtaa ja säveltäjien roolia 1930-luvun Neuvostoliitossa teoksessaan *Music and power in the Soviet 1930s: a history of composers' bureaucracy*.³¹ Tutkimuskentän laajetessa myös tutkimusnäkökulmat lisääntyvät. Esimerkiksi saksalainen historiantutkija Jessica Gienow-Hecht on perehtynyt klassisen musiikin rooliin kansainvälisissä suhteissa ja ihmisoikeuksissa, erityisesti Yhdysvaltain ja Saksan näkökulmasta.³² Tällä hetkellä hän johtaa Berliinin yliopiston John F. Kennedyn instituutissa tutkimusprojektia *The Quest for Harmony: Classical Music, Emotion, and the Discourse of Human Rights in the United States since World War Two*.³³

Morag J. Grant on todennut, että musiikkia on luultavasti käytetty kidutuksen yhteydessä niin kauan kun on ollut kidutusta.³⁴ On siis mielenkiintoista, että musiikkikidutustutkimus on lisääntynyt vasta viime vuosikymmeninä. Internetistä on löydettävissä paljon materiaalia musiikkikidutukseen liittyen, kuten vankien haastatteluja heidän kokemuksistaan vankilassa oloajasta ja musiikkikidutuksesta. Myös kidutuksen vastaisilla sivustoilla, kuten Reprieve.org -sivustolla, on materiaalia aiheeseen liittyen.³⁵ Monet aihetta käsittelevät tutkimukset perustuvat uutisointiin ja kidutuksesta vapautettujen vankien haastatteluihin, mutta tutkijakunta on pieni. Tämän huomaa esimerkiksi siinä, että pieni joukko samoja tutkijoita toistuu eri kirjoituksissa: Cusick on tutkimuskentällä konkari, johon muut tutkijat viittaavat

---

³⁰ Pieslak 2009, 87. Pieslak mainitsee, ettei musiikki sinänsä ollut painostuskeinona, vaan suhisevat hss-äänit sekä muutenkin meluisat äänet. Äänillä oli kuitenkin sama tavoite kuin Yhdysvaltain kuulusteluissa käytetyllä musiikilla: äänien tarkoituksena oli ärsyttää vankeja niin paljon, että he myöntävät kaiken kunhan äänet loppuisivat. (Guardian 14.9.2004).

³¹ Mikkonen 2009

³² Gienow-Hecht 2015.

³³ Freie Universität Berlin 20.10.2018. Katso lisää projektista osoitteesta <https://blogs.fu-berlin.de/musicandhumanrights/>.

³⁴ Tromolo Productions 8.5.2017: Morag J. Grantin haastattelu: <https://twitter.com/musictorture>.

³⁵ Reprieve (10.12.2008): <https://reprieve.org.uk/search-results/?keywords=music+torture>. Reprieve on ihmisoikeusjärjestö, joka perustettiin vuonna 1999 Clive Stafford Smithin toimesta. Järjestö ajaa muun muassa kidutuksen uhrien sekä ilman oikeudenkäyntiä tuomittujen vankien oikeuksia (Reprieve: <https://reprieve.org.uk/about/>).

usein teksteissään. Esimerkiksi Pieslak mainitsee Cusickin ja toisin päin, ja Hirsch viittaa näihin molempiin.

Musiikkikidutus-aihetta on tutkittu esimerkiksi musiikkitieteen ja kidutushistorian näkökulmasta, teknologian muutosten kautta sekä kansainvälisten ihmisoikeuskampanjojen näkökulmasta.³⁶ Musiikkitieteilijät ovat pyrkineet tavoittamaan musiikin psyko-fyysisiä sekä menetelmällisiä vaikutuksia kidutuksessa. Historioitsijoiden ja oikeustieteilijöiden mielenkiinnon kohteina ovat olleet musiikin rooli sodankäynnissä sekä kidutus ja terrorismin vastaisen sodan diskurssi. Käsillä oleva tutkimus on jatkumoa kidutushistorian tutkimukselle, mutta aiheeseen liittyvää sanomalehtitutkimusta lähihistorian näkökulmasta ei ole aiemmin tehty aiemmin Suomessa. Tällä tutkimuksella saadaan uutta näkökulmaa musiikkikidutuksen laajemmasta, julkisesta keskustelusta. Myös terrori-iskut Euroopassa 2010-luvulla aikana ovat antaneet aihetta tutkia terrorismin vastaiseen sotaan liittyviä keskusteluja. Sanomalehtitutkimuksen historiallisesta näkökulmasta voidaan paremmin ymmärtää muuttuvaa maailmaa ja maailmassa käytettyjä käsitteitä.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tässä aluvussa esittelen tutkimusmenetelmiin liittyviä seikkoja. Pohdin diskurssianalyysia sekä narratiivien tutkimusta sanomalehtitutkimuksessa ja tutkimuksen rajaukseen liittyviä huomionarvoisia asioita. Esittelen myös kolmiportaisen lähestymistavan periaatteet sekä sanomalehtiaineiston.

Diskurssianalyysi ja narratiivien tutkiminen

Tekstien ja niiden välillä käytyjen diskurssien analyysi on keskeisessä osassa tätä tutkimusta. Diskurssi on laaja käsite, mutta tässä tapauksessa tarkoitan diskurssilla Norman Faircloughia mukaillen kirjoitettua kieltä ja tekstejä sekä kielenkäyttöä.³⁷ Kielitieteen professori Sari Pietikäisen mukaan kielen ja mediassa käytettyjen diskurssien tutkiminen auttaa ymmärtämään tutkittavan ajan sosiaalista maailmaa ja ihmisten toimintaa maailmassa. Diskurssitutkimuksen tarkoituksena on, että todellisuuden ajatellaan muodostuvan sosiaalisessa kanssakäymisessä, ja sen hahmottamiseksi tutkitaan erilaisia kielellisiä merkityksiä. Vaikka monet sanat tai kielelliset merkitykset säilyvät, kieli ja käsitteet muuttuvat jatkuvasti niiden ollessa

---

³⁶ Grant 2014, 16.

³⁷ Fairclough 1997, 75. Myös kuvat ovat olennainen osa diskurssia, mutta tässä tutkimuksessa jätän ne pois laskuista.

vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa.³⁸ Tekstit ja kieli ovat keino kuvata tapahtumia ja todellisuutta, ja koska kieli muuttuu, myös asioita ja ilmiöitä kuvaavat tavat muuttuvat. Esimerkiksi mediatekstit kirjoitetaan usein yleiskielellä, joka on yhteistä lukijakunnalle ja täten lukijoista käsin muotoutunutta. Toisaalta mediassa käytetyt ennalta tuntemattomat käsitteet saattavat tulla lukijoille arkikäyttöön.

Journalismin ja kriittisen diskurssianalyysin tutkija John Richardson on tutkinut uutisten merkitystä yhteiskunnassa. Hänen mukaansa ihmiset ymmärtävät medioiden kautta paremmin elämäänsä ja asemiaan maailmassa.³⁹ Esimerkiksi sanomalehtien ja uutisten seuraaminen rakentaa ihmisten identiteettiä, auttaa tätä ymmärtämään itseään ja omaa paikkaansa maailmassa. Diskurssien ja ympäröivän maailman vuorovaikutussuhde rakentaa kulttuuriamme eli sitä, mitä me olemme tässä maailmassa yhdessä muiden kanssa. Kuvaamme tapahtumia, ihmisiä, itseämme, tapahtumakontekstia, ja laajemmassa mittakaavassa se on oman kulttuurimme representoimista.⁴⁰ Yhteiskunnan muutokset vaikuttavat täten siihen, miten esimerkiksi käsitettä kidutus käytetään uutisoinnissa, ja millaisia uusia merkityksiä se saa eri yhteiskunnissa eri aikoina.⁴¹ Käsitehistorioitsija Reinhart Koselleckin mukaan sanomalehtien ja kielen välinen suhde on kaksisuuntainen: voidakseen tehdä tulkintoja sanomalehtiteksteistä tutkijan on ymmärrettävä yhteiskunnallista tilannetta sekä sitä, mitä merkityksiä käsitteillä oli tai on aikalaiskirjoittajille ja lukijoille –toisaalta sanomalehdet itse ovat avain käsitteiden ymmärtämiseen. Yhteiskunnan ja kielen ymmärtäminen ovat siis tutkimuksen lähtökohtia.⁴² Esimerkiksi eri kulttuuritaustaiset toimittajat voivat kirjoittaa hyvin eri tavalla tapahtumista, ja toisaalta lukijoiden oma tausta ja asenteet vaikuttavat siihen, miten he tulkitsevat uutista.

Diskurssin tutkimisessa olen keskittynyt Kimmo Mäkilän esimerkin mukaisesti aluksi siihen, miten tapahtumat representoidaan eli tuotetaan uudelleen sanomalehdissä. Tällä tarkoitan sitä, millä tavoin ja missä yhteyksissä musiikkikidutuksesta kirjoitetaan: kenen ääni tuodaan tekstissä kuuluville, mitä kielellisiä keinoja kuvailuissa käytetään, minkä verran musiikkikidutuksesta kirjoitetaan.⁴³ Esimerkiksi usein teksteissä musiikkikidutukseen viitataan

---

³⁸ Pietikäinen 2009, 1.1 Kieli sosiaalisena toimintana.

³⁹ Richardson 2007, 7.

⁴⁰ Pietikäinen 2009, 2.2 Diskurssin voima, 2.3 Diskurssit ja representaatio.

⁴¹ Pietikäinen 2009, 1.5 Diskurssin säännönmukaisuus ja vaihtelevuus.

⁴² Koselleck 2002, 22-23.

⁴³ Mäkilä 2007, 135, 137, 139.

sanoilla “*loud music*”, ja siitä kerrotaan luettelomaisesti muiden painostusmenetelmien kanssa, kuten “*strobe lights*” tai “*sleep deprivation*”. Toisinaan painostuksena käytettyä musiikkia kuvaillaan adjektiiveilla ja kuvailevilla verbeillä “--*forcing them to listen to incessant piercing music*”⁴⁴ tai “[*L*]oud music thumped”⁴⁵. Keskeistä tässä on pyrkiä hahmottamaan, paisutellaanko asiaa vai vähätelläänkö sitä. Tapahtumien todellisuutta lukija ei pääse kokemaan, mutta erilaisista uutis- ja tietolähteistä saadaan monia näkökulmia siihen, miten asioiden esitetään tapahtuneen.

Representaatioista rakentuu diskursseja, suurempia kokonaisuuksia, jotka antavat tietynlaisen kuvan musiikkikidutuksesta.⁴⁶ Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että eri sanomalehdissä lukijalle tulee vastaan monta diskurssia musiikkikidutuksesta.

Diskurssianalyysin lisäksi on mielekäästä tutkia myös tarinoita, joita musiikkikidutuksesta on tehty. Holokaustiin liittyviä sanomalehtidiskursseja tutkinut Antero Holmila muistuttaa sanomalehtien olevan narratiivien rakentajia. Tekstit eivät ole irrallaan toisistaan, vaan ne rakentavat intertekstuaalisesti tarinoita tapahtumista.⁴⁷ Aineistossani on lehtiartikkeleita, joissa musiikkikidutusta kokenut henkilö kertoo kokemuksistaan, tai yhdysvaltain armeijan veteraani tuo julki näkemyksensä vankien kohtelusta. Nämä erilaiset tarinat muodostavat erilaisia näkökulmia musiikkikidutuksen ympärille luoden laajempaa kuvaa siitä, mitä kidutuksesta ja musiikin käyttämisestä siinä on ajateltu. Narratiivien tutkiminen antaa tilaa yksilöllisten ja yhteisöllisten näkökulmien tutkimiseen, kuitenkin liittäen ne suurempaan kontekstiin.⁴⁸ Tutkimuksessani kiinnitän huomiota siihen, millaisia narratiiveja yhdysvaltalais- sekä brittilehdissä rakennetaan kansallisesti sekä siihen, millaisia diskursseja musiikkikidutuksesta esiintyy poliittisesti eri tavalla suuntautuneissa sanomalehdissä.

Joukkotiedotusvälineillä on vaikutusvaltaa lukijoidensa arvoihin, asenteisiin, tietoon ja sosiaalisiin suhteisiin.⁴⁹ Sanomalehdet ovat vain yksi väylä tutkittavan aiheen diskurssin ja narratiivien kartoittamisessa ja siihen liittyvien käsitteiden ymmärtämisessä, mutta erityistä sanomalehdissä on se, että ne kirjoittavat ensikäden historiaa, jolla on vaikutusta käsitykseen

---

⁴⁴ NYT 1.6.2004.

⁴⁵ NYT 15.5.2004.

⁴⁶ Mäkilä 2007, 137.

⁴⁷ Holmila 2011, 6-7; Pietikäinen 2006, 4.1 Intertekstuaalisuuden käsite diskurssintutkimuksessa.

⁴⁸ Pietikäinen 2009, 3.4 Narratiivin käsite diskurssintutkimuksessa.

⁴⁹ Fairclough 1997, 10.

tapahtumista myöhemmin.⁵⁰ Sanomalehtiaineisto sopii siis tällaiseen tutkimukseen, jossa tutkitaan yhtäältä tapahtumista tehtyjä narratiiveja ja toisaalta käsitteiden sosiaalis-poliittisia merkityksiä sekä niiden muutosta.

Nykyajan historiantutkimus

Rajaan tutkimukseni käsittelemään terrorismin vastaisen sodan aikaa, mutta lehtiartikkeleiden aikarajaus on tässä vuosien 2003 – 2016 välillä. Käytännössä rajauksena toimii toinen Persianlahden sota ja sen jälkipuinti, mihin liittyvät erityisesti Yhdysvaltain ja liittoutuneiden armeijan vankileirit. Sodan jälkipuinti antaa paljon aihetta uutiskirjoittelulle, joten tutkimuskenttä voi olla jopa hedelmällisempää sodan jälkeen. Esimerkiksi vankiloista vapautettuja haastatteleamalla on saatu uutta tietoa kidutuksista.

Aikarajauksesta johtuen tutkin äskettäin tapahtuneita asioita historiantutkimuksen näkökulmasta. Historiantutkijan Michael D. Kandiahin mukaan nykyhistorian (*contemporary history*) tutkimuksen tarkoituksena on antaa historiallista ymmärrystä ja selityksiä tämän päivän tapahtumiin.⁵¹ Kun tutkimusaihe ja käsite musiikkikidutus on verrattain uusi, ei ole olemassa valmista tarinaa musiikkikidutuksesta sinänsä, vaan sitä luodaan jatkuvasti eri medioiden ja tutkimuskirjallisuuden kautta. Lukijat muodostavat sanomalehdistä saatujen näkökulmien perusteella oman näkemyksensä musiikkikidutuksesta, ja noin kymmenen vuoden aikavälillä on todennäköisesti huomattavissa jotain muutosta käsitteiden merkityksessä.

Tutkimukseni ajoittuu lähelle nykypäivää, minkä luulisi helpottavan ymmärrystä lehdissä käytetyistä kielestä sekä kuvatusta maailmasta. Kuitenkaan en voi tuudittautua siihen, vaan analyysiin on suhtauduttava kriittisesti ja asianmukaisella näkökulmalla. Esimerkiksi nykyhistorian tutkimuksessa ongelmana voi olla saatavilla aineiston valtava määrä, mikä vaatii erityisen huolellista rajausta.⁵² Utisoinnissa on tärkeää ymmärtää sen ajallinen ulottuvuus: niistä aiheista kirjoitetaan, mitkä koetaan tärkeiksi juuri silloin. On muistettava myös, että lähimenneisyyden tapahtumat voivat saada erilaisen mittakaavan pitkällä aikavälillä. Asiat,

---

⁵⁰ Holmila 2007, 21; 2011, 7.

⁵¹ Kandiah 2008. Kandiah toimii johtavana tutkijana Lontoon King's Collegen yliopiston Institute of Contemporary British History -laitoksessa.

⁵² Catterall 1997, 446. Catterall muistuttaa myös suullisen historian tärkeydestä: kun voidaan haastatella yhä elossa olevia ihmisiä, saadaan historian tutkimukselle arvokasta muistitietoa, jota ei myöhemmin enää voi kerätä (Catterall 1997, 448-449).

joista lehdissä nyt kirjoitetaan, saattavat vaikuttaa pitkällä tähtäimellä merkityksettömiltä. Kuitenkin tämän ajan kirjoitukset vaikuttavat siihen, millainen kuva tapahtumista annetaan tuleville sukupolville. Peter Catterall muistuttaa historian tutkimuksen tärkeydestä nykyhetken dokumentoinnissa, yhteisöjen olemassaolossa ja niiden välisistä dynamiikoissa. Kuvausta nykyhetkestä ei voida hänen mukaansa jättää vain lehdistölle, jolla voi olla taipumus tehdä sensaatiotarkoituksia lehtijuttuja – historian avulla voidaan ymmärtää laajemmin tätä päivää ja ihmisiä tässä hetkessä.⁵³

Kun kyseessä on useampaan eri maahan liittyvää tutkimusta, puhutaan yllirajaisuudesta. Pasi Ihalaisen mukaan poliittisten kulttuurien vertailevalla tutkimuksella saadaan näkökulmia käsitteiden ymmärtämiseen eri yhteiskunnissa sekä siihen, miten niitä ei haluta ymmärtää.⁵⁴ Valtion harjoittamalla ulkopolitiikalla sekä kansallisilla turvallisuuspoliittisilla näkemyksillä on vaikutuksia siihen, miten ja mitä musiikkikidutuksesta uutisoidaan. Keskeistä on yllirajainen vertailu erilaisista representaatioista, joita aiheesta tehdään.⁵⁵ Esimerkiksi mediatutkimuksessa on tärkeää huomioida ja ymmärtää eri kulttuureja, ja vertailulla nostetaan esiin kulttuurien omia narratiiveja sekä laajemmassa kontekstissa yllirajaisia narratiiveja.⁵⁶

Kolmiportainen lähestymistapa ja lähteet

Sanomalehtianalyysin metodina käytän soveltavalla otteella sosiologi ja mediatutkijan Eoin Devereuxin kolmiportaista lähestymistapaa, jossa tutkimuskysymyksiä lähestytään hermeneuttisesti, laajemmista kokonaisuuksista pienempiin yksityiskohtiin. Ensimmäisellä portaalla huomio kiinnitetään median instituutioihin, toisella tekstien sisältöön sekä rakenteeseen ja kolmannella siihen, mitä teemoja teksteistä löytyy.⁵⁷ Kolmen portaan avulla pyrin hahmottamaan musiikkikidutuksesta käytyä diskurssia sekä siihen liittyviä narratiiveja sanomalehdissä.

---

⁵³ Catterall 1997, 450. Esimerkiksi tutkija Elizabeth Poolen mukaan kansainvälisissä medioissa islamia on demonisoitu uhkaksi länsimaille tuottamalla ja ylläpitämällä islamin vastaisia ideologioita (Poole 2002, 17).

⁵⁴ Ihalainen 2016, 2.

⁵⁵ Samaa metodia käyttää Antero Holmila väitöskirjassaan, joka koskee holokaustiin liittyvää keskustelua suomalaisissa, ruotsalaisissa ja yhdysvaltalaisissa lehdistöissä vuosien 1945-1950 aikana (Holmila 2007).

⁵⁶ Holmila 2007, 25.

⁵⁷ Devereux 2003, 96. Devereuxin kolmas vaihe on perehtyä siihen, mitä merkityksiä teksteillä on lukijakunnalle. On haastava tavoittaa, millaisia merkityksiä brittiläinen ja yhdysvaltalainen lukijakunta antaa teksteille, joten sen sijaan pyrin keskeisten käsitteiden avulla analysoimaan teemoja ja narratiiveja teksteistä.

Kolmiportaisen lähestymistavan ensimmäisenä vaiheena esittelen aineiston sanomalehdet. Aineistona tässä on kaksi brittiläistä sanomalehteä, The Guardian ja The Daily Telegraph sekä kaksi yhdysvaltalaisista sanomalehteä, The New York Times ja New York Post.⁵⁸ Huomionarvoista on, että NYT:n lisäksi olen ottanut mukaan NYT:n kansainvälisen sanomalehden International Herald Tribune⁵⁹ -sanomalehden lehtijuttuja. Valintani johtuu ProQuest -tietokannasta, jossa sanomalehtihakuun sisältyivät automaattisesti NYT-lehden kansainväliset versiot. Tässä tutkimuksessa NYT:n sanomalehtiartikkeleihin sisältyy täten myös IHT:n lehtijuttuja. Keskityn nimenomaan britti- ja yhdysvaltalaislehtiin, koska tarkoituksena on tarkastella, miten liittoutuneiden eli Irakia vastaan sotineen osapuolen maissa on uutisoitu sotaan liittyvästä musiikkikiidutuksesta. Myös oma kielitaitoni rajasi lehtivalintoja.⁶⁰

Valitsin aineistoksi päivittäin ilmestyviä “laatulehtiä”, jotka eroavat iltapäivälehdistä.⁶¹ Vaikka sanomalehtiä ei suoraan voi lokeroida tiettyyn poliittiseen kantaan, lehtien suuntautuminen on huomioitava, koska se vaikuttaa siihen, mistä uutisoidaan ja mistä ei. Guardian ja NYT ovat luonteeltaan vasemmisto-liberaaleja; Telegraph ja NYP oikeisto-konservatiivisia. Viimeksi mainittuja luonnehtii samanaikaisesti enemmän tai vähemmän patriootisuus, kun taas vasemmisto-liberaalit lehdet pyrkivät nostamaan esiin edustamansa maan hallituksen epäkohtia. Valtalehdistö tukee usein valtarakenteita, vaikka se ei välttämättä tukisi hallitusta.⁶² Huomioitava on siis lehtien suhtautuminen maan päämiehiin, hallitukseen sekä toiseen Persianlahden sotaan.

Brittilehti Guardian perustettiin vuonna 1821. Lehden suuntautuminen on perustamisesta asti ollut liberaali, ja sen keskeisen agendan ilmaisi vuosien 1872 – 1929 aikana päätoimittajana toiminut Charles Prestwich Scott: *“Comment is free, but facts are sacred...”*.⁶³ Nykyään huomattava osa sen tilaajista on Labour-puolueen kannattajia. Guardianilla on suhteellisen

---

⁵⁸ Tästä eteenpäin käytän sanomalehdistä lyhenteitä Guardian, Telegraph, NYT ja NYP.

⁵⁹ Tästä eteenpäin IHT.

⁶⁰ Mielenkiintoista näkökulmaa antaisi myös lehtien kommenttipalstojen tutkiminen tai esimerkiksi saksalaisen, ranskalaisen tai Lähi-idän maiden sanomalehtien tutkiminen.

⁶¹ Esimerkiksi Michael Temple määrittelee nykypäivän laatulehdiksi Britanniassa sanomalehdet the Independent, Guardian, Telegraph ja Times (Temple 2008, 88).

⁶² Antero Holmila mainitsi luennollaan on merkittävää ottaa huomioon lehden puoluesidonnaisuus, omistajasuhteet, pääkirjoitustoimittajat sekä ilmestymispaikka (Holmila 9.4.2019, Sanoma- ja aikakauslehdet historian lähteinä, Jyväskylän Yliopisto).

⁶³ The Guardian 11.12.2017.

nuori lukijakunta: yli 40 % lukijoista on alle 35-vuotiaita.⁶⁴ Osa Guardianin artikkeleista on otettu lehden omilta internet-sivuilta ja osa ProQuest -tietokannan sivuilta.

Brittiläinen *The Daily Telegraph* perustettiin vuonna 1855, alkujaan nimellä *The Daily Telegraph and Courier*. Tarkoituksena oli julkaista edullinen ja hyvä päivälehti, jonka poliittisena agendana on tukea kruunua. Lehti tavoitti kasvavan keskiluokan asettamalla hinnaksi vain yhden pennyn, mikä oli halvempi kuin muilla sanomalehdillä. Vuonna 1886 *Telegraphin* levikki oli Ison-Britannian laajin.⁶⁵ *Telegraphia* on luonnehdittu oikeistokonservatiiviseksi lehdeksi, esimerkiksi 1950-luvulla Michael Berryn omistaman lehden päätoimittajien kirjoitukset olivat äänensävyllään konservatiivisia. Samoin lehden päätoimittaja Charles Moore (1995 – 2003) kannatti hyvin konservatiivista linjaa toimituksessa - häntä syytettiin esimerkiksi “journalismin käännättämisestä propagandaksi”.⁶⁶ *Telegraphilla* on vankka perinteinen lukijakunta, ja yleisö on verrattain ikääntynyttä: lukijoista yli puolet on yli 55 vuotiaita.⁶⁷

Yhdysvaltalainen *The New York Times* perustettiin vuonna 1851, mutta sen suosio lähti nousuun vasta vuosisadan loppupuolella. Lehden perustajan Henry J. Raymondin ihanteena oli puolueeton sanomalehti, jossa kirjoitetaan tosiasioista suoraan ja vältetään sensaatiohakuisuutta.⁶⁸ NYT:n on nähty olleen kriisissä 1970-luvulta alkaen, mutta viime vuosikymmeninä sen suosio on lähtenyt uuteen nousuun osittain digitalisaation vuoksi. 2010-luvulla sanomalehteä arvostetaan kansallisesti ja kansainvälisesti, ja sillä on nähty olevan merkitystä yhdysvaltalaisen näkemyksiin sosiaalisista, taloudellisista, kansallisista, kansainvälisistä ja poliittisistä seikoista.⁶⁹ Sanomalehti mielletään vasemmisto-liberaaliksi, ja sillä on kriittinen ote Yhdysvaltain voimapolitiikkaan – esimerkiksi NYT:ssä kritisoitiin George W. Bushin hallinnon väitteitä Irakin joukkotuhoukseista ennen vuonna 2003 alkanutta toista Persianlahden sotaa.⁷⁰ NYT on 1890-luvun lopusta ollut Ochs-Sulzbergerin suvun omistuksessa – nykyisen omistajan Arthur Gregg Sulzbergerin johdolla lehti on lähtenyt uuteen

---

⁶⁴ Temple 2008, 89.

⁶⁵ Fuller, Gavin 2016, 1-2.

⁶⁶ Greenslade 2003, 122, 645.

⁶⁷ Temple 2008, 88.

⁶⁸ Douglas 1999, 120.

⁶⁹ Schwarz 2012, Introduction 3-4; 427-430.

⁷⁰ Schwarz 2012. Introduction 4.

nousuun.⁷¹ International Herald Tribune kuuluu NYT:n omistukseen, ja NYT:n kansainvälinen versio. IHT:n julkaisijana toimii Michael Golden, joka on A. G. Sulzbergerin serkku. Lehden toimitukset sijaitsevat pääosin Pariisissa ja Hong Kongissa.⁷²

Yhdysvaltalainen Alexander Hamilton perusti New York Post -lehden⁷³ vuonna 1801 nimellä *New York Evening Post*.⁷⁴ Hamilton (1757 – 1804) oli federalisti ja poliitikko, ja lehden perustaminen liittyi federalistien ja demokraattien väliseen valtakamppailuun yhdysvaltain hallinnossa. NYP:n ensimmäinen päätoimittaja William Colemanin mukaan lehti kannatti federalisteja, mutta ei ollut suvaitsematon demokraatteja tai muita puolueita kohtaan. Sanomalehden pyrkimyksenä oli kirjoittaa uskonnollisista, moraalisisista ja poliittisista aiheista, ja merkittävänä on pidetty sen uskonnollista painotusta lehden alkuvuosina.⁷⁵ NYP:ia pidetään oikeisto-konservatiivisena sanomalehtenä, joka kannattaa republikaanipuoluetta. Vuodesta 2012 alkaen päätoimittajan toimi William McGurn, entinen G. W. Bushin puheiden kirjoittaja.⁷⁶

NYT:n levikki oli vuonna 2017 noin 598 000 ja NYP:n noin 433 100.⁷⁷ Guardianilla levikki oli vuonna 2018 noin 138 100 ja Telegraphilla n. 370 600.⁷⁸ Guardianin levikin pienuuteen vaikuttaa se, että Guardian on luettavissa netissä rajoituksetta ilmaiseksi, kun taas muiden aineistoni sanomalehtien lukemiseen liittyy rajoituksia tai ne ovat maksullisia. The Guardian on siis helpoimmin luettavissa, mutta on vaikea arvioida sen todellista levikkiä.

Medialla on voimaa vaikuttaa yleisiin uskomuksiin, käyttäytymiseen, asenteisiin ja poliittisiin päämääriin. On kuitenkin vaikea sanoa, äänestävätkö lukijat jotain tiettyä puoluetta tilaamansa lehden poliittisen linjan mukaisesti vai tilaavatko lukijat lehden, koska kannattavat lehden poliittista kantaa.⁷⁹ Yhtäältä lehdet heijastavat lukijoidensa mielipiteitä, eli yleisöstä riippuen

---

⁷¹ New York 19.10.2016: *A.G. Sulzberger Vanquishes His Cousins, Becomes Deputy Publisher of the New York Times*; Schwarz 2012, 45-46.

⁷² Schwarz 2012, 432-433.

⁷³ Tästä eteenpäin käytän lehdestä lyhennettä NYP.

⁷⁴ Nevins 1922, 9.

⁷⁵ Nevins 1922, 19.

⁷⁶ McGurnia ennen lehden päätoimittajana toimi 12 vuoden ajan Bob McManus. Politico 11.12.2012.

⁷⁷ Statista 2017: Yhdysvaltalaislehdet levikki syyskuu 2017: <https://www.statista.com/statistics/184682/us-daily-newspapers-by-circulation/>.

⁷⁸ Statista 2018: Brittilehdet levikki 2018: <https://www.statista.com/statistics/529060/uk-newspaper-market-by-circulation/>.

⁷⁹ Thomas 2015, introduction.

erilaiset uutistyytit vievät huomion.⁸⁰ Toisaalta ei voi väheksyä tiedotusvälineiden roolia siinä, millaisen kuvan maailmasta se päättää lukijoilleen näyttää.⁸¹ Eoin Devereuxin mukaan lehden ideologisia näkemyksiä tai diskursseja ei suoraan tarjota lukijoille, vaan ne muodostuvat kuin lehtijuttujen ja representaatioiden rivien välistä.⁸² Kimmo Mäkilä puhuu ”juttutodellisuudesta”, joka muodostetaan lehtikirjoituksista ja tapahtumien representaatioista – juttutodellisuus ilmentää sitä, millaisena maailma nähdään ja millaiseksi journalistit rakentavat sitä.⁸³

Toinen menetelmäporras sisältää tekstien sisällön ja rakenteen kartoittamista eli keskeisten artikkeleiden valitsemista aineistoon. Löysin artikkelit hakusanoilla *music and torture and iraq, sound and torture* sekä *music and abuse and interrogation*. Analyysissa on tärkeää ottaa huomioon sanomalehtitekstin ajankohta, uutistyyppi, otsikko ja kirjoittaja. Ajallisesti aineisto rajautui toukokuun 2003 ja tammikuun 2016 välille. On huomioitava, että yleensä ottaen kidutustapauksista ja vankiloista luultavasti kirjoitettiin jo aiemmin, mutta tämän tutkimuksen rajaus vaikutti aineistonhankintaan. Suurin ”keskustelupiikki” sanomalehdissä ajoittui toukokuulle 2004, jolloin Abu Ghraibiin liittyvä mediakohu oli suurimmillaan – tällöin artikkeleita julkaistiin yhteensä 11.⁸⁴ Myös vuoden 2005 kesäkuussa, 2009 maaliskuussa ja 2015 tammikuussa julkaistiin useita artikkeleita liittyen musiikkikidutukseen – esimerkiksi vankiloihin liittyvän tutkimusraportin julkaiseminen saattoi aiheuttaa paljon keskustelua sanomalehdissä.⁸⁵ Musiikkikidutus liittyi merkittävästi keskusteluun vankileirien olosuhteista, joten mahdollisesti sanomalehtien ”keskustelupiikit” terrorismin vastaisesta sodasta mukailevat musiikkikidutus-keskusteluja.

Aineistoon valikoitui 85 artikkelia, joista 70 liittyy musiikkiin ja terrorismin vastaiseen sotaan. Guardianin artikkeleita löytyi 33, Telegraphin 12, NYT:n 30 ja NYP:n artikkeleita 10. Jaoin artikkelit myös kolmeen kategoriaan: sellaiset, joiden pääasia on musiikkikidutus, sellaiset, jossa musiikkikidutus vain mainitaan vain lyhyesti sekä sellaiset, jossa musiikkia ei mainita. Alla olevassa taulukossa 1 nämä on jaoteltu konkreettisesti.

---

⁸⁰ Fairclough, Mulderrig and Wodak 2011, 33.

⁸¹ Thomas 2015, introduction.

⁸² Devereux 2003, 98. Tässä ideologian määritelmä ei merkitse sosiaaliryhmien vallan jakautumista, vaan yksinkertaisesti vallitsevia näkemyksiä jostain aiheesta.

⁸³ Mäkilä 2007, 138-139.

⁸⁴ Katso LIITE 3.

⁸⁵ Katso LIITE 3, KAAVIO 1. Terrorismin vastaisesta sodasta ja vankileireistä lisää alaluvussa 1.3.

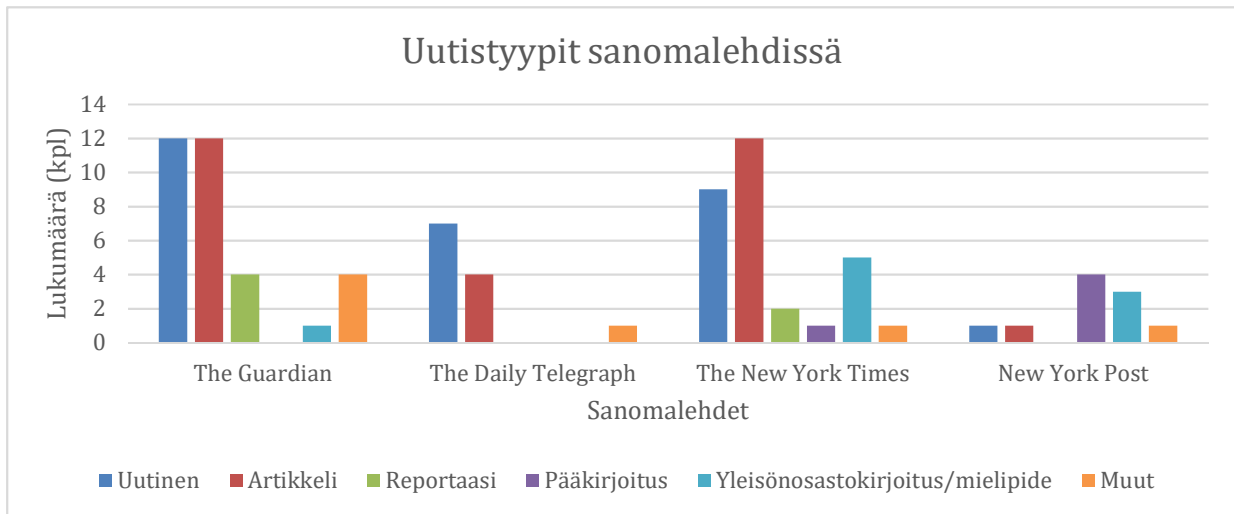
TAULUKKO 1: Aineisto jaoteltuna eri sanomalehtiin sen perusteella, mikä on musiikin rooli kyseisessä lehtijutussa.

Sanomalehti	Musiikkikidutus pääasiana	Musiikki mainitaan	Ei musiikkia	Artikkeleita yhteensä
The Guardian	8	21	4	33
The Daily Telegraph	5	5	2	12
The new York Times	-	21	9	30
New York Post	2	7	1	10
Yhteensä	15	54	16	85

Pelkästään musiikkikidutusta käsitteleviä artikkeleita oli löydettävissä 15. Vaikka otin mukaan myös sellaiset artikkelit, joissa kuulustelumenetelmänä mainitaan esimerkiksi “loud noise” tai “loud music”, artikkeleita, joissa musiikkikidutus mainitaan, löysin yhteensä 70. Tämä on suhteellisen vähän verrattuna esimerkiksi vesikidutukseen liittyvien julkaistujen artikkeleiden määrään.⁸⁶ Otin mukaan yhteensä 16 artikkelia, joissa ei mainittu musiikkia, koska aihe liittyy olennaisesti kidutus-käsitteen määrittelyyn Luokittelun perusteella NYT:llä ei ollut yhtään lehtijuttua, jossa musiikkikidutusta käsiteltiin pääasiana. Aineistoon sisältyy uutisia, artikkeleita, mielipidekirjoituksia, kirja- ja elokuva-arvioita, pääkirjoituksia, reportaaseja sekä raportteja. Alla olevassa kaaviossa 1 lehtitekstityypit on jaoteltu sanomalehtikohtaisesti.

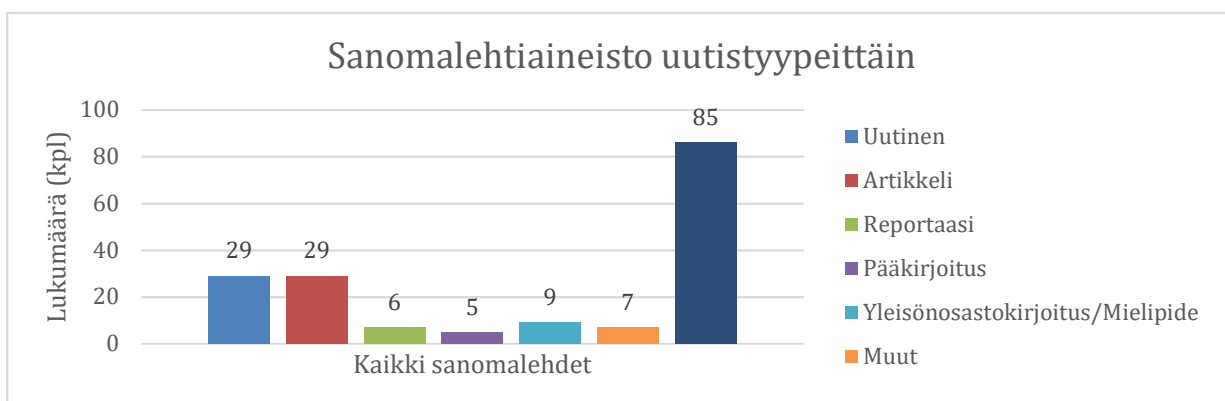
⁸⁶ Esimerkiksi yksistään The Daily Telegraphin julkaisemia uutisia, jotka sisälsivät sanat *waterboarding and interrogation* sain 87 hakutulosta 2003-2016 aikarajauksella (ProQuest: <https://search.proquest.com/results/98CC44FA01F84609PQ/1?accountid=11774> Haettu 27.2.2019)

KAAVIO 1: Tässä kaaviossa sanomalehtiaineisto on jaettu sanomalehtikohtaisesti kuuteen uutistyyppiin, joita ovat uutiset, artikkelit, reportaasit, pääkirjoitukset, yleisönosastokirjoitukset tai mielipidekirjoitukset sekä muut. Muut-osio sisältää esimerkiksi kirja- ja elokuva-arvostelut sekä pakinat. Pystyriivillä on sanomalehtien lukumäärä (kpl) ja vaakariivillä lehtijutut on jaettu sanomalehtikohtaisesti.

Kaavio 1 osoittaa, että yleisimmin musiikki esiintyi Guardian, Telegraph ja NYT - sanomalehtien lehtiteksteissä. NYP erottautuu aineistossa sillä, että se käsitteli aihetta eniten pääkirjoituksissa ja yleisönosastokirjoituksissa. Pääkirjoituksia oli yhteensä vain viisi: NYP:n lisäksi ainoastaan NYT julkaisi pääkirjoituksen, jossa musiikkiin viitattiin. Uutisia musiikista tai musiikkikidutuksesta julkaisi eniten Guardian, mutta kaaviosta 2 ilmenee, että sekä uutisia ja artikkeleita oli aineistossa saman verran, kumpaakin 29.

KAAVIO 2: Tässä kaaviossa sanomalehtiaineisto on jaettu uutistyypeittäin kuuteen tekstilajiin. Pystyriivillä lukee lehtijuttujen lukumäärä, ja vaakariivi ilmentää sanomalehtitekstien uutistyyppiä. Kaiken kaikkiaan sanomalehtiartikkeleita on 85.

Analyysissa olen kiinnittänyt huomiota myös uutisotsikoihin eli siihen, miten lukijaa houkuteltiin lukemaan kyseinen artikkeli. Kuvitus on myös keskeinen osa uutista, mutta

jouduin jättämään kuva-analyysit pois, koska ProQuest -tietokannassa olevat lehtitekstit sisältävät vain tekstin.⁸⁷ Tekstin kirjoittajalla ja näkökulmalla on myös merkitystä. Tällöin voidaan tutkailla eri tahojen välistä diskurssia ja pohtia, kenen kirjoittamia tekstejä lehti on päättänyt julkaista. Esimerkiksi analysoidessa NYT:n artikkelia *Do Unto Your Enemy* kirjoittaja on entinen toimeenpaneva komentaja Afganistanin ja Irakin sodissa.⁸⁸ Täten teksti laadittiin armeijan veteraanien henkilöstön näkökulmasta.

Kolmantena menetelmäportaana on tekstien tarkempi analyysi ja keskeisten käsitteiden merkitysten purkaminen, joka kattaa pääluvut kolme, neljä ja viisi. Kuten jo edellä mainittu, kolmannessa ja neljännessä luvussa analysoin tekstejä narratiivien näkökulmasta. Viidennessä keskityn siihen, miten lehtien poliittinen suuntautuminen vaikuttaa musiikkikiduksesta uutisoimiseen: missä yhteyksissä ja millä tavoin musiikkikidutus mainitaan teksteissä.⁸⁹ Tekstien keskustelevuus on huomattavissa esimerkiksi siinä, miten sanomalehdet viittaavat toistensa artikkeleihin. Esimerkiksi yhdessä aineistoni artikkelissa New York Post kritisoi NYT:iä kidutukseen liittyvästä uutisoinnista.⁹⁰ Tärkeää olisi myös ottaa huomioon julkaistujen tekstien aiheuttamat reaktiot ja vaikutukset paitsi lukijoissa myös toisissa sanomalehdissä, mutta tässä tutkimuksessa siihen ei perehdytä. Yleisöviestintään keskittyvä tutkimus vaatisi toisenlaisen lähdeaineiston ja lähestymistavan verrattuna käsillä olevaan tutkimukseen.⁹¹

1.3 Tutkimuksen konteksti

Uutisartikkelien aihe painottuu vankien kohteluun Irakissa, Afganistanissa ja Kuubassa sijaitsevilla vankileireillä, jotka ovat Yhdysvaltain hallussa. Tarkemmin keskitytään vankien kuulusteluja edeltävään, kuulustelujen aikana sekä niiden jälkeen tapahtuvaan vankien kohteluun. Nämä liitetään sekä tutkimuskirjallisuudessa että uutisissa tiukasti terrorismin vastaisen sodan käsitteeseen sekä Irakin eli toisen Persianlahden sotaan. Tutkimuksen kontekstina valotan näiden sotien taustoja, niihin liittyviä vankileirejä sekä yhdysvaltalaisista

---

⁸⁷ Guardianin artikkeleiden analyysiin olisi mahdollista ottaa mukaan kuvat, sillä lehden artikkelit ovat vapaasti luettavissa internetissä, ja niihin on lisätty kuvitusta. Muissa kolmessa lehdessä ei tätä mahdollisuutta ole. Yhdenmukaisen analyysin vuoksi en kuitenkaan ota huomioon artikkeleiden kuvitusta.

⁸⁸ The New York Times 25.9.2006. Katso tarkempi jaottelu aineiston pääpiirteistä LIITE 1, TAULUKKO 2. Taulukossa aineisto on jaoteltu päivämäärän mukaan, ja siinä on eritelty myös sivunumerot, lehtijutun otsikko, kirjoittaja sekä uutistyyppi.

⁸⁹ Holmila 2007, 22.

⁹⁰ NYP 9.6.2005, 28.

⁹¹ Fairclough et al. 2011, 33.

kidutuksen kulttuuria. Otan tarkastelun tueksi myös sosiologi Michel Foucaultin näkemyksiä vankilasta ja kidutuksesta.

Sota terrorismia vastaan ja toinen Persianlahden sota

Syyskuun 11. päivänä 2001 New Yorkin kaksoistorneihin ja Pentagoniin kohdistui terrori-isku. Niiden takana oli Osama bin Ladenin myötävaikutuksesta 19 arabiterroristia, jotka kuuluivat al-Qaeda -järjestöön. Maan presidentistä alkaen Yhdysvallat koki tullessa uhatuksi, ja alettiin puhua sodasta terrorismia vastaan (*War on Terror*)⁹². Kansalliselle turvallisuudelle vaarallisimpina Yhdysvaltain hallinto piti terroristijärjestö Osama bin Ladenin johtamaa al Qaidaa ja sitä suojelleita Taliban -joukkoja. Pian iskujen jälkeen Yhdysvallat pommitti Afganistanissa terroristijärjestöjen tukikohdiksi epäiltyjä alueita. Afganistan kuitenkin hävisi uutisotsikoista, kun huomio kiinnittyi joukkotuhoaseiden ja terrorismin tuottamaan uhkaan. Vaikka terrorismin havaittiin olevan ei-valtiollinen vihollinen, pelättiin joukkotuhoaseita valmistaneiden maiden, Iranin, Irakin ja Pohjois-Korean, joutuvan terroristien käsiin. Vuoden 2002 alussa presidentti George W. Bush määritteli "pahan akselin", jolle sijoitti nämä valtiot.⁹³ Yhdysvaltain tarkoituksena oli luoda tietoa viholliskuvaa näistä maista, tässä tapauksessa erityisesti Irakista, oikeuttaakseen sotilaalliset toimet "vihollista" vastaan. Viholliset olivat barbaareja, jotka uhkasivat länsimaista sivilisaatiota, toisin sanoen Yhdysvaltoja.⁹⁴

Väitettiin, että syyskuun 2001 terrori-iskut olisi tehty Irakin taholta, mutta myöhemmissä tutkimuksessa paljastui, ettei iskujen tekijöillä ollut yhteyksiä Irakiin tai irakilaisiin terroristiryhmiin. Yhdysvaltain hallinto presidentin johdolla pyrki vakuuttamaan uutismediat, yhdysvaltalaisen yleisön ja Yhdysvaltain kongressin, että Saddam Husseinin johtama Irakin hallinto oli yhteydessä iskuihin. Vaikuttamalla uutisiin saatiin valtaosa mediasta ja yleisöstä vakuutettua, että ratkaisuna terrorismiongelman oli Yhdysvaltojen hyökättävä Irakiin ja syrjäytettävä maan hallitsija.⁹⁵ Hyökkäämisen tarkoituksena oli vapauttaa irakilaiset Husseinin vallasta sekä koko maailma joukkotuhoaseiden uhkasta.⁹⁶ Esimerkiksi Iso-Britannian

---

⁹² Yhdysvaltain kansallisen turvallisuuden näkökulmasta sota terrorismia vastaan liittyy samaan sarjaan Yhdysvaltojen sotaan rikollisuutta (*War on Crime*) sekä huumeita (*War on Drugs*) vastaan. Nämä olivat sisäisiä uhkia Yhdysvaltain turvallisuudelle 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä. Terrorismi puolestaan uhkasi yhteiskuntaa sen ulkopuolelta (Brundage 2018, 332-333).

⁹³ Yrjönsuuri 2003, 19.

⁹⁴ Elizabeth Poole puhui "poliittis-psykologisista" edellytyksistä, joka kohdistui erityisesti islamia vastaan, vaikka Yhdysvaltain hallinto ei nimellisesti viitannut islamin kulttuurin tai muslimien olevan vihollinen. Poole 2002, 37, 40. Katso myös Holmila&Roitto 2018, 318-320 sekä Brundage 2018, 302-303.

⁹⁵ Zunes 2006, 24.

⁹⁶ Yrjönsuuri 2003, 85.

pääministeri Tony Blair vetosi sodan alkamispäivänä puheessaan siihen, kuinka Saddam Hussein on uhka paitsi omalle kansalleen myös muille: *“Saddam had used the weapons against Iran, against his own people, causing thousands of deaths. He had had plans to use them against allied forces.”*⁹⁷

Yhdysvaltain ja Irakin valtiolliset suhteet olivat olleet pulmallisia jo 1990-luvulla. Irak oli miehittänyt naapurivaltionsa Kuwaitin, ja seuraavana vuonna alkoi ensimmäinen Persianlahden sota, kun Yhdysvallat ajoi Irakin pois Kuwaitista YK:n valtuutuksella. Sota sai jatkoa, kun Irakin epäiltiin pitävän hallussaan joukkotuhoaseita.⁹⁸ YK:n turvallisuusneuvosto lähetti asetarkastajat maahan tutkimaan asiaa, mutta syytös joukkotuhoaseesta todettiin vääräksi. Vedoten edelleen Saddam Husseinin aiheuttamaan turvallisuusuhkaan ja oman kansansa väärinkohteluun, Yhdysvallat ja Iso-Britannia hyökkäsivät Irakiin 20.3.2003 ilman YK:n suostumusta. Operaatio *“Iraqi Freedom”* oli menestyksekkäs hyökkäävälle osapuolelle, ja Irak miehitettiin vain noin kuukauden kuluttua sodan alkamisesta. Miehitys ei tuonut maahan rauhaa, vaan sissisota ja vastarintaliikkeet aiheuttivat rauhattomuutta. Toinen Persianlahden sota jatkui vuoteen 2010 saakka, mutta vasta seuraavana vuonna miehittäjät poistuivat maasta. Irakissa on ollut epävakaisuutta sodan jälkeen, eikä konflikti ole päättynyt.⁹⁹

Yhdysvaltain katsotaan olleen ensisijainen hyökkäävä maa Ison-Britannian ollessa sen tärkeä tukija: nämä kaksi maata muodostivat liittouman Irakin hallintoa vastaan.¹⁰⁰ Tutkimuksessani pohdin, miten hyökkäävien maiden sanomalehdistöissä raportoidaan tapahtumista. Tutkimusten mukaan yhdysvaltalaisten yleinen mielipide sotaan osallistumisesta oli positiivinen sodan alkaessa ja sen aikana, mutta brittiläisten mielipiteet jakautuivat enemmän. Blair pyrki innokkaasti yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa, vaikka sotaan liittymistä Britanniassa vastustettiin: *“And I believe any alliance must start with America and Europe. If Europe and America are together, the others will work with us.”*¹⁰¹

---

⁹⁷ The Guardian 20.3.2003: Tony Blair’s Speech.

⁹⁸ Herring, 940-943; Fawn & Hinnebusch 2006, 2.

⁹⁹ Yrjönsuuri 2003, 19; Zunes 2006, 29; Alnasrawi 2004, 118-119: Lähi-idän alueen merkittävät öljyvarat ovat olleet vaikuttimena moniin kansainvälisiin konflikteihin. Tässäkin tapauksessa Irakin öljyvarat oli luultavasti taustavaikuttajana Yhdysvaltain ja Iso-Britannian hyökkäykselle, vaikka sitä ei nimetty viralliseksi syyksi.

¹⁰⁰ Yrjönsuuri 2003, 8.

¹⁰¹ Ibid.

Sodan aikana mediassa julkaistiin artikkeleita yhdysvaltalaisotilaiden harjoittamista julmuuksista Irakissa sijaitsevassa Abu Ghraibin vankilassa.¹⁰² Yhdysvaltoja on pidetty sodan syypäänä ja Iso-Britannia sen tukijana. Tutkimuksen aineistossa tulee ilmi paitsi lehtikirjoittelujen asenne yhdysvaltaisten myös brittiläisten sotilaiden toimiin eri vankileireillä. Vaikka Yhdysvallat nähdään pahoinpitelyjen päätekijänä kuulustelujen yhteydessä, myös britit olivat osallisina niihin.

Vankilat ja Guantánamo Bayn vankileiri¹⁰³

Terrorismin vastaisessa sodassa terroristeiksi epäiltyjä vankeja pidettiin CIA:n hallinnoimissa salaisissa vankiloissa (engl. *black sites*), jotka sijaitsevat Yhdysvaltain ulkopuolella.¹⁰⁴ Salaisiin vankiloihin liittyen toisen Persianlahden sodan uutisoinnissa mainitaan toistuvasti Abu Ghraibin vankila ja Guantánamo Bayn vankileiri, joista kerrotaan liittouman armeijan toteuttamista kauheuksista. Muita mediassa valokeilaan tuotuja vankiloita ovat esimerkiksi Irakissa sijaitsevat Camp Nama ja Camp Cropper sekä Afganistanissa sijaitseva Bagramin lentotukikohta.

Abu Ghraib sijaitsee Irakin pääkaupungin Baghdadin lähellä. Vankileiri nostettiin julkisuuteen, kun lehdistö raportoi vankileirillä tapahtuneista kidutuksista kuvien kera 28.4.2004.¹⁰⁵ Abu Ghraib oli ollut Saddam Husseinin suurvankila, ja liittouma otti sodan aikana sen vähintään yhtä aktiiviseen käyttöön kuin edeltäjänsä. Liittouman hallitessa siellä on raportoitu säilytettäneen jopa enemmän vankeja kuin Husseinin aikana.¹⁰⁶

Guantánamo Bay (GTMO) on Kuubassa sijaitseva Yhdysvaltain laivastotukikohta, joka perustettiin vuonna 1898 espanjalais-amerikkalaisen sodan jälkeen. Kuuba oli ollut ennen sitä espanjalaisten hallitsema siirtomaa. Yhdysvallat voitti sodan ja otti haltuunsa Espanjan siirtomaa-alueet Tyynellämerellä ja Puerto Ricolla, mutta Kuubasta tuli itsenäinen vuonna

---

¹⁰² Bankston 2009, 1034-1038.

¹⁰³ Englanninkielisten termien suomentaminen oli ongelmallista. Guantánamo Bayhin liitettiin usein käsitteet detention center/centre tai detention facility, ja Abu Ghraibiin sekä muihin vankiloihin liitettiin esimerkiksi käsitteet “secret prison”, “detainment camp”, “secret base” ja “jail”. Suomenkielisessä uutisoinnissa puhutaan Abu Ghraibin vankilasta ja Guantánamo Bayn vankileireistä, joten päädyin käyttämään näitä termejä (esim. Yle: Yhdysvalloissa tuomioistuin hylkäsi Abu Ghraib -kidutuskanteen. Yle: 12.9.2009; 9.11.2011.

¹⁰⁴ Brundage 2018, 292-293.

¹⁰⁵ Bankston 2009, 1034-1038: Tapahtumista uutisoi ensiksi englanninkielinen CBS-utiskanava.

¹⁰⁶ Fawn 2006, 15, 18.

1902. Yhdysvallat kuitenkin vuokrasi Kuubalta Guantánamo Bayn merivoimien asemaksi sekä kivihiilen louhimista varten.¹⁰⁷

Guantánamo Bay toimi jonkin aikaa 1990-luvun alussa maastaan lähtevien haitilaisten ja kuubalaisten “pakolaiskeskuksena”. 11.9.2001 tapahtuneiden World Trade Centerin kaksoistorneihin ja Pentagoniin kohdistuneiden iskujen jälkeen Yhdysvaltain presidentti George W. Bush muutti pakolaisasuntojen muodostaman alueen vankileiriksi. Sinne vietiin vaarallisimmat ja erityisesti terrorismiin liitetyt vangit.¹⁰⁸

Michel Foucaultin näkemys vankilasta

1800-luvulla eläneen filosofin Jeremy Benthamin Panopticon-vankilarakennelmassa on havaittavissa useita yhtäläisyyksiä terrorismin vastaisen sodan aikaisiin vankileireihin. Bentham suunnitteli Panopticonin arkkitehtuurisesti sellaiseksi, jossa vangitsijan olisi mahdollisimman tehokasta ylläpitää valtaa, kuria ja järjestystä vankilassa. Rakennelma antaisi myös mahdollisuudet kerätä tietoja vangeilta ja hallita näitä. Michel Foucault kuvaa, että Panopticonissa vanki on jatkuvan tarkkailun kohteena, mutta ei näe tarkkailijaansa tai muita vankeja.¹⁰⁹ Samalla tavalla kerrotaan vankileirien olosuhteissa joissakin lehtiartikkeleissa, vaikka niissä ei ole nimensä mukaista Panopticon-rakennusta. Vanki asetetaan huoneeseen, jossa on yksipuolinen ikkunalasi: siinä ei näe ulos, mutta sen kautta voidaan seurata vangin toimia ulkoapäin.

Foucault luettelee vankilan funktiolle syitä, joita ovat vankien eristäminen, luokittelu, ruumiin kehittäminen, vangin käyttäytymisen tarkkaileminen ja arvioiminen sekä tiedon kerääminen paitsi vangista myös vangilta.¹¹⁰ Vankilan tarkoituksena on siis kouluttaa vanki hyödylliseksi. Foucault ihailee Benthamin panopticonia siinä, ettei vangin kurinpitoon ja moraalikasvatukseen tarvita pakkokeinoja.¹¹¹ Jos ajatellaan vankileirejä Panopticon-rakennelmina, Foucaultin idea pidättäytyä fyysisestä vallankäytöstä ei ole toteutunut. Vankileireillä edelleen käytetään pakkovaltaa: kahleita, fyysistä pahoinpitelyä sekä psyykkisiä painostuskeinoja. Foucault kuvailee ihannevankilaa seuraavasti *“On siis luotava koneen kaltainen vankila näkyvine selleineen, missä vanki joutuu olemaan ikään kuin “kreikkalaisen*

---

¹⁰⁷ Elsea & Else 2016, 2-3.

¹⁰⁸ Elsea & Else 2016, 4-5.

¹⁰⁹ Foucault 2014, 273-275.

¹¹⁰ Foucault 2014, 273.

¹¹¹ Foucault 2014, 276.

filosofin lasitalossa”, sekä keskuspiste, josta käsin jonkun katse voi jatkuvasti valvoa samanaikaisesti sekä vankeja että henkilökuntaa.”¹¹²

Monet Foucaultin ajatukset vankilasta heijastuivat vankileirien olosuhteissa ja tarkoituksessa, kuten vankien tarkkailussa, eristämisessä sekä tietojen keräämisessä. Esimerksi Suzanne Cusickin tutkimuksessa eräs vanki kertoi, että häntä tarkkailtiin ja videoitiin yksisuuntaisen ikkunan takaa samalla, kun hän oli eristettynä huoneessa ja häntä pidettiin stressaavissa asennoissa samaan aikaan, kun huoneessa pidettiin välkkyviä valoja ja soitettiin kovaäänistä musiikkia. Uhri kertoi kokeneensa samanaikaisesti eristyksen ja julkisen ristiriidan tunnetta.¹¹³ Cusick kuvailee vankien olevan tarkkailtavana paitsi vartijoiden katseen myös näiden korvien alla: kaikki vankien tuottamat äänet olivat tarkkailun alaisina. Akustista vallankäyttöä ilmennettiin sekä tuottamalla häiritsevää ja kovaäänistä musiikkia, myös aiheuttamalla hiljaisuutta ja eristyneisyyttä, jonka avulla tarkkailtiin vankien toimintoja.¹¹⁴

Seuraavassa luvussa perehdyn musiikkikidutuksen käsitteeseen. Taustoitan sitä aluksi katsannolla kidutuksen historiaan ja nykykäsitykseen, ja sen jälkeen suhteutan musiikkikidutusta akustisen asean käsitteeseen.

---

¹¹² Foucault 2014, 340-341.

¹¹³ Cusick 2013, 285.

¹¹⁴ Cusick 2013, 289.

2. Näkökulmia musiikkikidutukseen

*“--forms of ill-treatment, usually combined with -- threats, insults, verbal violence, sleep deprivation caused by the playing of loud music or constant light in cells devoid of windows, tight handcuffing with flexi-cuffs causing lesions and wounds around the wrists. Punishment included being made to walk in the corridors handcuffed and naked, or with women’s underwear on the head --.”*¹¹⁵

Kidutuksella viitataan usein kärsimyksen tuottamiseen toisen ihmisen kehoon. Edellä mainitussa lainauksessa kuvailtiin myös henkistä ja seksuaalista pahoinpitelyä. Yhdysvaltalaisen rikos- ja oikeustutkijan Jerome H. Skolnickin mukaan tänä päivänä kidutukseen yhdisestään yleisesti kaksi käsitystä. Ensimmäinen on mielikuva kidutuskammiosta, jossa kiduttaja tuottaa kipua uhrille erilaisilla menetelmillä ja työkaluilla, ja toinen kuulustelutilanteesta, jossa on osallisena julkisviranomaisia. Jälkimmäisestä esimerkiksi hän ottaa Yhdysvallat, jossa “kuulustelijan päämäärä on rikoksen tuomitseminen”.¹¹⁶ Tutkimukseni aineistossa Skolnickin esittämä ensimmäinen mielikuva saa vahvistusta, kun yhdessä The Daily Telegraphin artikkelissa puhutaan kuulustelukammiosta (engl. *interrogation chamber*).¹¹⁷

2.1 Kidutuksen historiaa

Antiikin Kreikan ajalta juontuu ajatus, jossa kidutuksella varmistetaan kuulusteltavan totuudellisuus. Filosofin Aristoteles kuitenkin epäili tällaisen menetelmän toimivuutta. Hänen mukaansa fyysisestä painostuksesta johtuva todistus ei ole luotettavaa, sillä erilaiset ihmisluonteet kestävät kidutusta eri tavalla, olivat he syyllisiä tai eivät. Esimerkiksi päättäväiset ja sydämeltään vahvat kestävät kidutuksen, mutta pelkurit ja heikot eivät edes kestä kidutuksen näkemistä. Aristoteleen mukaan kiduttamalla tehdyn kuulustelun perusteella jokainen heikko yksilö joutuisi tuomittavaksi, vaikka he syyllisiä eivät olisikaan.¹¹⁸ Antiikin Roomasta on tullut puolestaan ajatus “oikeudellisesta kidutuksesta”, jossa kidutuksen tehtävänä on rangaista rikollista oikeuden edessä.¹¹⁹

---

¹¹⁵ Greenberg & Dratel 2005, 393: Kansainvälinen Punainen Risti dokumentoi Irakissa sijaitsevan Abu Ghraibin vankien kohtelua.

¹¹⁶ Skolnick 2004, 122.

¹¹⁷ Telegraph 13.6.2005, 12.

¹¹⁸ Wisnewski 2010, 17.

¹¹⁹ Lagbein 2004, 93, Wisnewski 2010, 17-18.

Keskiajalla lain puitteissa tapahtuva kiduttaminen oli hyvin pitkälle vietyä ja tarkkaan suunniteltua. Niin brutaalilta kuin se kuulostaakin, jouduttiin laatimaan erityisiä lakipykäläiä rajoittamaan kiduttamisen väärinkäyttöä. Tämä tehtiin syytetyn suojelemiseksi ja kidutusten väärinkäytön ehkäisemiseksi. Siihen liittyivät esimerkiksi säännöt siitä, millaisia kysymyksiä syyttäjä tai tuomari saa syytetylle esittää: esimerkiksi oletuksia sisältäviä kysymyksiä ei sallittu, koska se johdatteli vastausta.¹²⁰

Foucaultin mukaan 1600 – 1700 -lukujen kontekstissa käsitys kidutuksesta tarkoitti ruumiillista, harkittua rangaistusta, jossa merkittävää oli vallan käytön ilmentäminen.¹²¹ Foucaultin mukaan rikollista saatettiin rangaista paitsi ruumiillisella kurituksella myös ei-fyysisin keinoin, kuten sakoilla tai maastakartotuksella. Näiden rangaistusten rinnalle saatettiin lisätä esimerkiksi häpeäpaalussa seisottamista, julkista häpeän tuottamista tai uhrin polttomerkkäamista. Foucault mainitsee erikseen, että ankariin rangaistuksiin oli liityttävä kidutusta.¹²² Kidutuksen määritelmänä ei kuitenkaan ollut mikä tahansa tuskallinen rangaistus, vaan siihen oli sisällyttävä tiettyjä piirteitä. Sen oli oltava harkittua tekniikkaa ja noudatettava tiettyjä “sääntöjä”, joihin kuuluivat esimerkiksi kidutustapa, kärsimyksen laatu sekä kidutuksen kesto. Kidutuksen voima perustui siihen, että osattiin tuottaa oikean määrän kärsimystä, ja sen merkitystä lisäsi kärsimyksen rituaalisuus. Tarkoituksena oli siis ilmentää ja vahvistaa sen tahon valtaa, joka suoritti kidutuksen.¹²³

2.2 Nykykäsitys kidutuksesta

English Oxford Living Dictionaries -sivusto määrittelee kiduttamisen seuraavasti: “kiduttaminen on teko, joka tuottaa ankaraa kipua jollekulle rangaistuksena tai pakottaa tämän tekemään tai sanomaan jotain”.¹²⁴ Tarkennuksena on, että kidutus on joko seurausta huomattavasta fyysisestä tai henkisestä kärsimyksestä tai syynä kärsimykseen.¹²⁵

---

¹²⁰ Wisniewski 2010, 22-23.

¹²¹ Foucault 2014, 51.

¹²² Foucault 2014, 48-49.

¹²³ Foucault 2014, 48-51.

¹²⁴ English Oxford Dictionaries: Definition on torture in English. "The action or practice of inflicting severe pain on someone as a punishment or in order to force them to do or say something."

¹²⁵ Ibid.: "Great physical or mental suffering.; A cause of great physical or mental suffering."

Psyykkinen ja fyysinen kidutus liittyvät toisiinsa.¹²⁶ Filosofian tutkijan Jeremy Wisnewskin mukaan esimerkiksi hakkaaminen voi aiheuttaa unenpuutetta vangille, ja unenpuute on useissa tapauksissa luokiteltu psyykkiseksi kidutukseksi. Menetelmällisesti psyykkinen kidutus on jotain muuta kuin fyysinen pahoinpitely. Toisaalta psyykkistä kidutusta on se, että fyysisestä pahoinpitelystä jää henkisiä traumoja uhuriin.¹²⁷ Fyysinen kidutus taas on sitä, että metodisesti kidutus kohdistuu uhrin kehoon, ja siitä jää näkyviä jälkiä. Kidutus voi olla luonteeltaan myös sosiaalista, hengellistä ja seksuaalista ja voi kohdistua uhrin heikkouksiin tai moraaliin.¹²⁸

On vaikea vetää rajaa kidutuksen ja ei-kidutuksen välille. Karen Greenberg ja Joshua Dratel pohtivat pahoinpitelyä ja kidutusta oikeustieteen näkökulmasta. Esimerkiksi vangin altistaminen ääriämpötiloille on vankilassa sallittua, mutta lainvastaista on muuttaa olosuhteita usealla eri tavalla, kuten aiheuttaa vangille univajetta, altistaa vanki musiikille jääriämpötiloille sekä pitää vankia nälässä. Tämä johtuu olosuhteiden kumuloituvuudesta: mitä useampaan komponenttiin vaikutetaan negatiivisesti vangin olosuhteissa, sitä tehokkaammin toiminnat vaikuttavat negatiivisesti vangin olotilaan.¹²⁹ Lainvastainen vangin pahoinpitely ei automaattisesti ole kidutusta, mutta kansainvälisillä sopimuksilla ja laeilla pyritään turvaamaan, ettei kidutusta tapahtuisi. Esimerkkinä merkittävistä ihmisoikeussopimuksista Voidaan mainita Geneven sopimukset, jotka laadittiin Genevessä vuonna 1949 ihmisten oikeuksien turvaamiseksi sodan aikana. Sopimuksissa on otettu huomioon myös vankien kohteluun liittyvät seikat.¹³⁰

Kidutus-käsitteen määrittely tulee aineistoni lehtikirjoittelussa jatkuvasti esille. Esimerkiksi NYP:n pääkirjoitus 2.12.2004 toi esiin, että Punainen Risti oli rinnastanut Guantánamo Bayssa pidettyjen vankien kohtelun kidutukseksi. NYP:n pääkirjoitus näki asian toisin: “*Some detainees were forced to listen to rap music or subjected to comments about Islam that they considered offensive.*”, lisäksi pääkirjoituksessa jatketaan: “*--that’s not exactly the medieval rack--*”.¹³¹ Kidutuksen olisi oltava kirjoittajan mukaan sellaista, millaista se oli keskiajalla, eli

---

¹²⁶ Scott 2013, The Meaning and limitations of torture.

¹²⁷ Ibid. 2010, 10.

¹²⁸ Greenberg & Dratel (eds.) 2005, 392-393; Cusick 2008, 15.

¹²⁹ Greenberg & Dratel 2005, 318, 340.

¹³⁰ Finlex (8/1955). Lisäksi kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt, kuten Lontoossa vuonna 1961 perustettu Amnesty International, ajavat kidutuksen uhrien asemaa. Vuonna 1984 YK:ssa hyväksyttiin kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus, ja Amerikan valtiot hyväksyivät seuraavana vuonna oman kidutuksen vastaisen yleissopimuksensa (Finlex: 60/1989; Brundage 2018, 300).

¹³¹ NYP 2.12.2004.

Jerome Skolnickin tarjoaman mielikuvan mukaista tavanomaisesta kidutuksesta. Pääkirjoitus myös väitti, että vankeihin kohdistettu psykologinen painostus on tuottanut arvokasta tietoa – ilman kidutusta.¹³² Uhriin kohdistunut psyykkistä pahoinpitelyä ei siis tässä artikkelissa määritellä kidutukseksi.

Käsite “toiseuttaminen” auttaa ymmärtämään kidutuksen puolustamista. Etäännyttämällä itsensä muista tehdään helpommaksi oikeuttaa julmat teot toisia kohtaan.¹³³ Filosofian professori Mikko Yrjönsuuri nostaa toiseuttamisen keskeiseksi tekijäksi terrorismin vastaisessa sodassa: terroristeja ei kohdata ihmisinä, vaan he edustavat “toiseutta”, joka on hyljeksittävä ja tuhattavaa.¹³⁴ Määrittelemällä terroristit ei-ihmisiksi heitä eivät koske ihmisoikeussopimukset, vaan heitä voidaan kohdella miten vaan. Toiseuttamiseen liittyy kiinteästi me ja he –vastakkainasettelu – usein vastakkaisina esitetään länsi (me) ja Lähi-itä (he) tai tarkemmin muslimit.¹³⁵ Vastakohtana toiseuttamiselle voisi pitää myötäelämistä tai empatiaa.

Kidutuksen historiankirjoituksista ilmenee, että antiikin aikaiset ajatukset kidutuksen kuulustelu- ja rankaisufunktiosta ovat säilyneet vuosisatojen läpi. Ne vaikuttavat yhä edelleen. Kidutuksen luonne lienee muuttunut, ja se määritellään nykyään paitsi fyysiseksi, myös psyykkiseksi, sosiaaliseksi sekä hengelliseksi. Välttämättä kuulustelija ei itse edes koske kuulusteltavaan, vaan kidutukseen saattaa liittyä pitkäaikaista, uhria lannistavaa painetta monilla eri menetelmillä. Tässä tullaan kiisteltyihin määritelmiin siitä, mitä kidutus oikeastaan on. Jotkut määrittävät sen pelkästään fyysiseksi toimenpiteeksi, toisille taas nöyryytys on itsessään kidutusta. Ehkä keskeinen ajatus on uhrin kokemus kidutuksesta.

Tässä työssä kidutus määritellään tapahtumaksi, jossa ihminen tuottaa toiselle tuskaa vastoin tämän tahtoa. Avainasemassa on uhrin kokemus tuskasta sekä se, että kiduttajan tarkoituksena on tuottaa jonkin tasoista kärsimyksen oloa uhrille.

---

¹³² New York Post, 2.12.2004.

¹³³ Wisniewski 2010, 234-235.

¹³⁴ Yrjönsuuri 2003, 102-103.

¹³⁵ Esimerkiksi Poole 2002, 36.

2.3 Musiikki ja sodankäynti

Sodan aikana elämän eri osa-alueet saavat uusia merkityksiä, joita ei välttämättä rauhan aikana kohdata. Esimerkiksi taide valjastetaan usein propagandalla uuteen käyttötarkoitukseen. Musiikkia on sodan aikana on käytetty muun muassa rohkaisemaan sotajoukkoja ja kotirintamaa, vahvistamaan isänmaallisuuden tunnetta sekä uhkaamaan vihollista.¹³⁶ Tässä luvussa käyn läpi, miten musiikki on liitetty sotaan ja propagandaan.

Monissa musiikkia ja väkivaltaa koskevissa teksteissä viitataan Raamatun Vanhan Testamentin kertomukseen Jerikon valtaamisesta, kun kaupungin muurit hajotettiin trumpettien soiton avulla.¹³⁷ Guardianin artikkelissa 19.6.2008 Yhdysvaltain ilmavoimien entinen everstiluutnantin Dan Kuehlin mukaan yksi tapa tulkita muurien murtumista on vaskipuhaltimien kovan äänen aiheuttama pelko, ja Jerikon kaupunkilaiset murtuivat henkisesti.¹³⁸

Outi Ampuja on tutkinut sodankäyntiä akustisen ekologian eli ääniympäristön ja sotilaiden näkökulmasta. Sodan ääniympäristö koostuu esimerkiksi huudosta sekä aseiden ja räjähteiden aiheuttamista äänistä, ja toisaalta myös hiljaisuudesta. Ampuja osoittaa, että sodan olosuhteissa ääniympäristön oikeanlaisella tulkinnalla on suuri merkitys, ja siitä on saattanut riippua jopa sotilaan hengissä pysyminen. Esimerkiksi yövartiossa olevan on täytynyt tukeutua erityisesti kuuloaistiin, jos näkyvyys on ollut huono. Pienikin rasahdus on saattanut merkitä vaaran lähestymistä. Sotilaat oppivat kuulon perusteella päättelemään kohti tulevan ja ohi menevän ammuksen erot, ja tärkeää on myös ollut opetella sellaiset äänet, jotka edellyttävät suojautumista.¹³⁹ Sodan aiheuttamat haavat jättävät jälkensä: esimerkiksi tietyt äänet, kuten ilotulitteiden aiheuttamat paukahdukset saattavat tuoda traumaattisia muistoja mieleen ja esimerkiksi opittu tapa maastoutua jonkin äänen perusteella saattaa aktivoitua, vaikka sodasta olisi jo kauan.¹⁴⁰

Akustiikkaa on hyödynnetty sodassa luovasti. Esimerkiksi huhtikuussa 2004 Yhdysvaltain armeija käytti musiikkia ikään kuin äänipommituksina Irakin sodassa, kun he piirittivät

---

¹³⁶ Gilman 2016, 12; Bohlman 2004, 147; Myös Emilia Laulaisen opinnäytetyö koskee lauluilla tehtyä sotapropagandaa toisen maailmansodan aikana Suomessa, Saksassa ja Neuvstoliitossa (Laulainen 2016).

¹³⁷ Esimerkiksi Ross 4.7.2016, The New Yorker 4.7.2016; Ampuja 2007, 314.

¹³⁸ Guardian 19 Jun 2008.

¹³⁹ Ampuja 2007, 304-310.

¹⁴⁰ Ampuja 2007, 330, 334, 339.

Fallujan kaupunkia.¹⁴¹ Outi Ampujan mukaan kova ääni ja vaarallisuus yhdistetään helposti toisiinsa: melua aiheuttava ase herättää enemmän pelkoa kuin äänetön, vaikka jälkimmäinen olisi vaarallisempi. Pelkoa voi lisätä kyvyttömyys käyttää muita aisteja, kuten näköä. Ääntä ja melua voidaan käyttää strategisena aseena eri tavoin, esimerkiksi tuottamalla ääniä, jotka harhauttavat vastapuolen taistelijoita. Myös sotahuutoja voidaan pitää akustisena ja psykologisena aseena.¹⁴²

Musiikista, propagandasta ja politiikasta on tehty lukuisia tutkimuksia.¹⁴³ Musiikki- ja valtiotieteiden tutkijan Arnold Perrisin mukaan propaganda on viestin vastaanottajan suostuttelemista: tarkoituksena on avulla levittää ajatuksia tai ideologiaa esimerkiksi yhteiskunnan tai henkilön hyväksi tai sitä vastaan.¹⁴⁴ Propagandamusiikki, kuten taide yleensäkin, toimii myös toiseuttamisen keinona, kun teoksessa esimerkiksi vahvistetaan me-ne-näkökulma. Keskeinen vaikutin propagandamusiikissa on musiikin tuoman viestin ajankohtaisuus: kohderyhmälle suunniteltu musiikki toimii parhaiten, kun se vastaa ajankuvaa ja ryhmän omia mieltymyksiä tai inhokkeja.¹⁴⁵ Will Studdert on tutkinut jazz-musiikin roolia propagandassa toisen maailmansodan aikana. Hänen mukaansa radiolähetykset olivat keskiössä propagandan levittämisessä, ja musiikin tarkoituksena oli esimerkiksi motivoida, turmella, lisätä pelkoa, heikentää yleistä kuuliaisuutta tai tehdä vaikutus kuulijoihin. Kylmän sodan aikana radiolähetykset olivat kätevä keino käyttää musiikkia psykologisena aseena.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ Gilman 2016, 12; Bohlman 2004, 147

¹⁴² Ampuja 2007, 312-314.

¹⁴³ Esimerkiksi Perris 1985, Sala (toim.) 2014, Studdert 2018, Mikkonen 2007, 2009; Mikkonen, Scott-Smith & Parkkinen (2018).

¹⁴⁴ Perris 1985, 5

¹⁴⁵ Perris 1985, Preface. Valtiojohtoisen toiminnan lisäksi propagandaa voivat toteuttaa ketkä tahansa. Arnold Perris on osoittanut, että kansallisromantiikan aikana 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa useat taiteilijat, kuten Jean Sibelius Suomessa, pyrkivät korostamaan kansallista identiteettiä, tuomaan kansallisuutta tunnetuksi ja ajamaan poliittisia päämääriä taiteellisten teosten avulla. (Perris 1985, 24-25, 33)

¹⁴⁶ Studdert 2018, 178. Tunnetuimpia tapauksia musiikin ja taiteilijoiden järjestelmällisestä valjastamisesta yhteiskunnan käyttöön lienee Adolf Hitlerin johtama Saksa (Christiansen 2014, 408-409.) Arjalaisen rodun ihannointi näkyi saksalaisen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla, eikä vähiten taiteessa. Musiikin oli sovitava arjalaisiin ihanteisiin, ja sen oli heijastettava saksalaista reippautta, iloisuutta ja täsmällisyyttä. Muutamia säveltäjiä suosittiin toisten säveltäjien ja teosten joutuessa pannaan tai sensuurin alaiseksi. Richard Wagnerin musiikkia esitettiin sensuroimattomana, sillä Hitler ihaili Wagnerin musiikkityyliä. Wagner (1813 – 1883) on tunnettu paitsi säveltäjänä, myös antisemitistinä, ja hänet on rinnastettu Hitleriin saksalaisen rodun ihannoijana (Perris 1985, 54, 56). Wagner ja Hitler ajattelivat Saksan kulttuurin ja historian olevan yliverstaista muihin kulttuureihin verrattuna. Hitler pyrki poliittisilla toimilla ja sosiaalisen kontrollin avulla palauttamaan Saksan mahdin, ja Wagnerin keino tähän oli musiikki. Toisaalta säveltäjän musiikillisia näkemyksiä väärin tulkittiin tämän kuoleman jälkeen, jotta hänen musiikkinsa sopisi paremmin natsien ideologiaan (Richard Wagner Verband International e.V.; Perris 1985, 53-56, 59).

2.4 Musiikkikidutus: “Irresistible power that touches without touching”¹⁴⁷

Morag J. Grant määrittelee musiikkikidutusta seuraavalla tavalla:

*“There’s many different ways that music can be used in torture. People can be forced to listen to loud music for days, weeks, or months on the end. Music can be played during other forms of torture so that people are very traumatised when they hear the music in the future. Or they may be forced to sing in ways that are painful, that are humiliating, that are exhausting for them.”*¹⁴⁸

Kyseessä on siis kidutusmetodi, jossa uhri altistetaan kovaääniselle musiikille, jota saatetaan soittaa useita kertoja peräkkäin monien tuntien ajan. Yhdysvaltain Psychological Operations Companyn (PsyOps) mukaan ennen kuulusteluja soitettun musiikin tarkoituksena on murtaa vangin psyykinen vastustus. Soitettun musiikin tulisi olla jatkuvaa, kovaäänistä ja/tai kulttuurisesti loukkaavaa.¹⁴⁹ NykYTEknologia ja sähköiset laitteet ovat tehneet menetelmän toteuttamisen helpoksi: uhri ei voi paeta musiikkia, ja kiduttajan tarvitsee ainoastaan soittaa kappaletta yhä uudelleen. Musiikin on tutkittu lisäävän pelkoa ja lannistavan uhria psyykkisesti, ja musiikkikidutuksen aiheuttamat vaikutukset voivat olla traumaattisia.¹⁵⁰ Lisäksi kovaääninen musiikki voi vaurioittaa uhrin kuuloa pysyvästi aiheuttaen kuulosairauksia, kuten esimerkiksi tinnitusta ja kuulon alenemaa.¹⁵¹ Cusickin mukaan akustiseen ympäristöön vaikuttamalla voidaan aiheuttaa akustista väkivaltaa.¹⁵² Musiikki on siis yksi osa elettyä ympäristöä, jonka äänimaisemaa voidaan hallita ja muuttaa esimerkiksi tuottamaan mielihyvää tai paha oloa. Ympäristön äänimaiseman eli akustiikan manipulointi ei suoranaisesti ole kidutusta, mutta musiikkikidutus sisältyy akustisen väkivallan käsitteen alle. Akustista väkivaltaa voidaan täten pitää musiikkikidutuksen yläkäsitteenä.

Morag J. Grantin mukaan musiikkia on luultavasti käytetty kidutuksen yhteydessä niin kauan kuin kidutusta on ollut, toisin sanoen sivilisaation alkuajoista lähtien. NykYTEknologia on kuitenkin mahdollistanut musiikin käyttämisen monin eri tavoin, kuten äänen toistamisen taukoamatta kovalla volyyymilla useiden tuntien, jopa päivien ajan. Kidutuksen historian

---

¹⁴⁷ Cusick 2006.

¹⁴⁸ Tromolo Productions (9.5.2017). Morag J. Grantin haastattelu: <https://twitter.com/music torture>.

¹⁴⁹ Hirsch 2012, 212, BBC News 20.5.2003.

¹⁵⁰ Cusick 2006.

¹⁵¹ Petrescu 2008: artikkeli koskee musiikin ammattilaisten kuulo-ongelmia esimerkiksi rock-konserteista johtuen, ja tämän perusteella voi päätellä musiikin aiheuttamia vaikutuksia uhrille, jos musiikkia soitetaan suurella volyyymilla vastoin uhrin tahtoa pitkän aikaa.

¹⁵² Cusick 2013, 275-276.

kontekstissa se onkin uusi tässä merkityksessä, millaisena me sen nyt ymmärrämme. Grant kertookin, että musiikkikidutus on ollut vallitsevampaa viimeisten 50 – 60 vuoden aikana.¹⁵³

Useissa tutkimuksissa musiikkikidutus luokitellaan kategoriaan “no touch torture” tai “soft torture”.¹⁵⁴ Musiikista ei jää näkyviä jälkiä uhriin, ja sitä on siksi vaikea todentaa. Kidutuksen vaikutukset jäävät kuitenkin uhriin pitkiksi ajoiksi, sillä ne lisäävät pelkoa ja alentavat itsetuntoa.¹⁵⁵ Musiikkikidutus perustuu siis kovan äänen aiheuttamaan psyko-fyysiseen pahoinpiteluun. Joissakin tapauksissa uhri on kokenut altistuksen koville äänille fyysistä kidutusta pahemmaksi menetelmäksi:

*“I was irritated by loud music, various marches, people’s shouts, animal sounds and all this put pressure on the mind. I didn’t feel my own body, touching myself, I noticed my numb body. This is called civilized torture. One might endure physical beating, but not everyone can overcome psychological torture.”*¹⁵⁶

Useissa tutkimuksissa ilmenee, että itse musiikkia pahempi on kovalla volyymilla soitettu ääni. Soitetulla kappaleella ei siis ole merkitystä, vaan jatkuvalla kovan äänen toistamisella.¹⁵⁷

Hussein Al-Maadidi kertoo Abu Ghraibia koskevissa muistelmissaan, kuinka amerikkalaiset¹⁵⁸ sotilaat vangitsivat hänet ja kuljettivat Abu Ghraibin vankileirille. Matkalla he soittivat kovaa musiikkia, mitä Al-Maadidi luonnehtii seuraavasti:

*“Se oli korviasärkevän kovaäänistä ja kaikella tapaa järkyttävää, tuntui kuin pääni olisi räjähtänyt. Musiikki - jos sitä nyt voi musiikiksi kutsua - teki oloni hyvin jännittyneeksi, --. Ymmärsin, että he tekivät sen tahallaan. Että se oli yksi psykologinen menetelmä vankien nujertamiseksi. --”*¹⁵⁹

Mahdollisesti sotilaat eivät edes tarkoittaneet musiikkia psykologiseksi kidutukseksi, vain he saattoivat muuten vaan kuunnella sitä omasta tottumuksestaan. Jos Al-Maadidi ei ollut tottunut tuon tyyppiseen musiikkiin, se saattoi tuntua hänestä uhkaavalta. Avaintekijänä on uhrin

---

¹⁵³ Tromolo Productions (8.5.2017): Morag J. Grantin haastattelu: <https://twitter.com/musictorture>.

¹⁵⁴ Esim. Cusick 2006.

¹⁵⁵ Cusick 2006. Myös Susanna Välimäki viittaa itsetunnon alenemiseen artikkelissaan Musiikkikidutus poistaa minuuden (Turun Sanomat 29.1.2015, 2).

¹⁵⁶ Hirsch 2012, 110.

¹⁵⁷ Cusick 2006.

¹⁵⁸ Käytän tässä yhteydessä amerikkalainen-termiä “yhdysvaltalainen” sijaan, koska teoksessa käytettiin kyseistä käsitettä.

¹⁵⁹ Al-Maadidi 2013, 27.

kokemus pahoinpitelystä. Al-Maadidi kuitenkin painotti ymmärtäneensä, että musiikkia soitettiin tahallaan kovalla äänellä - sotilaat alkoivat heti heikentää vankia psyykkisesti.

Kidutus ilmentää konkreettisesti kiduttajan ja kidutettavan välillä olevaa vallan epätasapainoa. Musiikkikidutuksessa kiduttaja käyttää valtaansa kohdistamalla uhriin voimakasta, kovaäänistä musiikkia tai ääniä, jolloin uhrin kokema kipu on yhtäaikaisesti fyysistä ja psyykkistä. Kahdessa seuraavassa luvussa pureudutaan siihen, millaisissa yhteyksissä yhdysvaltalais- ja brittilehdissä kerrotaan musiikkikidutuksesta, ja mitä narratiiveja siihen liittyy.

3. Narratiivit yhdysvaltalaislehdissä

Tässä luvussa analysoin, millaisia narratiiveja yhdysvaltalaisissa the New York Times ja New York Post -sanomalehdissä esiintyi. Yhdysvaltalaislehtien ensimmäiset kirjoitukset olivat vuoden 2004 toukokuulta, jolloin musiikkikidutukseen viittaavia artikkeleita kirjoitettiin kaiken kaikkiaan eniten. NYT julkaisi tuolloin viisi lehtijuttua. Keskustelupiikki johtui Abu Ghraibin skandaalista, ja kyseisen vankilan lisäksi kirjoitettiin myös muista Yhdysvaltain hallinnoimista vankiloista terrorismin vastaisen sodan kontekstissa. Sen sijaan NYP:n keskustelupiikki ajoittui kesäkuulle 2004. Lehti julkaisi tuolloin neljä lehtitekstiä osallistuen keskusteluun Guantánamo Bayn vankileirin olosuhteista ja siihen liittyvästä politiikasta.¹⁶⁰

Aikavälillä 2004 – 2012 NYT:n artikkeleita on 30, joihin sisältyy 12 uutista, yhdeksän artikkelia, viisi mielipidekirjoitusta, kaksi reportaasia, yksi pääkirjoitus ja yksi kirja-arvostelu. NYT:n artikkeleihin lukeutuu myös 13 IHT:n sanomalehtiartikkelia.¹⁶¹ NYP:n lehtitekstit ajoittuvat ajanjaksolle 2001 – 2014. Lehtitekstejä on kymmenen sisältäen yhden uutisen, yhden artikkelin, neljä pääkirjoitusta, kolme mielipidetekstiä sekä yhden elokuva-arvostelun.¹⁶² Sanomalehdistä löytyi kolme vallitsevaa narratiivista, jotka olivat kansallinen turvallisuus sekä uhri- ja sankaritarinat.

3.1 Yhdysvaltain kansallinen turvallisuus

Syyskuun 11. päivän terrori-iskuja pidettiin yhdysvaltalaislehdissä merkittävänä käännekohtana Yhdysvaltojen kansalliselle turvallisuudelle. Tämä näkyi Yhdysvaltojen ylläpitämien vankiloiden olosuhteissa, kun vankien kuulusteluissa alettiin käyttää ”tehostettuja kuulustelumenetelmiä” (engl. *enhanced interrogation techniques*). Käytännössä keskustelulle perustuvan kuulustelun sijaan vankeja alettiin painostaa erilaisilla aistiärsykkeillä muokkaamalla vankien olosuhteet epämukaviksi ennen kuulusteluja. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti tietoa vangeilta, jotta estettäisiin uudet mahdolliset Yhdysvaltoja vastaan suunnitellut terrori-iskut.

---

¹⁶⁰ NYT 7.5.2004, A13; NYP 9.5.2004, 7. Katso myös KAAVIOT 3 JA 5 (LIITE 3).

¹⁶¹ IHT:ssa julkaistuihin lehtitekstit olen viitannut alaviitteissa NYT-lehden kirjoituksina, mutta taulukossa 3 (LIITE 2) IHT:n lehdet on eritelty uutistyyppi-osiossa.

¹⁶² Katso KAAVIO 1 s. 19 sekä TAULUKOT 3 ja 5 (LIITE 2).

Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa tutkineet Antero Holmila ja Matti Roitto kirjoittavat, että kansallisen turvallisuuden nimissä Yhdysvaltain lainsäädäntöä muokattiin ja hallinnon toimivaltuuksia laajennettiin terrorismin vastustamiseksi. George W. Bushin hallituksella oli esimerkiksi oikeus vakoilla ja salakuunnella oman maansa kansalaisia. Terrorismin vastaisen sodan maailmankuvaa väritti musta-valkoajattelu, jonka mukaan ihmisten oli oltava joko Yhdysvaltain tai terroristien puolella.¹⁶³ Välimuotoja ei ollut – etenkin maan oikeistopopulistisessa lehdistössä. NYP:n artikkelit säestivät tätä näkemystä. Sanomalehtiteksteistä paljastuu esiin tarina, jossa hyvä (Yhdysvallat) taistelee pahaa (terroristit) vastaan. Vankilaolosuhteita moralisoivat tahot, kuten poliittiset toimijat ja vasemmisto-liberaalit yhdysvaltalaiset sanomalehdet, joutuivat NYP:n kritiikin kohteeksi. NYP:n mukaan medioiden ja poliitikkojen olisi valittava puolensa kansallisen turvallisuuden nimessä. Kuten edellä mainittu, NYP on oikeisto-populistinen sanomalehti, joka eroaa merkittävästi vasemmisto-liberaaleista NYT:stä tai Guardianista.

Kansainvälisen Punaisen Ristin raporttia Guantánamo Bayn olosuhteista kritisoitiin pääkirjoituksessa 2.12.2004.¹⁶⁴ Artikkelissa kerrottiin, että Punainen Risti oli syyttänyt Yhdysvaltain hallitusta vankien pahoinpitelyn hyväksymisestä. Pääkirjoitus pyrki osoittamaan, että vankien todistukset pahoinpitelyistä olivat väärinä, ja Punaisen Ristin käsitys kidutuksesta oli liian laava.

“Well, the ICRC cites a bizarre claim by one group of former detainees that prostitutes were brought in to engage in sexual taunting, or that some detainees were forced to listen to rap music or subjected to comments about Islam that they considered offensive. Even if true, that's not exactly the medieval rack, now is it?”¹⁶⁵

Kirjoituksessa kidutukseksi määriteltiin keskiaikainen piinapenkki: pääkirjoittajan mukaan musiikille altistaminen ei siis ollut kidutusta. Kidutusta eivät olleet myöskään uskonnon loukkaaminen tai prostituoitujen seksuaalinen häirintä. Kirjoittaja jatkoi, että tällaisten menetelmien käyttäminen on osoittautunut hyödylliseksi terrorismin vastaisessa sodassa, kun vangeilta on saatu tietoja - “[W]ithout torture”.¹⁶⁶ Kirjoituksen otsikko *Red Crossup* vapaasti suomennettuna tarkoittaa sitä, että Punainen Risti on ylittänyt rajan tai mennyt liian pitkälle määritellesään kidutukseksi edellä mainitukseksi edellä mainitut painostusmenetelmät.

---

¹⁶³ Holmila&Roitto 2018, 320, 322.

¹⁶⁴ NYP 2.12.2004, 32.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Ibid.

Kirjoittaja muistutti, miksi vankeja painostettiin: syynä olivat 9/11 –iskut ja terrorismin vastaisen sodan lähtökohdat. Guantánamon vangit olivat vihollistaistelijoina, joita ei tarvinnut sääliä. Punainen Risti oli kääntänyt selkänsä Yhdysvalloille, minkä vuoksi järjestöä tukevien ihmisten olisi tehtävä lahjoituksia mieluummin yhdysvaltalaisien sotilaiden hyvinvointiin.¹⁶⁷

17.6.2005 NYP kritisoi senaattoria Richard “Dick” Durbinia Yhdysvaltojen pettämisestä ja puolustusvoimien vastaisuudesta tämän todettua, että vankeja kohdeltiin epäinhimillisesti Guantánamon vankileirillä. Kommentointi liittyi FBI¹⁶⁸-agentin sähköpostiin, jossa kerrottiin Guantánamon vankien kohtelusta - siinä mainittiin myös vankien altistamisesta rap-musiikille ja ääriämpötiloille. Durbin rinnasti kommentissaan yhdysvaltalaisotilaiden toimet saksalaisten natsien, “neuvostoliittokulakkien” sekä kambodjalaisen kommunistin Pol Potin toimintaan. NYP:n mukaan Durbin on tahrannut Yhdysvallat, asevoimat ja totuuden toimimalla Yhdysvaltoja vastaan. Lopuksi se kritisoi Durbinin asemaa demokraattipuolueen johtajana.¹⁶⁹

Seuraavan päivän (18.6.2005) NYP:n pääkirjoitus jatkoi samaa linjaa Dick Durbinin kommenttien sekä demokraattipuolueen moittimisessa. Pääkirjoituksessa toistettiin Durbinin kuvailuja vankien olosuhteista samaan tapaan kuin edellisen päivän lehdessä:

*“Some detainees had been shackled, he said. Cells are sometimes too hot, and sometimes too cold; captured terrorists were blasted with rap music during an interrogation - and so on. The Nazis killed millions - including six million Jews. Pol Pot exterminated 2 million Cambodians.”*¹⁷⁰

Lisäksi väheksyttiin Durbinin rinnastusta Guantánamo Bayn olosuhteita historian tapahtumiin: Guantánamon vankeja toki painostettiin eri metodeilla, mutta heitä ei sentään ollut murhattu.

NYP:n arvosteleva argumentointi jatkui vielä 19.6.2005, kun lehti moitti NYT:n artikkelia, jonka kirjoittaja oli vaatinut Bushin hallintoa sulkemaan Guantánamo Bayn vankileirin. NYP:n mukaan tällaiset vaatimukset osoittivat, että NYT oli terroristien puolella, kun se tarjosi tekstissään tukea viholliselle. Artikkelissa väheksyttiin musiikin käyttämistä tehostettuna kuulustelumenetelmänä: *“So more coercive methods were used, including extended isolation*

---

¹⁶⁷ Ibid.

¹⁶⁸ FBI engl. *Federal Bureau of Investigation*, Yhdysvaltain rikostutkimuslaitos (Kotimaisten kielten keskus 2015)

¹⁶⁹ NYP 17.6.2005, 33.

¹⁷⁰ NYP 18.6.2005, 18.

*and sleep deprivation, having water poured on his head, middle-of-the-night questioning and - horrors! - being forced to listen to Christina Aguilera music.*¹⁷¹ Musiikki rinnastettiin univajeelle, vesikidutukselle ja kuulustelujen suorittamiselle keskellä yötä, ja se sai erityistä huomiota kirjoittajan kauhistellessa sarkastisesti, että vanki joutui kuunnella tunnetun pop-laulajan musiikkia.¹⁷² Artikkelin mukaan terrorismin vastaista sotaa ei käydä tavanomaisilla menetelmillä, minkä vuoksi tehostetut kuulustelumenetelmät kuuluivat asiaan. Lopuksi muistutettiin, että NYT:n sekä muiden medioiden olisi tietoisesti valittava puolensa terroristien ja Yhdysvaltojen välillä sekä toimittava sen mukaan.¹⁷³

Kirjoitukset Yhdysvaltain turvallisuudesta jatkuivat Barack Obaman presidenttikaudelle, kun Obaman hallituksen aikainen toiminta sai osakseen kritiikkiä NYP:lta. Obamaa kritisoitiin amerikkavastaisuudesta, kun presidenttikautensa alussa hän kielsi tehostettujen kuulustelumenetelmien käytön vankiloissa.¹⁷⁴ 25.8.2009 ilmestyneessä artikkelissa väitettiin, etteivät Obamaa kannattavat demokraatit olleet huolissaan kansallisesta turvallisuudesta, koska he olivat kieltäneet tehostettujen kuulustelumenetelmien käytön. NYP:ssa näkökulmana keskusteluihin oli, että niiden avulla vangeilta saatiin tärkeää tietoa terrorismin vastaiseen sodankäyntiin. *“Future questioning of top terrorist suspects, it was announced, will strictly follow the Army Training Manual - which means that even such tactics as sleep deprivation and playing loud music are now prohibited.”*¹⁷⁵ Tekstistä sai sellaisen kuvan, että olisi ymmärrettävää, jos raat kuulustelumenetelmät kiellettäisiin, mutta musiikin ja unenpuutteen kieltäminen oli jo liikaa. *“Good luck getting any information.”*¹⁷⁶ Turha oli siis odottaa, että kuulustelijat saisivat uusia tietoja terroristien juonista. Mielenkiintoisena näkökohtana nämä kaksi menetelmää nostettiin tekstissä esille, vaikka painostustekniikoita on paljon muitakin. Kansallinen turvallisuus oli jälleen uhattuna, koska vangeilta ei saataisi enää riittävästi ja oikeaa tietoa, ja ikään kuin pelättiin, että Yhdysvallat joutuisi vielä katumaan päätöstä.

---

¹⁷¹ NYP 19.6.2005, 28.

¹⁷² Christina Aguilera'n musiikki mainitaan muissakin NYP:n artikkeleissa, kuten 14.6.2005 liittyen Guantánamossa soitettuun musiikkiin. NYP 14.6.2005, 42.

¹⁷³ NYP 19.6.2005, 28.

¹⁷⁴ NYP 12.12.2014, 41.

¹⁷⁵ NYP 25.8.2009, 24.

¹⁷⁶ Ibid.

Senaattori Dianne Feinstein julkaisi senaatin tiedustelukomitean laatiman raportin CIA:n vanki- ja kuulusteluohjelmasta joulukuussa 2014.¹⁷⁷ NYP:n päätoimittaja reagoi raporttiin syyttämällä Obamaa ja demokraatteja anti-amerikkalaisuudesta 12.12.2014¹⁷⁸. Feinsteinin julkaisemaan raporttiin oli McGurnin mukaan tuhlattu turhaan yhdysvaltalaisien verorahoja, ja raportti tulkittiin hyökkäyksenä Yhdysvaltoja vastaan.¹⁷⁹ McGurnin tarkoituksena oli osoittaa, että vasemmistoajattelijat ja presidentti Obama osoittivat liikaa myötätuntoa terroristeja kohtaan, vaikka nämä ovat vaaraksi yhdysvaltalaisille. Tekstin tarina kertoi siis “pahoista demokraateista”, jotka osoittivat myötätuntonsa viholliselle - tämän vuoksi Yhdysvaltojen tärkein tehtävä, eli kansalaisten suojeleminen, jäi toissijaiseksi päämääräksi. Poliittisten päättäjien olisi pitänyt ajatella maan turvallisuutta ja osoittaa empatiaa oman maan kansalaisia kohtaan - ei terroristeja kohtaan.

Pääkirjoitus kirvoitti useita mielipidekirjoituksia, joita julkaistiin muutamaa päivää myöhemmin NYP:ssa. Näissä toistuivat samat teemat kuin McGurnin tekstissä: Feinsteinin raporttia sekä empatiaa terroristeja kohtaan paheksuttiin, ja Obama nähtiin epäviisaana ja pelkurimaisena, koska ei vastustanut Feinsteinin raporttia: *“It's infinitely disappointing that our president lacked the courage and wisdom to support Feinstein's report and to clean house.”*¹⁸⁰ NYP antoi myös äänen mielipiteelle, jossa pidettiin lähes naurettavana ajatusta, että musiikki koetaan kidutuksena:

*“You want to know what torture is? It's pulling out one's fingernails. Do you know what it isn't? It isn't sleep deprivation. If it were, all medical interns would be able to sue their hospitals. And it isn't blasting rock music, because if it were, many parents would be able to sue their teenagers. Charlie Honadel.”*¹⁸¹

Tässä kidutus nähtiin fyysisenä pahoinpitelyinä, ja kirjoittaja pyrki osoittamaan sarkastisesti, että pauhaavan rock-musiikin pitäminen kidutuksena olisi liioittelua.

NYT:n artikkeleista muodostui erilainen narratiivi, jossa kansainvälisesti luottamusta ja arvostusta nauttinut Yhdysvallat koki kolauksen. Artikkeleissa pohdittiin

---

¹⁷⁷ Feinstein 2014. Raportissa mainitaan myös musiikin käyttäminen kuulustelutekniikoina: *“CIA detainees at one detention facility, described as a “dungeon”, were kept in complete darkness and constantly shackled in isolated cells with loud noise or music and only a bucket to use for human waste.”*

¹⁷⁸ Tässä tapauksessa käytän yhdysvaltalaisuuden sijaan amerikkalaisuus-termiä.

¹⁷⁹ NYP 12.12.2014, 41. Tekstissä ei puhuttu musiikkikidutuksesta, mutta vesikidutus mainittiin.

¹⁸⁰ NYP 15.12.2014, 24.

¹⁸¹ Ibid.

kuulustelutekniikoiden moraalisuutta ja oikeutusta, ja syyllisiä tapauksiin etsittiin. Lähes puoli vuotta Abu Ghraibin skandaalin jälkeen, lokakuussa 2004, julkaistiin artikkeli, jossa vertailtiin silminnäkijöiden ja kidutuksen uhrien haastatteluja sekä Yhdysvaltain vankiloiden virallisten raporttien lausuntoja vankien kuulusteluista. Artikkelissa korostui eri lähteiden välinen ristiriita. Armeijan raporttien mukaan kuulustelu perustui osapuolten väliselle luottamukselle, jossa ei käytetty painostusmenetelmiä, ja raporteissa mainittiin vain muutamasta pahoinpitelytapauksesta. Sen sijaan haastattelujen perusteella kuulusteluihin oli sisältynyt pahoinpitelyä paljon useammin. Artikkelissa käytiin debattia siitä, olivatko nämä tekniikat kidutusta, ja siinä korostuivat näkemyserot vankien kohtelusta sekä kidutuksen määrittelystä. Pentagonin näkemys vankiloista vahvisti armeijan raporttien näkökulmaa, ja Pentagonin tiedottajan uutisoitiin argumentoineen, että vankeja kuulustelemalla saatiin tärkeitä tietoja terrorismin vastaiseen sotaan. Artikkelin kirjoittaja oli kuitenkin haastateltavien puolella, mikä näkyi siinä, että hän kuvasi laajasti julmia pahoinpitelymenetelmiä.¹⁸²

Yhdysvaltalaisotilaiden arvot ja moraalit olivat rapistuneet, minkä vuoksi vankien kohtelu muuttui julmaksi vankiloissa. Esimerkiksi Paul Rieckhoff, Irakin ja Afganistanin sotien Yhdysvaltalaisen veteraanien komentaja, kirjoitti mielipidekirjoituksessaan syyskuussa 2006 huolestaan liittyen Yhdysvaltain armeijan moraaliperustaan ja vankien kohteluun. Hänen mukaansa moraalit oli aiemmin ollut tärkeässä asemassa myös sotatilanteessa, ja Geneven sopimuksia oli kunnioitettu, mutta nyt moraalit oli rapistunut. Hän syytti presidentti G. W. Bushia Geneven sopimuksen uudelleentulkinnasta, minkä vuoksi sotilaat kohtelivat vankeja huonoksi. Rieckhoff kysyi retorisesti, että mitä tapahtuisi, jos joku yhdysvaltalainen joutuisi vangiksi Lähi-idässä ja joutuisi samanlaisen pahoinpitelyn kohteeksi kuin terrorismista epäilty yhdysvaltalaisissa vankiloissa. ”*What is to stop that soldier from being water-boarded, locked in a cold room for days without sleep as iranian pop music blares all around him...*”¹⁸³ Rieckhoff siis tulkitsi, että musiikkikidutuksen tarkoituksena oli väsyttää uhria kovaäänisyydellä sekä ärsyttää tätä kulttuurisesti. Kuten jo aiemmin mainitsin, Yhdysvaltain PsyOps -taktiikoissa eriteltiin syitä musiikkikidutuksen tarkoitukseen - nähtävästi Rieckhoff

---

¹⁸² NYT 17.10.2004.

¹⁸³ NYT 25.9.2006, A25. Myös Brundage viittaa tällaiseen kidutuksen vastaiseen argumentointiin: FBI:n, armeijan sekä kansainvälisten lakiasiantuntijoiden tahoilta tuotiin julki huolta, jossa kidutustapausten ilmitulo saattoi aiheuttaa kostoreaktiota. Täten Yhdysvaltain armeijan henkilöstökin saattaisi joutua kidutetuksi, mikäli he joutuisivat vangituksi, kun vastapuolikaan ei kunnioittaisi kidutuksen vastaisia sopimuksia (Brundage 2018, 309). Toisaalta Bushin hallinto salli itselleen laajat erityisvapauden pidättää kenet tahansa, jonka epäili uhkaksi valtiolle. Täten pidätetyksi joutui paljon myös yhdysvaltalaisia, joita saatettiin kohdella väkivaltaisesti. (Brundage 2018, 304-305).

tunsi nämä taktiikat.¹⁸⁴ Hän muistutti lopuksi demokratian arvojen vaalimisesta ja Valkoisen talon vastuusta Yhdysvaltain armeijan moraalisen auktoriteettina.¹⁸⁵ Rieckhoff antoi itsestään kuvan entisaikojen “hyvänä” sotilaana, jonka kontrastina olivat terrorismin ajan “pahat” sotilaat, joilla ei ole arvoja eikä kunnon koulutusta.

Entisen FBI-erikoisagentin Ali Soufanin lähestymistapa kidutuksiin oli samanlainen kuin Paul Rieckhoffilla. Huhtikuussa 2009, noin viisi vuotta sen jälkeen, kun Abu Ghraibin kidutustapaukset levisivät mediassa, Soufan kirjoitti mielipidekirjoituksessaan, että Yhdysvaltojen maine oli mennyt kidutustapausten vuoksi. Kirjoittaja korosti, ettei karkeiden ja julmien kuulustelutekniikoiden käyttäminen ole yhdysvaltalaisista toimintaa. Soufan otti kantaa CIA: ja FBI:n toimintaan. Hän myönsi, että väärinkäytöksiä oli tapahtunut CIA:n henkilöstön toimesta, mutta puolusti CIA:n tarpeellisuutta kansalliselle turvallisuudelle. Soufan korosti, ettei FBI ollut käyttänyt karkeita tai tehostettuja kuulustelumenetelmiä, ja puolusti perinteisten menetelmien toimivuutta. Tekstin lopussa Soufan ikään kuin lohdutti, että kauhistuttavien tapauksien jälkeen Yhdysvallat on menossa parempaan suuntaan: esimerkiksi presidentti Obama oli rajoittanut kuulustelutekniikoita.¹⁸⁶

Kansallinen turvallisuus heijastui NYT:ssä “positiivisesti”, eli siten, että skandaalien pilaamaa Yhdysvaltojen mainetta haluttiin puhdistaa ja saattaa jälleen kansainvälisesti vakuuttavaksi. Kidutusskandaali vaikutti ratkaisevasti Yhdysvaltain maineen heikkenemiseen, ja sen palauttamiseksi etsittiin ratkaisuja. Toukokuussa 2004, melko pian kidutusskandaalin tultua ilmi, NYT julkaisi uutisen koskien kenraali Geoffrey D. Millerin lupausta, jonka mukaan kovien tekniikoiden käyttäminen lopetettaisiin vankiloissa: *"We will no longer, in any circumstances, hood any of the detainees," General Miller said. "We will no longer use stress positions in any of our interrogations. And we will not use sleep deprivation in any of our interrogations."*¹⁸⁷ Miller edusti lausunnossaan koko Yhdysvaltain armeijaa ottaen valtuudet luvata koko sotilashenkilöstön puolesta, että vankien kohtelu paranee. Hän nimesi menetelmät, joiden käyttäminen lopetettaisiin – mielenkiintoista kyllä, musiikkiin Miller ei viitannut. Lehtitekstin kirjoittaja, NYT:n toimittaja, sen sijaan oli tekstissä maininnut, että musiikkia oli käytetty painostuskeinona vankilassa. Kenties Miller antoi vain muutamia esimerkkejä

---

¹⁸⁴ Hirsch 2012, 212, BBC News 20.5.2003.

¹⁸⁵ NYT 25.9.2006, A25.

¹⁸⁶ NYT 24.4.2009, 6.

¹⁸⁷ NYT 7.5.2004, A13.

kielletyistä käytännöistä, tai kiellettyjä olisivat ainoastaan Millerin mainitsemat käytännöt. Täten lausunto olisi vain tapa sallia musiikin sekä muiden ei-mainittujen menetelmien käyttäminen jatkossa.¹⁸⁸

Tämä ei kuitenkaan ollut lopullinen ratkaisu maineen palauttamiseksi. Tarinassa, jossa Yhdysvaltain maine sai kolauksen, tapahtui juonenkäänte presidentin vaihdoksen myötä. Marraskuussa 2008 julkaistussa mielipidekirjoituksessa Obamaa kiitettiin vaalilupauksesta, jossa hän lupasi sulkea Guantánamo Bayn vankileirin.¹⁸⁹ Tekstin laatijat, ihmisoikeustutkijat Laurel E. Fletcher ja Eric Stover, esittivät, että ratkaisuna Yhdysvaltain kansainvälisen maineen palauttamiseksi olisi tuotava julki totuus Bushin hallituksen toimista.¹⁹⁰ Kirjoittajat osallistuivat totuuden julkituomiseen tutkimuksellaan, jota varten he olivat haastatelleet Guantánamosta vapautettuja vankeja. Tutkimuksessa vangit kuvailivat pahoinpitelyjä seuraavasti:

“They described being subjected to short shackling, stress positions, solitary confinement and exposure to extreme temperatures, loud music and strobe lights - often simultaneously and over long periods of time. -- Almost two-thirds of the men we interviewed reported deep psychological and emotional scars.”¹⁹¹

Tässä kontekstissa kovaääninen musiikki lueteltiin muiden painostusmenetelmien ohessa sitä erityisemmin huomioimatta. Menetelmien nähtiin aiheuttavan uhrille psyykkisiä ja emotionaalisia arpia, mutta fyysiset vaikutukset jätettiin sivuun. Musiikkitieteilijöiden näkemys musiikin fyysisistä vaikutuksista siis jäi huomiotta – myös ääriämpötiloille altistaminen saattaisi aiheuttaa paleltumia tai palovammoja, mistä ei kerrottu mitään. Kirjoittajat viittasivat tekstissään Yhdistyneiden Kansakuntien kidutuksen vastaiseen sopimukseen, jonka mukaan tällaiset menetelmät määriteltiin kidutukseksi niiden yhteisen painostavan vaikutuksen vuoksi.¹⁹² NYT:n artikkelien näkemys kidutuksesta oli siis vastakkainen NYP:n artikkelien näkemykselle. Samalla se ilmentää sitä ideologista eroa, joka Yhdysvalloissa on vallinnut vasemmisto-liberaalisten ja oikeisto-konservatiivisten arvomaailmojen välillä.

---

¹⁸⁸ NYT tietysti valitsi, mitä Millerin lauseita sitaotoitiin, ja millä tavalla ne esitettiin.

¹⁸⁹ Tuleva presidentti ei ollut tässä vaiheessa vielä astunut virkaan. Vankileiriä ei kuitenkaan suljettu Barack Obaman presidenttikausien aikana, ja Donald Trump on aikonut pitää Guantánamo Bayn toiminnassa. Human Rights Watch 27.6.2018.

¹⁹⁰ NYT 22.11.2008, 4.

¹⁹¹ Ibid.

¹⁹² Ibid. Katso lisää alaluvuista 2.2 s. 28 sekä 5.2. s. 94-95.

Obama sai kuitenkin kritiikkiä osakseen oltuaan presidenttinä jonkin aikaa. Huhtikuussa 2011 Yhdysvaltain kansalaisvapauksien liiton varajäsen Jameel Jaffer sekä ihmisoikeusaktivisti, Freedom to write -ohjelman juontaja Larry Siems kritisoivat Obamaa menneisyyden peittelemisestä.¹⁹³ Tässä mielipidekirjoituksessa presidenttiä kritisoitiin samasta aiheesta, mistä Fletcher ja Stover kirjoittivat positiivisesti ennen Obaman presidenttikautta: kidutustapausten myöntämisestä ja totuuden kertomisesta. Jafferin ja Siemsin mukaan presidentti Obama ei hyväksynyt kidutusta, mutta oli haluton tutkimaan Bushin aikaisen hallinnon kuulustelupolitiikkaa. Kirjoittajat painottivat, että historian faktat olisi tuotava julki. Teksti julkaistiin seitsemän vuotta Abu Ghraibin skandaalin tultua ilmi. “Merkkipäivänä” julkaistulla tekstillä haluttiin muistuttaa lukijoita kidutustapauksista, jotta tapaukset ne eivät unohdu ja toistu. Tekstin otsikko “*Honoring Those Who Said No*” kertoo kirjoittajien vahvasta kannasta: on kunnioitettava heitä, jotka kieltäytyivät kiduttamasta vankeja ja toimivat amerikkalaisten arvojen mukaisesti. Tulevaisuudesta tehtäisiin parempi, kun jalustalle nostettaisiin kidutusta vastustaneita ja yhä vastustavia henkilöitä. Täten säilytettäisiin oma itsekunnioitus.¹⁹⁴

Jafferin ja Siemsin artikkelista heijastui keskeinen moraalikysymys: millaista vankien kohtelua yhdysvaltalaiset olivat valmiita hyväksymään kansallisen turvallisuuden kustannuksella. Kysymys toistui NYT:n lehtijuttujen rivien välissä. Yhdysvaltoja paheksuttiin myös maailmanlaajuisesti, ja esimerkiksi ihmisoikeusjärjestöt ottivat kantaa kidutustapauksiin.¹⁹⁵ Yhdysvaltain kidutusskandaali rinnastettiin myös samanlaisiin historiallisiin tapauksiin, kuten edellä mainitussa senaattori Dick Durbinin tekemässä rinnastuksessa yhdysvaltalaisten ja natsien, neuvostoliittolaisten ja Pol Potin tapauksiin NYP:n artikkeleissa.

NYT:n artikkeleissa ilmeni myös syyttelydiskursseja. Melko pian Abu Ghraib -kohun tultua ilmi NYT julkaisi artikkelin, jossa väitettiin, että pahoinpitelyihin oli johtanut vanhentunut Yhdysvaltain armeijan kenttäkäsikirja. Kirjassa kuulustelijoille annetut ohjeet menettelytavoista olivat artikkelin mukaan tulkinnanvaraisia, minkä vuoksi kuulustelutilanteissa on vaikea pitää yhtä linjaa. Artikkelin kirjoittaja, NYT:n journalisti, oli haastatellut entistä Yhdysvaltain armeijan kuulustelijaa Mr. Ritziä, jonka mukaan vankiloissa

---

¹⁹³ NYT 28.4.2011, A25.

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Esimerkiksi Yrjönsuuri 2003, 73.

eri menetelmät tulivat yleisiksi käytännöiksi ajan myötä, mutta niitä kovennettiin huomattavasti syyskuun 11. päivän terrori-iskujen jälkeen. Kenttäkäsikirjan tulkinnanvaraisuus oli siis mahdollistanut kidutuksen, vaikka kansainvälisissä sopimuksissa se oli kiellettyä. Syytökset vankien pahoinpitelystä kohdistuivat lisäksi valtion ja armeijan johtoon, mutta eivät kuulustelijoihin. Asiantuntijoihin viitaten artikkelin lopussa moralisointiin huonosti laadittua kenttäkäsikirjaa, jonka olisi pitänyt sisältää sallittujen ja kiellettyjen tekniikoiden listan, jotta kuulustelutavat olisivat yhteneväisiä ja ihmisoikeuksia kunnioittavia.¹⁹⁶ Toisaalta myöhemmin lehdessä syytökset kohdistuivat myös puolustusministeri Donald Rumsfeldiin ja Abu Ghraibissa työskentelevään kenraaliluutnantti Ricardo Sancheziin, jotka olivat osallisina tehostettujen kuulustelumenetelmien hyväksymisessä ja toimeenpanemisessa Abu Ghraibin vankilassa.¹⁹⁷

Eitan Felnerin artikkelissa ilmenettiin myös Geneven ja YK:n kidutuksen vastaisten sopimusten sekä Yhdysvaltain hallituksen toiminnan välistä ristiriitaa. Yhdysvaltain hallinnon mukaan kansainvälisiä sopimuksia ei voitu kokonaan täyttää terrorismin vastaisessa sodassa, koska terroristit itsekään eivät kunnioittaneet kansainvälisiä sääntöjä. Kirjoittajan mukaan “Bushin hallitus oli kylvänyt mätien omenien siemenet salliessaan pakkometodit terrorismista epäiltyjä vastaan”.¹⁹⁸ W. Fitzhugh Brundage mainitsee "bad apples" -retoriikasta, jota Bushin hallinnossa käytettiin pitääkseen hallinnon maineen puhtaana kidutustapauksista: vain muutamat yhdysvaltalaiset olivat syynä ihmisoikeusrikkomuksiin.¹⁹⁹ Felner puolestaan käänsi mätä omena -retoriikan pääläelleen – vankiloiden pahoinpitelyt, joita satunnaiset pahoinpitelijät toteuttivat, johtuivat hallituksen päätöksistä.

Toisaalta entinen NYT:n päätoimittaja Joseph Lelyveld syytti kidutuksen sallimisesta yhdysvaltalaisia poliitikkoja ja länsimaisia demokraattisia hallintoja, jotka kammoksuivat kidutusta mutta eivät halunneet määritellä sitä.²⁰⁰ Mielenkiintoista on, että hän ei moittinut yksistään Yhdysvaltoja, vaan puhui yleensä ottaen demokratioista – täten syytös kohdistui

---

¹⁹⁶ NYT 7.5.2004, A13.

¹⁹⁷ NYT 21.4.2009, A16.

¹⁹⁸ NYT 1.6.2004, 7.

¹⁹⁹ Brundage 2018, 290, 311-312. Brundagen mukaan eri presidenttien näkemykset ja poliittiset toimet ovat merkittävästi vaikuttaneet kidutuksen vastaisten sopimusten tekemiseen ja noudattamiseen Yhdysvalloissa. Esimerkiksi Ronald Reaganin presidenttikaudella Amerikan valtiot laati oman kidutuksen vastaisen sopimuksen vuonna 1985, jossa kidutus määriteltiin kapeammin kuin kansainvälisessä kidutuksen vastaisessa sopimuksessa. (Brundage 2018, 300).

²⁰⁰ NYT 12.6.2005, E36.

muihinkin kuin Yhdysvaltoihin. Kirjoittajan mukaan kidutus-käsitteen määrittelemättä jättäminen antoi enemmän liikkumatilaa pahoinpitelyjen toteuttamisessa. Samalla hän viittasi Yhdysvaltain silloiseen ideologiaan, jossa pyrkimyksenä oli viedä demokratiaa ei-demokraattisiin maihin – käytännössä hallinto ei toiminut demokraattisten arvojen mukaan, joihin liittyi ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Syitä Abu Ghraibin vankilan pahoinpitelytapauksille haettiin myös militääripoliisien ja CIA:n huonosta johtajuudesta.²⁰¹ 7.9.2012 julkaistussa NYT:n artikkelissa *Rights group cites more C.I.A. abuse* väitettiin, että CIA:n harjoittamista toimista vankeja kohtaan Bushin hallinnon ajalta oli tiedetty luultua vähemmän.²⁰² Otsikko lupasi tarjota lukijoille uutta informaatiota, jota ei tiedetty aiemmin. Viitaten Human Rights Watch -järjestön raporttiin tekstissä kerrottiin, että CIA oli harjoittanut vesikidutusta useammin kuin siitä oli raportoitu. *“Many of those techniques match the descriptions of techniques that the Bush administration approved as lawful, despite anti-torture laws. --”*²⁰³ Raportin mukaan Bushin hallitus ei ollut kunnioittanut kidutuksen vastaisia lakeja, vaan oli hyväksynyt monia tekniikoita laillisiksi. Teksteissä pyrittiin osoittamaan, että syyllisiä pahoinpitelyyn ja kidutukseen olivat Bushin hallinto ja Yhdysvaltain armeija, jotka lakeja kiertämällä oikeuttivat kidutuksen. Kidutuksen, eli likaisen työn, toteuttajia puolestaan olivat yksittäiset armeijan henkilöt.

Vaikka Yhdysvaltoja on pidetty terrorismin vastaisen sodan kontekstissa kidutusten syypäänä, se ei ollut ainoa väärintekijä. NYT:n artikkelin (12.6.2005) mukaan vangin pahoinpitelyä, johon sisältyi stressaavia asentoja, kovaäänistä musiikkia ja sanallista väkivaltaa, oli käytetty myös Israelissa, jossa sitä kutsuttiin termillä *“Shabeh”*. Israelissa kyseinen metodi käsitettiin kidutukseksi: *“--nothing else than torture”*.²⁰⁴ Myös Israelin ihmisoikeusjärjestö B’Tselemin johtaja Eitan Felner kuvaili samaa tapausta. Israelissa terroriepäiltyjä oli kuulusteltu eri menetelmien säästyksellä vuodesta 1987 vuoteen 1999, jolloin kaikki fyysiset pakkomenetelmät kiellettiin kuulusteluissa. Nyt Yhdysvallat oli samassa tilanteessa, ja Israelin tapauksen pitäisi olla varoittavana esimerkkinä Yhdysvalloille.²⁰⁵

---

²⁰¹ NYT 25.8.2004, 25.9.2006.

²⁰² NYT 7.9.2012, 6.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ NYT 12.6.2005, E36.

²⁰⁵ NYT 1.6.2004, 7. Esimerkiksi Telegraph uutisoi 7.9.1999 Israelin oikeustuomioistuimen kieltäneen kuulusteluissa kovaäänisen musiikin, staattisten pakkoasentojen ja univajeen menetelmät, yhdysvaltalaisittain “tehostettujen kuulustelumenetelmien” käytön. (Telegraph 7.9.1999, 15).

Hollantilaisten sotilaiden uutisoitiin pahoinpidelleen vankeja Irakissa vuonna 2003. Tv-haastattelun antanut Hollannin puolustusministerin Henk Kampin mukaan olisi naurettavaa verrata hollantilaisten toimia yhdysvaltalaisen pahoinpitelyyn Abu Ghraibissa.²⁰⁶ Hollantilaisten tapaus olisi siis vain pieni sivujuoni suuren narratiivin rinnalla. Tekstin kirjoittajan mukaan loppujen lopuksi kyseessä on sama asia: hollantilaiset joukot rikkoivat omia sisäisiä sotilassääntöjään ja ihmisoikeuslakian samoin kuin yhdysvaltalaisjoukot ovat tehneet. Hollantilaisten kerrottiin kohdelleen vankeja seuraavasti:

“--Dutch intelligence officers had abused prisoners by dousing them with water to keep them awake and exposing them to bright light and intense noise during “heavy-handed” interrogations. -- The prisoners were forced to wear dark goggles to keep them from seeing their interrogators’ faces, the minister said. Second, he said, the interrogators “used music and noise to prevent the prisoners from communicating among themselves.” He also said water had been thrown at the prisoners.²⁰⁷

Tässä sitaatissa voimakkaiden äänien tarkoituksena oli pitää vanki hereillä kuulustelujen aikana. On vaikea sanoa, miksi vangilla oli vaikeuksia pysyä hereillä. Ehkä kuulustelut olivat niin pitkäkestoisia, että vanki olisi saattanut nukahtaa kesken kuulustelun, unenpuute aiheutti jatkuvaa nukahtelua, tai kuulustelut pidettiin yöllä.²⁰⁸ Sitaatissa ilmeni, että musiikin tarkoituksena oli myös estää vankeja kommunikoimasta keskenään. Tämä näkökulma esiintyy harvemmin musiikkikidutukseen liittyvissä tapauksissa. Uutisen kirjoittaja ei sinänsä puolustanut yhdysvaltalaisen tekoja, mutta antoi ymmärtää, että muutkin kuin yhdysvaltalaisotilaat ovat pahoinpidelleet vankeja.

NYT:n artikkeleissa vankien pahoinpitelyistä käytiin syytösdiskursseja, joissa syyllisinä pidettiin Yhdysvaltain hallintoa, vanhentuneita toimintaohjeita, huonoa johtamispolitiikkaa tai yksittäisiä väärintekijöitä. Näkemys G. W. Bushin ja Obaman väliltä oli selvä: Bushin hallitusta syytettiin tietoisesta politiikasta käyttää tehostettuja kuulustelumenetelmiä ja pyrkimyksistä kiertää kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, ja Obaman poliittista toimintaa puolustettiin. Yhdysvaltain kidutustarinalle saatiin kuitenkin onnellinen loppu: Yhdysvaltain aseman nähtiin palautuvan ennalleen, kun tehtäisiin tarpeeksi tutkimuksia aiheesta ja myönnettäisiin

---

²⁰⁶ NYT 18.11.2006, 7.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ Esimerkiksi eräässä NYP:n artikkelissa vangin kuulustelut toteutettiin keskellä yötä, jolloin musiikkia soitettiin vangin hereillä pitämiseksi NYP 9.6.2005, 25.

kidutustapaukset. Myös uuden presidentin myötä Yhdysvalloilla alkaisi uusi aikakausi, jolloin korjattaisiin menneet virheet.²⁰⁹

NYP:n artikkeleissa korostui puolestaan näkemys, jossa erityisesti poliittisten päättäjien ja medioiden tulisi valita oma puolensa terrorismin vastaisessa sodassa. Myötätunnon osoittaminen viholliselle olisi takinkääntö omalle maalle. Erityisesti Barack Obama ja demokraattipuolue saavat kritiikkiä osakseen, sillä heidän takiaan Yhdysvaltain turvallisuus oli uhattuna. Terroristit ansaitsivat saamansa kohtelun ja altistuksen eri painostusmenetelmille, ja kuulustelumenetelmien kieltäminen oli suuri virhe. Kidutuksen käsite oli kapea, eikä musiikille altistamista tai muita tehostettuja kuulustelukeinoja määritellä kidutukseksi, toisin kuin NYT:n lehtijutuissa.

Sekä NYT:n että NYP:n artikkeleissa kidutustapauksiin liittyvässä argumentoinnissa toistui näkemys amerikkalaisuudesta tai anti-amerikkalaisuudesta. Amerikkalaisuus oli ikään kuin itseisarvo, mihin yhdysvaltalaiset pyrkivät, ja oli moraalitonta toimia amerikkalaisuutta vastaan. Lehdillä oli tosin omat näkökulmansa amerikkalaisuuteen: NYT:n artikkeleissa amerikkalaista oli toimiminen demokratian arvojen mukaan ihmisarvoja ja ihmisoikeussopimuksia noudattaen. NYP:n artikkeleissa puolestaan sitä leimasi Yhdysvaltain turvallisuus, jonka suurimpana uhkana oli terrorismi. NYP:n mukaan oli anti-amerikkalaista osoittaa myötätuntoa terroristeja kohtaan, ja poliittisten päättäjien sekä medioiden tuli valita, kenen puolella he olivat terrorismin vastaisessa sodassa.

3.2 Uhritarinat

NYT:ssä yksi vallitseva teema on kertoa kidutusta kärsineiden kokemuksista - tällöin annettiin ääni pahoinpitelyn uhrille. Samalla terrorismin vastaiseen sotaan liittyvää kidutustarinaa tarkasteltiin ruohonjuuritasolta käsin, yksittäisten tapausten kautta. Jokaisella kertojalla oli oma kokemuksena vankeudesta, ja muistot painottuivat eri asioihin. Kertomuksissa toistui kuitenkin samoja piirteitä, kuten olosuhteiden ja pahoinpitelyn kuvailua, selontekoa vartijoiden/kuulustelijoiden suhtautumisesta vankiin ja Yhdysvaltain viranomaisten toiminnasta kertomista.

---

²⁰⁹ NYT:n journalisti Peter Baker analysoi reportaasissaan Obaman toimia alkaneella presidenttikaudellaan. Kirjoittajan teesinä on, että Obaman politiikasta ja toimista on yleensä ottaen hyvä kuva, mutta hän tuo kuvaan uuden näkökulman. Hänen mukaansa Obaman vaalilupaukset, kuten vesikidutuksen kieltäminen ja Guantánamon sulkeminen, oli laitettu itämään jo Bushin valtakauden lopulla, ja tästä Obamalla oli helppo jatkaa. Bushin harjoittama poliittinen linja ei ollut muuttunut, vaan oli jatkunut yhä. (NYT 17.1.2010, SM30).

Palestiinalaisen Abu Zubaydahin tarinaa paljastettiin ensimmäisen kerran NYT:n artikkelissa 7.5.2004, ja sitä jatkettiin vuosina 2007, 2008 ja 2009.²¹⁰ Näistä artikkeleista kahdessa ensimmäisessä keskityttiin häneen kohdistuneisiin terrorisyytteisiin, kohteluun sekä lausuntoihin kidutuksesta. Kahdessa jälkimmäisessä artikkelissa Zubaydahin tarina toimi tapausesimerkkinä 11.9.2001 terrori-iskujen jälkeen tapahtuneesta järjestelmällisestä kuulustelutekniikoiden tehostumisesta. Artikkelissa entinen FBI-agentti Ali Soufan perusteli tekstissään, että kuulustelut eivät tuota luotettavaa tietoa, jos niihin on sisällytetty painostuskeinoja.²¹¹ Tämä oli vastakkainen näkemys NYP:iin verrattuna. Vielä kesäkuussa 2002 vangin kuulustelu toteutettiin perinteisellä kyselymenetelmällä, mutta elokuussa kuulusteluja alettiin tehostaa käyttämällä erilaisia painostuskeinoja: *“one F.B.I. agent described as “borderline torture,” and which the C.I.A. has acknowledged included waterboarding, in which water is poured over the prisoner’s mouth and nose to create a feeling of suffocation”*.²¹²

Pentagon syytti Zubaydahia esimerkiksi Afganistanin harjoitusleirin johtajuudesta ja entisen Al-Qaedan irakilaisen johtajan Abu Musab al-Zarqawin salakuljettamisesta Afganistanista Irakiin lokakuussa 2001.²¹³ Vankeusaikana Zubaydahiin kohdistettiin erilaisia ärsykeitä, kuten *“strobe lights and loud music, shackling prisoners in awkward positions for long hours and manipulating the levels of pain medication”*.²¹⁴ Yleisenä käytäntönä oli myös asettaa vangille päähän huppu.²¹⁵

Toisaalla kerrottiin tarkemmin, millaista musiikkia Zubaydahiin kohdistettiin: *“Subjected to loud blasts of music by the Red Hot Chili Peppers and other bands”*²¹⁶ Zubaydah kuvaili “aggressiivisten kuulustelutapojen” olevan kidutusta, ja oli antanut kuulustelijoille väärää tunnustuksia saadakseen kidutuksen loppumaan.²¹⁷ Tekstissä ei kerrottu, tapahtuiko musiikille altistaminen kuulusteluja ennen vai sen aikana. Zubaydahin tapaus on maailmanlaajuisesti

---

²¹⁰ NYT, 7.5.2004, A13; NYT, 17.4.2007, A12; NYT, 21.5.2008, A.21; NYT, 24.4.2009, 6.

²¹¹ NYT 24.4.2009, 6.

²¹² NYT 21.5.2008, A21.

²¹³ NYT 17.4.2007, A12.

²¹⁴ NYT 7.5.2004, A13.

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ NYT 17.4.2004, A12.

²¹⁷ Ibid.

tunnettu, ja esimerkiksi Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin julkaisi toukokuussa 2018 tapaukseen liittyvän tutkimuksen.²¹⁸ Hän on edelleen vangittuna Guantánamo Bayssa.²¹⁹

Abu Ghraibin skandaali kirvoitti paljon uutistekstejä. NYT kirjoitti Saddam Saleh Aboudin tapauksesta 15.5.2004. Aboud oli yksi vankilan pidätetyistä, ja hänen tarinansa liitettiin suurempaan kontekstiin, kun Aboud tunnisti medioissa julkaistuissa kuvissa esiintyneitä sotilaita.²²⁰ Tunnistamalla henkilöitä kuvista vanki konkretisoi omaa uhritarinaansa ja todisti, että kidutukset todella olivat tapahtuneet. Aboudin kertomuksessa kuvailtiin runsaasti vankien pahoinpitelyä, minkä vanki määritteli kidutukseksi.

“Then, he said, he was chained in a sitting position to the bars of a cell for 23 hours a day. Loud music thumped, he said. He urinated where he sat. Every few days, he said, he was uncuffed for other treatments: douses of cold water, barking dogs, something called the scorpion, in which his arms were cuffed to his legs, behind his back. -- He was -- taken to a cell where his feet were slipped through cell bars and his hands cuffed just above them. He said he was forced to sit like that, naked, for 23 hours out of 24, with loud music blasting from a stereo. Every few days, he said, he was uncuffed and taken for some other abuse, but never asked any questions.”²²¹

Musiikki oli jyskyttävää, ja sitä soitettiin stereosta kovaäänisenä ryöpytyksenä. Pahoinpitely kuului osaksi vangin murtamista ennen kuulusteluja, mutta itse kuulustelujen aikana ei vankeja pahoinpidelty. Abu Zubaydahin tavoin Aboud vastasi kaikkiin kuulustelijoiden kysymyksiin myöntävästi. Vartija esitettiin tekstissä välinpitämättömänä “pahiksena”, joka ei välittänyt vankien olosuhteista, vaan siirsi vastuun pahoinpitelystä toisaalle: *“He said he asked one of the interrogators, Why do you torture us? and that the man replied, It's not in our control”*.²²² Oma puolustelu ja vastuun siirtäminen ylemmille tahoille on ollut mielenkiinnon kohteena tutkittaessa esimerkiksi joukkomurhia.²²³ NYT julkaisi artikkelin whistleblowerista, Jeremy C. Sivitsistä, joka oli ollut Abu Ghraibissa sotilaana ja oli vuotanut tietoja vankilan tapahtumista

---

²¹⁸ European Court of Human Rights 2018: Case of Abu Zubaydah v. Lithuania.

²¹⁹ NYT 23.8.2016.

²²⁰ NYT 15.5.2004, 2.

²²¹ Ibid.

²²² Ibid.

²²³ Antero Holmila viittasi tutkimuksessaan psykologi Stanley Milgramin testeihin, joissa tutkittiin, kuinka paljon fyysistä kipua koehenkilöt olivat valmiita tuottamaan kohteilleen. Milgramin testissä opettajien (koehenkilöiden) tehtävänä oli antaa sähköiskuja oppilaille (jotka olivat näyttelijöitä). Testien tuloksena oli, että noin kaksi kolmasosaa koehenkilöistä olisi antanut kohteelle kuolettavan sähköiskun - auktoriteetin vaatimuksesta. Holmila viittasi myös Christopher Browningin tutkimukseen, jossa olosuhteiden ja yhteisön paineen vaikutuksesta tavallisista saksalaisista miehistä tuli toisen maailmansodan aikana SS-miehiä ja tappajia (Holmila 2010, 128-129). Katso myös Bowring 1998, 239-244.

medialle. Vankien pahoinpitelyyn viitaten Sivits kertoi, että sotilaat olivat tiedneet tehneensä väärin - häntä oli kielletty kertomasta kenellekään tapahtumista. Hänen mukaansa toiset sotilaat olivat syyllisiä pahoinpitelyihin, sillä johtoporras olisi kieltänyt pahoinpitelyt, jos olisi nähnyt tapahtumat. Sivits kertoi, ettei ollut ennen Abu Ghraibin valokuvaskandaalia raportoinut Abu Ghraibin tapauksista, koska oli halunnut pitää hyvät välit toisten sotilaiden kanssa.²²⁴ Pelko rankaisemisesta, sosiaalinen paine ja vankilaolosuhteisiin tottuminen saattoivat myös vaikuttaa siihen, ettei pahoinpitelyihin uskallettu tai haluttu puuttua.

Abu Ghraibin skandaalin jälkeen tehtiin runsaasti selvityksiä vankiloiden olosuhteista ja etsittiin syitä pahoinpitelyille. Yhdysvaltain armeijan tutkimusraportti vankien pahoinpitelyistä julkaistiin 25.8.2004, ja muutamaa päivää myöhemmin julkaistiin uutinen, jossa kerrottiin syyrialaisen vangin tarinasta Abu Ghraibissa. Vangin nimeä ei mainittu artikkelissa. Kertomus alkoi sillä, kuinka vanki yrittää ampua vankilan vartijoita, minkä jälkeen häntä alettiin pahoinpidellä ja nöyryyttää vankilassa. Pahoinpitelyyn kuului esimerkiksi seksuaalista nöyryyttämistä, alastomuutta ja koirilla pelottelua.²²⁵

Pahoinpitelyiden syitä etsittiin esimerkiksi vankilan henkilöstöpulasta, huonosta kommunikaatiosta johtoryhmien väliltä, epäpätevistä reserviläisistä ja sotilaista sekä huonoista ohjeista kuulusteluihin liittyen. *“Nowhere on the chart [ohjekaavio] did it mention a number of techniques that were in use at the time: removal of clothing, forced grooming, hooding, and yelling, loud music and light control”*²²⁶ Kovaääninen musiikki liitettiin tässä alastomuuteen, siistiytymisen kontrollointiin, huputtamiseen, huutamiseen ja valojen säätelyyn.

Monet ovat nähneet osan Ali Shalal Qaissin tarinaa, sillä lehtihaastattelussa 11.3.2006 hän kertoi, että oli vuonna 2004 julkaistuissa kuvissa mukana. Kuvassa hän seisoi huputettuna laatikon päällä sähköjohtoihin kiinnitettynä, pitäen käsiä “profeetallisessa” asennossa. Artikkelissa tuotiin julki debattia siitä, oliko Qaissi todella ollut kuvissa.²²⁷ Qaissi kertoi, ettei olisi koskaan halunnut tulla kuuluisaksi, varsinkaan tällä tavalla. Tekstissä selostettiin Qaissin

---

²²⁴ NYT 14.5.2004, A.1. Uutisessa annettiin paljon tilaa Sivitsin tarkalle kuvaukselle sotilaiden toimista, kun he pahoinpitelivät vankeja - Sivits kertoi muun muassa mediassa tunnetuiksi tulleista sotilaista Lynndie Englandista ja Charles Granerista, jotka pahoinpitelivät vankeja ja jotka tuomittiin vankeuteen.

²²⁵ NYT 27.8.2004, 2.

²²⁶ Ibid.

²²⁷ Artikkelissa viitattiin HRW:een ja Amnesty Internationaliin, joiden mukaan Qaissi oli todistettavasti kuvissa. Kuitenkin myöhemmin maaliskuussa 2006 NYT julkaisi artikkelin, jonka mukaan Qaissi ei ollut valokuvissa. NYT 18.3.2006.

kertomusta vankien kohtelusta. Hän mainitsi myös musiikin roolista vankilassa ja kertoi saaneensa fyysisiä vammoja pahoinpitelyistä: *“There was the dreaded ”music party,” he said, in which prisoners were placed before loudspeakers. --Wounds are still raw. --. And most of all, there are the nightmares of his nearly six-month ordeal at Abu Ghraib Prison between 2003 and 2004.”*²²⁸ Musiikkijuhlasta tai musiikkibileistä ei kerrottu enempää, mutta kovaäänisen musiikin kuunteleminen kaiuttimien edessä on ollut niin epämiellyttävä, että vanki pelkäsi tilannetta. Passiivin käyttäminen (*there was the dreaded--*) viittaa siihen, että pelko musiikkijuhlasta oli jaettu tunne vankien kesken. Qaissi kertoi myös painajaisista, joita on nähnyt vankilasta vapautumisensa jälkeen.

Musiikin lisäksi toiset vangit aiheuttivat ääniä vankilassa muodostaen vankilan omaa, karua äänimaisemaansa: *”-- he was taken to a special section of the prison where he could hear shouts and screams.”*²²⁹ Kovaäänisten kohdistamisesta suoraan vankiin mainittiin myös Mohammed Shoroeiyasta kertovassa lehtitekstissä, jonka NYT julkaisi syyskuussa 2012. Shoroeiyan joutui kidutuksen kohteeksi Afganistanissa sijaitsevassa vankilassa: *“Mr. Shoroeiya also described being forced to stand, with one leg broken, naked and without food for more than a day in a tall, narrow box while music blared from speakers on either side of his head.”*²³⁰

NYP:n lehtiteksteistä kategorisoin vain yhden uutisen uhritarinaksi. 9.5.2004 julkaistussa NYP:n tekstissä uutisoitiin lyhyesti, että vähintään 25 sotavankia on kuollut Irakin ja Afganistanin vankiloissa vuoden 2002 jälkeen.²³¹ Kyseinen uutinen julkaistiin noin viikko Abu Ghraibin skandaalin jälkeen, mutta tapaukseen ei viitattu tekstissä. Sen sijaan uutinen selvitti, että Yhdysvaltain Puolustusministeriö oli hyväksynyt “nöyryyttävät kuulustelutekniikat” asetettavaksi toimeen Guantánamo Bayssa:

*“Those methods include stripping detainees naked and subjecting them to loud music, bright lights and sleep deprivation. --The interrogators were required to justify their harsh treatment as a ”military necessity,” and certain procedures would require ”appropriate medical monitoring.”*²³²

---

²²⁸ NYT 11.3.2006, 3.

²²⁹ Ibid.

²³⁰ NYT, 7.9.2012, 6. Kyseisessä artikkelissa kerrottiin myös Khalid al-Sharifin kokemuksista samassa vankilassa, mutta hänen tarinansa yhteydessä ei puhuttu musiikista.

²³¹ NYP 9.5.2004, 7.

²³² Ibid.

Kun NYT:n artikkelit vankien kokemuksista olivat kuvailevia ja pitkiä, NYP:n artikkeli oli lyhyt. Musiikin asema tässä oli samanlainen kuin NYT:n artikkeleissa: se mainittiin muiden kuulustelutekniikoiden ohessa analysoimatta sitä syvemmin. Kiinnostavaa on, miten kohtelut perustellaan sotilaallisena välttämättömyytenä, ja että kuulustelijoiden odotetaan tarkkailevan vankeja lääketieteellisestä näkökulmasta. Vankien observointi muistuttaa Michel Foucaultin ajatusta vankilan tarkoituksesta, jossa vankeja on tarkkailtava jatkuvasti keräten heistä tietoa. Myös W. Fitzhugh Brundage on osoittanut tutkimuksessaan, että kylmän sodan aikana kehitellyissä psykologisissa kuulustelumenetelmissä tarkoituksena oli vaikuttaa vankilan olosuhteisiin ja ottaa selvää vangin peloista ja heikkouksista.²³³

Kuulustelutekniikoita kuvattiin useissa artikkeleissa mekaanisesti - uhrien tunteista ei kerrottu paljoakaan. Tähän voi vaikuttaa se, perustuuko uutinen esimerkiksi tutkimusraporttiin vai haastatteluun. Raporteissa ei luultavasti eritellä uhrien tunteita, joten raporttien perusteella tehtyjen uutisten lukija voi vain arvailla uhrien tuntemuksia. Sen sijaan reportaasimaisissa sekä haastatteluja sisältävissä uutisissa voidaan haastateltavan reaktioita kuvailla paremmin. Esimerkiksi Ali Shalal Qaissin haastattelussa tavoitettiin uhrin tuntemuksia kertomalla, että katsellessaan valokuvia vankilasta ja kertoessaan niistä hänen äänensä meinasi särkyä.²³⁴ Myös Donald Vancen haastatteluun perustuvassa artikkelissa kerrotaan, kuinka vanki oli vapauduttuaan *“exhausted, depressed and scared”*.²³⁵

Entinen NYT:n päätoimittaja Joseph Lelyveld selvitti kidutuksen määritelmiä reportaasissaan 12.6.2005. Lehtitekstiä varten hän oli haastatellut kidutuksesta kärsinyttä Yhdysvaltain senaatin jäsentä John McCainia.²³⁶ Lelyveld kuvaili, että McCainin oli vaikeaa kertoa kidutus- ja kuulustelukokemuksestaan: *“--he avoids eye contact and stares at the wall. Fidgeting with his pen, he finally speaks in a constricted voice, as if he's not getting enough air, saying he couldn't support any provision in law for an approved list of coercive techniques.”*²³⁷ Mielenkiintoinen ristiriita ilmenee McCainin reaktiossa ja hänen terrorismin vastaisessa politiikassaan. Muistellessaan kidutuskokemusta hänet kuvattiin ilmeisen ahdistuneeksi – vaikkakin juuri hänen aloitteestaan terrorismista epäiltyjä vankeja alettiin kuulustella

---

²³³ Brundage 2018, 299. Brundagen mukaan CIA oli osallisena näiden tekniikoiden suunnitteluvaiheessa.

²³⁴ NYT, 11.3.2006, 3.

²³⁵ NYT, 19.12.2006, 2.

²³⁶ McCainia kidutettiin hänen ollessa pohjoisvietnamlaisen vankina nk. Hanoi Hiltonin vankilassa. NYT 12.6.2005, E35; Homila&Roitto 2018, 320.

²³⁷ NYT, 12.6.2005, E36.

“tehostetuilla kuulustelumenetelmillä” Pentagonin ja kaksoistornien terrori-iskujen jälkeen.²³⁸ Lelyveldin mukaan McCain vastusti näitä menetelmiä, ja olisi halunnut ajaa läpi lakiehdotusta, jossa vaadittaisiin CIAa noudattamaan huolellisemmin kansainvälisiä sopimuksia vankien kohtelussa. Valkoinen talo oli kuitenkin kieltäytynyt tästä.²³⁹

NYT:n artikkeleissa esiintyi runsaasti uhritarinoita, jotka sisälsivät kuvailua vankien kidutuskokemuksista ja tunteista. Erityistä mielenkiintoa lehti kohdisti Ali Shalal Qaissin kuvaukseen musiikkijuhlasta. NYP:ssa uhrien näkökulma ei tullut juuri ollenkaan esille: vain yhdessä artikkelissa annettiin selontekoa uhrin kokemuksista. Pääosinaininnat kovaäänisestä musiikin käytöstä liittyivät osaksi muita kuulustelumenetelmiä, eikä musiikin rooli ollut muita menetelmiä merkittävämpi.

3.3 Sankaritarinat

Ali Shalal Qaissista kertovan NYT:n tekstin lopussa todettiin Qaissin toimivan aktivistina vankien oikeuksien puolesta Irakissa. Tarinan uhrista tehtiin sankari: hänestä tuli tahtomattaan kuuluisa Abu Ghraibin kuvaskandaalin vuoksi, mutta vapauduttuaan hän halusi käyttää elämänsä auttaakseen niitä, jotka joutuvat kokemaan samaa mitä hän koki vankilassa. Eräässä artikkelissa haastattelija kysyi entiseltä vangilta Saddam Saleh Aboudilta, onko hän taistelija.

“He said he was not a fighter, but pitched back to a reporter the question of whether he would become one. You can analyze your own question, he said. What would you do if I occupied your country, tortured people and violated all the laws of your country? Would you resist me?”²⁴⁰

Olosuhteet, eli Irakin miehitys, tekivät Aboudista taistelijan, sillä hän halusi vastustaa maahan tunkeutuneita sotilaita. Taistelijasta tuli kidutuksen uhri, mutta samaan aikaan hän oli myös sankari.

Sankareina pidetään paitsi uhreja myös niitä viranomaisia, vartijoita ja kuulustelijoita, jotka ovat paljastaneet tietoja vankien kohtelusta. Median tehtävänä on levittää tietoa lukijoille ja herättää yhteiskunnallista keskustelua. Tähän liittyy ”whistle blower” -ilmiö, jossa halutaan

---

²³⁸ Holmila&Roitto 2018, 320. McCain oli kokenut kidutusta ollessaan pohjois-vietnamlaisien sotavankina.

²³⁹ NYT 12.6.2005, E36.

²⁴⁰ NYT, 15.5.2004, 2.

oikeudenmukaisuuden ja demokratian nimissä tuoda esille epäkohtia yhteiskunnassa.²⁴¹ Esimerkiksi huhtikuussa 2011 NYT uutisoi Irakissa oleileva armeijan reserviläinen Joseph M. Darby oli löytänyt valokuvia, joissa jotkut hänen komppaniansa jäsenistä kiduttivat vankeja Abu Ghraibin vankileirillä. Hän päätti lähettää kopiot kuvista armeijan rikostutkintapäälliköille, ja kuvat julkaistiin muutama kuukausi myöhemmin sanomalehdissä.²⁴² Tekstin kirjoittajat Jameel Jaffer ja Larry Siems ikään kuin jälkikäteen muistelivat Darbyn ilmiantotapausta, josta oli kulunut seitsemän vuotta. Darbyn esimerkin kautta kirjoittajat muistuttivat, että armeijassa oli muitakin “urheita miehiä ja naisia”, jotka olivat nostaneet esiin epäkohtia vankiloissa.²⁴³

Vaikka sotilaat pahoinpitelivät vankeja, myös hyvistä sotilaista kirjoitettiin. 27.8.2004 julkaistun NYT:n artikkelin mukaan Abu Ghraibissa työskentelevä kersantti Theresa Adams yritti auttaa pahoinpideltyä vankia, muttei saanut auttamiselle tukea ylemmiltä tahoilta. Hän oli löytänyt alastoman vangin sellistä vertavuotavana ja katetriin kiinnitettynä ja oli pyytänyt vankilan lääkäriä ottamaan katetrin pois, koska se ei ollut kiinnitettynä pussiin. Lääkäri ei kuitenkaan ollut tehnyt pyydetyllä tavalla. Tämän jälkeen Adams oli kääntynyt everstin puoleen, joka ei myöskään ollut välittänyt vangin tilanteesta. “*Adams asked the colonel if he had ever heard of the Geneva conventions. According to the report, the colonel responded, “Fine, sergeant. Do what you have to do, but I am going back to bed.”*”²⁴⁴ Eversti ja vankilan lääkäri esitettiin “pahiksina”, jotka suhtautuivat välinpitämättömästi vangin ahdinkoon. Tekstissä ei kuitenkaan kerrottu, miten “hyvis”, kersantti Adams, lopulta toimi syyrialaisen vangin suhteen.

Narratiivi yhdysvaltalaisen harjoittamasta kidutuksesta sai uusia näkökulmia, kun vankilaan joutui myös Yhdysvaltain kansalaisia. Joulukuussa 2006 NYT uutisoi Donald Vancesta, entisestä yhdysvaltalaisotilaasta, joka pidätettiin terrorismista epäiltynä. Vance teki “sankariteon” annettuaan tietoja epäilyttävistä toimista FBI:lle työskennellessään Irakissa. Ilmiantaja joutui kuitenkin uhriksi, sillä hänet pidätettiin ja vietiin irakilaiseen vankilaan Camp Cropperiin. Häntä ja toista yhdysvaltalaisotilasta, Nathan Erteliä, pidettiin vankilassa 97

---

²⁴¹ Whistle-blower Jeremy Sivits joutui oikeuteen Abu Ghraibin pahoinpitelyiden vuoksi, ja sai vuoden ajan vankeutta - hänen alkuperäistä tuomiotaan kevennettiin, koska hän oli ilmiantanut muita pahoinpitelijöitä ja kertonut tapauksista (NYT 14.5.2004, A.1).

²⁴² NYT 28.4.2011.

²⁴³ NYT 28.4.2011.

²⁴⁴ NYT 27.8.2004, 2.

päivän ajan. Vankeudessa Vance koki samanlaista pahoinpitelyä kuin muut vangit, mutta sai osallistua vangin oikeuksiin liittyviin kuulustelutilaisuuksiin, mikä ei ollut ulkomaalaisten vankien oikeus.²⁴⁵

Kuulusteluissa Vancea painostettiin musiikilla ja loisteputkivaloilla: *“The fluorescent lights in his cell were never turned off, he said. At most hours, heavy metal or country music blared in the corridor.”*²⁴⁶ Kantrimusiikki esiintyy harvoin musiikkikidutusteksteissä – kantrissa heijastuvat usein amerikkalaiset konservatiiviset arvot, joten on mielenkiintoista, että se mainittiin tässä. Vaikka useiden tutkimusten mukaan mitä tahansa musiikkia voidaan käyttää kidutuksena, musiikkityyli artikkeleissa painottuu rock-, heavy- ja rap-musiikkiin.²⁴⁷ Haluttiinko uhria kenties ärsyttää ”periamerikkalaisella” musiikilla kulttuurisesti? Vance kertoi yrittäneensä peittää kasvonsa alituiselta valolta, melulta ja kylmältä - univaje oli väistämätöntä paitsi menetelmien, myös pari tuntia kestävien kuulustelujen vuoksi. Vancen tarinassa paljastettiin, että terrorismin pelossa Yhdysvalloissa oli alettu kiduttaa myös oman maan kansalaisia.²⁴⁸

Eräässä uutisessa kirjoitettiin FBI-agenttien sankariteoista. Vuoden 2002 lopusta alkaen FBI-agentit Guantánamo Bayn vankileirillä alkoivat olla huolissaan vankien kohtelusta ja lähettivät toisilleen sähköposteja kertoen vankien raa’asta kohtelusta ja pakkotaktiikoista, (engl. *“coercive tactics”*). FBI:n viranomaiset tekivät myös virallisia varoituksia vankien huonosta kohtelusta. Sekä CIA:n että FBI:n johdossa ohjeistettiin agenteja olemaan osallistumatta kuulusteluihin, joissa käytettiin menetelmiä, kuten *“harsh light, excessively loud music and extreme temperatures, which are not accepted FBI practices”*.²⁴⁹ Huolissaan oltiin siitäkin, että Abu Ghraibissa alettiin käyttää samoja menetelmiä kuin Guantánamossa, mistä tuli oma käsitteensä: *“Gitmo-ize Abu Ghraib”*.²⁵⁰ Artikkelissa syytettiin pahoja sotilaita, jotka pahoinpitelivät vankeja - näiden vastakohtana olivat hyvät CIA:n ja FBI:n agentit, joilla oli hallussa ”oikeat” kuulustelumenetelmät.

---

²⁴⁵ NYT 20.12.2006, 28.

²⁴⁶ NYT, 19.12.2006, 2.

²⁴⁷ Cusick 2008, 1-2, Radical Musicology; Grant 2014, 11; Grant 2016; Hirsch 2012, 125.

²⁴⁸ NYT, 19.12.2006, 2; 20.12.2006, 28. Katso myös alaluku 5.1 s. 88, alaviite 389.

²⁴⁹ NYT 7.1.2005, 5.

²⁵⁰ Ibid.

Sveitsiläinen senaattori Dick Marty, joka toimi Euroopan neuvoston johtavana tutkijana koskien CIA:n salaisia vankiloita Euroopassa, paljasti tietoja vankien pahoinpitelyistä Itä-Euroopassa sijaitsevista CIA:n vankiloista raportissaan vuonna 2007.²⁵¹ Martylle pahoinpitelyistä kertoneet ilmiantajat olivat Yhdysvaltain tiedusteluagentteja, joista osa oli eläköitynyt ja osa työskenteli edelleen. Artikkelin painottui Martyn raportin aiheuttamaan debattiin vankileireistä sekä ilmiantajien motiiveista. Pahoinpitelyt eivät olleet uutisen keskiössä, mutta äänien ja musiikin käyttöön viitattiin lyhyesti: ”*Prisoners were also subjected to water-boarding, a form of simulated drowning, and relentless blasts of music and sound, from rap to cackling laughter and screams, the report says.*”²⁵² Vesikidutus ja melulle altistaminen rinnastettiin kertomalla niistä samassa yhteydessä. Kikattavan naurun ja huutojen kuvaus tuo mieleen kummitustalon, jossa kävijöitä pelotellaan erilaisin ääniefektein. Suzanne Cusickin haastattelututkimuksessa eräs vanki kertoi, että Guantánamon vankileirillä kovaäänisistä toistettiin musiikin sijaan ”hyvin aggressiivisia, tunkeileviä ja ärsyttäviä ääniä”²⁵³. Ääniä toistettiin taukoamatta ja vanki oli pelännyt tulevansa hulluksi, kun oli alkanut toistamaan soitettuja ääniä sormet korvillaan. Cusick selittää vangin toimintaa sillä, että vangin aistien, kehon ja minuuden ollessa ylikuormitettuja äänien vuoksi, vanki tiedostamattaan yritti estää ympäröivät äänet puhumalla itselleen.²⁵⁴

NYT ei käyttänyt teksteissä suoranaisesti sankari-sanaa, mutta kategorisoin sankareiksi sellaiset, jotka osoittivat rohkeutta tuomalla julki kidutustapauksia tai yrittämällä auttaa uhreja. Esimerkiksi ilmiantajia, haastatteluja antaneita pahoinpitelyjen silminnäkijöitä, uhrien puolustajia tai ihmisoikeusaktivisteja voidaan pitää sankareina. Dick Marty muistutti kirjoituksessaan, että jokaisella ilmiantajalla oli omat motiivinsa tarinan kertomiseksi. ”*For 15 years, I have interviewed people as an investigating magistrate and I have always noticed that at a certain point, people with secrets need to talk, he said.*”²⁵⁵ Kenties joku halusi päästä tunnon tuskistaan, kun toinen olisi halunnut parantaa vankien olosuhteita. Ilmiantajien avulla saatiin enemmän tietoa pahoinpitelyistä, ja mahdollisesti sillä oli vaikutusta vankien olosuhteiden muuttamiseen - ainakin tapaukset tulivat julki suuremmalle yleisölle. Toisaalta

---

²⁵¹ Raportti oli 2-osainen, josta ensimmäinen osa julkaistiin 12.6.2006. Mr. Dick Marty: Parliamentary Assembly (7.6.2007). Secret detentions and illegal transfers of detainees involving council of Europe member states: second report.

²⁵² NYT, 9.6.2007, A7.

²⁵³ Cusick 2013, 286.

²⁵⁴ Ibid.

²⁵⁵ NYT 9.6.2007, A7.

W. Fitzhugh Brundagen mukaan vuonna 2004 Abu Ghraibin skandaalista aiheutunut kohu ei vaikuttanut kuulustelumenetelmien kieltämiseen Yhdysvaltain politiikassa: maan hallinto salli kuulustelumenetelmien käytön vankiloissa vahvistamalla niiden laillisuuden vuosina 2005 ja 2007. Pentagonin retoriikassa tehostettuja kuulustelumenetelmiä ei pidetty kidutuksena, joten niiden käyttämistä ei tarvinnut kieltää. Tärkeintä oli edelleen kansallinen turvallisuus.²⁵⁶

NYT:n artikkeleissa painottuivat uhri- ja sankaritarinat, kun taas NYP:n lehdistä kyseisiä teemoja ei löytynyt kovin vahvasti. Kansallinen turvallisuus -teema puolestaan yhdisti molempia lehtiä. Näitä kolmea narratiivia yhdistää kaksi muuta teemaa. Ensinnäkin kuulustelumenetelmien kehittymistä ja tekniikkojen tehostamista pohdittiin useissa lehtijutuissa esimerkiksi oikeustieteen näkökulmista. Toisekseen tapahtumille yritettiin etsiä syyllisiä. NYT:ssä kidutuksista ja pahoinpitelystä syytettiin CIA:ta, Yhdysvaltojen hallintoa, lakimiehiä ja psykologeja. Molemmissa lehdissä syyllisinä pahoinpitelyihin pidettiin “yksittäisiä mätiä omenia”²⁵⁷, kuten militääripoliiseja, vankiloiden vartijoita, komentajia ja kuulustelijoita. NYP:ssä keskityttiin sen sijaan vahvistamaan viholliskuvaa terroristiepäillyistä sekä kritisoimaan osoittavia poliitikkoja ja järjestöjä, jotka pyrkivät noudattamaan ihmisoikeuksia.

Musiikin rooli yhdysvaltalaislehdissä ei ollut merkittävä, sillä musiikki tai kovat äänet mainittiin lähinnä osana kuvausta, jossa kerrottiin eri painostusmenetelmistä. Vain yhden NYP:n artikkelin pääteema oli musiikkikidutus. 14.6.2005 julkaistussa artikkelissa *Can't Face the Music* avattiin lehden lukijoiden näkemyksiä siitä, mitä musiikkia he pitäisivät musiikkikidutuksena. Artikkelia taustoitettiin kertomalla lyhyesti musiikkikidutukseen liittyvästä uutisoinnista ja viittaamalla Christina Aguilera'n musiikin käyttämisestä kidutuksessa.²⁵⁸ Mielenkiintoista kyllä, yhdessäkään the NYT:n artikkeleista ei käsitelty musiikkia pääteemana, vaan sitä käsiteltiin artikkeleissa lyhyesti. Seuraavassa luvussa käsittelen brittilehtiä, joissa musiikkikidutuksesta uutisoitiin enemmän.

---

²⁵⁶ Brundage 2018, 292; 314; 315-316.

²⁵⁷ NYT 20 Dec 2006, 28.

²⁵⁸ NYP 14.6.2005, 42. Artikkelin otsikossa ei ollut heittomerkkiä: *Can't face the music*.

4. Narratiivit brittilehdissä

NYT:n tavoin Guardian julkaisi viisi lehtiartikkelia toukokuun 2004 aikana, ajoittuen Abu Ghraibin skandaalin kohuun. Muutoin lehti julkaisi musiikkikidutukseen liittyviä artikkeleita melko tasaisesti, yhden tai kaksi artikkelia silloin tällöin. Poikkeuksena muihin artikkeleihin, Telegraph ei julkaissut musiikkia sisältävää uutistekstiä toukokuussa 2004, jolloin Abu Ghraibin skandaali tuli julki, eikä aiheeseen liittyviä uutistekstejä julkaistu muutenkaan suurina keskustelupiikkeinä.²⁵⁹

Vuosien 2003 – 2016 välillä Guardianin artikkeleita on 33 sisältäen 12 uutista, 12 artikkelia, neljä reportaasia, yhden mielipidekirjoituksen, sekä muut-osiossa kaksi blogikirjoitusta, yksi kirja-arvostelu ja yksi pakina. Telegraphin artikkeleita ajanjaksolla 2003 – 2014 on 12, joista uutisia on seitsemän ja artikkeleita neljä. Lisäksi Telegraph julkaisi yhden elokuva-arvostelun.²⁶⁰ Tutkimukseni aineiston vanhimmat artikkelit brittilehdissä ajoittuvat touko- ja kesäkuuhun 2003.²⁶¹ Lehdistä ilmeni seuraavia narratiiveja: uhri- ja sankaritarinat, artistien suhtautuminen musiikkikidutukseen sekä syyllisten etsiminen kidutustapauksille ja vankileirien olosuhteille. Kansallisen turvallisuuden narratiivia ei brittilehdistä löytynyt, mutta siihen viittaa viimeisimpänä mainittu teema, kidutustapauksista eri tahojen syyllistäminen. Iso-Britannia oli toissijainen toimija Irakin sodassa, ja samalla terrorismin vastaisessa sodassa, joten kansallinen turvallisuus heijastui vahvemmin Yhdysvaltoihin.

4.1 Uhritarinat

Suuresta kidutustarinasta näytetään tarinan inhimillinen puoli uutisoimalla uhrien kokemuksista. Sekä Telegraphissa että Guardianissa ääni annettiin usein samoille uhreille. Toisinaan jonkun uhrin tarina tuli suurelle yleisölle uutena. Paitsi uhrien haastatteluista, tietoja vankien kohtelusta saatiin esimerkiksi Amnesty Internationalilta.²⁶²

Mohammed al-Qahtanin, terroristiryhmä al-Qaedan jäsen, epäiltiin olevan syyskuun 11.päivän WTC-iskujen kadonnut kahdeskymmenes lentokonekaappaja.²⁶³ Hänet vangittiin

---

²⁵⁹ Katso KAAVIO 2 ja 4 (LIITE 3).

²⁶⁰ Katso KAAVIO 1 s. 19 sekä TAULUKOT 2 ja 4 (LIITE 2).

²⁶¹ Telegraph 12.6.2003, 19; Guardian 22.5.2003, 3.

²⁶² Guardian 24.7.2003.

²⁶³ Telegraph 13.6.2005, 12; NYT 21.5.2008, A21. NYT:n lehtitekstissä Al-Qahtanin kuulustelumenetelmissä ei viitattu musiikkiin – pohdinta keskittyi tehostettujen kuulustelumenetelmien toimivuuteen.

Afganistanissa ja kuljetettiin Guantánamo Bayhin. Alec Russell, joka on perehtynyt 9/11 -terrori-iskuihin ja Irakin sotaan, kirjoitti al-Qahtanista uutisartikkelin Telegraphiin 13.6.2005. Uutinen perustui samana päivänä julkaistuun dokumenttiin koskien Guantánamo Bayn vankileirin olosuhteita. Dokumentti sisälsi tarkkaa selostusta al-Qahtanin kuulusteluista, ja kirjoittaja oli ottanut dokumentista joitakin nostoja lehtitekstiin. Hän kuvasi Al-Qahtanin kuulustelumenetelmiä “silmiinpistäviksi”: *“Among its [the document chronicle of al-Qahtani] more eye-catching disclosures is the account of how al-Qahtani had water poured on his head and pop music blared into his cell to keep him awake during all-night sessions.”*²⁶⁴ Yöaikaan tehdyissä kuulusteluissa vanki oli väsynyt, joten musiikin sekä vedellä kastelemisen tarkoituksena oli pitää hänet hereillä. Pop-musiikkia soitettiin vangin selliin, joten vanki oli kuulusteluissa luultavasti erillään kuulustelijoista. Tietysti kovaääninen musiikki oli fyysisesti vahingollista myös kuulustelijoiden kuuloaistille, mutta Morag J. Grantin mukaan musiikki oli kuulustelijalle väline, jolla tämä vahvisti valtaansa suhteessa vankiin.²⁶⁵

Russell tarkensti Al-Qahtanin kuulustelutapoja ja kuulusteluissa käytettyä musiikkia seuraavasti: *“His questioning often started at midnight. When he dozed off, the hits of the pop star Christina Aguilera were piped into the interrogation chamber to wake him up. At 7am on Dec 4 he was put to bed for four hours after a 12-hour session.”*²⁶⁶ Christina Aguileran musiikin lisäksi kirjoittaja ei viitannut muihin artisteihin. Tiedot al-Qahtanin kohtelusta Guantánamossa perustuivat kuulustelijoiden muistiinpanoihin, mihin perustuvat tarkat kellonajat.²⁶⁷ Muistiinpanoilla ei kuitenkaan tavoitettu vangin omaa kokemusta pahoinpitelystä. Tämä saattoi kokea musiikin lannistavana ja stressaavana, kun sitä soitettiin kovalla äänellä kuulustelukammiossa - samojen hittien toistamisen tarkoituksena oli murtaa vangin psyyke.

Russell toi julki uutisartikkelissa vankien kohteluun liittyvää debattia Pentagonin ja dokumentin tekijöiden välillä, joka koski Mohamed al-Qahtanin pahoinpitelyä. Kirjoittaja referoi Pentagonin lausuntoja ja vertasi niitä kuvauksiin al-Qahtanin vankeudesta. Pentagonin mukaan vankeja kohdeltiin inhimillisesti, mutta dokumentin tiedot kertoivat muuta. Kuulusteluissa käytettyjen menetelmien lisäksi al-Qahtania nöyryytettiin seksuaalisesti ja

---

²⁶⁴ The Telegraph 13.6.2005, 12.

²⁶⁵ Grant 2016; 2014, 15.

²⁶⁶ Telegraph 13.6.2005, 12.

²⁶⁷ Ibid.

hänen käskettiin haukkua ja murista koiran tavoin terroristeja esittäville kuville. Uutisessa tuotiin myös julki Yhdysvaltain diplomaattien näkemyksiä siitä, että tapaukset pahoinpitelyistä tekevät huonoa Yhdysvaltain maineelle. Myös Bushin uutisoitiin ilmoittaneen, että vankien tilanteelle Guantánamossa olisi tehtävä jotain. Sen sijaan CIA:n ja Pentagonin mukaan vangeilta on saatu arvokasta tietoa terrorismin vastaista sotaa varten.²⁶⁸

Al-Qahtanin tarinaan palattiin uutisissa vielä myöhemmin. Guardianin artikkelissa kerrattiin al-Qahtanin kokemuksia vankilasta vuonna 2013.

*“Qahtani was forcibly hydrated through drips and stopped from using the toilet until he wet himself, subjected to loud music, and kept awake. At one point, he was told to bark like a dog. ‘Dog tricks continued and detainee stated he should be treated like a man,’ the log records.”*²⁶⁹

Musiikilla painostaminen vain mainittiin tässä yhteydessä, eikä siihen liittyviin käytäntöihin paneuduttu yhtä paljon kuin Telegraphin artikkelissa. Sen sijaan enemmän kuvailtiin al-Qahtanin nöyryytystä, kun tämän tuli käyttäytyä kuin koira. Artikkelin julkaisemisen aikana al-Qahtanin kerrottiin olevan yhä “välitilassa” Guantánamo Bayssa.²⁷⁰ Al-Qahtanin tarina, josta Telegraph kirjoitti vuonna 2005, vaikutti päättymättömältä sen jatkuessa Guardianin artikkelissa vielä vuonna 2014.²⁷¹

Palestiinalaisen Abu Zubaydahin vankilakertomus on yksi tunnetuimmista tarinoista terrorismin vastaisessa sodassa, ja siitä kirjoitettiin Telegraphin, NYT:n ja Guardianin artikkeleissa. Telegraph kertoi Zubaydahista kahdessa uutistekstissä.²⁷² 17.4.2009 sanomalehti uutisoi, että presidentti Obaman oli paljastanut Bushin hallituksen aikaisia vankien kuulustelumenetelmiä, johon sisältyi “seinämenetelmä”:

“In ‘walling’, the interrogator was allowed to pull a detainee towards him then slam him against a ‘flexible false wall’ in a technique designed to create a loud sound and

---

²⁶⁸ Telegraph 13.6.2005, 12.

²⁶⁹ Guardian 23.1.2014, 23.

²⁷⁰ Ibid.

²⁷¹ Al-Qahtanista on kirjoitettu paljon enemmänkin, mutta tässä tutkimuksessa on huomioitu vain yhteydet musiikkikidutukseen.

²⁷² Abu Zubaydahin liittyviä uutisia on tehty enemmänkin, mutta tutkimuksessani keskityn vain niihin tapauksiin, jotka liittyvät musiikkikidutukseen.

*shock the prisoner. A detainee may be walled once to make a point or 20 to 30 times when interrogation required 'a more significant response to a question'.*²⁷³

Uhri pauskattiin joustavaa valseinää vasten, ja siitä aiheutunut kova ääni aiheutti shokin vangille. Vangin keho oli kovan äänen aiheuttaja - hän ikään kuin shokeerasi itse itsensä.

Toinen Zubaydahia koskeva Telegraphin artikkeli julkaistiin joulukuussa 2014. Siinä Yhdysvaltain uutisista vastaava toimittaja Peter Foster pyrki osoittamaan, että pahoinpitelyä sisältävillä kuulustelutekniikoilla ei saada luotettavaa tietoa vangeilta. Zubaydahin tapaus esimerkkinä kirjoittaja kuvaili, miten CIA:n vankiloissa kohdeltiin vankeja:

*“This was in effect the CIA's first ”black prison”, although inside the cell that Zubaydah was to occupy, everything was painted white and the room lit 24 hours a day. Heavy metal music was blasted almost non-stop and he was kept naked and deprived of sleep, while his only visitors were interrogators dressed all in black and wearing balaclavas.*²⁷⁴

Vangin näkö- ja kuuloaisteja ärsytettiin valkoisilla seinillä ja kovaäänisellä heavy metal - musiikilla. Tauotta soitetun musiikin tarkoituksena oli aiheuttaa vangille unettomuutta. Zubaydah pidettiin eristyksissä muista ihmisistä lukuunottamatta kuulustelijoita. Yhtäältä musiikki lisäsi eristäytymisen tunnetta, toisaalta musiikin vuoksi vanki ei saanut rauhaa. Tätä samanaikaisen eristäytymisen ja yksinäisyyden kokemusta kuvaa Suzanne Cusick haastattelututkimuksessaan: vaikka vanki jätettiin eristysselliin yksin, hän joutui olemaan yhteydessä musiikkiin hänen kehonsa resonoidessa musiikin kanssa. Jatkuva kehon resonoivuus siis rasitti uhria fyysisesti. Lisäksi musiikki esti vankia kuuntelemasta omia ajatuksiaan sekä toimi vuorovaikutuksen välineenä kuulustelijan ja vangin välillä. Cusick kuvaa tällaista tilannetta ei-yksityiseksi eristäytymiseksi.²⁷⁵

Foster kuvaili myös muiden vankien kohtelua: *“Others were kept awake for up to 180 hours, held in complete darkness and shackled in isolated cells with loud noise or music and only a bucket for human waste. They suffered hallucinations, paranoia, insomnia and attempted to harm themselves.*²⁷⁶ Vangit altistettiin kovaääniselle melulle tai musiikille, mutta melun tai

---

²⁷³ Telegraph 17.4.2009. Lisäksi Zubaydahiin kohdistettiin muun muassa “hyönteistaktiikkaa”, missä vanki laitettiin vankeuslaatikkoon ja häntä uhkailtiin, että laatikkoon laitettaisiin myrkyllinen hyönteinen, joka saattaisi pistää vankia. Taktiikan tarkoitus oli vain pelotella, sillä hyönteinen olisi harmiton.

²⁷⁴ Telegraph 10.12.2014, 4.

²⁷⁵ Cusick 2013, 277, 285. Katso myös Grant 2014, 15.

²⁷⁶ Telegraph 10.12.2014, 4.

musiikin tyyliä ei analysoitu enempää. Kirjoittaja jatkoi, että myös Zubaydah kärsi samoista oireista kuin edellä kuvattiin. CIA:n palveluksessa toimivien psykologien mukaan painostuksen päämääränä oli aiheuttaa vangit riippuvaisiksi vangitsijoistaan ja tehdä vangista eristetty koko loppuelämäksi.²⁷⁷ Kirjoittajan mukaan Zubaydah oli edelleen vangittuna Guantánamossa.²⁷⁸

Kuulustelumenetelmien toimivuudesta muodostui yksi diskurssi. Telegraphin uutisteksteissä pyrittiin osoittamaan, että kidutusmenetelmät eivät toimi. Abu Zubaydahin kerrottiin olleen halukas yhteistyöhön kuulustelijoiden kanssa ja antaneen tietoja terrori-iskuista vankeutensa alkuvaiheessa, kun kuulustelut eivät sisältäneet kidutusta. Kun Zubayhdain tietovarannot loppuivat, häntä alettiin painostaa vesikidutuksella. Artikkelin kirjoittaja perusteli näkemyksensä tehostettujen tekniikoiden toimimattomuudesta kuvailemalla, miten vangit reagoivat pahoinpitelyä sisältäviin kuulustelutapoihin. Esimerkiksi Khalid Sheikh Mohammed, jonka epäiltiin olevan 9/11 –terrori-iskujen takana, valehteli kuulustelijoille päästäkseen pois kidustustilanteesta. Kirjoittaja viittasi vuoden 1989 CIA:n näkemyksiin, joiden mukaan pahoinpitelyä sisältävät kuulustelut eivät tuota informaatiota, vaan todennäköisemmin vääriä vastauksia.²⁷⁹

Sekä Abu Zubaydahin että Khalid Sheikh Mohammedin tarinat olivat Telegraphin uutisartikkelissa, joka julkaistiin 10.12.2014. Jälkimmäisen tapauksessa musiikkia ei mainittu kidutusmenetelmänä, vaan pahoinpitelyyn sisältyi vangin lyömistä, stressiasentoja sekä unenpuutteen aiheuttamista. Mohammedin tarinaa oli kerrottu myös toisessa Telegraphin uutisessa. Kertomuksessa CIA:n kuulustelijat uhkasivat tappaa Mohammedin lapset ja pahoinpidellä tämän äitiä seksuaalisesti. Uutisen otsikko, *CIA interrogators 'threatened to kill children of September 11 suspect'*²⁸⁰ sekä teksti viittaavat mielikuvaan, että lasten tappamisella uhkailu on pahempi kuin vangin pahoinpitely. CIA kuitenkin kielsi myöhemmin uhanneen vankia. Uutisen mukaan presidentti Barack Obaman oli kieltänyt kovien kuulustelumethodien käytön mukaan lukien kovaäänisen musiikin.²⁸¹ Sinänsä musiikkia ei liitetty Mohammedin tapaukseen. Keskiössä oli ennemminkin pahoinpitelyjen laajempi konteksti: politiikka ja

---

²⁷⁷ Telegraph 10.12.2014, 4.

²⁷⁸ Ibid.

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ Telegraph 25.8.2009, 12. New York Post julkaisi samana päivänä artikkelin, jossa lehti protestoi kuulustelumenetelmien kieltämistä.

²⁸¹ Telegraph 25.8.2009.

kidutuksen määrittely, joihin johdateltiin dramaattisen uutisotsikon ja Mohammedin tarinan avulla.

Abu Zubaydah ja Khalid Sheikh Mohamed on luokiteltu korkean luokan vangeiksi. Viitaten ihmisoikeusjärjestöihin Guardian uutisoi, että näitä “*high-value prisoners*” pidetään vangittuina Yhdysvaltain maantieteellisen alueen ulkopuolella, jotta heihin ei tarvitsisi soveltaa vankien kidutukseen liittyviä sopimuksia, kuten Geneven sotavankeja koskevia lakeja. Tätä argumenttia Yhdysvallat on käyttänyt kiduttamisen oikeuttamisessa.²⁸²

Abu Ghraibista tuli Irakin kidutuskandaalia symboloiva kaupunki. Kidutustarina sai juonenkäänteitä, kun lehdistössä tuotiin julki tietoja esimerkiksi uusista kidutustapauksista tai kaupungeista, joissa sijaitsi salainen vankila. Syyskuussa 2004 Guardian uutisoi, että Abu Ghraib ja Basra olivat jo tunnettuja kidutustapauksistaan, mutta nyt irakilaisen Mosulin kaupungissa paljastui kidutuskandaali.²⁸³ Kidutus Abu Ghraibissa oli systemaattista ja laajalle levinnyttä, ja julkisuuteen tulleet kaupungit toistivat Abu Ghraibiin liittyviä kauhuja. Artikkelin mukaan brittiläiselle yleisölle oli kerrottava vankiloista ja kidutustapauksista, jotta saataisiin tietää, mitä vaikutuksia Irakin sotaan osallistumisella oli. Uutisessa siis kritisoitiin Tony Blairin innokkuutta sotaan osallistumisesta.²⁸⁴

Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö tiivistyi 9/11-terrori-iskujen jälkeen, kun satoja terrorismista epäiltyjä pidätettiin näiden omista kodeistaan Iso-Britanniassa vietiin Yhdysvaltojen ylläpitämiin vankiloihin. Myös brittiläisiä luovutettiin vankiloihin, joissa he “epäilemättä joutuisivat kidutetuiksi”.²⁸⁵ Elokuussa 2004 Guardianissa syytettiin Britannian hallitusta ja pääministeri Tony Blairia tekopyhydestä: he olivat luvanneen tehdä kaikkensa vankien eteen, mutta osallistuivat Guantánamossa vankien sortamiseen.²⁸⁶ Useassa Guardianin artikkelissa kerrottiin brittiläisistä vangeista, jotka olivat pidätettyinä Yhdysvaltain ylläpitämissä vankiloissa ja vankileireillä. Esimerkiksi Journalisti Ian Cobainin reportaasi 20.10.2012 käsitteli brittikansalaisten vangitsemista ja huonoa kohtelua vankiloissa

---

²⁸² Guardian 18.10.2004, 15; Katso myös Holmila&Roitto 2018, 320.

²⁸³ Guardian 14.9.2004.

²⁸⁴ Ibid.

²⁸⁵ Guardian 20.10.2012, 38.

²⁸⁶ Guardian 4.8.2004, 1.

yhdysvaltalais- ja brittisotilaiden toimesta. Cobainin mukaan yhdeksän brittiä oli pidätetty ja luovutettu Guantánamo Bayhin 9/11-terrori-iskujen jälkeen.²⁸⁷

Etiopialaista, Lontoossa asunutta Binyam Mohamedia epäiltiin terrori-iskuun osallistumisesta. Cobain kertoi reportaasissaan Mohamedin pidätyksestä ja kuljetuksista eri vankiloihin, kunnes tämä oli lopulta viety Guantánamo Bayhin. Häntä oli pidetty muun muassa Marokon salaisessa vankilassa lähellä Rabatin kaupunkia, jossa kuulustelijat olivat lyöneet häntä “tuntien ajan” ja altistaneet hänet kovalle melulle moneksi päiväksi. Marokon vankeuden jälkeen Mohamed vietiin Afganistaniin:

*“For five months he was detained in a darkened cell in a prison somewhere near Kabul. He says he was chained, subjected to loud music and questioned by Americans. Four months later he was flown to Guantánamo, where he says he was routinely humiliated and abused over the next four and a half years.”*²⁸⁸

Afganistanin vankilassa yhdysvaltalaiset kuulustelivat kahleissa olevaa vankia samalla, kun tähän kohdistettiin kovaäänistä musiikkia - Marokossa vankiin oli puolestaan kohdistettu melua. Rutiininomaiselle kidutukselle altistuminen usean vuoden ajan on epäilemättä traumatisoinut uhria. Sami Alanne kertoo tutkimuksessaan kidutuksen uhrien traumaista, että musiikkikidutusta kokeneet uhrat ovat säikköneet yllättäviä ja kovia ääniä, tai heille on voinut tulla vahvoja negatiivisia takauksia tietynlaisista äänistä.²⁸⁹

Mohamedin kokemuksista musiikkikidutuksesta kuvailtiin enemmän muissa Guardianin ja Telegraphin artikkeleissa joulukuussa 2008:

*“There was loud music, (Eminem's) Slim Shady and Dr. Dre for 20 days. I heard this nonstop over and over,” he said. “The CIA worked on people, including me, day and night for the months before I left. Plenty lost their minds. I could hear people knocking their heads against the walls and the doors, screaming their heads off.”*²⁹⁰

Mohamed kertoi yksityiskohtaisesti, mitä ja miten musiikkia toistettiin. Hän ei kertonut, missä kuulustelun yhteyksissä musiikkia käytettiin, mutta kuvaili musiikkikidutuksen aiheuttamia vaikutuksia uhriin - useat menettivät järkensä taukoamattoman musiikin vuoksi.

---

²⁸⁷ Guardian 20.10.2012, 38.

²⁸⁸ Ibid.

²⁸⁹ Alanne 2010, 46. Mielenkiintoisesti Alanne kertoo käyttäneensä musiikkiterapiaa myös musiikkikidutuksen uhriin, ja terapian toimivuuden kannalta keskeistä on potilaan luottamus terapeuttiin. Vaikka musiikki on aiheuttanut kärsimystä, sillä on mahdollista myös parantaa trauma ja palauttaa potilaalle kadottamaansa eheyden tunnetta. (Alanne 2010, 49; 58).

²⁹⁰ Guardian 10.12.2008; Guardian 11.12.2008; Telegraph 11.12.2008.

Kuvaus vankien huudoista ja päiden hakkaamisesta seiiniin on osoituksena siitä, että äänimaisema oli tärkeä osa vankeutta. Vankilan äänimaisema ei ole musiikkikidutusta sinänsä, mutta sillä on merkittävä rooli vangin muistoissa. Suzanne Cusickin tutkimuksessa eräs haastateltava kertoi yksityiskohtaisesti irakilaisen Camp Naman vankilan äänimaisemasta, johon sisältyi erilaisia ääniä kuten keskusteluja, rukoushuutoja, ruokakärkyjen nitinää, musiikkia ja vartijoiden huutoja. Vanki oli ollut eristettynä sellissään, ja äänien avulla hän loi mielikuvaa sellin ympäristöstä.²⁹¹ Outi Ampujan artikkelissa akustisesta sodankäynnistä kerrotaan suomalaisten veteraanien ääniympäristöön liittyvistä muistoista - monet sotaan liittyvät äänet jäivät lähtemättömästi veteraanien mieleen.²⁹²

Mohamedille musiikkikidutus oli fyysistä pahoinpitelyä pahempi menetelmä. Viitaten siihen, että jotkut vangit menettivät järkensä musiikin vuoksi, hän kommentoi: *“Imagine you are given a choice,” he said. ‘To lose your sight or lose your mind. While having your eyes gouged out would be horrendous, there is little doubt which you would choose.’*²⁹³ Uhrin kokemus musiikkikidutuksesta liittyi mielenterveyteen ja pelkoon sen menettämisestä. Sen sijaan Suzanne Cusickin tutkimuksessa korostuu musiikin aiheuttama fyysinen painostus, kun uhrin keho resonoi ääniaaltojen kanssa.²⁹⁴ On toki huomioitava, että vangilla oli käytännön kokemus kidutuksesta, eikä hänellä ollut tutkimustietoa asiasta. Hän luultavasti tunsu kehonsa resonoivan musiikin voimasta, mutta vahvempana hän koki sen, ettei pystynyt ajatella mitään muuta kuin meluavaa musiikkia.

Binyam Mohamedin tarina jatkui Guardianissa vielä lokakuussa 2012, ja se liitettiin laajempaan lehdistön narratiiviin, jossa brittiviranomaiset olivat osallisena Yhdysvaltojen rikoksiin. *“Mohamed became one of the best-known victims of rendition and torture after 9/11, and one of the most blatant examples of British complicity in US crimes. But he was far from alone and he would not be the last.”*²⁹⁵ Mohamedin luonnehdittiin tunnetuimmaksi kidutuksen uhriksi terrorismin vastaisessa sodassa, mutta lukijaa muistutettiin, ettei hän suinkaan ollut ainoa. Mohamed oli luultavasti medioiden uutisoinnille mielenkiintoinen ja antoisa kohde,

---

²⁹¹ Cusick 2013, 280-281.

²⁹² Ampuja 2007, 330, 334, 339.

²⁹³ Telegraph 11.12.2008. Myös Guardianin artikkelissa uutisoitiin Mohammedin todenneen, että hän kestää fyysisen kivun, mutta musiikkikidutus on asia erikseen, koska se tekisi hänet hulluksi (Guardian 19.6.2008).

²⁹⁴ Cusick 2013, 277, 285.

²⁹⁵ Guardian 20.10.2012, 38.

koska hän oli Ison-Briannian kansalainen, osasi hyvin englantia ja osasi nimetä artisteja, joiden musiikkia käytettiin kuulustelumenetelmänä.

Nimellä “Tipton Three” tunnettujen Shafiq Rasulin, Asif Iqbalin and Rhuhelin tarinoita kerrottiin Guardianin lehtiartikkeleissa huhti- ja elokuussa 2004.²⁹⁶ Heitä pidettiin aluksi Abu Ghraibin vankilassa ja siirrettiin myöhemmin Guantánamo Bayhin.²⁹⁷ Guardianissa Ahmedin tapaus tuli esille kahdessa artikkelissa, kun taas Rasulin ja Iqbalin kokemuksia selostettiin kaikissa kolmessa artikkelissa. Yhdessä artikkelissa käsiteltiin kronologisesti brittien pidätystä ja kohtelua vankiloissa. Myös musiikki mainittiin tässä yhteydessä: *“The men describe a regime that included assaults on prisoners, prolonged shackling in uncomfortable positions, strobe lights, loud music and being threatened with dogs.”*²⁹⁸ Kuvailu oli luettelomaista, ja menetelmät sisälsivät samoja piirteitä kuin Mohammed al-Qahtaniin ja Abu Zubaydahin tapauksissa. Tekstissä musiikkiin viitattiin vain kerran, kun taas vankien kahlehtimista, stressiasentoja ja alastomuuteen pakottamista kuvaillaan enemmän.

Musiikista kerrotaan enemmän myöhemmin julkaistussa lehdessä: *“On one occasion, Mr Iqbal recalled: ‘I was left in a room and strobe lighting was put on and very loud music. It was a dance version of Eminem played repeatedly.’”*²⁹⁹ Asif Iqbal joutui kuuntelemaan kovaäänistä rap-musiikkia, jota soitettiin vangin ollessa yksin huoneessa. Myös tässä tapauksessa vangin aisteja häirittiin musiikilla ja välkkyvillä valoilla.³⁰⁰ Rhuhel Ahmed kuvaili kestävän paremmin fyysistä kidutusta kuin musiikkikidutusta, koska fyysiseen pahoinpitelyyn pystyi valmistautua henkisesti, mutta psyykkiseen kidutukseen ei. Psyykinen kidutus sisälsi musiikille altistumista:

“Later on, from the end of 2003, they introduced the music and it became even worse. Before that, you could try and focus on something else. It makes you feel like you're

---

²⁹⁶ Tipton three -nimitys tulee Birminghamissa sijaitsevasta Tiptonin kaupungista, josta nämä kolme pidätettyä olivat kotoisin (Guardian 4.8.2004). Rhuhel Ahmedin nimi esiintyi toisessa artikkelissa myös Ruhel Ahmed -muotoisesti kirjoitettuna.

²⁹⁷ Guardian 4.5.2004, 1; 19.5.2004, 4; 4.8.2004, 1; 4.8.2004,5; Yksi on lyhennelmä pidemmästä artikkelista samana päivänä, mutta otin sen myös aineistoksi. Artikkelien kirjoittajat ovat samoja: Suzanne Goldenberg, Tania Branigan ja Vikram Dodd - he ovat perehtyneet aiheisiin ja heidän kirjoituksiaan julkaistaan yhä uudelleen lehdessä.

²⁹⁸ Guardian 4.5.2004, 1; samantyyppinen sitaatti myös 19.5.2004, 4.

²⁹⁹ Guardian 4.8.2004, 1.

³⁰⁰ Välkkyvät valot ja musiikki esiintyivät rinnakkain useissa lehtiartikkeleissa. Välkkyvistä valoista (tai diskovaloista) enemmän luvussa 5.2.

going mad, it's very scary. After a while you don't hear the lyrics, you only hear heavy banging.”³⁰¹

Ahmed kuvaili, että musiikin vaikutuksena hän oli menettää järkensä. Kun musiikkia oli soitettu jonkin aikaa, sitä ei enää tunnistanut musiikiksi, vaan se kuulosti raskaalta jyskyttämiseltä.

Brittivankien tarinassa tuotiin vankien inhimillinen puoli esille: paitsi vankeusajasta, myös heidän elämästään ennen vankeutta uutisoitiin. Lukijan tunteisiin pyrittiin vaikuttamaan antamalla heistä haavoittuvainen kuva kuvailemalla uhrien tunteita: he olivat häpeissään ja nöyryytettyjä tapahtumien vuoksi, eivätkä olisi uskaltaneet kertoa kokemuksista.³⁰² Vangit myös kokivat pelkoa vankeutensa aikana.³⁰³ Iqbal kertoi, että eräs sotilas pahoinpiteli vankeja kostakseen näille terrori-iskut: *”One of [the soldiers] said 'you killed my family in the towers, and now it's time to get you back'.*³⁰⁴ Lehtiteksteissä ilmeni, että vangit olivat terroismista epäiltyjä. Kirjoittajat olivat kuitenkin vankien puolella ja esittivät vangit sympaattisina. Brittilehdissä mielenkiinto kohdistui erityisesti brittivankien kohtaloon, vaikka muidenkin vankien tarinoita tuotiin julki.

Vankien kohtelu sisälsi Abu Ghraibissa ja Guantánamo Bayssa samanlaisia metodeja. Kuten NYT:n artikkeleissa tuli edellä ilmi, Abu Ghraibista haluttiin tehdä Guantánamon kaltainen vankileiri. Esimerkiksi yhdysvaltalaisen kenraalin Janis Karpinskin kerrottiin pyrkivän “Gitmosoimaan” Abu Ghraib. Tipton Threen kokemuksen mukaan kuulustelut Guantánamo Bayssa eivät olleet yhtä väkivaltaisia kuin Abu Ghraibissa, mutta niissäkin käytettiin toisinaan fyysisistä painostusta.³⁰⁵ Tämän perusteella kuulustelumenetelmät Abu Ghraibissa olivat menneet pidemmälle kuin Guantánamossa, mistä ne olivat saaneet alkunsa.

Toukokuun alussa 2004 uutisoitiin irakilaisesta Saddam Salah al-Rawista. Hän joutui pidätetyksi varoitettuaan Irakin poliisia autosta, johon oli hänen uskomuksensa mukaan pakattu räjähteitä. Hän, entinen Saddam Husseinin turvallisuusorganisaation kouluttaja, joutui itse pidätetyksi kerrottuaan epäilyttävästä autosta. Ilmiantajasta tuli uhri. Hän oli pidätettynä Abu

---

³⁰¹ Guardian 10.12.2008. Uutisessa kerrottiin myös, että Reprieve videoi Rhuhel Ahmedin kertomusta musiikkidutuksesta.

³⁰² Guardian 4.5.2004, 1.

³⁰³ Guardian 4.8.2004, 5.

³⁰⁴ Ibid.

³⁰⁵ Ibid.

Ghraibissa lokakuusta 2003 seuraavan vuoden maaliskuuhun. Vankilassa häntä kidutettiin ja kuulusteltiin kuten muitakin vankeja. Uutisessa kerrotaan, että ennen kuulusteluja al-Rawia pahoinpideltiin 18 vuorokauden ajan.

“He was kept in his cell, frequently with his hands and feet bound. He described one position he was forced to maintain in which his hands and feet were pushed through the metal bars of the cell door and then tied together. ‘There was a stereo inside the cell and it played music with a sound so loud I couldn’t sleep,’ he said. ‘I stayed like that for 23 hours.’”³⁰⁶

Musiikin sekä stressaavan asennon tarkoituksena oli estää nukkuminen. Musiikkia soitettiin selliin asetetuista stereoista, jotka olivat päällä lähes vuorokauden ajan.

Uutisen mukaan sotilaat olivat pahoinpidelleet vankeja fyysisesti ja olivat muun muassa virtsanneet näiden päälle. Al-Rawin tarina liitettiin kiinteästi Abu Ghraibin skandaaliin, sillä tekstissä kuvailtiin haastattelutilannetta, jossa toimittaja ja al-Rawi katselivat Abu Ghraibista julkaistuja kuvia. Vaikka al-Rawia ei näkynyt kuvissa, myös hänet pakotettiin esimerkiksi seisomaan laatikon päällä huputettuna. Al-Rawi muisti sotilaiden ottaneen kuvia pahoinpitelytilanteista: *”I remember them taking pictures. I remember there were these prisoners standing beside me. I was hooded but I remember a flash from the camera and the sound of a click when they took the picture,”* he said.³⁰⁷ Hän myös kertoi, että vartijat olivat pelotelleet vankeja koirilla.

Punaisen Ristin tarkastuskäyntien aikana vankilassa pyrittiin pitämään kulisseja. Al-Rawin mukaan pahoinpidellyt vangit siirrettiin pois omista selleistään ja tilalle laitettiin toisia, hyvinvoivalta näyttäviä irakilaisia.³⁰⁸ Pelko rankaisemisesta esti vankeja kertomasta Punaisen Ristin tarkastajille huonoista olosuhteista ja pahoinpitelyistä. Al-Rawin tarinan loppu kuvataan apeana, sillä hän kertoi, että oli vapaaksi päästyään eronnut kihlatustaan. Vankeus oli järkyttänyt häntä niin, ettei hän kyennyt jatkamaan entistä elämäänsä. Al-Rawista annettiin uutisessa herkkä ja empaattinen mielikuva, sillä vapauduttuaan hän ei voinut olla ajattelematta

---

³⁰⁶ Guardian 13.5.2004, 4.

³⁰⁷ Ibid.

³⁰⁸ Tekstistä ei ilmennyt, olivatko “oikeita vankeja” paikanneet irakilaiset vankeja itsekin, vai oliko heidät rekrytoitu vankilaan vain Punaisen Ristin vierailun ajaksi. Luultavasti he olivat vankeja, mutta varmuutta tästä ei ole.

niitä vankeja, jotka joutuivat jäämään vankilaan.³⁰⁹ Uhrin muistelujen avulla uutisessa päästiin lähemmäksi uhrin todellista kokemusta, ja tarinasta tehtiin koskettava.

Entinen yhdysvaltalaissoitilas Donald Vance oli vangittuna Irakissa. Hän kertoi, että päästyään vankilasta hän halusi pysyä kotona “hyvin hiljaa”, kun vankeusaikana hänet oli altistettu “--to near-constant hard rock music. ‘There was a lot of Nine Inch Nails,’ he said. ‘I couldn’t tell you how many times I heard Queen’s We Will Rock You.’”³¹⁰ Lähes poikkeuksetta musiikkigenrenä oli raskas rock, ja samoja kappaleita toistettiin yhä uudelleen. Epäilemättä jatkuva melu oli vaurioittanut Vancen kuuloa. Erakoituminen ja hiljaiselon viettäminen kotona voivat myös viitata musiikki- sekä muun kidutuksen aiheuttamaan traumaan. Vaikka kuulo olisi heikentynyt, musiikin kuuntelija kokee kehossaan ääniaaltojen värähtelyt - yliannostus ääniaalloista saattoi aiheuttaa sen, ettei Vance enää kestänyt niiden tuntemista.

Telegraphissa ja Guardianissa kuvailtiin paljon kidutusmenetelmiä, ja maininnat musiikista sisälsivät kidutustapojen sekä musiikkityylien kuvausta. Kummankin sanomalehden uhritarinat keskittyivät Ison-Britannian kansalaisten ja asukkaiden kokemuksiin. Sanomalehdissä mielenkiinto kohdistui luonnollisesti oman maan kansalaisten kohtaloon, ja tapauksia politisoitiin ottamalla kantaa vankiloissa vierailevien brittiviranomaisten välinpitämättömyyteen. Erityisesti Guardianissa kritisoitiin Ison-Britannian osallisuutta Irakin sotaan ja maan joutumista osaksi kidutusskandaaleja.

4.2 Sankaritarinat

Uhrit olivat samanaikaisesti sankareita selviytyttyään kidutuksesta. Esimerkiksi eräässä artikkelissa Khalid Sheikh Mohammedia kohtaan heijastui kunnioitus uhrin kokeman kärsimyksen vuoksi: “*It was Khalid Sheikh Mohammed, however, who suffered the harshest interrogations*”.³¹¹

---

³⁰⁹ Guardian 13.5.2004, 4.

³¹⁰ Guardian 11.12.2008.

³¹¹ Telegraph 10.12.2014, 4. Sankarillisena kerrotaan myös entisen irakilaisen toimittajan Mountazer al-Zaidin tarina. Vankina ollut al-Zaidi sai huomiota medioissa, kun oli heittänyt kenkensä presidentti George W. Bushia päin lehdistön konferenssissa joulukuussa 2008. Teolla al-Zaidi halusi osoittaa, ettei hyväksynyt Irakin miehitystä, ja että Bush oli rikollinen ja syyppä kidutuksiin. Al-Zaidi kertoi haastattelussa, että oli vanketensa aikana joutunut sähkötuoliin sekä altistunut vesikidutukselle. Musiikkia ei tekstissä mainittu, mutta erityisen sankarillisen tapauksesta tekee al-Zaidin rohkea mielenilmaus presidenttiä vastaan. (Telegraph 15.9.2009: *Iraqi shoe thrower: I was water-boarded in prison*).

Libanonilainen Mohammed Jaber nostettiin sankariksi, kun vankilassa soitettu kidutusmusiikki ei vaikuttanutkaan häneen toivotulla tavalla: “*American soldiers subjected him to thunderous rap music, all day - but they made one dreadful miscalculation. ‘I like rap’, Jaber was quoted as saying. ‘Just imagine them playing jazz.’*”³¹² Kun vanki sattui pitämään soitetusta musiikista, se ei vaikuttanut tähän samalla tavoin kuin sellaiseen, joka olisi inhonnut rap-musiikkia. Jaber kommentoi sarkastisesti, että kidutuksena hänelle olisi toiminut jazz-musiikki paremmin. Musiikkityylejä on lukemattomia, ja jokaisella on oma musiikkimakunsa. Jokainen myös kokee soitetun musiikin omalla tavallaan: joku kuuntelee sanoituksia, toinen taas keskittyy melodiaan; jollekulle tärkeää on se, miltä musiikki tuntuu kehossa. Myös kokemus musiikkikidutuksesta on subjektiivinen kidutuksen uhrille.

Guardianin journalisti Andrew Muller pohti artikkelissaan musiikin ja melun funktiota kidutuksena syvällisesti, mikä erosi muista artikkeleista. Hän määritteli musiikilla painostamisen “väkivallattomaksi kidutukseksi” ja väitti, että mikä tahansa musiikki tai ääni toimii kidutuksena, kun sitä soittaa tarpeeksi kovalla volyymilla tarpeeksi pitkään - “nuorisohuligaaneille” saattaisi toimia Richard Wagnerin musiikki.³¹³ Vaikka Jaberin ei musiikkikidutus toiminut, joku Eminemin ihailija saattaisi traumatisoitua tultuaan kidutetuksi tämän musiikilla - ehkä hän alkaisi jopa vihaamaan kyseistä musiikkia.

Sanomalehdissä ei kerrottu sankaritarinoita sen nimellisessä merkityksessä, mutta olen rivien välistä tulkinnut tarinoita näin. NYT:n tavoin Guardianin artikkeleissa sankareina esitettiin sellaiset vartijat, tiedustelupalvelujen agentit ja armeijan viranomaiset, jotka ilmiantoivat vankien kidutustapauksia.³¹⁴ Telegraphilla sankari-teema oli lievempi, sillä vain yhdessä uutisessa kerrotaan sankaritarinaa. Tarina sisältyi brittiläisen journalistin James Meekin reportaasiin, jossa hän esitti erityisen kiitoksen “pienelle joukolle vuotajia, journalisteja, tiedonvapauden kampanjoille ja vapautettujen vankien todistuksille”, koska ilmiantojen ansiosta tapaukset tulivat julkisuuteen nopeasti.³¹⁵ Hänen mukaansa ilmiantajat luultavasti pohtivat yleisen turvallisuuden ja henkilökohtaisen sananvapauden arvoja: kumpi painaa vaakakupissa enemmän?³¹⁶ Eräässä artikkelissa ilmiantajat kertoivat, että kansallisen

---

³¹² Guardian 21.2.2004.

³¹³ Ibid.

³¹⁴ Telegraph 18.10.2004; Guardian 8.10.2004; 22.12.2004; 18.12.2005; 10.12.2008; 11.12.2008; 1.4.2013.

³¹⁵ Guardian 18.2.2005, 2. Meek vertasi tapahtumien ilmi tulemistä Britannian hallituksen leiri 20:een, jossa tapaukset tulivat julki vasta 50 vuotta myöhemmin.

³¹⁶ Guardian 18.2.2005, 2. Mainittakoon se, että artikkeli tehtiin yhteistyössä CIA:n kanssa.

turvallisuuden ja vankiloiden maineen nimissä sotilaat oli pyritty hiljentämään, eikä yleisön haluttu saavan tietoa julmuuksista.³¹⁷ Ilmiäntoihin ja whistle blower -ilmiöihin liittyy politiikka ja valtapeli - kenellä on oikeus kertoa tapahtumista, ja toisaalta voiko ilmiäntaminen aiheutua kertojalle uhkaksi?

Camp Naman vankilan brittihenkilökunta paljasti tietoja vankilan olosuhteista Guardianille - uutisten kautta lukija pääsi “näkemään”, millaisia vankilat olivat sotilaiden näkökulmasta. Uutisessa selostettiin tarkasti, miten vangit tuotiin vankilaan ja miten heitä kohdeltiin kuulustelutilanteissa sekä kuulustelujen ulkopuolella. Kuulusteluolosuhteita varten oli laadittu tarkat menetelmät:

*”It was a checklist. It was already typed out for you, environmental controls, hot and cold, you know, strobe lights, music, so forth. But you would just check what you want to use off, and if you planned on using a harsh interrogation you'd just get it signed off. It would be signed off by the commander.”*³¹⁸

Ympäristön olosuhteita muutettiin siis sen mukaan, kuinka ankaraa kuulustelua haluttiin toteuttaa vankia kohtaan - lupa sellaiseen saatiin komentajalta. Olosuhteiden muutoksilla vaikutettiin vangin tunto-, kuulo- ja näköaistiin. Tekstin perusteella musiikki oli tavanomaisena osana tarkistuslistaa, ei suuremmassa tai pienemmässä roolissa kuin muut painostusmenetelmät. Camp Nama rinnastettiin Abu Ghraibin vankilaan, joka oli skandaalin kohteena vuonna 2004 - lehtiartikkelien perusteella menetelmät olivatkin samanlaisia kuin Abu Ghraibissa.³¹⁹

Sekä Guardian että Telegraph raportoivat samaan tapaan Guantánamo Bayn vankileiriltä annetuista paljastuksista. Guardian uutisoi tapauksista 8.10.2004 ja Telegraph 10 päivää myöhemmin. Paljastuksiin sisältyi kuvailua vankien pahoinpitelyistä, ja musiikin kerrottiin olevan osa tavanomaista menettelyä.

*“Guards, intelligence agents and military officials--said that one regular procedure involved stripping detainees to their underwear and making them sit in a chair while shackled hand and foot to a bolt in the floor. Deafeningly loud rap or rock music was then played close to their ears and strobe lights flashed in their eyes.”*³²⁰

---

³¹⁷ Guardian 1.4.2013.

³¹⁸ Ibid.

³¹⁹ Guardian 1.4.2013.

³²⁰ Telegraph 18.10.2004, 15.

Kuvatussa esimerkissä pahoinpitelyissä yhdistettiin stressiasento, seksuaalinen nöyryytys sekä kuulo- ja näköaistin häiritseminen. Tekstin mukaan vankeja altistettiin myös kylmälle, ja painostusjaksot saattoivat kestää jopa 14 tuntia – musiikkia soitettiin “korviahuumaavasti” suoraan vangin korviin.³²¹ On vaikea arvioida melun todellista tasoa, mutta epäilemättä pitkäjaksoinen altistuminen kovalle melulle aiheuttaa kuulo-ongelmia. Telegraphin teksti eritteli, että musiikkina käytettiin rap- tai rock-musiikkia, mutta Guardianin artikkelissa sen sijaan eriteltiin artistit: esimerkiksi Limp Bizkit- ja Rage Against The Machine -yhtyeiden sekä Eminemin musiikkia käytettiin.³²²

Ilmiantajat toivat julki myös toisen näkökulman vankien kohtelusta: hyvin käyttäytyville ja yhteistyöhön halukkaille vangeille annettiin etuoikeuksia kuten vesipiipun polttamista tai mahdollisuuden lukea sanomalehtiä ja katsoa televisiota.³²³ Guantánamossa kerrottiin säilytettävän noin 600 vankia, joista neljä oli brittejä.³²⁴ Telegraphin erillinen maininta brittien määrästä kuvaa, ettei ollut yhdentekevää, oliko vankileirillä oman maan kansalaisia vai ei.

Joulukuussa 2004 Guardian uutisoi FBI:n viranomaisten moralisoineen pahoinpitelyjä Guantánamo Bayssa ja Irakin vankiloissa sekä raportoineen niistä korkeammille tahoille sähköpostitse. Tekstin mukaan ilmiantajat kuvailivat kuulustelumenetelmiä aggressiivisiksi ja kertoivat, että ne järkyttivät heitä itseäänkin: *“In an email dated July 30, one FBI official writes: ‘I saw a detainee sitting on the floor of the interview room with an Israeli flag draped around him, loud music being played and a strobe light flashing.’”*³²⁵ Kovaäänistä musiikkia soitettiin kuulusteluhuoneessa, ei vangin sellissä tai käytävällä, ja samalla välkyttiin loistevaloja. Lisäksi vankia pilkattiin kulttuurisesti tämän joutuessa olemaan käärittynä Israelin lippuun.

Tekstissä tuotiin julki FBI:n viranomaisten pelko siitä, miten “kidutukseksi kuvatut menetelmät” pilaavat tiedustelupalvelun maineen.³²⁶ Toisessa artikkelissa entisten

---

³²¹ Guardian 8.10.2004, 15. Telegraph 18.10.2004, 15.

³²² Guardian 8.10.2004, 15.

³²³ Telegraph 18.10.2004, 15.

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Guardian 22.12.2004, 11.

³²⁶ Ibid. Myös Brundage kirjoittaa FBI:n, yhdysvaltalaisen armeijan henkilöstön sekä kansainvälisten lakiasiantuntijoiden kidutuksen vastaisista näkökulmista ja huolesta siihen, että se pilaa Yhdysvaltain maineen kansainvälisesti (Brundage 2018, 309).

Guantánamo Bayn työntekijöiden kuvaillaan olleen vihaisia vankien huonosta kohtelusta.³²⁷ Viha oli osoituksena työntekijöiden inhimillisyydestä, ja täten he osoittivat kannattavansa yhdysvaltalaisia arvoja tai jopa olevansa uhrien puolella. Ilmiantajien sankarillisuutta vähensi uutisissa se, että monet sotilaat sulkivat silmänsä pahoinpitelyiltä. Vaikka he eivät hyväksyneet vankien raakaa kohtelua, he eivät uskaltaneet tehdä asialle mitään, ja pahoinpitelyt jatkuivat. Myös pelko oman aseman huononemisesta omassa sotilasyhteisössä saattoi estää sen, ettei pahoinpitelyjä estetty. Toisaalta, raportointi ylemmille tahoille ei välttämättä tuottanut tuloksia - esimerkiksi aiemmin mainitussa NYT:n artikkelissa kersantti Adams yritti turhaan puhua komentajalleen vangin pahoinpitelystä.³²⁸

Yhdysvaltain vankileireillä vartijat ja kuulustelijat ovat eri tahoilta, kuten yhdysvaltalaisia- ja brittisotilaita sekä CIA:n ja FBI:n viranomaisia, ja teksteissä ilmeni, että näiden kuulustelumenetelmät erkanivat toisistaan. FBI:n kerrottiin noudattaneen tarkemmin Yhdysvaltain armeijan kenttäkäsikirjaa, jossa kuulustelu perustuu vangin ja kuulustelijan väliselle luottamuksen rakentamiselle ja kyselylle. Sen sijaan CIA:n työntekijöiden sekä vankiloiden vartijoiden ja armeijan palveluksessa olleiden kuulustelijoiden uutisoitiin käyttäneen painostavia keinoja. Brittisotilaiden mukaan Camp Naman vankilassa britit olivat pienemmässä roolissa kuin yhdysvaltalaisotilaat; briteillä ja yhdysvaltalaisilla oli eri työtehtävät vankiloissa.³²⁹ Eri tahojen hierarkiat sekä ohjeiden ristiriitaisuus vankiloissa aiheuttivat hämmennystä.

Ainakin jotkut FBI:n palveluksessa olleet pyrkivät vaikuttamaan tapahtumiin tiedottamalla asiasta esimiehilleen. FBI:n viranomaisista tuli tarinan sankareita samalla, kun toisia tahoja syytettiin. CIA:n toimintaa paheksuttiin, mutta sen syyllisyyttä kevennettiin, kun korkeammilta tahoilta tuli vaatimus että CIA alkaisi käyttää FBI:n tavoin inhimillisiä kuulustelumenetelmiä. CIA:n viranomaiset saivat aloittaa puhtaammalta pöydältä. Yhdysvaltain sotilasvoimat saivat raskaita syytöksiä osakseen. Brittijoukoilla oli parempi maine vankiloissa vielä 2000-luvun alkupuolella, mutta myöhemmin heidänkin toimintaansa syytettiin epäinhimillisyydestä ja kidutuksesta. Erityisesti oman maan kansalaisten pahoinpitelyä pidettiin paheksuttavana.

---

³²⁷ Guardian 8.10.2004, 15.

³²⁸ Katso alaluku 3.3 s. 54, NYT 27.8.2004, 2.

³²⁹ Guardian 1.4.2013.

Ihmisoikeusjärjestöillä kuten Amnesty International -järjestöllä on vaikutuksensa asioiden ilmiannossa ja uhrien aseman parantamisella. Vapautettujen vankien haastattelujen perusteella järjestöt nostivat syytteitä ja tekivät raportteja tapauksista uhrien puolesta. Heinäkuussa 2003 Guardian uutisoi Amnestyn raportoineen ensimmäisten joukossa ihmisoikeusrikkomuksista vankiloissa.

“Amnesty documented several cases of torture. ‘Khreisan Khalis Aballey, 39 . . . was allegedly hooded and handcuffed and made to stand or kneel facing a wall for nearly eight days while he was being interrogated,’ the report said. --” ‘He suffered from sleep deprivation as a bright light was placed next to his head and distorted music was played. His knees bled so he mostly stood, and by the end he said his leg was swollen to the size of a football.’”³³⁰

“Vääristyneen” musiikin soittamisen ja kirkkaiden valojen tarkoituksena oli estää vankia nukahtamasta. Staattinen polvillaan seisominen aiheutti fyysisiä kipuja ja vammoja. Amnesty määritteli painostuskeinot kidutukseksi - myös uutisotsikossa *Troops accused of torture* vankien kohtelu määriteltiin kidutukseksi. Järjestöjen toiminnalla oli ainakin nimellistä painoarvoa: Britannian ulkoministeri Jack Straw kertoi ottaneensa vakavasti Amnestyn väitteet.³³¹ Guardianin uutinen jätti lukijalle avoimeksi, aikoiko ulkoministeri tehdä jotain ihmisoikeusrikkomusten estämiseksi.

Brittilehdissä sankarillisina esitettiin myös musiikkikidutusta vastustavat tahot, kuten Reprieve, artistit ja yhtyeet. Reprieven aktiivisesta sankarillisuudesta oli osoituksena Zero dB-kampanja, jossa pyrittiin konkreettisesti tekemään jotain “brutaalin musiikkikidutuksen harjoittamisen lopettamiseksi”.³³² Guardianin artikkelissa annettiin ymmärtää, että kampanjalla olisi ollut vaikutusta, kun presidentti Barack Obama lupasi sulkea Guantánamo Bayn vankileirin.³³³

Brittilehdissä ilmiantajat, FBI, musiikkikidutusta vastustavat ihmisoikeusjärjestöt, musiikkikidutuksen vastainen kampanja saivat sankarimaisia piirteitä. Guardianissa sankaritarinat oli Telegraphin lehtitekstejä vahvemmin esillä. Vastustamalla kidutuksia ja

---

³³⁰ Guardian 24.7.2003.

³³¹ Ibid.

³³² Telegraph 11.12.2008. Katso lisää Reprievestä osoitteesta <https://reprieve.org.uk/about/> sekä musiikkikidutuksen vastaisesta kampanjasta Reprieve (10.12.2008). *A Reprieve Project: Zero dB musicians lead silent protest against music torture.* [https://reprieve.org.uk/search-results/?keywords=music+torture.](https://reprieve.org.uk/search-results/?keywords=music+torture)

³³³ Guardian 10.12.2008.

raportoimalla niistä ylemmille tahoille sankarit osoittivat olevansa inhimillisiä ja heikomman puolella. Toisaalta teksteissä ilmeni, että välttämättä sankariteoilla ei pystytty lopettamaan kidutuksia, vaikka niistä kirjoitettiin julkisuudessa.

4.3 Artistien näkemyksiä musiikkikidutuksesta

Useissa Telegraphin ja Guardianin artikkeleissa paneuduttiin siihen, mitä musiikkia, artisteja ja yhtyeitä musiikkikidutuksessa on käytetty. Lukijoita kiinnostaa, miten artistit ovat reagoineet tapauksiin, joissa heidän musiikkiaan on soitettu kidutustarkoituksessa. Mielenkiintoa herättivät esimerkiksi ihmisoikeudet ja tekijänoikeuslait, joista artikkeleissa uutisoitiin.³³⁴ Guardian uutisoi musiikkityyleistä jo vuodesta 2004 alkaen, mutta Telegraphissa aiheesta kirjoitettiin ihmisoikeusjärjestö Reprieven lanseeraaman Zero dB -kampanjan myötä 2008, 2009 ja 2013. Kampanja järjestettiin 10.12.2008, ja siinä oli mukana Muusikkojen liitto sekä nimekkäitä yhtyeitä, kuten Massive Attack, Rage Against the Machine sekä Elbow.³³⁵

Guardian julkaisi kaksi artikkelia liittyen kampanjaan, 10. ja 11. joulukuuta 2008 ja Telegraph yhden, ajoittuen samalle päivälle Guardianin jälkimmäisen artikkelin kanssa. Kampanjassa muusikot vaativat Yhdysvaltoja estämään kappaleidensa käyttämisen kidutuksessa. Esimerkiksi Rage Against The Machine -yhtyeen jäsenten kerrottiin pukeutuneen konserteissaan oransseihin kaapuhin, jotka muistuttivat Guantánamo Bayn vankien asuja. Muusikkojen liitto tuomitsi “kidutusmusiikin” käytön kuulusteluissa, ja Reprieven mukaan kampanjan tarkoituksena oli lopettaa “brutaali musiikkikidutuksen harjoittaminen”.³³⁶ Täten järjestöt määrittivät musiikin käyttämisen kuulusteluissa kidutukseksi.

Kampanja ja sen myötä muusikoiden mielipiteet ja reaktiot saivat huomiota uutisteksteissä. Zero dB-kampanjaa koskevissa artikkeleissa annettiin ääni yhtyeiden tai artistien mielipiteille musiikkikidutuksesta. Telegraph ja Guardian julkaisivat samana päivänä Reprieven kampanjaan liittyvän artikkelin, joissa sitaotoitiin laulaja-laulunkirjoittaja David Grayn kommenttia:

---

³³⁴ Guardian 21.2.2004, 10.12.2008, 11.12.2008.

³³⁵ Guardian 21.2.2004; 18.10.2004; 15; 19.6.2008; 10.12.2008; 11.12.2008; Telegraph 11.12.2008; 23.10.2009; 20; 26.10.2013. Telegraphin artikkeliin 11.12.2008 laadittu musiikkikidutuksen soittolista, katso LIITE 1. Mielenkiintoista kyllä, Yhdysvaltalaislehdet eivät uutisoineet kampanjasta. NYT tosin uutisoi vankien pahoitelmista vankiloissa viitaten Yhdysvaltain Senate Armed Services Committeeen julkaisemaan raporttiin, mutta kampanjasta tai musiikista ei puhuttu. Mielenkiinto kohdistettiin politiikkaan (NYT 11.12.2008).

³³⁶ Guardian 10.12.2008, 11.12.2008. Telegraph 11.12.2008.

“”What we're talking about here is people in a darkened room, physically inhibited by handcuffs, bags over their heads and music blaring at them,” singer-songwriter David Gray has said of the practice. -- ”That is torture. That is nothing but torture. It doesn't matter what the music is - it could be Tchaikovsky's finest or it could be Barney the Dinosaur. It really doesn't matter, it's going to drive you completely nuts.”³³⁷

Gray määritteli musiikilla painostamisen kidutukseksi, ja kuvaili yhtä tapaa, miten musiikkikidutusta on toteutettu. Näkemys kidutuksen harjoittamisesta pimeässä huoneessa eri tekniikoiden avulla heijastaa mielikuvaa pimeästä kidutuskammioista, vaikka Gray ei sitä nimellisesti mainitse.

David Gray oli nähtävästi perillä yleisestä keskustelusta musiikkikidutukseen liittyen, kun hän mainitsi Dinosaur Barney -lastenohjelmahahmon tunnusmusiikin kidutuskontekstissa. Reprieven mukaan vankien kuulusteluissa oli käytetty lasten musiikkia, kuten Barney and Friends sekä Sesame Street -lastenohjelmien tunnusmusiikkeja. Christopher Cerfin kerrottiin kauhistuneen tiedosta, että hänen säveltämäänsä Sesame Streetin musiikkia sisällytettiin “kidutussoittolistaan”.³³⁸ Lastenmusiikin käyttäminen kidutuksessa sai uutisissa erityishuomiota, koska se on erilaista kuin muu kidutusmusiikki. Tällaisen musiikin käyttäminen nähtiin teksteissä naurettavana tai typeränä. Esitettiin myös epäilyksiä, voiko sellainen edes toimia kidutuksena.³³⁹ Lily Hirschin mukaan kyseinen musiikki ärsyttää aivoja, sillä se jää helposti soimaan kuulijan mieleen korvamatona, ja usein toistettu musiikki voi estää ajattelukykyä aiheuttamalla transsitilan kuulijassa.³⁴⁰ Kidutustarkoituksessa käytetty lastenmusiikki heijasti toisaalta kieroutunutta ajattelua, jossa lasten sekä musiikin viattomuutta tahrattiin käyttämällä sitä pahoinpitelyyn. Tuskin lapset kärsivät Barney and Friends -ohjelman tunnusmusiikista katsoessaan tv-ohjelmaa. Toisaalta Guardianin artikkeleissa tuli ilmi, että kidutusmusiikiksi oli usein valittu ristiriitaista tai epätavallista musiikkia, tai sanoissa oli poliittinen tai lannistava merkitys, jotta se toimisi uhriin.³⁴¹

Joidenkin muusikoiden uutisoitiin tehneen vaatimuksia, jossa olisi selvitettävä, oliko heidän musiikkiaan käytetty vankien kuulusteluissa. Lehtitekstissä eriteltiin, minkä yhtyeiden

---

³³⁷ Telegraph 11.12.2008, Guardian 11.12.2008. David Grayn kommentoinnista uutisoitiin myös Ylessä, mielenkiintoista kyllä, paljon aikaisemmin kuin brittilehdissä (Yle Uutiset 4.7.2008).

³³⁸ Telegraph 11.12.2008. Katso myös tämä tutkimus LIITE 1.

³³⁹ Guardian 22.5.2003, 19.6.2008, 10.12.2008.

³⁴⁰ Hirsch 2012, 120-121. Hirschin mukaan myös muita lastenlauluja on käytetty kidutuksessa.

³⁴¹ Guardian 21.2.2004.

kappaleita oli käytetty - näihin kuuluivat esimerkiksi Drowning Pool, Nine Inch Nails ja Rage Against the Machine. Muusikoiden vaatimuksiin vastasi NSA:n³⁴² toimeenpaneva johtaja Thomas Blanton, joka lupasi tehdä voitavansa tietojen saamiseksi. Hänen mukaansa julkisuuteen oli tuotava totuus kidutusmusiikin käytöstä.³⁴³

Marraskuussa 2013 Telegraphin artikkelissa tehtiin yhteenvetoa siitä, mitä musiikin käytöstä sotilaallisissa tarkoituksissa tiedettiin siihen mennessä. Artikkelissa kuvailtiin myös artistien reaktioita musiikkikidutukseen. The Clashin laulaja Joe Strummerin kerrottiin kauhistuneen tiedosta, että hänen musiikkiaan käytettiin Yhdysvaltain sotilasradiossa Persianlahden sodassa vuonna 1991. Sen sijaan artisti Toby Keith halusi antaa musiikkinsa armeijan käyttöön “viihdyttämään ja kohottamaan joukkojen moraalaa” terrorismin vastaisen sodan hyväksi. Telegraphin mukaan hänen isänsä kuoli 9/11 terrori-iskuissa, minkä jälkeen hän teki kappaleensa The Angry American – se oli siis koston terroristeille ja kunniaksi Yhdysvalloille.³⁴⁴

Guardian oli jo aiemmin uutisoinut erään artistin positiivisesta suhtautumisesta musiikkikidutukseen. Joulukuussa 2008 lehden Reprieven musiikkikidutuksen vastaiseen kampanjaan liittyvässä artikkelissa kirjoitettiin, että Drowning Pool -yhtyeen bassokitaristin Stevie Benton oli kokenut kunnia-asiana sen, että hänen musiikkiaan on käytetty kidutukseen.³⁴⁵ Guardian luetteli aluksi musiikkikidutusta vastustaneiden tahojen reaktiota ja kuvaili musiikin vaikutuksia vankeihin, minkä jälkeen mainitsi lyhyesti Stevie Bentonin näkemyksen asiasta. Tämän jälkeen mainittiin kidutussoittolistasta. Bentonin kommentti jäi mietityttämään lukijoita - vaikka valtaosa muusikoista vastustaa musiikkikidutusta, myös toisia näkökulmia löytyy.

Tieto oman musiikin käyttämisestä saattoi johtaa vihan ilmaisuihin. Esimerkiksi Hip hop -yhtyeen The Rootsin jäsenet yhdistivät mielenilmaisunsa politiikkaan: *”Just as we wouldn't be caught dead allowing Dick Cheney to use our music for his campaigns, you can be damn sure we wouldn't allow him to use it to torture other human beings.”*³⁴⁶ Yhtye syytti musiikkikidutuksesta Bushin varapresidenttiä Dick Cheneytä. The Roots vannoi, etteivät halua

---

³⁴² NSA, National Security Archive eli Kansallinen turvallisuusarkisto.

³⁴³ Telegraph 23.10.2009, 20.

³⁴⁴ Telegraph 26.11.2013.

³⁴⁵ Guardian 11.12.2008.

³⁴⁶ Telegraph 23.10.2009, 20.

Cheneyn käyttävän yhtyeen musiikkia poliittisissa kampanjoissaan - saati sitten kidutuksessa. Artikkelin lopuksi mainittiin, että The Roots vaati Guantánamo Bayn vankileirin sulkemista.³⁴⁷

Telegraph kertoi heavy metal -yhtyeen Metallica palaamisesta takaisin julkisuuteen. Uutisen mukaan Yhdysvaltain armeijan PsyOps³⁴⁸ -osasto on käyttänyt Metallica musiikkia kidutuksessa irakilaisille vangeille. Musiikin toimivuudesta kidutuksena PsyOps:n taholta todettiin, että *"your brain and body functions start to slide, your train of thought slows down, and your will is broken"*.³⁴⁹ Musiikilla on siis psyko-fyysiset vaikutukset rikkomaan uhrin tahtotilaa. Se, että psykologisten operaatioiden keskus on ollut osallisena tekniikan toteuttamisessa, kertoo musiikin merkityksestä psyykkeeseen.

Tapaus musiikin käyttämisestä kidutuksessa tuli Metallicalle yllätyksenä, ja yhtyeen jäsenet kommentoivat, että he halusivat ennemminkin nostaa kuulijoiden mielialaa kuin laskea sitä.³⁵⁰ Toisaalta yhtyeen rumpali Lars Ulrichin uutisoitiin kommentoineen, että on "tyhmää" käyttää heidän bändinsä musiikkia, hän nimittäin tietäisi raskaampiakin death metal -bändejä: *"If there are people that are dumb enough to use Metallica to interrogate prisoners, you're forgetting about all the music that's to the left of us."*³⁵¹ Tässä hän viittasi joihinkin pohjoismaisiin yhtyeisiin, jotka saisivat Metallica kuulostamaan amerikkalaiselta "Simon ja Garfunkel -folk rock -duolta".³⁵² Ulrich siis kiinnitti huomion toisiin rinnastettavissa oleviin yhtyeisiin, jotka saivat Metallica musiikin vaikuttamaan vähäpätöisemmältä. Toisaalta erään yhtyeen jäsen näki asian musiikkikidutuksesta toisin. Hän kysyi sarkastisesti, miksi irakilaisille ei saisi soittaa heidän musiikkiaan, jos kerran omat läheiset ovat joutuneet kärsimään siitä tavallisessa arjessa.³⁵³

---

³⁴⁷ Telegraph 23.10.2008, 20. Musiikkitieteilijä Paul Christiansen kirjoittaa George W. Bushin vuoden 2004 presidenttikampanjan vaalimainosten musiikin roolista poliittisena propagandavälineenä. Christiansenin mukaan propagandana parhaiten toimii yksinkertainen musiikki. Hän analysoi kahden musiikkikappaleen, *Finish It* sekä *Whatever It Takes* sointumaailmaa ja sanoituksia yhdistettynä mielikuviin mainoksissa. Erittäin mielenkiintoista on terrorismin vastaisen sodan ja *Finish It* -kappaleen hyödyntäminen toisessa vaalimainoksessa. Tässä mainoksessa näytetään terroristien kuvia vastakohtana viaton-sanalle joita edustavat viattomat lapset ja yhdysvaltalaiset, ja Bush esitetään terrorismin vastaisen sodan lopettajana. Mainoksen katsoja pyritään vakuuttamaan visuaalisella ja akustisella propagandalla hyödyntäen terrorismin aiheuttamaa pelkoa ja muistuttamalla, kuka on yhdysvaltalaisen pelastaja (Christiansen 2014, 407-408).

³⁴⁸ Psychological Operations Company, Telegraph 12.6.2003, 19.

³⁴⁹ Telegraph 12.6.2003, 19.

³⁵⁰ Ibid.

³⁵¹ Telegraph 26.11.2013.

³⁵² Ibid.

³⁵³ Guardian 19.6.2008.

Omalla tavallaan musiikkikidutusta vastustavat artistit olivat myös uhreja: he eivät voineet sille mitään, että heidän musiikkiaan käytettiin kidutuksessa. Tekijänoikeuspalkkioita he tuskin tulevat saamaan, eivätkä he voi varmistaa, ettei heidän musiikkiaan käytetä kidutuksessa enää. Vaikka jotkut artistit näkivät musiikkikidutuksen hyvänä asiana, pääosin sitä vastustettiin. Kidutukset on koettu yhteiskunnallisena ongelmana, joihin on pyritty vaikuttamaan moralisoimalla julkisesti tapauksia. Julkisuuden henkilöiden äänelle annettiin uutisissa suuri painoarvo, ja poliittisiin päättäjiin pyrittiin vaikuttamaan tuomalla julki merkittävien tahojen mielipiteitä. Toisaalta kidutustapauksia moralisoimalla yhtyeet mahdollisesti saivat yleisön arvostusta osakseen. Kansainvälisten järjestöjen julkaisemat raportit ja tapauksista uutisointi saattoi antaa poliitikoille painetta toimia tilanteiden parantamiseksi – ainakin päättäjät vakuuttivat ottavansa asiat vakavasti.

4.4 Syylliset

Mediakohu vankiloiden olosuhteista aiheutti poliittisia keskusteluja siitä, ketkä olivat syyllisistä tapahtumiin. Suurimmaksi syytös brittilehdissä kohdistui G. W. Bushin hallintoon, Yhdysvaltain armeijaan sekä CIA:aan. Moralisointi ja syyttely liittyivät yleensä ihmisoikeussopimusten rikkomiseen, tapausten puolusteluun terrorismin vastaisella sodalla, kidutustapausten vähättelyyn tai Pentagonin väitteisiin vankien humanista kohtelusta vankiloissa, mitkä olivat ristiriidassa silminnäkijöiden todistusten kanssa.³⁵⁴ Joulukuussa 2008 Telegraph julkaisi Reprieven johtajan Clive Stafford Smithin kirjoituksen, jossa tämä moitti Bushin hallittoa musiikkikidutuksen vähättelystä. Hallinnon mukaan kovaääninen musiikki tarkoitti sitä, että ”ikään kuin vangeille annettaisiin iPod käyttöön”.³⁵⁵ Smith pyrki osoittamaan, että hallinto käsitti musiikin soittamisen vankiloissa ajanvietteenä eikä pahoinpitelynä.

Kahdessa uutisessa viitattiin Pentagonin vähättelevän vankiloiden olosuhteita: *“The Pentagon played down the leaked document yesterday. It said ”professionals” were carrying out the interrogations and were following a ”very detailed plan”.*”³⁵⁶ Kuten tässä tutkimuksessa on tullut ilmi, vankien ja ilmiantajien todistukset kuulusteluista ovat erilaisia Pentagonin näkökulmaan verrattuna. Toisen lehtitekstin lopussa Pentagonia syytettiin vankien pahoinpitelyistä. Sen mukaan Pentagon oli tiedottanut, että Guantánamo oli vankien

---

³⁵⁴ Telegraph 12.6.2003, 19; 18.10.2004, 15; 13.6.2005, 12; 17.4.2009; 25.8.2009, 12; 12.6.2014;

³⁵⁵ Telegraph 11.12.2008.

³⁵⁶ Telegraph 18.10.2004, 15; 13.6.2005, 12.

säilöönottona “turvallinen, inhimillinen ja ammattimainen”.³⁵⁷ Uutistekstin teesinä oli vastakkainasettelu Yhdysvaltojen ja Guantánamon vankien välillä. Pentagon ei myöntänyt pahoinpitelyjä huolimatta vankien todisteista, vaan väitti kohtelun olevan päinvastaista. Presidentti G. W. Bushia ei kuitenkaan syyllistetty: hänen kerrottiin ryhtyvän joihinkin toimenpiteisiin vankiloiden olosuhteiden parantamiseksi.³⁵⁸

Yhdysvaltojen toimista annettiin sellainen kuva, että he kiersivät kidutukseen liittyviä lakeja. Esimerkiksi Telegraph uutisoi elokuussa 2009 entisen varapresidentti Dick Cheney kertoneen, ettei vankeja ollut koskaan kidutettu vankiloissa - kuulustelujen tarkoituksena oli vain puolustaa Yhdysvaltoja.³⁵⁹ Lehtiteksteissä moitittiin Yhdysvaltain hallintoa, jonka nähtiin kiertävän kansainvälisiä kidutuksen vastaisia lakeja. Abu Ghraibin vankilasta kertovassa elokuva-arvostelussa 12.6.2014 Telegraphin toimittaja Christopher Howse moitti Yhdysvaltoja vankien kidutuksesta. Hän syytti vuosina 2001 – 2006 Yhdysvaltain puolustusministerinä toiminutta Donald Rumsfeldia huonosta päätöksenteosta ja johtamisesta.³⁶⁰ Kirjoittajan mukaan Rumsfeld oli hyväksynyt vuonna 2002 vankien kuulustelutekniikat, jotka sisälsivät vankien pelkojen hyödyntämistä, koirien käyttämistä, alastomuutta, melua ja stressiasennoissa seisomista.

Howse kuvasi Rumsfeldia myötätunnottomaksi viittaamalla tämän kommenttiin vankien pakottamisesta seisomaan: *”I stand for 8-10 hours a day,” Rumsfeld annotated one memo.*”³⁶¹ Täten pakotettu seisonta-asento ei voinut olla kidutusta Rumsfeldin mukaan. Howse kuvasi yhdysvaltalaisten psyykettä sairaaksi, koska Rumsfeldin haastattelut oli kuvattu elokuvaa varten Abu Ghraibin vankilassa.³⁶² Tulkiten kirjoittajan tarkoittaneen, että oli epänormaalia ja moraalitonta haastatella kidutuksen sallinnutta henkilöä siellä, missä kidutukset olivat tapahtuneet. Ikään kuin tehdyt rikokset hyväksyttiin, jopa vahvistettiin kuvaamalla rikoksenteekijää rikospaikalla.

Keskeisimpiänä Howsen kritiikkinä oli Yhdysvaltain hallinnon oikeutus vankien kiduttamiseen vetoamalla siihen, että kidutuksen vastaiset lait koskivat vain sotavankeja.

---

³⁵⁷ Telegraph 18.10.2004, 15.

³⁵⁸ Telegraph 18.10.2004, 15.

³⁵⁹ Telegraph 25.8.2009, 12.

³⁶⁰ Telegraph 12.6.2014, 34.

³⁶¹ Telegraph 12.6.2014, 34.

³⁶² Telegraph 12.6.2014, 34.

Mikko Yrjönsuuri tukee Howsen kritiikkiä. Hänen mukaansa yksi Yhdysvaltain keino kidutuksen oikeuttamisessa oli lain kiertäminen: Yhdysvallat on järjestänyt Guantánamo Bayn vankien tilanteen niin, etteivät kansainväliset lait ja oikeudet koske siellä pidettyjä "laittomia taistelijoita". Sekä Yrjönsuuri että W. Fitzhugh Brundage viittaavat Rumsfeldin toiseuttaneen räikeästi Guantánamon vankeja: "--puolustusministeri Donald Rumsfeld on käyttänyt ilmausta "pahimmista pahimpia" ("worst of the worst").³⁶³ Rumsfeld viittasi tällä Guantánamossa pidetyihin vankeihin, joiden näki olevan vihollisen "luonteen" omaavia parantumattomia rikollisia.³⁶⁴ He eivät siis Rumsfeldin näkökulmasta ansaitse ihmisarvoa.

Myös CIA:ta syytettiin vankien pahoinpitelyistä. Elokuussa 2009 Telegraph uutisoi presidentti Barack Obama määränneen, että vankiloissa otettaisiin käyttöön FBI:n kuulustelumenetelmät. Täten vastuu pahoinpitelykohuista otettiin pois CIA:lta. FBI:n henkilöstö oli kuulusteluissa noudattanut Yhdysvaltain armeijan kenttäkäsikirjan ohjeita, jotka mukailevat kansainvälisiä lakeja. CIA sen sijaan oli käyttänyt kuulusteluissa "kovalla kädellä" menetelmiä, jotka Obama kielsi sittemmin: "*The president has already outlawed severe methods such as waterboarding, which simulates drowning, but now other techniques such as such as subjecting prisoners to loud music for long periods and sleep deprivation will also be banned.*"³⁶⁵ Tekstissä vesikidutus määriteltiin kovaksi menetelmäksi, mutta pitkäkestoinen, kovaääninen musiikki nähtiin vesikidutusta lievempänä menetelmänä - tosin siinä määrin vakavasti otettavana, että Obama kielsi sen käyttämisen. Kuten useassa muussa tapauksessa, musiikille ja univajeelle altistaminen rinnastettiin ikään kuin samantasoisiksi kuulustelumenetelmiksi. Telegraphin uutisointi menetelmien kieltämisestä oli samantyyppistä kuin NYP:ssa, mutta tässä kannanotto oli lievempää: Telegraphin artikkelissa vain todettiin, että vankien kohteluun liittyviä sääntöjä tiukennettiin nyt entisestään, kun taas NYP:n mukaan enää ei ollut keinoja saada vangeilta tietoa.³⁶⁶

Telegraphin artikkelissa Obama esitettiin "hyvänä" presidenttinä, joka tarttui toimeen estääkseen historian toistumisen. Hyvänä osapuolena esitettiin myös FBI, joka toimitti

---

³⁶³ Yrjönsuuri 2003, 73.

³⁶⁴ Brundage 2018, 313.

³⁶⁵ Telegraph 25.8.2009, 12.

³⁶⁶ Myös NYT:n reportaasissa mainittiin Obaman kieltäneen kuulustelutekniikat (17.1.2010, SM30). Sen sijaan Guardianin lehtiartikkeleissa tapaus ei noussut esiin. Tähän voi vaikuttaa aineistoni rajausperusteet: Guardianin uutisoinnissa ei luultavasti mainittu musiikkia, joten se ei kuulunut aineistooni. Lehti toki uutisoi Barack Obaman allekirjoittaneen sopimukset tekniikoiden kieltämisestä ja Guantánamo Bayn sulkemisesta (The Guardian 22.1.2009).

kuulustelut oikeaoppisesti. Sen sijaan CIA esitettiin syyllisenä vankien kidutukseen, samoin tekstin lopussa syytettiin G.W.Bushia sekä varapresidentti Dick Cheneyä, jotka kielsivät kidutuksen käyttämisen perustellen kuulustelumenetelmien käyttöä maan puolustamisella terroristeja vastaan.³⁶⁷

Myös Guardianissa käytiin keskusteluja syyllisistä. Erityisesti vuonna 2004 julkaistuissa Guardianin uutisteksteissä toistui Yhdysvaltain hallinno sekä armeijan syyttäminen kidutustapauksista. Esimerkiksi Pentagonin ja presidentti G. W. Bushin hallitusta kritisoitiin kidutuksen sallimisesta sekä Guantánamo Bayn vankilan komentajien painostamisesta vankien kovempaan kohteluun.³⁶⁸ Yhdysvaltalaisia kuulustelijoita luonnehdittiin eräässä Guardianin artikkelissa “amerikkalaisiksi inkvisiittoreiksi”. *“You play it loud and you play it often, should you happen to be an American inquisitor trying to extract information from captives in Iraq.”*³⁶⁹ Sanalla inkvisiittori oli negatiivinen merkitys sen liittyessä mielikuvaan keskiaikaisista tuomioistuinten kuulustelijoista, joihin yhdysvaltalaisotilaat rinnastettiin. Syytöksen kielellisenä keinona käytettiin sinä-passiivina: jos toistat musiikkia tällä tavalla, olet luultavasti yhdysvaltalainen kiduttaja. Brittejä puolustettiin artikkelissa sillä, että brittijoukkoja oli “tehokkaasti” kielletty käyttämästä menetelmää sen jälkeen, kun brittiläiset agentit olivat altistaneet pohjois-irlantilaisia terrorismista epäiltyjä vankeja 1970-luvulla musiikkikidutukselle.³⁷⁰ Täten brittijoukot olivat pesseet kätensä nykyisestä tapauksesta historian tapahtumien vuoksi.

Guardian syyllisti toukokuussa 2004 yhdysvaltalaisia viranomaisia siitä, että Guantánamon vankeutta kärsineiden Tipton Threen todistuksia kidutuksesta ja syytöksiä Yhdysvaltoja vastaan ei ollut otettu vakavasti. Lähes kolmivuotisen vankeusajan jälkeen näillä brittiläisillä uhreilla oli vaikea saada oikeutta pahoinpitelyilleen. *“From the moment of our arrival in Guantánamo Bay (and indeed from long before) we were deliberately humiliated and degraded by methods we now read US officials denying, the men write.”*³⁷¹ Käännekohta tapahtui, kun Abu Ghraibissa kidutustapaukset tulivat julkisuuteen huhtikuun lopulla 2004. Sen jälkeen

---

³⁶⁷ Telegraph 25.8.2009, 12.

³⁶⁸ Guardian 19.5.2004, 4.

³⁶⁹ Guardian 22.5.2003.

³⁷⁰ Vankeja pidettiin eristetyssä huoneessa, missä heidät altistettiin lakkaamattomille koville äänille sekä suhisevalle äänelle (Pieslak 2010, 3). Brittiagenttien käyttämät menetelmät muistuttavat Yhdysvaltain ylläpitämissä vankiloissa käytettyjä menetelmiä.

³⁷¹ Guardian 4.5.2004, 1.

huomio kiinnitettiin vankiloiden olosuhteisiin - myös Tipton Threen tapaukset otettiin vakavasti.³⁷²

Sekä Telegraph että Guardian moittivat myös Guantánamossa vierailleita brittiviranomaisia välinpitämättömyydestä oman maan kansalaisia kohtaan. He eivät olleet välittäneet brittivankien olosuhteista tai hyvinvoinnista, vaikka olivat saman maan kansalaisia. Joulukuussa 2014 Telegraph uutisoi, että vaikka brittiviranomaiset olivat tietoisia pahoinpitelyistä Yhdysvaltain joukkojen toimesta, he eivät halunneet tehdä niille mitään Yhdysvaltain ja Ison-Britannian välien vahingoittumisen pelossa.³⁷³ Tässä uutisessa annettiin siis ymmärtää, etteivät britit olleet toteuttaneet pahoinpitelyjä. Syytös kohdistui pääosin Yhdysvaltoihin, mutta myös Ison-Britannian päättäjiä syytettiin passiivisesta suhtautumisesta pahoinpitelyihin. Brittiläiset vanginvartijat esitettiin välinpitämättöminä: vangit kertoivat, että heitä kohdeltiin vankilassa yhtä julmasti kuin muita vankeja. Erona oli, etteivät brittivangit joutuneet kohtaamaan seksuaalista ahdistelua, toisin kuin muut vangit.³⁷⁴ Brittivankien tarinassa ilmennettiin komentoportaan vaikutusta vankien kohteluun: vankiloiden toimintatapojen kuvattiin muuttuneen raaemmiksi, kun vankilan johtoon astui eri komentaja.³⁷⁵

Syyskuussa 2004 Guardian julkaisi uutisen, jonka mukaan yhdysvaltalaisotilaiden ”rutiininomainen” kidutus vankiloissa oli edennyt kolmanteen Irakilaiseen kaupunkiin, Mosuliin. *“Allegations that American soldiers routinely tortured and maltreated detainees have emerged from a third Iraqi city, renewing fears that abuse similar to that inflicted in Abu Ghraib jail in Baghdad has been systematic and widespread.”*³⁷⁶ Muistutus Abu Ghraibista sekä sanat pelko, systemaattisuus ja laajamittainen antoivat uutisesta sensaatiohakuksen kuvan. Uutisen julkaisuajankohta oli noin viisi kuukautta Abu Ghraibin skandaalin jälkeen, ja lukijalle annettiin mielikuva, että Irakin kidutustapaukset olivat alkaneet levitä mittavasti skandaalin jälkeen.³⁷⁷ Todellisuudessa vankiloita oli ollut enemmän, mutta nyt niistä kirjoitettiin uutisissa useammin. Otsikolla *US troops face new torture claims* painotettiin Yhdysvaltain armeijaan

---

³⁷² Ibid.

³⁷³ Telegraph 9.12.2014.

³⁷⁴ Guardian 4.8.2004, 5.

³⁷⁵ Ibid.

³⁷⁶ Guardian 14.9.2004.

³⁷⁷ Todellisuudessa liittouman joukkojen ylläpitämiä vankiloita oli paljon enemmän. Vuonna 2004 julkaistun Punainen Ristin vuosiraportin mukaan yksistään Irakissa sijaitsevia vankiloita oli Bagdadissa, Basrassa, Ramadissa ja Tikritissä. Järjestö mainitsi raportissa muun muassa Camp Cropperin, Al-Salihlyyen, Tasferatin, Abu Ghraibin, Umm Qasrin ja Camp Buccan vankilat. Raporttia varten Punainen risti oli vierailut 14 vankilassa Irakissa vuoden 2003 maaliskuun ja lokakuun välisenä aikana yhteensä 29 kertaa (ICRC 2/2004 s. 3, 6).

kohdistuneita syytöksiä pahoinpitelyistä – brittisotilaista sen sijaan ei puhuttu mitään artikkelissa. Toisaalta sanamuoto “väitteet yhdysvaltalaisotilaiden rutiininomaisesta kidutuksesta --” pehmensi näkemystä Yhdysvaltain syyllisyydestä. Lehti jätti tulkinnanvaraa lukijoille pahoinpitelyjen todenperäisyydestä tai se halusi uutisoida tapahtumista varovaisella kannanotolla. Vankien pahoinpitelyistä kuitenkin kerrottiin yksityiskohtaisesti: ikään kuin haluttiin korostaa yhdysvaltalaisen julmuutta ja herättää lukijoiden myötätuntoa uhreihin. Artikkelin lopussa kritisoitiin Yhdysvaltain sekä Iso-Britannian armeijan johtoa, jotka väittivät olleen tietämättömiä väitteistä vankiloiden olosuhteista.³⁷⁸

Kun Abu Ghraibin kohusta oli jo kulunut jonkin aikaa, syyllisiä pahoinpitelyihin tai niiden edesauttamiseen etsittiin myös Iso-Britanniasta. Lähes 10 vuotta Abu Ghraibin skandaalin jälkeen, vuonna 2013 julkaistussa Guardianissa reportaasissa annettiin selontekoa Camp Naman vankilan olosuhteista. Tekstin kirjoittaja, journalisti Ian Cobain toi esiin Tory-puolueen kansanedustajan ja entisen armeijan viranomaisen Crispin Bluntin näkökulman. Blunt syytti Ison-Britannian puolustusministeri John Huttonin tienneen, että britit olivat myös kiduttaneet ja luovuttaneet vankeja pahoinpideltäviksi, mutta asioista oli vaiettu. Reportaasin kirjoittaja myös kritisoi Britannian puolustusministeriötä, jossa ei otettu vakavasti Irakin sotaan liittyviä ihmisoikeusrikkomuksia.³⁷⁹ Vuonna 2014 julkaistussa Guardianin artikkelissa kritisoitiin Yhdysvaltain psykologien yhdistystä APA:a³⁸⁰, jonka jäsenen ja entisen Yhdysvaltain armeijan reservimajurin John Leson uutisoitiin olleen osallisena Guantánamo Bayn “brutaalien” kuulustelujen toteuttamisessa. Mohamed Al-Qahtanin kidutustapaus esimerkkinään lehti argumentoi, että Leso oli syyllinen, koska oli aiheuttanut fyysistä ja psyykkistä vahinkoa uhrille - APA:n olisi pitänyt nuhdella Lesoa.³⁸¹

Kaiken kaikkiaan narratiivi syyllisistä eli “pahiksista” tuli esiin brittilehdissä melko vahvana. Brittilehtien syytökset kidutuksista kohdistuivat lähinnä yhdysvaltalaisiin tahoihin, mutta myös brittijoukkoihin ja viranomaisiin kohdistettiin kritiikkiä.

---

³⁷⁸ Guardian 14.9.2004.

³⁷⁹ Guardian 1.4.2013. Artikkelin kirjoittaja mainitsi tekstissä, että oli kulunut 10 vuotta Irakin sodan aloittamisesta – vaikka artikkelin kirjoittamisen tarkoituksena ei ollut olla vuosipäivän kirjoitus, sillä haluttiin muistuttaa lukijoita sotaan liittyvistä tapahtumista ja tarkastella asioita kauempaa.

³⁸⁰ APA, America’s Association of Psychologists.

³⁸¹ Guardian 23.1.2014, 23.

Yhteenveto luvuista 3 ja 4

Brittilehdet olivat yhdysvaltalaislehtiin verrattuna edelläkävijä pahoinpitelyjen uutisoinnissa, sillä ne uutisoivat pahoinpitelyistä jo ennen Abu Ghraibin skandaaliin liittyvää uutiskohua, vuonna 2003.³⁸² Lehtiteksteissä oli paljon kuvausta pahoinpitelykokemuksista ja siitä, kuinka uhri on selvinnyt siitä – ellei tämä yhä ollut vangittuna. Erityisesti brittiläisten vankien kohtalo sai brittilehdissä huomiota.³⁸³

Brittilehdissä uhri- ja sankaritarinat olivat keskeisiä teemoja. Lehdissä ilmeni, että kokemus musiikkikidutuksesta, kuten muistakin kidutusmuodoista, oli yksilökohtaista. Se vaikutti joihinkin uhreihin enemmän kuin toisiin. Myös musiikintekijöiden reaktiot musiikkikidutuksesta oli merkittävä teema: lehdet antoivat tilaa artistien mielipiteille, joissa musiikkikidutusta pääosin vastustettiin. Neljäs teema, syyllisten etsiminen pahoinpitelyihin, heijasti kansallista puolueellisuutta: brittilehdissä syytettiin Yhdysvaltain poliittisia toimijoita sekä armeijaa vankileirien pahoinpitelyistä erityisesti Abu Ghraibin skandaalin kontekstissa, mutta Ison-Britannian roolia väheksyttiin uutisoinnin alkuvaiheessa vuonna 2003. Kuitenkin jo seuraavana vuonna Guardian ja Telegraph moralisoivat myös brittijoukkoja ja -viranomaisia välinpitämättömyydestä ja siitä, etteivät ajaneet oman maan kansalaisten hyvinvointia. Ian Cobainin reportaasin otsikko *How we torture our own citizens*³⁸⁴ kuvasi osuvasti Guardianissa ilmenevää moralisointia. On väärin joutua kidutetuksi, mutta pahempaa on, jos kiduttajat ovat oman maan kansalaisia, tai jos viranomaiset eivät tee mitään auttaakseen näitä.

Yhteisiä teemoja britti- ja yhdysvaltalaislehdissä olivat siis uhri- ja sankaritarinat. Yhdysvaltalaislehtien tekstit painoutuivat kansalliseen turvallisuuteen, mutta myös syyttelydiskursseja lehdissä esiintyi. NYP erottautui joukosta sillä, että siinä ei ilmennyt uhritai sankaritarinoita. Mahdollisesti terrorismin Irakin sekä terrorismin vastaisen sodan valossa yhdysvaltalaiset toimittajat ovat nähneet tärkeämmäksi kirjoittaa muusta kuin musiikkikidutuksesta.

Usein sanomalehdissä vastaan tulleet tarinat ovat vain haaleita heijastuksia todellisuudesta – tarina jää vain pintaraapaisuksi todellisuudesta. Toisaalta, kun tarinoita kerrotaan useampaan

---

³⁸² Katso LIITE 3.

³⁸³ Islamiin liittyvää sanomalehtitutkimusta tehnyt tutkijan Elizabeth Poolen mukaan Guardian on tehnyt muihin brittilehtiin verrattuna enemmän lehtijuttuja vähemmistöjen rooleista ja oikeuksista – Guardianin lehtitekstejä värittää ”sympaattinen identifikaatio” vähemmistöihin (Poole 2002, 56; 122).

³⁸⁴ Guardian 20.10.2012, 38.

otteeseen eri uutisissa, tarinan koko kasvaa ja se tulee moniulotteisemmaksi. Tarinat, joita ilmeni luvuissa kolme ja neljä, ovat tuttuja kirjoista ja elokuvista, joiden roolihahmot seikkailevat enemmän tai vähemmän pahantekijöinä, uhreina, sankareina ja hyväntekijöinä - poliittista peliä unohtamatta. Toisinaan tarinoiden roolijaot ovat selkeitä, joskus taas sankari voi olla samaan aikaan uhri ja pahantekijä. Esimerkiksi Guardianissa uutisoitiin, että kun muutamien FBI:n viranomaisten kerrottiin raportoineen vankien huonosta kohtelusta, koko FBI sai osakseen hyvän maineen. Sen sijaan uutisissa, joissa mainittiin “joidenkin” yhdysvaltalaisotilaiden pahoinpidelleen vankeja, kaikki “yhdysvaltalaisotilas”-käsitteen piiriin kuuluvat henkilöt saivat “pahiksen” maineen. Uutisvirrassa tuli vastaan kuitenkin pieniä tarinoita, jotka uivat suurta tarinaa vastaan: myös yhdysvaltalaisotilaissa oli sellaisia, jotka pyrkivät noudattamaan ihmisoikeussopimuksia ja estämään vankien kidutusta.

Abu Ghraibin skandaalia koskevassa NYT:n artikkelissa kerrottiin, että vankeja pahoinpideltiin “törkeästi” myös kuulustelujen aikana: *“However, we do know that some of the egregious abuses at Abu Ghraib which were not photographed did occur during interrogation sessions and that abuses during interrogation sessions occurred elsewhere.”*³⁸⁵ Tekstissä muistutettiin lukijoita siitä, että skandaaliin liittyvät valokuvat paljastavat vain murto-osan vankiloiden tapahtumista. Vaikka tehostetut kuulustelumenetelmät, kuten musiikki, eivät näkyneet kohua aiheuttaneissa kuvissa, vankien olosuhteet Yhdysvaltain ylläpitämissä vankiloissa herättivät kiinnostusta. Skandaalin jälkeen kidutuksen määrittelystä muodostui yksi keskeinen diskurssi kaikissa aineistoni sanomalehdissä.

Luvuissa kolme ja neljä olen menetelmällisesti keskittynyt sanomalehtien kansalliseen vertailuun. Seuraavassa luvussa puolestaan vertailen kidutuksen ja musiikkikidutuksen diskursseja sanomalehtien ideologis-poliittisen suuntautumisen mukaan.

---

³⁸⁵ NYT 25.8.2004.

5. Musiikkikidutus oikeisto-konservatiivisissa ja vasemmisto-liberaaleissa lehdissä

Tässä luvussa vertailen vasemmisto-liberaalien ja oikeisto-konservatiivisten sanomalehtien käsityksiä musiikkikidutuksesta ja kidutuksen määrittelemisestä. Kansallisilla näkökulmilla on suuri vaikutus sanomalehtien uutisointiin, kuten luvuissa kolme ja neljä tuli ilmi. Tässä luvussa tarkoitukseni on puolestaan tutkia sitä, miten poliittis-ideologiset käsitykset mahdollisesti vaikuttavat kidutus-käsitteen määrittelyyn sanomalehdissä. Erityisinä mielenkiinnon kohteina ovat musiikin asema kidutuksen ja ei-kidutuksen määrittelemisessä sekä musiikkikidutukseen liittyvät uutisointitavat. Samoin kuin edellisissä luvuissa, menetelmällisesti keskityn tässä diskurssianalyttiseen lähestymistapaan, jossa kiinnitetään erityistä huomiota tekstin verbaalisiin keinoihin, kirjoittajien taustoihin ja uutisartikkelien konteksteihin. Tämän luvun olen jakanut kahteen alalukuun, joissa ensiksi käsittelen oikeisto-konservatiivisia (NYP ja Telegraph) ja toiseksi vasemmisto-liberaaleja (NYT ja Guardian) sanomalehtiä.

5.1 Oikeisto-konservatiiviset lehdet

NYP:n ja Telegraphin aineistoa on melko vähän verrattuna vasemmisto-liberaaleihin lehtiin. Tämä on jo eräänlainen tutkimustulos: kenties musiikin liittymistä kuulusteluihin ei nähty uutiskynnystä ylittäväksi asiaksi, tai siitä haluttiin tarkoituksella vaieta. Ehkä muut kidutusmenetelmät saivat enemmän huomiota, tai vankiloiden pahoinpitelytapauksista terrorismin vastaisessa sodassa ei yksinkertaisesti kirjoitettu niin paljon kuin muissa lehdissä.

Kuten jo aiemmin mainittu, NYP:n uutistyyppit erosivat tämän tutkimuksen aineistossa muista sanomalehdistä sillä, että lehti julkaisi vain yhden uutisen liittyen musiikkikidutukseen. Muuten tekstit olivat elokuva-arvostelun lisäksi pääkirjoituksia ja mielipidetekstejä. Telegraphin lehtiteksteistä pääosa oli uutisia ja artikkeleja, ja mukaan lukeutuu yksi elokuva-arvostelu. Viidessä Telegraphin artikkelissa käsitellään musiikkikidutusta pääteemana, viidessä se vain mainitaan, ja kahdessa artikkelissa sitä ei mainita ollenkaan.³⁸⁶

---

³⁸⁶ Katso TAULUKOT 4 ja 5 (LIITE 2) sekä KAAVIO 1 s. 18.

New York Post

NYP:n otsikot ja uutiset olivat lyhyehköjä ja nasevia. Kesäkuussa 2006 julkaistussa *The Road to Guantánamo* -elokuvan arvioissa kuvailtiin, että elokuvassa ilmennettiin myös musiikin roolia vankien pahoinpitelynä: *“For two years, they [prisoners] are held in small wire-mesh cages or chained to the floor in painful positions and bombarded with loud music and strobe lights.”*³⁸⁷ Kuvaus vankien olosuhteista oli “klassinen”, eli siinä ilmenivät samat komponentit, jotka ovat tulleet vastaan tässäkin tutkimuksessa useaan kertaan. Elokuva-arvio julkaistiin NYP:ssa vuonna 2006, pari vuotta Abu Ghraibin skandaalin jälkeen. Guantánamo Bayn vankileiri oli yhdysvaltalaisille sanomalehdille tärkeä ja arka aihe, mikä ilmenee siinä, että se sai paljon huomiota mediassa. Omalla tavallaan Guantánamo Bay symboloi kansallista turvallisuutta, sillä sinne kuljetettiin vaarallisimpina pidettyjä vankeja esimerkiksi Irakin ja Afganistanin vankileireiltä.³⁸⁸ Poliittisesti vankileiri on haastava, mistä kertovat esimerkiksi monet debaattit ja yritykset sulkea Guantánamo.³⁸⁹

NYP:ssa 2.12.2004 julkaistun pääkirjoituksen mukaan vanki joutui kuuntelemaan rap-musiikkia ja häntä nöyryytettiin seksuaalisesti sekä kulttuurisesti, mitä artikkelissa kuvattiin seuraavasti:

“--much of the ”abuse” alleged in the report involves psychological pressure of a type that may make prisoners uncomfortable - but has been shown to yield important information.

*Without torture.”*³⁹⁰

Tiedot vangin kohtelusta perustuivat Kansainvälisen Punaisen Ristin julkaisemaan raporttiin, josta NYP valitsi tietyt seikat, joista kirjoitti artikkelissa. Vangin pahoinpitelyä kuvattiin siis kirjoituksessa varsin vähän suhteessa raportin kuvauksiin. Lainausmerkit abuse-sanassa viittaavat siihen, että olisi liioiteltua kutsua vankien kohtelua pahoinpitelyksi - saati

---

³⁸⁷ NYP 23.6.2006, 44.

³⁸⁸ Guantánamossa pidetään vangittuna paljon ihmisiä, joiden Yhdysvaltain hallinto on kokenut uhaksi maan turvallisuudelle. Vankilassa on myös paljon yhdysvaltalaisia, joiden epäillään uhkaavan maan turvallisuutta. Tähän viittaa Peter K. Enns teoksessaan *Incarcerated Nation*, vangittu kansakunta (Enns 2016).

³⁸⁹ Katso esimerkiksi Human Rights Watch 27.6.2018, NYT 22.11.2008, 4; NYT 17.1.2010, SM30, Telegraph 9.12.2014. Mielenkiintoista on, että tässä NYP:n aineistossa ei ollut mainintoja Guantánamo Bayn sulkemisesta. NYP toki uutisoi aiheesta, esimerkiksi hyvin lyhyellä uutisartikkelilla, jossa mainittiin Obaman lupauksesta sulkea vankileiri vaalikampanjansa aikana: (New York Post 11.11.2008, 8). NYP:n kirjoittelu Guantánamon sulkemisesta oli hyvin negatiivissävytteistä myöhemmissä uutisissa. Esimerkiksi eräässä OpenEditors-palstan teksteissä moralisoitiin Obamaa ja syytettiin häntä kansallisen turvallisuuden vaarantamisella (New York Post 25.2.2016, 22).

³⁹⁰ NYP 2.12.2004, 32.

kidutukseksi. Alleged-sana puolestaan painottaa sitä, että kyseessä on vain väittämä kidutuksesta. Tekstissä kielen visuaalisuutta käytettiin keinona painottamaan virkettä *“Without torture”* sijoittamalla se omalle rivilleen. Tätä keinoa käytettiin NYP:n kirjoituksissa usein. Esimerkiksi pääkirjoituksessa 18.6.2005 syytettiin Yhdysvaltain senaattoria Richard Durbinia kirjoituksestaan, koska Durbin oli moralisoinut Yhdysvaltain armeijaa vankien huonosta kohtelusta Guantánamo Bayssa.

“He [Richard Durbin] listed what he termed ”graphic” atrocities occurring at the Guantánamo Bay terrorist detention center - as recounted by an FBI agent.

Some detainees had been shackled, he said. Cells are sometimes too hot, and sometimes too cold; captured terrorists were blasted with rap music during an interrogation – and so on.

The point being?”³⁹¹

Durbinin tekstin esitettiin loukkaavan Yhdysvaltoja. Uutisessa kerrattiin Durbinin selontekoa vankien kohtelusta, jonka mukaan uhreihin “ryöpytettiin” rap-musiikkia kuulustelun aikana. Tekstissä vankien kohtelua vähäteltiin väittämällä, että “joitakin” vankeja kahlittiin, ja että sellit olivat “toisinaan” liian kylmiä tai liian kuumia. “--[A]nd so on” viittaa siihen, että muitakin tällaisia menetelmiä käytettiin, mutta luetteleminen ei tuottaisi merkittävää lisäarvoa: muut menetelmät olisivat yhtä mitättömiä.

Durbinin selonteko vankilan olosuhteista ei ollut sitaateissa, joten on mahdollista, että hänen alkuperäisiä sanamuotojaan oli muokattu uutista varten. Painoarvoa kirjoituksessa annettiin sarkastiselle kysymykselle: mikä pointti? Pääkirjoitus siis kyseenalaisti Durbinin kuvausta vankien kohtelusta, jota NYP ei nähnyt kidutuksena. Huomionarvoista on, että pääkirjoituksessa vangit määriteltiin terroristeiksi eikä terrorismista epäillyiksi. NYP:n mukaan terroristeille oli oikein joutua tehostettujen kuulustelumenetelmien kohteeksi. Tekstissä myös kerrottiin, että Durbin vertasi vankien kohtelua historiallisiin synkkiin joukkomurhiin:

“The Nazis killed millions - including six million Jews. Pol Pot exterminated 2 million Cambodians. This equates with thermostat discomfort and rap-blasting?”³⁹²

NYP:n pääkirjoitus suhteellisti Durbinin vertauksen siten, että miljoonien ihmisten kuolema

---

³⁹¹ NYP 18.6.2005, 18.

³⁹² NYP 18.6.2005, 18.

olisi verrattavissa epämukaville lämpötilan vaihteluille ja rap-musiikin ryöpyttämislle. Tekstin äänensävy oli ivaileva ja Durbinin kuvaus nähtiin liioitteluna. Pääkirjoituksessa viitattiin edellisen päivän (17.6.2005) uutistekstiin, joka oli kirjoitettu samasta aiheesta.³⁹³ Aihe nähtiin niin merkittäväksi, että se otettiin teemaksi seuraavan päivän pääkirjoitukseen.

NYP:n päätoimittaja William McGurn tuomitsi senaattori Dianne Feinsteinin julkaiseman raportin CIA:n kuulustelumenetelmistä 12.12.2014 julkaistussa Open Editorial -lehtitekstissä. McGurnin mukaan raportin väitteet pahoinpitelystä hyökkäsivät Yhdysvaltoja vastaan.³⁹⁴ McGurnin lehtiteksti kirjoitti lukijoilta kommentteja, joita julkaistiin kolme päivää myöhemmin. Eräässä kommentissa musiikkikidutusta pidettiin naurettavana. Sen kirjoittaja antoi ymmärtää, etteivät univaje tai musiikki ole kidutusta:

*”You want to know what torture is? It’s pulling out one’s fingernails. Do you know what it isn’t? It isn’t sleep deprivation. If it were, all medical interns would be able to sue their hospitals. And it isn’t blasting rock music, because if it were, many parents would be able to sue their teenagers.” -Charlie Honadel, Staten Island.*³⁹⁵

Vastaamalla retorisiin kysymyksiinsä yksioikoisesti ja tarkastellen kidutusta arkikokemuksesta kirjoittaja, Charlie Honadel, näki kidutuksen ja ei-kidutuksen rajan mustavalkoisena. Feinsteinin tulkinta kidutuksesta merkitsisi Honadelin mukaan sitä, että kaikkialla tapahtuisi kidutusta.³⁹⁶ Honadelin mukaan pahoinpitelyn tuli olla fyysistä, jotta se laskettiin kidutukseksi.

Samanlainen näkemys toistui useissa NYP:n artikkeleissa: uhrin altistamista kovaääniselle musiikille ei pidetty kidutuksena.³⁹⁷ Esimerkiksi 9.6.2005 julkaistussa pääkirjoituksessa pilkattiin Mohamed al-Qahtanin kokemusta musiikkikidutuksesta:

---

³⁹³ NYP 18.6.2005, 18.

³⁹⁴ Vaikka McGurn oli pääkirjoittaja, jostain syystä hän kirjoitti Open Editorial -palstalla. Tekstissä hän kertoi, että raportin mukaan vankien kohtelu sisälsi vesikidutusta sekä “--other harsh torture techniques”, mutta ei viitannut raportissa julkaistuihin mainintoihin musiikkikidutuksesta: “CIA detainees at one detention facility, described as a “dungeon”, were kept in complete darkness and constantly shackled in isolated cells with loud noise or music and only a bucket to use for human waste.” (Feinstein 2014). NYP 12.12.2014, 41.

³⁹⁵ NYP 15.12.2014, 24.

³⁹⁶ On huomioitava, että NYP valitsi, mitä kommentteja McGurnin artikkelille lehdessä julkaistiin. Kommentteja julkaistiin tässä tapauksessa kolme, ja ne olivat Feinsteinin ja Obaman vastaisia kuten McGurnin artikkelikin. Musiikista kirjoitettiin vain Honadelin kommentissa. Artikkelin oli voinut tulla myös sitä vastustavia kommentteja, mutta niitä ei julkaistu lehdessä. Sanomalehti voi valinnoillaan vaikuttaa siihen, millaista kuvaa ihmisten yleisestä mielipiteestä annetaan. Julkaisemalla vain tietynlaisia mielipiteitä voidaan lukijalle antaa mielikuva, että valtaosa ihmisistä ajattelee sillä tavalla - mikä ei ole totta.

³⁹⁷ Tästä mainitsin jo tutkimukseni alussa, katso s. 28-29.

“So more coercive methods were used, including extended isolation and sleep deprivation, having water poured on his [Mohammed al-Qahtani’s] head, middle-of-the-night questioning and - horrors! - being forced to listen to Christina Aguilera music. -- All of this may constitute psychological pressure.”³⁹⁸

Musiikille altistaminen sai erityistä huomiota tekstissä: äänensävy oli ironisesti kauhisteleva, kun vangin kerrottiin joutuneen kuuntelemaan Christina Aguileraan musiikkia. Pääkirjoituksessa referoitiin NYT:n uutisartikkelia koskien Mohammed al-Qahtanin vankeutta Guantánamossa. NYT oli vaatinut Bushin hallintoa sulkemaan Guantánamo Bayn vankilan, ja NYP kritisoi lehteä terroristiepäillyn tukemisesta ja lohduttamisesta. NYP:ssa tehostettujen kuulustelumenetelmien nähtiin “mahdollisesti” tuottavan psykologista painostusta. Se ei siis määritellyt pakkomenetelmien käyttöä kidutukseksi, ja musiikki painostuskeinona nähtiin jopa kauempaa haetulta kuin muut menetelmät.

Toisaalta musiikkikidutuksen olemassaoloa ei kielletty NYP:n kirjoituksissa. Lehti oli tehnyt lukijoilleen gallupin, jossa kysyttiin, mikä musiikki olisi heille henkilökohtaista kidutusta. Synkkiä kidutus- ja vankila-aspekteja pienennettiin kohdistamalla kysely lukijoiden arkipäivään. Gallupin vastauksia julkaistiin 14.6.2005 ilmestyneessä NYP:n artikkelissa. Johdatuksena lukijoiden kommentteihin artikkelissa kerrottiin, että Guantánamon vartijat olivat soittaneet “Dirrty” Divan albumeja “täydellä teholla” tarkoituksenaan pitää “pökerryksissä olevat” vangit hereillä kuulustelujen aikana. Teksti oli kirjoitettu kevyellä tyylillä, ja musiikkikidutuksesta kirjoitettiin humoristisesta näkökulmasta. Myös Christina Aguileraan viitattiin: *“Christina Aguilera may have a million fans, but probably not among the detainees rounded up in the war on terror and sent to Guantánamo Bay.”³⁹⁹* Aguileraan musiikki nimettiin siis toistamiseen NYP:n lehdessä. Syynä tähän lienee konteksti: muutamaa päivää aiemmin NYP oli uutisoinut Mohammed al-Qahtanin pahoinpitelystä, ja mahdollisesti artikkelin innoittamana haluttiin kysyä lukijoilta musiikkikidutukseen liittyvistä arkikokemuksista.

Artikkelissa julkaistiin vastauksia viideltä lukijalta, jotka olivat nuoria, 18 – 29 -vuotiaita. Vastajaat luettelivat, minkä yhtyeen ja millaista musiikkia he pitivät kidutuksena sekä mitä tunteita sen kuunteleminen aiheutti: *“Moby. It reminds me of strobe lights - it makes me*

---

³⁹⁸ NYP 9.6.2005, 25.

³⁹⁹ NYP 14.6.2005, 42.

nauseous just thinking about it. I might cut off a limb to avoid listening to it for long periods. - Backstreet Boys. Id bash my head into the wall. I hate that poppy boyband synth sound.”⁴⁰⁰ Mielikuva välkkyivistä valoista (tai diskovaloista) ja Moby -artistin musiikin kuuntelemisesta saattoi heijastaa mediasta tuttua mielikuvaa musiikkikidutuksen ja välkkyvien valojen yhdistämisestä. Lukijoiden vastaukset olivat lyhyitä ja ytimekkäitä, ja ne sisälsivät voimakkaita ilmaisuja kuten “tehdä huonovointiseksi”, “leikkaisin raajani irti välttääkseni kuuntelemasta sitä”.⁴⁰¹ Vastauksien perusteella inhokkiyhtyeen musiikki koettiin ärsyttäväksi ja se aiheutti huonoa oloa. Artikkelin tyyli oli kevyt eikä siinä pohdittu, oliko musiikkikidutus oikein vai väärin. Edellisen NYP:n artikkelin asenne heijastui tässä artikkelissa: jos kerran tavalliset yhdysvaltalaiset olivat arjessaan altistuneet musiikkikidutukselle, ei ollut väärin käyttää sitä vaarallisiin vankeihinkaan.

NYP:n elokuva-arvostelija Lou Lumenick arvioi elokuvan *The Road to Guantánamo* hätäisesti tehdyksi dokumenttielokuvaksi antaen sille 2,5 tähteä. Elokuva kertoi kolmesta brittimiehestä, jotka pidätettiin Afganistanissa ja vietiin Pakistanin kautta Guantánamo Bayhin Kuubaan.⁴⁰² Musiikkikidutukseen Lumenick viittasi seuraavasti: *“For two years, they are held in small wire-mesh cages or chained to the floor in painful positions and bombarded with loud music and strobe lights”*.⁴⁰³ Kuvauksessa käytettiin ilmaisua musiikilla ja välkkyvillä valoilla “pommittamista”. Kirjoittaja ei tarkentanut, oliko akustinen pommitus yhtäjaksoista vai satunnaista. Kuten aiemmin mainittu, Yhdysvallat käytti akustisia pommituksia Irakin kaupungin Fallujan piirityksessä.⁴⁰⁴ Myös Suzanne Cusikin mukaan uhriin kohdistunut pommitusväline vankilassa oli “sheer sound” eli silkka ääni, jonka akustinen energia aiheutti vangin kehoon iskuja.⁴⁰⁵ Lily Hirsch puolestaan viittasi Yhdysvaltain armeijan psykologisiin operaatioihin, joissa pommittaminen äänellä oli osa sotilaallisten operaatioiden menetelmiä. Hänen mukaansa äänipommi (tai akustinen pommi) toimii savupommin tapaan aiheuttaen vihollisessa murtumista ja hämmennystä.⁴⁰⁶

---

⁴⁰⁰ NYP 14.6.2005, 42.

⁴⁰¹ Ibid.

⁴⁰² Guardian julkaisi useita artikkeleita näiden miesten tarinasta, katso tämä tutkimus luku 4.1.

⁴⁰³ NYP 23.6.2006, 44.

⁴⁰⁴ Gilman 2016, 12; Bohlman 2004, 147.

⁴⁰⁵ Cusick 2008, “Musicology, Torture, Repair”, 2-3.

⁴⁰⁶ Hirsch 2012, 212.

NYP:n uutistekstit käsittelivät sarkastisesti musiikkikidutusta, eikä sitä nähty vakavasti otettavana kidutusmenetelmänä. Kidutukseksi määriteltiin pääasiassa fyysisen väkivallan aiheuttaminen, ja teksteistä huokui huoli Yhdysvaltain kansallisesta turvallisuudesta, jonka oikeutuksella vankien fyysinen tai psyykkinen painostaminen ei ollut väärin. Erityistä moralisointia lehti kohdisti sellaisiin tahoihin, jotka näkivät vankien kohtelun olevan kidutusta Yhdysvaltain ylläpitämissä vankiloissa.

The Daily Telegraph

Telegraphin teksteissä musiikki painostuskeinona tulkittiin kidutukseksi vahvemmin kuin NYP:n artikkeleissa. Esimerkiksi Reprieven Zero dB-kampanjaan liittyvässä uutisessa 11.12.2008 musiikin kuvattiin olevan *“an instrument of torture”*.⁴⁰⁷ Lausahduksessa oli kaksoismerkitys, sillä instrumentti tarkoittaa paitsi välinettä myös soitinta: musiikki toimi myös kidutuksen soittimena. Samaa kielellistä keinoa käytettiin Telegraphin uutisotsikossa 23.10.2009: *“At Guantánamo, the US government turned a jukebox into an instrument of torture.”*⁴⁰⁸ Tässä vertauskuvana käytettiin vanhahtavaa sanaa, jukeboxia eli levyautomaattia. Sillä viitattiin soittolistaan, jonka avulla kidutettiin vankeja Guantánamossa.

Diskursseja kidutuksen oikeuttamisesta lähestyttiin usein kidutuksen määrittelemisen kautta eri aikoina. Huhtikuussa 2009 uutisoitiin, että Kansainväliset Ihmisoikeuslait olivat kieltäneet vesikidutuksen, joka oli yksi käytetyistä “kidutus”menetelmistä.⁴⁰⁹ Sanan merkitystä pehmennettiin lainausmerkkien avulla, mikä saattoi merkitä sitä, ettei kirjoittaja, Washingtonin kirjeenvaihtaja Alex Spillius, ollut varma kidutuksen määritelmästä. Toisaalta hänen tarkoituksensa saattoi olla sarkastinen: “vesikidutus” ei ainakaan ollut kidutusta. Artikkelissa viitattiin Yhdysvaltain oikeuslaitokseen, jonka mukaan vesikidutus sekä muut painostusmenetelmät eivät muodostaneet kidutusta sen merkityksessä itsessään.⁴¹⁰ Yhdysvaltain armeijan tehostetut kuulustelumenetelmät, sisältäen musiikille altistamisen, olivat siis juuri ja juuri kidutuksen rajan ulkopuolella. Ottamatta itse vahvasti kantaa tehostettujen kuulustelumenetelmien ja kidutuksen määrittämiseen kirjoittaja toi esiin kidutukseen liittyvää oikeudellista keskustelua, joka on värittänyt koko terrorismin vastaisen sodan diskursseja.

---

⁴⁰⁷ Telegraph 11.12.2008.

⁴⁰⁸ Telegraph 23.10.2009, 20.

⁴⁰⁹ Telegraph 17.4.2009.

⁴¹⁰ Ibid.

Joulukuussa 2014 julkaistussa Telegraphin artikkelissa kidutus-käsitettä lähestyttiin erottamalla toisistaan virallisesti sallitut tekniikat sekä epäviralliset menetelmät. Näistä ensimmäiset tarkoittivat keskusteluun perustuvia kuulusteluita, ja jälkimmäiset olivat käytännössä tehostettuja kuulustelumenetelmiä, joita käytettiin enemmän tai vähemmän yhtäaikaaisesti. Esimerkiksi vanki pakotettiin kuuntelemaan todella kovaäänistä musiikkia taukoamatta tuntien ajan ollessaan eristyksissä, täydessä pimeydessä tai kirkkaiden valojen välkkyessä taustalla.⁴¹¹ Tehostettuja kuulustelumenetelmiä kuvailtiin eri artikkeleissa “oudoiksi psykologiseksi lähestymistavoiksi” (engl. *bizarre psychological approaches*) sekä ankariksi tai brutaaleiksi menetelmiksi.⁴¹² Joissakin tapauksissa tehostettujen kuulustelumenetelmien käyttämistä vankeihin ei pidetty kidutuksena, vaan mieluummin käytettiin “abuse”-sanaa tai puhuttiin vangin huonosta kohtelusta.⁴¹³

Uutisartikkeleissa tuotiin julki eri tahojen näkemyksiä siitä, miksi musiikkia oli käytetty kidutuksena ja mitä se oli aiheuttanut uhrille. Vangin shokeeraamisesta kerrottiin Telegraphin uutisessa, joka koski “seinämenetelmää”. Siinä vanki paiskattiin seinään, mikä aiheutti kovan äänen ja vanki joutui shokkiin.⁴¹⁴ Reprieven Zero dB-kampanjaan liittyvässä artikkelissa musiikin vaikutuksia lähestyttiin useista eri näkökulmista. Reprieven mukaan musiikkikidutuksen päämäärä oli vankien “murtaminen”: “*The music is blasted relentlessly in a bid to “break” prisoners.*”⁴¹⁵ Kuvauksessa käytettiin voimakkaita sanoja kuten “ryöpyttää” ja “säälimättömästi”. Kenraaliluutnantti Ricardo Sanchezin muistioon⁴¹⁶ viitaten selitettiin, että kovaäänisen musiikin tarkoituksena oli aiheuttaa pelkoa, saada vangit tolaltaan ja pitkittää vangin tai vangitsemiseen liittyvää shokkia. David Grayn mukaan kovaääninen musiikki teki kuulijan hulluksi: “*That is torture. That is nothing but torture.*”⁴¹⁷ Vahvoja adjektiiveja sisältävät kuvaukset pyrkivät vaikuttamaan lukijan tunteisiin. Myös kovaäänisen musiikin vaikutus mielen järkkymiseen antoi aihetta kauhistelulle. Kuuluisan artistin puheenvuoro oli lopullinen vahvistus musiikin brutaaliudesta. On toki huomioitava, että uutinen julkaistiin Zero

---

⁴¹¹ Telegraph 10.12.2014. Musiikin kuvailtiin olevan kovaäänistä tai jopa “liiallisen kovaäänistä”.

⁴¹² Telegraph 13.6.2005, 12; 25.8.2009, 12; 10.12.2014.

⁴¹³ Telegraph 10.12.2014.

⁴¹⁴ Telegraph 17.4.2009. Katso alaluku 4.1 s. 60-61.

⁴¹⁵ Telegraph 11.12.2008.

⁴¹⁶ Syyskuussa 2003 yhdysvaltalainen kenraaliluutnantti Ricardo Sanchez julkaisi muistion, jossa oli hyväksytty 29 eri kuulustelumenetelmää. Yhdysvaltain kansalaisvapauksien unionin (ACLU) mukaan julmat menetelmät rikkoivat sekä Geneven sopimusta että Yhdysvaltain armeijan omia sääntöjä (The Daily Telegraph 30.3.2005).

⁴¹⁷ Telegraph 11.12.2008.

dB -kampanjan yhteydessä, mistä johtuen musiikin rooli kidutusmenetelmänä korostui, kun muut tehostetut kuulustelumenetelmät eivät olleet vertailukohtana.

10.12.2014 julkaistussa uutisessa kerrottiin tehostettujen kuulustelumenetelmien psykologisista tarkoituspäristä. CIA:n palveluksessa työskennelleet psykologit olivat suunnitelleet menetelmät sellaisiksi, jotka aiheuttaisivat vangeissa riippuvaisuutta vangitsijoihinsa ja toisaalta eristäisivät vangit loppuelämäksi toisista ihmisistä.⁴¹⁸ Musiikin tarkoituksena oli myös estää vankeja saamasta unta tai saada vanki tuntemaan olonsa hyödyttämäksi (*“to create futility”*).⁴¹⁹ Suzanne Cusickin mukaan musiikin avulla kiduttaja hallitsee uhria, joka menettää autonomian omaan kehoonsa ja mieleensä.⁴²⁰ Itsemääräämisoikeuden menetys ja merkityksettömyys saavat siis uhrin identiteetin murtumaan.

Vaikka musiikkikidutus-aihe on synkkä, NYP:n tavoin siitä kirjoitettiin kepeästi myös Telegraphissa. Abu Ghraibista kertovan elokuvan arvostelija mainitsi, että mikäli hänen ei olisi tarvinnut arvioida elokuvaa, hän olisi laittanut musiikin pois:

*“As for the annoyance, if it had not been my duty to persevere, I would have turned off because of the terrible music, credited to Danny Elfman. He wrote The Simpsons theme. You don't want The Simpsons theme for 105 minutes, or this tiring, repetitive piano and strings theme, with choral aaah-aaah-aaahs thrown in. I might have made a joke about torture by music were it not that the torture aspect of the interview was what I had found so distressing.”*⁴²¹

Humoristisesta ja kevyestä kirjoitustyylistä huolimatta rivien kirjoittaja osoitti empatiaa musiikkikidutuksen uhreja kohtaan, sillä hän koki hyvin ärsyttäväksi ja väsyttäväksi kuunnella samaa kappaletta lähes kahden tunnin ajan. Kirjoittaja pystyi ainakin osittain eläytymään musiikkikidutuksen uhrien asemaan. Elokuva-arvostelun näkökulma siis erosi NYP:n gallup-artikkelista, jossa musiikkikidutukseen ei otettu moraalista kantaa.⁴²²

---

⁴¹⁸ Telegraph 10.12.2014. Uutinen julkaistiin neljä vuotta Zero dB-kampanjan järjestämisen jälkeen. Tässä voisi olla yhteys kampanjaan, mutta kyseessä oli todennäköisemmin yhteensattuma kampanjan ja CIA:an liittyvien tutkimusten ajoituksen kanssa.

⁴¹⁹ Telegraph 23.10.2009, 20.

⁴²⁰ Cusick 2008, 17-18; Cusick 2013, 275-276.

⁴²¹ Telegraph 12.6.2014

⁴²² Katso alaluku 5.1 New York Post s. 91-92.

Lukijoille avattiin musiikkikidutuksen taustoja uutisoimalla historiallisista tapauksista, joissa musiikkia ja erilaisia ääniä oli käytetty sotatilanteessa. Marraskuussa 2013 Telegraph julkaisi artikkelin, joka sisälsi kronologista selontekoa musiikin valjastamisesta armeijan käyttöön. Otsikko oli huomiota herättävä, kun kuuluisan yhtyeen ja artistin nimet liitettiin kidutukseen: *“From The Clash to Britney Spears - the pop songs used in torture”*.⁴²³ Kidutus-sanaa käytettiin otsikossa rohkeasti. Alaotsikon tarkoituksena oli havahduttaa lukija näkemään rock-musiikin kääntöpuolen: *“Rock music has long prided itself as an anti-establishment sound, but it has its uses in the military world too.”*⁴²⁴

Tekstissä esiteltiin lyhyesti sotilaallisia konflikteja niissä käytettyjen kappaleiden kautta: esimerkiksi AC/DC -yhtyeen Hell’s Bellsia oli soitettu Irakissa sijaitsevan Fallujan kaupungin piirityksessä vuonna 2004. Piirityksessä oli käytetty muitakin ääniä: *“Troops also used sound effects of babies crying, men screaming, and a symphony of screeching cats and barking dogs.”*⁴²⁵ Mainintana oli myös vankien altistaminen musiikille Guantánamo Bayssa. Yhdysvaltain joukot nähtiin pääasiallisena akustisen aseiden käyttäjänä sotatilanteessa; poikkeuksena kerrottiin, että brittiläiset merivoimat olivat pelotelleet somalipiraatteja Britney Spearsin musiikilla itä-Afrikan rannikolla. Artikkelissa painotettiin, että musiikin soittamisen tarkoituksena konfliktitilanteissa oli hermostuttaa vastustajia.⁴²⁶ Napakalla, pintapuolisella selostuksella lukijalle annettiin kuva, että akustisena aseena musiikki oli todettu toimivaksi eri sotilaallisissa tilanteissa.

Yhdysvaltain senaattorin Dianne Feinsteinin julkaisema CIA:n tiedusteluraportti sai Telegraphissa huomiota.⁴²⁷ Washingtonin kirjeenvaihtaja David Lawler oli Feinsteinin raportin perusteella laatinut uutisartikkelin eri vaiheista, jotka liittyivät Yhdysvaltain kuulustelumenetelmiin terrorismin vastaisessa sodassa. Artikkelin rakentui päivämääristä, jolloin sodankäynnissä oli tapahtunut jotain merkittävää. Tapahtumat lueteltiin lyhyesti, ja niihin sisältyi jonkin verran kuvausta vankien pahoinpitelyistä. Esimerkiksi maaliskuussa 2004 viisi brittikansalaista vapautettiin Guantánamosta, mihin viitattiin seuraavasti: *“Five British nationals are released from Guantánamo. They claim to have been exposed to food deprivation,*

---

⁴²³ Telegraph 26.11.2013.

⁴²⁴ Telegraph 26.11.2013.

⁴²⁵ Ibid.

⁴²⁶ Ibid.

⁴²⁷ Telegraphin internet-sivuilla oli live-uutisoiti 10.12.2014, jossa päivitettiin jatkuvasti uusia tietoja kidutusraportista. Uutisoinnissa julkaistiin myös aiheeseen liittyviä twiittejä tunnetuilta henkilöiltä - yleistä keskustelua kidutusraportista käytiin siis onlineina ympäri maailmaa. (Telegraph 10.12.2014: *CIA torture report released: latest news*). Musiikkikidutukseen viitattiin uutisessa lyhyesti.

extreme temperatures, strobe lighting and excessively loud music.”⁴²⁸ Tässä musiikki oli vain yksi metodi muiden joukossa, ja tuttuun tapaan se esiintyi samassa yhteydessä välkkyvien valojen kanssa. Artikkelissa vesikidutus sai muita menetelmiä enemmän huomiota: se mainittiin viisi kertaa, kun taas “sleep deprivation” kolme kertaa ja kovaääninen musiikki vain kerran.⁴²⁹

Myös NYP:ssa oli kirjoitettu tiedusteluraportista - syyttäen Feinsteiniä. Telegraphissa ei kuitenkaan otettu kantaa Feinsteiniin, vaan uutisoinnin tarkoituksena oli antaa lyhyt katsaus tapahtumista. Kuulustelumenetelmien kieltäminen ja raportin julkaiseminen nähtiin päätepisteinä kidutustapauksille: synkkä jakso oli alkanut WTC-torneihin ja Pentagonin kohdistuneilla terrorihyökkäyksillä, ja nyt se oli päättynyt. Vankiloiden skandaalista oli kulunut jo yli kymmenen vuotta, ja tapauksia tarkasteltiin nyt historiallisten linssien läpi ottaen etäisyyttä niihin. *“The release of the Senate 'torture report' marks the end of a dark chapter in American history that began on September 11, 2001. Here are the key moments from an era which saw the US embrace extreme interrogation methods, and later ban them.*”⁴³⁰ Lainausmerkit kidutusraportti-sanassa tarkoittavat luultavasti sitä, että raportista yleisesti käytettiin nimitystä alkuperäisen raportin otsikon ollessa pitkä.⁴³¹ Toisaalta leipätekstissä ei käytetty kidutus-sanaa, vaan vankien kohtelua kuvattiin sanalla metodit, joten lainausmerkit voidaan tulkita myös siten, että kirjoittaja ei nähnyt kuulustelumenetelmiä kidutuksena.

Oikeisto-konservatiivisten NYP:n ja Telegraphin näkemykset kidutuksesta erosivat melko paljon toisistaan. Telegraph käytti vankien painostuksessa käytetystä musiikista vaihtelevasti kidutus- ja kuulustelumenetelmät -käsitteitä, ja kaiken kaikkiaan lehti tulkitsi musiikilla painostamisen olevan kidutusta. Telegraphin teksteissä esimerkiksi selostettiin musiikkikidutuksen vaikutuksista uhreihin sekä tuotiin esille eri artistien moralisoivia näkemyksiä musiikkikidutuksesta. NYP: näkökulma sen sijaan oli vastakkainen: musiikkikidutusta pidettiin absurdina ajatuksena. NYP:n lehtiteksteissä painottui se, että kidutusta oli fyysisen kärsimyksen aiheuttaminen uhriin. Kummassakin sanomalehdessä

---

⁴²⁸ Telegraph 9.12.2014

⁴²⁹ Telegraph 9.12.2014. Telegraph uutisoi myös Palestiinalaisten aiheuttaneen univajetta ja kohdistaneen kovaäänistä musiikkia uhreihin kidutustarkoituksessa. Uutisen mukaan nämä olivat juuri samanlaisia menetelmiä, kuin israelilaiset olivat käyttäneet (Telegraph 3.12.1996, 15).

⁴³⁰ Telegraph 9.12.2014.

⁴³¹ Report of the Senate Select Committee on Intelligence Committee Study of the Central Intelligence Agency’s Detention and Interrogation Program together with Foreword by Chairman Feinstein and Additional and Minority Views (Feinstein 9.12.2014).

musiikkikidutusta käsiteltiin myös huumorin näkökulmasta. NYP:ssä vitsailun tarkoituksena oli ironisoida; Telegraphissa pyrittiin keventämään raskasta aihetta.

5.2 Vasemmisto-Liberaalit sanomalehdet

Tässä luvussa perehdyn vasemmisto-liberaalien sanomalehtien diskursseihin musiikkikidutuksessa. NYT:n artikkeleissa erityistä oli se, että omien toimittajien lisäksi NYT julkaisi useita vierailevien kirjoittajien tekstejä. Lehtijutuissa äänen antaminen jollekulle on merkki siitä, että sanomalehti haluaa tuoda esiin tietyn näkökulman tai auktorisoida lehden näkemystä merkittävän henkilön kirjoituksella. Guardianin artikkelien kirjoittajat sen sijaan olivat pitkälti lehden omia toimittajia. Poikkeuksina olivat elokuvaohjaaja ja näyttelijä Terry Jonesin sekä ihmisoikeusjärjestö Reprieven johtajan Clive Stafford Smithin artikkelit. Yksi artikkeli oli kirjoitettu anonymina. Anonymisti kirjoitetussa tekstissä oli vahva näkemys siitä, että tehostetut kuulustelumenetelmät olivat kidutusta, ja kirjoittaja syyllisti kidutuksista G. W. Bushin sekä Ison-Britannian hallintoja hyvin suorasukaisesti. Luultavasti teksti julkaistiin ilman nimeä kirjoittajan voimakkaiden mielipiteiden vuoksi, tai mahdollisesti kirjoittajan asema oli poliittisesti tai sotilaallisesti merkittävä. Anonymius suojeli häntä siis mahdollisilta negatiivisilta vaikutuksilta.

The New York Times

Vuoden 2004 toukokuun alussa julkaistussa NYT:n artikkelissa pohdittiin tehostettujen kuulustelumenetelmien toimivuutta verrattuna “perinteisiin” menetelmiin, jotka perustuivat kuulustelijan ja kuulusteltavan välisille keskusteluille. Luottamukselle rakennetun vuorovaikutussuhteen sijaan vankien kuulusteluihin saattoi sisältyä musiikkia, valojen välkyttämistä sekä pakottamista outoihin asentoihin – nämä ovat tulleet vastaan muissakin sanomalehdissä.⁴³²

Yleensä ottaen kuulustelutekniikoita kuvailtiin NYT:n artikkeleissa termeillä *“coercive methods/techniques/tactics/measures; brutal techniques; harsh interrogation methods, rough methods; the gruesome methods; more refined and repressive [methods].”*⁴³³ Kuvailuissa

---

⁴³² NYT 7.5.2004.

⁴³³ NYT 7.5.2004, 1.6.2004, 7; NYT, 1.12.2004, 1; NYT, 12.6.2005, E36; NYT, 21.5.2008, A21, 21.4.2009.

Erään FBI-agentin uutisoitiin kuvailleen pahoinpitelymenetelmiä, kuten vesikidutusta, seksuaalista nöyryyttämistä, stressiasentoja, ja ääriämpötiloille altistamista käsitteellä “borderline torture”. Tässä uutisessa ei viitattu musiikkiin, mutta muiden artikkelien perusteella musiikki luokiteltaisiin kuuluvaksi samaan rajakidutuksen kategoriaan (NYT 21.5.2008, A.21).

painottuivat menetelmien raakuus, uhriin kohdistunut pakottaminen sekä entistä suunnitellummat tavat painostaa vankia. Tehostetut kuulustelumenetelmät määriteltiin NYT:n useissa lehtijutussa kidutukseksi.⁴³⁴ Toisaalta erilaisten käsitteiden käyttäminen heijasti sitä, ettei tekniikoita uskallettu tai haluttu rajata suoranaisesti kidutukseksi, vaan määrittelemine oli varovaista. Esimerkiksi “psykologinen ja joskus fyysinen pakottaminen oli kidutukseen “rinnastettavaa” tai “kidutuksen rajalla”.⁴³⁵

Ihmisoikeusjärjestö B’Tselemin johtaja Eitan Felner osallistui keskusteluun tehostetuista kuulustelutekniikoista mielipidekirjoituksessaan, joka julkaistiin NYT:ssä kesäkuussa 2004. Hän kuvaili musiikkia lakkaamattomaksi ja läpituokevaksi “-- *depriving prisoners of sleep, keeping them in stressful positions for extended periods, forcing them to listen to incessant piercing music and exposing them to extreme heat or cold.*”⁴³⁶ Kuvailevilla adjektiiveilla Felner painotti musiikin fyysisiä vaikutuksia uhriin osoittaen, että musiikin käyttäminen oli vakavasti otettava kuulustelumetodi.⁴³⁷ Felnerin mukaan useiden eri tekniikoiden käyttäminen yhätaikaisesti tuotti uhrille “maltillista fyysistä painostusta” (engl. *moderate physical pressure*), mikä ei suoranaisesti ollut kidutusta. Felner myös erotteli toisistaan kidutuksen sekä “muut pahoinpitelyn muodot”.⁴³⁸ Täten kaikki pahoinpitely ei kirjoittajan mukaan ollut kidutusta.

Marraskuussa 2008 julkaistussa artikkelissa ihmisoikeuslain asiantuntijat Laurel E. Fletcher ja Eric Stover argumentoivat, että vangin altistaminen useille kuulustelumenetelmille voitiin määrittellä kidutukseksi:

*“-[S]ubjected to short shackling, stress positions, solitary confinement and exposure to extreme temperatures, loud music and strobe lights - often simultaneously and over long periods of time. -- The cumulative effect of these methods constitutes cruel, inhuman and degrading treatment that, in some cases, could amount to torture as defined by the UN Convention Against Torture, which the U.S. ratified in 1994.”*⁴³⁹

---

⁴³⁴ Esimerkiksi NYT 7.5.2004, 17.4.2007. Myös Holmila ja Roitto sekä Brundage määrittelevät nämä kidutukseksi. Brundage muistuttaa, että yhdysvaltalaisessa kidutusdiskurssissa toistuvat kidutus-sanon kiertoilmaukset, joilla tekoja pyritään oikeuttamaan (Holmila&Roitto 2018, 320; Brundage 2018, 5-6).

⁴³⁵ NYT 1.12.2004, 1; NYT, 21.5.2008, A21.

⁴³⁶ NYT 1.6.2004, 7.

⁴³⁷ Ibid.

⁴³⁸ Ibid. Katso myös alaluku 3.1 s. 44.

⁴³⁹ NYT 22.11.2008, 4.

Menetelmiä kuvattiin luettelomaisesti ja neutraalisti käyttämättä tunteisiin vetoavia adjektiiveja. Määritelmässä painottuivat menetelmien pitkäjäksoisuus ja kasautuvuus, mihin myös tutkijat Karen Greenberg ja Joshua Dratel viittasivat teoksessaan.⁴⁴⁰ Fletcherin ja Stoverin määritelmä oli kuitenkin tulkinnanvarainen, sillä sanat “joissakin tapauksissa” sekä “voidaan määritellä” lisäsivät epätarkkuutta. Rajojen vetäminen kidutuksen ja ei-kidutuksen välille oli siis haastavaa – myös uhrin kokemus kidutuksesta on tapauskohtainen. Kirjoittajat muistuttivat lukijaa sillä, että Yhdysvallat oli vahvistanut YK:n kidutuksen vastaisen sopimuksen.⁴⁴¹ Yhdysvallat on siis toiminut moraalittomasti tehtyään sopimuksen vastaisia tekoja.

Vankien pahoinpitelyjä tai painostusmetodeja nimettiin lehtiteksteissä kuulustelumenetelmiksi, vaikka ne eivät olisi tapahtuneet kuulustelun aikana sinänsä: kuulustelumenetelmien päämääränä oli pehmittää vankia kuulusteluja varten. Esimerkiksi Saddam Saleh Aboud kertoi tarinassaan vankeudesta Abu Ghraibissa, että hän joutui istua sellissään lähes vuorokauden ajan stressaavassa asennossa kovaäänisen musiikin pauhatessa stereoista. Häntä pahoinpideltiin eri tavoin ja häntä kuulusteltiin vasta päivien kuluttua painostusmenetelmien aloittamisesta. Itse kuulusteluissa ei musiikkia soitettu.⁴⁴²

Erään Yhdysvaltain armeijan sotilaan mukaan musiikin sekä muiden tekniikoiden tarkoituksena oli “käristää” ja hermostuttaa kuulusteltavaa sekä lannistaa tämän tahdonvoima.⁴⁴³ Yhtenä kuulustelijoiden päämääränä oli aiheuttaa pelkoa pidätetyissä: *“This [a copy of the policy from Afghanistan] ultimately led to authorization by Lt. Gen. Ricardo Sanchez of the use of stress positions, “sleep management” and military dogs to exploit detainees’ fears, the report said”*.⁴⁴⁴ Pelon tuottaminen oli erikseen mainittu kuulustelutekniikoihin liittyvässä SERE-ohjelmassa⁴⁴⁵, joka oli omaksuttu Afganistanissa sijaitsevien Yhdysvaltain erikoisjoukoilta sekä Guantánamo Baysta.

Samanlaisia menetelmiä käytettiin myös rangaistuskeinona, mikäli vanki ei suostunut yhteistyöhön kuulustelijoiden tai vartijoiden kanssa. Karen Greenberg ja Joshua Dratel

---

⁴⁴⁰ Greenberg & Dratel 2005, 340-341.

⁴⁴¹ NYT 22.11.2008, 4.

⁴⁴² NYT 15.5.2004, 2.

⁴⁴³ N.Y. Times 17.10.2004; 12.6.2005.

⁴⁴⁴ NYT, 21.4.2009, A16.

⁴⁴⁵ SERE-ohjelma (Survival, Evasion, Resistance and Escape). NYT 21.4.2009, A16.

vahvistivat tutkimuksessaan edellä kuvattujen menettelytapojen tarkoitusta, missä vangin tunteisiin ja heikkouksiin pyrittiin vaikuttamaan lisäämään yhteistyöhalukkuutta vangissa.⁴⁴⁶ Esimerkiksi lokakuussa 2004 NYT:n artikkeli kuvaili Guantánamon vankileirin vankien kohtelua seuraavasti: *”uncooperative prisoners strip to their underpants, having them sit in chairs while shackled hand and foot to a bolt in the floor, and forcing them to endure strobe lights and screamingly loud rock and rap music played through two close loudspeakers.*⁴⁴⁷ Musiikin vaikutusta korostettiin voimakkailla sanoilla “äärettömän kovaääninen”, ja se yhdistettiin välkkyviin valoihin vangin ollessa kahlehdittuna epämukavaan asentoon.

Noin vuoden kuluttua Abu Ghraibin tapauksesta entinen NYT:n päätoimittaja Joseph Lelyveld pohti reportaasissaan kidutuksen ja kevyen kidutuksen (*torture lite*) käsitteitä sekä suhteutti kivun määrää ja kidutusta toisiinsa. Kirjoittajan mukaan kidutus on kestävämpi kipua, kun taas kevyt kidutus on jokseenkin kestävämpää kipua tai kohtalaista fyysistä painostusta, jonka tarkoituksena on shokeerata tai hämmäntää uhria. Lelyveld myös määritteli, julman, epäinhimillisen ja nöyryyttävän kohtelun (C.I.D.)⁴⁴⁸ sekä erittäin pakottavan kuulustelun (H.C.I.)⁴⁴⁹ eroja. Näistä ensimmäinen on YK:n kidutuksen vastaisen sopimuksen määritelmä kidutukseksi. Jälkimmäinen tarkoitti CIA:n toimesta kehitettyjä “vastarintastrategioita” tai “ammattimaisia kuulustelutekniikoita”, jotka Lelyveld määritteli kevyeksi kidutukseksi ja politisoi “Pentagon-puheeksi”. Kirjoittajan mukaan Yhdysvallat korvasi kidutus-termin edellä mainituilla käsitteillä oikeuttaen vankien pahoinpitelyn. Hän kritisoi sarkastisesti kevyen kidutuksen määritelmää suhteessa todellisuuteen: *“All these terms are sometimes loosely subsumed in opinion articles under the heading ”torture lite” (though you might wonder what’s so ”lite” about waterboarding)*“.⁴⁵⁰

Loppujen lopuksi Lelyveld argumentoi tehostettujen kuulustelumenetelmien olevan kidutusta, joka toimi silloin, kun haluttiin vangeilta tunnustuksia, vaikka ne eivät olisi totta.⁴⁵¹ Monen painostuskeinon käyttäminen yhtä aikaa aiheuttaa uhrille niin kovaa painetta, että tämä tekee ja sanoo mitä tahansa päästäkseen pois tuskasta. Reportaasin perusteella kidutuksen ja pahoinpitelyn raja liikkuu niissä käytettyjen käsitteiden avulla – tietyillä sanavalinnoilla

---

⁴⁴⁶ Greenberg & Dratel 2005, 340.

⁴⁴⁷ NYT 17.10.2004, N1.

⁴⁴⁸ Cruel, inhuman, degrading treatment.

⁴⁴⁹ Highly coercive interrogation.

⁴⁵⁰ NYT 12.6.2005, E36.

⁴⁵¹ Ibid.

menetelmä saatiin kuulostamaan vähäisemmältä kuin se todellisuudessa oli, mitä Yhdysvallat käytti oikeuttaessaan vankien pahoinpitelyjä. Toisaalta myös kidutusta vastustavissa määrittelyissä sanojen muodostuksella oli merkitystä.

Lelyveldin reportaasin kirjoitustyyli oli kuvailevaa ja jopa kaunokirjallista. Tekstissä hän käytti usein monikon ensimmäistä persoonaa: *“How do we feel about coercive techniques that are commonly, if somewhat cavalierly, held to fall short of torture?”*⁴⁵² Lelyveld ikään kuin kirjoitti yhdysvaltalaisten, tai ainakin NYT:n kirjoittajien ja lukijoiden, puolesta. Hänen reportaasinsa poikkesi muista artikkeleista pureutumalla kidutuksen määrittelyyn syvemmin. Lelyveld näki tehostettujen kuulustelumenetelmien olevan lähempänä kidutusta kuin esimerkiksi Eitan Felner mielipidekirjoituksessaan, joka julkaistiin noin vuosi ennen Lelyveldin artikkelia.

NYT:n teksteissä pohdittiin, mitä kidutus oikeastaan on, ja miten sitä suhteutetaan lain tulkitsemiseen. Artikkeleissa tuotiin esiin monenlaisia näkemyksiä kuulustelutekniikoista. Yhtäältä tekniikoita ei pidetty kidutuksena, toisaalta monien metodien yhtäaikaisten käyttämisen nähtiin aiheuttavan kidutusta. Kuitenkin tehostettujen kuulustelumenetelmien käyttöä vankiloissa paheksuttiin, pidettiin sitä kidutuksena tai ei. Pääosin musiikki kuului osaksi kuulusteluja edeltäviä menetelmiä, joiden tarkoituksena oli murtaa vangin psykologinen ja fyysinen vastustus. Musiikkia kuvattiin vahvoilla verbeillä ja adjektiiveilla, joilla pyrittiin osoittamaan musiikin voimakasta vaikutusta kuulusteltavaan. Kuitenkin NYT:n artikkeleissa musiikille ja akustiselle kidutukselle annettiin vain vähän tilaa verrattuna muihin kidutusmenetelmiin.

The Guardian

Kuten luvussa neljä ilmeni, Guardianin artikkelit sisälsivät paljon uhrien kokemuksia vankiloista. Guardianin artikkeleissa kidutusmenetelmiä kuvailtiin yleensä tapausesimerkein, jotka perustuivat vapautettujen vankien kokemuksiin. Telegraphin ja NYT:n tavoin Guardianin artikkelien perusteella musiikin lisäksi vankien kohteluun sisältyi altistusta univajeelle, ääriolosuhteille, nestehukalle kirkkaille valoille, vankien huputtamista, pakottamista staattisiin asentoihin. Myös huonoista hygieniasuhteista kerrottiin.⁴⁵³

---

⁴⁵² NYT 12.6.2005, E36.

⁴⁵³ Guardian 24.7.2003.

Guardianin lehtiteksteissä akustiseen painostukseen tai kidutukseen viitattiin sanoilla kova musiikki, sietämättömät tai sietämättömän korkeat äänenvoimakkuudet, vääristynyt tai jatkuva pauhaava musiikki.⁴⁵⁴ Kuvauksissa korostuivat musiikin voimakkuus ja ärsyttävyys: kovaääninen, jatkuvasti toistuva musiikki sai lopulta uhrin murtumaan. Toukokuussa 2003 Guardian julkaisi uutisen, jonka kirjoittaja argumentoi, että toimiakseen kidutuksena musiikin tuli olla kovaäänistä ja usein toistettua.⁴⁵⁵ Musiikkityyleistä rock-tai rap-musiikki nimettiin yleisimmin kidutusmenetelmänä. Esimerkiksi rap-musiikin kuvailtiin olleen jylisevää tai kumisevaa: “*The guards would play booming rap music at them and put loud-hailers next to their ears, they allege.*”⁴⁵⁶ Musiikin voimakkuutta vahvistettiin soittamalla sitä suoraan vankien korviin. Vangin psyykettä koeteltiin paitsi taukoamattomalla musiikilla, myös soittamalla sitä ennalta-arvaamattomissa jaksoissa.⁴⁵⁷ Vanki ei pystynyt hallitsemaan omaa akustista tilaansa, ja jatkuva varuillaan olo musiikin uudelleen soittamisen pelossa kulutti energiaa ja saattoi vahingoittaa mielenterveyttä.⁴⁵⁸

Helmikuussa 2004 julkaistussa artikkelissa musiikkikidutusta luonnehdittiin käsitteellä “non-violent torture”.⁴⁵⁹ Lähes viisi vuotta myöhemmin toisessa artikkelissa musiikin kuvattiin olevan “*Incredibly horrible form of no-touch psychological torture.*”⁴⁶⁰ Musiikki tulkittiin kidutukseksi, mutta sen aikaansaaman vaikutuksen ajateltiin olevan psykologista, jolloin ääniaaltojen ja resonanssin fyysistä vaikutusta uhriin ei otettu huomioon. Jälkimmäinen kuvaus musiikkikidutuksesta oli synkällä tavalla jopa runollinen sen sisältäessä voimakkaita ja tunteita herättäviä adjektiiveja.

Kuten NYT:n artikkeleissa, myös Guardianin artikkeleissa käytettiin käsitettä “*torture lite*”, kuvailemaan tehostettuja kuulustelumenetelmiä.⁴⁶¹ Sitä vastoin oikeisto-konservatiivisissa lehdissä käsitteeseen ei viitattu. Kevyen kidutuksen käsitteen avulla vasemmisto-liberaalit lehdet saattoivat epäsuoremmin ja poliittisesti turvallisemmin kuvata pahoinpitelyjä kidutukseksi sen sijaan, että esittäisivät ne yksiselitteisesti kidutuksena. NYT:n kevyttä kidutusta koskeva lehtiteksti julkaistiin kesäkuussa 2005, Guardianin kolme vuotta

---

⁴⁵⁴ Guardian 14.9.2004, 13.10.2014, 19.6.2008, 30.9.2015, 24.6.2003, 4.

⁴⁵⁵ Guardian 22.5.2003.

⁴⁵⁶ Guardian 6.5.2004, 5.

⁴⁵⁷ Guardian 30.9.2015.

⁴⁵⁸ Myös kiinalaisen vesikidutusmenetelmän tarkoituksena oli ajaa vanki hulluksi. Rejali 2009, 110.

⁴⁵⁹ Guardian 21.2.2004

⁴⁶⁰ Guardian 10.12.2008. Sitaatti on tämän pro gradu -tutkielman otsikkona.

⁴⁶¹ Guardian 19.6.2008.

myöhemmin. Artikkelin kirjoittaja, Clive Stafford Smith, on ihmisoikeusjärjestö Reprieven perustaja.⁴⁶² Tekstissä hän antoi ymmärtää, että Yhdysvaltain armeijassa nimenomaan musiikkia pidettiin kevyenä kidutuksena. Hänen mukaansa Yhdysvaltain hallinto ajatteli kidutuksen olevan hyväksyttävää, jos se ei ole liian “raskasta”. Hän myös kertoi, että lastenohjelmien käyttäminen kidutusmusiikkina saattoi aiheuttaa huvittuneisuutta. Tästä huolimatta musiikin käyttö kidutusmenetelmänä oli “*kaikkea muuta kuin vitsi*” - se oli voimakas ja vakavasti otettava kidutusmenetelmä.⁴⁶³

Joissakin tapauksissa kidutus-sanaa ei käytetty ollenkaan, vaan vangin kohtelua kuvattiin sanalla “abuse“. Samanlaisia käsitteellisiä valintoja ilmeni myös muissa sanomalehdissä.⁴⁶⁴ Guardianin artikkeleissa kidutus-sanaa käytettiin kuitenkin melko usein ja rohkeasti. Esimerkiksi 6. 5. 2004 ilmestyneessä artikkelissa yhdysvaltalaisen kenraalimajurin G. Millerin uutisoitiin pyytäneen anteeksi Irakin vankien kiduttamistapauksia.⁴⁶⁵ Artikkelin julkaistiin parin viikon kuluttua siitä, kun Abu Ghraibista julkaistut valokuvat levisivät mediaan.⁴⁶⁶ Siinä annettiin ymmärtää, että Miller oli myöntänyt tapahtumien olleen kidutusta. Sen sijaan 9.5.2004, kolme päivää Guardianin julkaiseman artikkelin jälkeen, NYT:ssä julkaistiin artikkeli, jossa pohdittiin kenraali Millerin lausuntoja ja Abu Ghraibin skandaalia. NYT:n artikkelissa ei puhuttu vankien kidutuksesta, vaan pahoinpitelystä ja nöyryyttämisestä.⁴⁶⁷

Kidutuksen merkityksen haastavuutta kuvasi lehtiteksteissä se, että useidenkin vuosien aikavälillä sen määrittäminen on ollut vaikeaa. Esimerkiksi toimittaja David Adam siirsi vastuun kidutus-käsitteen määrittelystä toisaalle uutistekstissä, joka julkaistiin toukokuussa 2003: “*Many, including Amnesty International, argue that such methods should be classed as torture - and are therefore illegal.*”⁴⁶⁸ Kirjoittaja ei ottanut kantaa siihen, olivatko menetelmät kidutusta, mutta viittaamalla yleiseen näkemykseen sekä viralliseen tahoon annettiin

---

⁴⁶² Reprieve: Clive Stafford Smith <https://reprieve.org.uk/about/reprieve-staff-and-fellows/clive-stafford-smith/>.

⁴⁶³ Guardian 19.6.2008.

⁴⁶⁴ Esimerkiksi Guardian 13.5.2004, 4. Kuitenkin, vertaillessa sanomalehtien uutisotsikoita, Guardianin otsikoissa toistuu 5 kertaa abuse-sana, kun taas NYT:illä se toistuu 9 kertaa. NYP:n tai Telegraphin otsikoissa ei abuse-sanaa käytetä - toki määrällisesti näiden lehtien artikkeleita on vähemmän. Torture-sana esiintyy Guardianin lehtiotsikoissa 11 kertaa, NYT:n otsikoissa 3 kertaa, Telegraphin otsikoissa 7 kertaa ja NYP:n otsikoissa kerran. Brittilehdet viittasivat kidutukseen lehtiotsikoissa siis useammin kuin yhdysvaltalaislehdet, ja NYT suosi pahoinpitely-sanaa kidutus-sanaa useammin. Katso LIITE 2.

⁴⁶⁵ NYP:ssä oli kritisoitu Richard ”Dick” Durbinia, joka oli moralisoinut Yhdysvaltain joukkoja ja hallintoa vankien pahoinpitelystä. Aineistoni artikkeleihin ei sisällynyt NYP:n uutisointia G. Millerin anteeksipyyntöä, mutta Durbinin tapauksen perusteella lehti luultavasti paheksui Millerin tekoa epäisänmaallisena.

⁴⁶⁶ Guardian 6.5.2004, 5.

⁴⁶⁷ NYT 9.5.2004, 1.11

⁴⁶⁸ Guardian 22.5.2003, B3.

ymmärtää, että niitä voitiin pitää kidutuksena. Artikkelissa, joka julkaistiin tammikuussa 2014, viitattiin poliittiseen keskusteluun Mohammed al-Qahtanin tapauksesta. Pentagon oli syyttänyt vankia sotarikoksista liittyen 9/11 -iskuihin, mutta puolustusministeriön viranomaisen Susan Crawfordin mukaan häntä vastaan ei voitu esittää oikeuskannetta, “--because the government had ”tortured Qahtani”. ”The techniques they used were all authorised, but the manner... was overly aggressive,” she told the *Washington Post*.⁴⁶⁹ Vaikka Crawford ei suoralta kädeltä laskenut vangin kohtelun olevan kidutusta, se voitiin siitä huolimatta tulkita kidutukseksi. Keskeisintä ei tässä tapauksessa ollut tekniikoiden kumuloituvuus, vaan tapa, jolla tekniikat toteutettiin. Tulkinta siitä, mitä kidutus oli ja mikä sen suhde oli tehostettuihin kuulustelutekniikoihin ei ollut kymmenessä vuodessa muuttunut yksioikoisemmaksi. Kidutuksen määrittelyyn vaikutti yhä tilannekohtaisuus.

14.9.2004 julkaistussa Guardianin artikkelissa uutisoitiin, että musiikkikidutukselle altistunut irakilainen lakimies oli vankeusaikanaan joutunut Mosulissa rakennukseen nimeltä “disko”. “Diskossa” vankia pyrittiin lannistamaan käyttämällä eri painostusmenetelmiä jaksoittaisesti 15 tunnin ajan. Hänet altistettiin kovaääniselle länsimaiselle musiikille huputettuna ja alastomana, jonka jälkeen hänen ylleen kaadettiin kylmää vettä ja hänet altistettiin jälleen musiikille. Musiikin soidessa vangille puhuttiin kovaäänisten kautta - muutoin puhetta ei olisi kuulunut. Vankia myös lyötiin siten, ettei lyömisestä jäänyt näkyviä jälkiä, ja häntä uhkailtiin seksuaalisella pahoinpitelyllä.⁴⁷⁰ Disko-nimitys kidutuspaikalle on kolkko: tavallisesti kovaääninen musiikki diskoissa liittyy hauskanpitoon. Myös diskovalot kuuluvat olennaisena osana miljööseen. Edellä mainitussa esimerkissä ei puhuttu diskovaloista, mutta useissa artikkeleissa musiikki liitettiin välkkyviin valoihin tai “diskovaloihin” (engl. *strobe lights*), jotka ovat kirkkaita kohdevaloja.

Diskoon liittyvässä artikkelissa kerrottiin myös toisesta vangista, irakilaisesta insinööristä Haitham Saeed al-Mallahista. Al-Mallahin mukaan “disko” oli tarkoitettu nimenomaan kidutukseen: ”’I was handcuffed and hooded and was then taken to an unknown place which they call ‘the disco’, where they played very loud music as one of their means of torture.’”⁴⁷¹ Myös vangin pakottaminen staattiseen seisonta-asentoon sekä vangin potkiminen kuuluivat

---

⁴⁶⁹ Guardian 23.1.2014, 23.

⁴⁷⁰ Guardian 14.9.2004.

⁴⁷¹ Ibid.

menettelytapoihin “diskossa”.⁴⁷² Artikkelissa ei kerrottu, oliko nimitys paikalle peräisin vangeilta vai vartijoilta, mutta sen käyttäminen kertoi synkstä huumorista.

Haastateltavat kertoivat artikkelissa lisäksi ryhmäkidutuksesta, jossa kylmän veden kaatamisen sekä lyömisen ohella vangit pakotettiin staattiseen kyykkyasentoon. Toimenpiteiden aikana taustalla soitettiin musiikkia, joka oli “*extremely loud (and dirty)*”.⁴⁷³ Sulkujen käyttäminen sitaatissa saattoi tarkoittaa sitä, että vangit eivät suoranaisesti kutsuneet musiikkia likaiseksi, vaan artikkelin kirjoittaja tulkitsi heidän kuvauksensa niin. Tai kirjoittajalla oli jokin tarkoitus “dirty“-sanan käyttämisellä, mikä ei ilmennyt tekstissä. Uutisessa ei kerrottu, mitä “likainen” musiikki oli – mahdollisesti sillä viitattiin siihen, että musiikki oli vangeille vangeille kulttuurisesti vierasta, tai he kokivat sen esimerkiksi seksuaalisesti tai uskonnollisesti loukkaavana. Tätä vahvistaa Suzanne Cusickin näkemys, jossa länsimaisen musiikin soittamista muslimeille voidaan pitää kulttuurisena ja uskonnollisena loukkaamisen keinona.⁴⁷⁴ Myös yksilön mieltymykset, kokemukset ja kulttuuri vaikuttavat siihen, millaista musiikkia pidetään “likaisena”. Adjektiiviparilla “erittäin äänekäs” korostettiin musiikin tehoa painostustekniikkana.

Kesäkuussa 2004 kirjailija, elokuvaohjaaja-näyttelijä ja Monty Python –komediaryhmän jäsen Terry Jones kirjoitti pakinan Yhdysvaltain hallituksen terrorismin vastaista politiikkaa ja vankileirejä vastaan.⁴⁷⁵ Jonesin kirjoitustyyli lähestyi satiiria: hän esitti ajatusleikin tilanteesta, jossa yritti saada selville, mitä hänen poikansa teki aina viikottaisten kuoroharjoitusten jälkeen. Poika ei kertonut totuutta, joten kirjoittaja alkoi painostaa tätä samanlaisilla menetelmillä, joita Guantánamo Bayn vankiloissa oli harjoitettu.

*“I tried starving him, serving him only cold meals and shaving his facial hair off, keeping him in stress positions, not turning his light off, playing loud music outside his cell door - all the usual stuff that any concerned parent will do to find out where their child is going after choir practice. But it was all to no avail.”*⁴⁷⁶

Saadakseen tietoja kirjoittaja lopulta ajatusleikissään kidutti fyysisesti poikaansa sekä omaa vaimoaan. Jones veti ajatusleikin politiikkaan, ja kritisoiden Rumsfeldia hän väitti, että Yhdysvallat menisi vaikka kuinka pitkälle saadakseen tietoja terroristiepäilyistä. Jones viittasi

---

⁴⁷² Guardian 14.9.2004.

⁴⁷³ Ibid.

⁴⁷⁴ Cusick 2013, 275.

⁴⁷⁵ Guardian 16.6.2004, 21.

⁴⁷⁶ Ibid.

Yhdysvaltain hallinnon kiertäneen lakeja oikeuttaakseen vankien kidutuksen: *“Couldn't be clearer. If your intention is to extract information, you cannot be accused of torture.”*⁴⁷⁷

Julkisuuden henkilön kirjoittama teksti mahdollisesti houkutteli lukijoita, ja Guardianilta oli tietoinen päätös valita kyseinen teksti julkaistavaksi. Uutinen oli julkaistu kesäkuussa 2004, joten siinä käsiteltiin ajankohtaista ja vakavaa aihetta. Puhekielimäisyys ja musta huumori olivat keinoja lähestyä kidutusta ja politiikkaa. Synkän aiheen lähestyminen huumorin keinoin tuli esille myös kirja-arvostelussa, jossa arvioitiin Jon Ronsonin teosta *The Men Who Stare At Goats* koskien Abu Ghraibin kidutustapauksia. *“We laugh at the outlandishness, but knowing what we know now it all takes on the tone of concentration camp humour.”*⁴⁷⁸ Tekstissä siis kuvailtiin sitä, että kirjan lukijoita saattoi naurattaa vankeihin kohdistuneet menetelmät, kuten lasten tv-sarjan musiikin soittaminen vangeille kidutuksena, tai vankeihin kohdistunut määräys tappaa vuohia tuijottamalla niitä.⁴⁷⁹ Todellisuudessa ne olivat kaikkea muuta kuin naurettavia asioita.

Kasvatuksen ja kouluopetuksen tueksi suunnatussa artikkelissa lukijoita kehoitettiin pohtimaan, mitä kidutus oikeastaan on:

*“Torture is a particularly ugly word - do they have a definite idea of what it means? Is being hooded or subjected to loud music torture? With due sensitivity, ask them to think of the effects of one “technique”, such as being held in a cell without daylight. How will this affect a prisoner physically and psychologically, short- and long-term?”*⁴⁸⁰

Artikkeli julkaistiin toukokuussa 2004, noin kuukausi sen jälkeen, kun kidutustapaukset tulivat laajemmin ilmi mediassa, ja siinä kerrottiinkin Abu Ghraibista ja Guantánamosta. Median julkaisemat uutiset aiheuttivat luultavasti hämmennystä ja kauhistelua kouluissa ja kodeissa, ja yhteiskunnallisesti koettiin tarvetta käsitellä vankileirien tapahtumia sekä pohtia kidutuksen määrittelyä. Kasvattajille haluttiin tekstin avulla antaa neuvoja, miten “rumana” pidettyä kidutus-aihetta sekä vankileirien tapauksia voitiin lähestyä lasten ja nuorten kanssa. Kidutuksen liittyvät pohdinnat olivat melko syvällisiä, kun tekstissä lähestyttiin sen määrittelemistä fyysisestä, psyykkisestä ja ajallisesta näkökulmasta.

---

⁴⁷⁷ Guardian 16.6.2004, 21.

⁴⁷⁸ Guardian 12.2.2005.

⁴⁷⁹ Ibid.

⁴⁸⁰ Guardian 18.5.2004, 12.

Kovaäänisen musiikin vaikutuksia pohdittiin psykologisista näkökulmista viitaten eri psykologien lausuntoihin. Toukokuussa 2003 musiikin vaikutuksia perusteltiin sen aiheuttamalla aistiylikuormituksella, joka häiritsee vankien ajattelua ja olemista. Melussa on mahdotonta keskittyä loogiseen ajatteluun, koska siihen tarvittaisiin hiljaisuutta ja rauhaa. Samassa yhteydessä mainittiin valkoinen kohina (*white noise*), jota oli myös käytetty kidutuksessa. Siinä musiikin sijasta käytettiin pelkästään kovaa, signaalimaista kohinaa häiritsemään vangin aisteja.⁴⁸¹ Toisessa uutistekstissä taas pohdittiin musiikkityyppien vaikutuksia kuulijaan käyttäytymisessä ja rangaistuskeinona. Kirjoittaja oli klassiseen musiikkiin perehtynyt toimittaja, ja hänen teesinään oli, että mikä tahansa musiikki toimii, kunhan se ärsyttää kuulijaa.⁴⁸² Musiikin lisäksi akustiikkaa sekä kaikenlaisia ääniä on käytetty kidutuksessa eri tavoin.⁴⁸³ Uutisoimalla musiikin eri käyttötarkoituksista Guardian halusi herättää keskustelua siitä, että musiikki ei ole ollut pelkästään positiivinen ja mielihyvää tuottava taiteenlaji, vaan sitä on tarkoituksellisesti käytetty painostustekniikkana. Psykologien lausunnot vahvistivat näkemyksiä siitä, miten musiikilla voitiin häiritä ja vahingoittaa uhrin mieltä. Tehostetuilla kuulustelumenetelmillä muokattiin ulkoisia olosuhteita siten, että vangin aisteja häirittiin eri tavoin.⁴⁸⁴ Täten kiduttajana ei suoranaisesti toiminut ihminen, vaan ulkoiset olosuhteet.

Journalisti ja kirjailija James Meek tarkasteli reportaasissaan kidutuksen määritelmän historiallisia taustoja. Meek vertaili terrorismin vastaisen sodan kidutustapauksia esimerkiksi 1950-luvun kommunismin vastaiseen psykologiseen sodankäyntiin, ja havaitsi näiden välillä paljon yhtäläisyyksiä. Hän vertaili Yhdysvaltain ja Ison-Britannian näkemyksiä kidutuksesta ja arvioi perusteluja, joilla terrorismin vastaisen sodan kidutuksia on pyritty oikeuttamaan. Esimerkiksi Meek kuvaili yhdysvaltalaisen lakiasiantuntijan Jay Bybeen argumentointia, jonka mukaan kidutus ja YK:n kidutuksen vastaisen sopimuksen määritelmä kidutuksesta “julma, epäinhimillinen ja halventava kohtelu” merkitsivät eri asioita. Bybeen mukaan pelkkä fyysinen tai psyykkinen kipu ei aiheuttanut kidutusta, vaan pahoinpitelyn tulisi aiheuttaa uhrille

---

⁴⁸¹ Guardian 22.5.2003, B3.

⁴⁸² Guardian 21.2.2004. Kirjoittaja liitti artikkeliin musiikkitieteellisen näkökulman: esimerkiksi tiettyssä sävellajissa soitettu musiikki vaikuttaa tunteisiin eri tavalla. Hän kertoi myös floridalaisen tuomarin Jeffrey Swartzin antaneen motoristille rangaistukseksi kuunneltavaksi Giuseppe Verdin oopperaa 2,5 tunnin ajan, koska motoristi oli itse kuunnellut musiikkia liian kovalla volyymilla rikkoen meluntorjuntamääräyksiä.

⁴⁸³ Esimerkiksi vangin pitäminen jatkuvassa hiljaisuudessa aiheuttaa psyykkistä painetta uhrille. Toisaalta uhria voidaan pommittaa äänillä, joiden resonoivuus aiheuttaa oikean pommituksen kohteeksi joutumisen tunnetta: katso esimerkiksi alaluku 5.1 s. 92.

⁴⁸⁴ Guardian 21.2.2004.

vakavampia vammoja, kuten kehon toiminnan heikkenemistä, jotta se laskettaisiin kidutukseksi. Kirjoittajan mukaan Bybee oikeutti tällä tavalla kidutusta vankiloissa. Meek jatkoi yhdysvaltalaisien virkamiesten kritisointia: Yhdysvaltain armeijan lakimiehen Diane Beaverin mukaan vesikidutustekniikka ei ollut kidutusta, ja puolustusministeri Rumsfeld oli muistiossaan ihmetellyt, miksi vangit pakotettiin seisomaan vain neljän tunnin ajaksi, kun hän itse seisoi päivittäin töissä yli kahdeksan tuntia.⁴⁸⁵ On merkitystä, kenen näkemyksistä kirjoittaja kertoi: valitsemalla juuri tällaiset näkökulmat Meek antoi lukijoille kuvan, jossa kidutuksen määritelmä nähtiin suppeana Yhdysvalloissa ja jossa kannatettiin monenlaisten painostuskeinojen käyttämistä vankeihin.

Meek moralisoi myös Ison-Britannian suhtautumista kidutukseen. Hän kertoi tekstissään pohjoisirlantilaisen Jim Auldin kidutustapauksesta, johon kohdistetut kuulustelumethodit muistuttivat tehostettuja kuulustelumenetelmiä. Britit vangitsivat Auldin 1970-luvulla ja painostivat häntä ”viidellä menetelmällä”, jotka sisälsivät seinustalla tai muurilla seisomista (wall-standing), huputtamista, melulle altistamista, univajetta ja aliravitsemusta. Tuomioistuimessa vuonna 1977 Auldin kohtelua ei kuitenkaan määritelty kidutukseksi, vaikka se oli ”epäinhimillistä ja alentavaa kohtelua”.⁴⁸⁶ Tämän tutkimuksen perusteella NYT, Guardian ja Telegraph -lehdissä määriteltäisiin Auldin kohtelun olevan kidutusta - edellä mainitut menetelmät kuulostavat hyvinkin tutuilta. NYP:ssa sen sijaan kohtelun ei nähtäisi ylittävän kidutuksen rajaa, varsinkaan jos kyseessä olisi terrorismista epäilty henkilö.

Meekin reportaasissa kerrottiin lyhyitä uhritarinoita, joissa avattiin vankien kidutuskokemuksia sekä kidutuksen määritelmiä.

“Most of the detainees who have been released from Guantánamo have described being tortured and ill-treated. Nuri Mert of Turkey spoke of ”psychological and physical torture”. Mehdi Ghezali of Sweden described systematic sleep deprivation, and extremes of temperature, noise and light.”⁴⁸⁷

Sitaatissa pahoinpitely ja kidutus käsitettiin erillisinä asioina: pahoinpitely ei välittömästi ollut kidutusta. Akustiseen painostukseen viitattiin lyhyesti melu-sanalla. Pahoinpitelyn kokeminen

---

⁴⁸⁵ Guardian 18.2.2005, 2. Myös Brundage käy tutkimuksessaan läpi tätä yhdysvaltalaista kidutuksen puolustamisen diskurssia (Brundage 2018, 306-307; 313-314).

⁴⁸⁶ Guardian 18.2.2005, 2. Auld kertoi, että hänet oli altistettu vankeutensa aikana sihisevälle äänelle (engl. hissing sound): “After a while the noise in the background started becoming more prominent . . . I couldn't concentrate, this noise was in the centre of my head. --“ Ääni vallitsi kaikkialla eikä sitä päässyt pakoon: täten uhri eikä hän voinut keskittyä mihinkään muuhun kuin ääneen.

⁴⁸⁷ Guardian 18.2.2005, 2.

kidutukseksi on yksilökohtaista, mutta vaikka vangit määrittivät kidutusta eri tavoin, abstraktisti ja konkreettisesti, selitykset eivät poissulkeneet toisiaan. Oxfordin sanakirjan määritelmä kidutuksesta säestää edellä kuvattuja määritelmiä: kidutuksella aiheutetaan kovaa kipua jollekulle rangaistustarkoituksessa, tai kidutuksen avulla pakotetaan uhri tekemään tai sanomaan jotain.⁴⁸⁸

Meek itse käytti ”tehostettua painostukeinoja” synonyymina kidutukselle. Reportaasi heijasti yleisiä diskursseja kidutuksesta, kun kirjoittaja vertasi käsityksiä kidutuksesta laajassa ja ruohonjuuritason mittakaavoissa sekä toi julki keskusteluja uhrien traumaattisista kokemuksista, ilmiannoista sekä julkisesta turvallisuudesta, jolla perusteltiin kidutuksen oikeuttamista. Rajojen vetäminen kidutuksen ja ei-kidutuksen välille oli siis haastavaa – myös uhrin kokemus kidutuksesta on tapauskohtainen.

Yhteenveto

Tässä luvussa olen tarkastellut musiikkikidutuksen määrittelyä sekä tapoja, joilla musiikkiin viitattiin uutisteksteissä. Olen yrittänyt tuoda mahdollisimman monet musiikkikidutustapaukset esiin, mikä ei kerro totuutta musiikin roolista suhteessa muihin kidutusmenetelmiin. Esimerkiksi NYT:n artikkeleissa musiikki tai kova ääni mainittiin vain muutamalla sanalla itse musiikkiin syventymättä.

Tehostetuissa kuulustelutekniikoissa ei ollut kyse yksittäisestä kidutusmenetelmästä tai tapahtumasta, vaan niillä tarkoitettiin pitkäkestoista, mahdollisesti koko vankeuden ajan kestäväää vangin painostusta tai pahoinpitelyä eri tavoin. Diskursseissa ilmeni, että raja kidutuksen ja tehostettujen kuulustelumenetelmien välillä oli häilyvä, ja kirjoittajilla oli eri näkemyksiä määrittelyyn. Yhtäältä tehostettujen kuulustelumenetelmien määrittelemisen kidutukseksi oli melko varovaista, toisaalta jotkut kirjoittajat toivat näkökulmansa esille rohkeammin. Ottamalla kantaa aiheeseen kirjoittajat osallistuivat samalla diskurssiin kuulustelumenetelmien moraalisuudesta.

NYP:n näkökulma kidutukseen oli selkein: lehden mukaan tehostetut kuulustelumenetelmät, puhumattakan musiikista, eivät olleet kidutusta. Guardianin kanta puolestaan oli vastakkainen: lehden tekstit argumentoivat eniten sen puolesta, että kyseiset menetelmät olivat kidutusta.

---

⁴⁸⁸ Katso alaluku 2.2 s. 27.

Telegraphin näkökulma säesti Guardiania. NYT:n näkökulma aiheeseen oli varovaisempi: yhtäältä tehostetut kuulustelumenetelmät tulkittiin kidutukseksi – lehti käytti kidutus-sanaa varovaisesti, eikä artikkeleissa otettu vahvaa kantaa siihen, oliko musiikki kidutusta. Ensisijaisesti NYT halusi puhdistaa oman maan maineen. Ideologis-poliittinen vertailu osoittaa, että vasemmisto-liberaalit lehdet olivat melko samalla kannalla musiikkikidutuksesta: sitä moralisoitiin joka tapauksessa, nähtiin se kidutuksena tai ei. Oikeisto-konservatiivisten lehtien näkökulmat sen sijaan erosivat enemmän toisistaan. Sanomalehtien kansallisilla vaikutteilla oli merkitystä myös poliittis-ideologisessa vertailussa: brittilehdet mielsivät musiikkikidutuksen kidutukseksi yhdysvaltalaislehtiä yksioikoisemmin. Sanomalehtien asenteissa heijastui kidutus-keskustelun kiinteä linkittyminen terrorismin vastaiseen sotaan ja kansalliseen turvallisuuteen.

6. Päätäntö

Tässä tutkimuksessa olen kartoittanut diskursseja musiikkikidutuksesta. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen valossa pohdin, miten sanomalehtiaineistoissa uutisoitiin musiikkikidutuksesta terrorismin vastaisen sodan kontekstissa vuodesta 2003 vuoteen 2016. Pääosin musiikin uutisoitiin olevan osa tehostettuja kuulustelumenetelmiä. Näihin kuulustelumenetelmiin kuuluivat myös vangin altistaminen välkkyville valoille, ääriämpötiloille ja unenpuutteelle. Lisäksi menetelmiin sisältyi vangin pakottamista epämukaviin asentoihin, ja tämän nöyryyttämistä verbaalisesti ja seksuaalisesti. Kidutuksen tai tehostettujen kuulustelumenetelmien kiertoilmaisuuksina sanomalehdissä kirjoitettiin esimerkiksi vankien pahoinpitelystä ja pakkomenetelmistä. Keskeistä tehostetuissa kuulustelumenetelmissä oli olosuhteiden muuttaminen siten, että vangin ympäristö aiheutti kuormittavia ja traumatisoivia aistiärsyksiä uhrille.

Toinen tutkimuskysymykseni liittyi kansalliseen vertailuun musiikkikidutus-uutisoinnissa. Vertailin brittiläisten ja yhdysvaltalaisen sanomalehtien uutisointia kartoittaen niissä esiintyneitä narratiiveja. Yhteistä näissä olivat narratiivit kidutuksen uhreista sekä sankareista, jotka esimerkiksi ilmiantoivat kidutustapauksia tai pyrkivät vastustamaan vankien pahoinpitelyjä. Brittilehdissä musiikkikidutuksesta uutisoitiin enemmän kuin yhdysvaltalaislehdissä. Erityisenä mielenkiinnon kohteena brittilehdissä olivat musiikkityylit sekä artistit, joiden musiikkia kidutuksessa oli käytetty. Tähän liittyi uutisointi ihmisoikeusjärjestö Reprieven järjestämästä musiikkikidutuksen vastaisesta kampanjasta – mielenkiintoista kyllä, Yhdysvaltalaislehdissä siitä ei uutisoitu. Yhdysvaltalaislehtien vallitseva tarina oli valtion kansallinen turvallisuus, joka liittyy kiinteästi terrorismin vastaiseen sotaan. Kansallisen turvallisuuden näkökulmasta pohdittiin kansainvälisten ihmisoikeuslakien kunnioittamista ja kidutuksen oikeuttamista. Brittilehdet ottivat kantaa tähän syyllistämällä yhdysvaltalaisia poliittisia päättäjiä ja vankileirien viranomaisia – kuitenkin Ison-Britannian joukot ja poliittiset päättäjät olivat myös osasyllisiä pahoinpitelyihin.

Kolmannen tutkimuskysymyksen kautta analysoin musiikkikidutusdiskursseja poliittis-ideologisesti vertailemalla oikeisto-konservatiivisia (NYP ja Telegraph) ja vasemmisto-liberaaleja (NYT ja Guardian) sanomalehtiä luvussa viisi. Musiikkikidutukseen liittyviä diskursseja olivat musiikin ja kidutuksen suhde, kidutuksen ja ei-kidutuksen välinen rajanveto, kidutuksen oikeuttaminen sekä tehostettujen kuulustelumenetelmien toimivuus. Kidutuksen

määritelmistä käytiin oikeudellis-poliittista debattia eri sanomalehdissä. New York Postissa musiikkia ei nähty kidutuksena, vaan pahoinpitelyn tuli olla fyysistä, jotta se kattaisi kidutuksen määritelmän. Sen sijaan The Daily Telegraph määritteli musiikin käyttämisen kidutukseksi, ja lehdessä kiinnitettiin muita sanomalehtiä enemmän huomiota siihen, mitä musiikkia kuului kidutussoittolistoihin. The New York Times moralisoi tehostettuja kuulustelumenetelmiä, mutta ei suoranaisesti pitänyt niitä kidutuksena. The Guardian käytti rohkeimmin kidutus-termiä, ja lehdessä musiikkia pidettiin kidutuksena. Poliittis-ideologisesti samalla tavalla suuntautuneet lehdet eivät siis vetäneet täysin samaa linjaa musiikin määrittelyssä kidutukseksi, mihin vaikutti lehtien kansallinen näkökulma.

Sanomalehdissä painotettiin musiikin psyykkistä vaikutusta uhriin, mutta niissä ei huomioitu musiikin rasittavaa resonanssivaikutusta uhrin kehoon, mihin puolestaan tutkija Suzanne Cusick viittaa tutkimuksissaan. Lehtiteksteissä ilmeni, että taukoamaton ja kovääninen musiikki aiheutti vangille unenpuutetta ja sen tarkoituksena oli aiheuttaa vangissa pelkoa ja murtaa tämän psyykinen vastustus, jotta tämä vastaisi kuulusteluissa kysymyksiin myöntävästi. Uhritarinoissa tuli ilmi, että päästääkseen pois kuulustelusta ja kidutuksesta monet vangit olivat vastanneet kuulustelijoiden kysymyksiin myöntävästi, vaikka vastaukset eivät olisi olleet totta. Täten kidutuksella ei välttämättä ollut saatu totuudenmukaista tietoa.

Kokemus musiikkikidutuksesta, ja yleensäkin kidutuksesta, on yksilökohtaista. Yhteen musiikki vaikuttaa herkemmin kuin toiseen, mihin liittyy ihmisten henkilökohtainen aistiherkkyys: yhdellä voi olla suurempi resistanssi tiettyyn aistiärsykkeeseen kuin toisella. Myös sillä on merkitystä, miten ja missä kontekstissa musiikkia soitetaan. Hyödyntääkseen vankien heikkouksia ja vahvuuksia vankiloiden vartijoiden oli tarkkailtava ja opittava tuntemaan heitä – tätä myös Michel Foucault painotti teoksessaan.⁴⁸⁹

Musiikkikidukseen liittyvää tutkimusta on tehty melko vähän, mutta viime vuosina se on saanut enemmän huomiota tutkimuskentällä, kun kidutus on alettu ymmärtää myös ei-fyysiseksi. Vaikka musiikilla vaikuttaisi olevan melko pieni rooli kidutuksen kentällä, aiheen tutkiminen ja siitä keskustelu on mielenkiintoista, koska siihen liittyy jokaisen omakohtainen kokemus kauniina ja voimaa antavana taiteenlajina. Esimerkiksi musiikin tekijöiden parissa musiikkikidutus herätti sekä negatiivisia että positiivisia kannanottoja. Pohdittavaksi jää,

---

⁴⁸⁹ Foucault 2014, 273-275. Myös Greenberg & Dratel 2005, 340.

ovatko esimerkiksi diskovalojen valmistajat reagoineet jollain tavalla lanseeraamiensa valojen kidutuskäytöstä.

Historiallisessa kontekstissa musiikkikidutusta olisi mielenkiintoista tutkia lisää, mutta sen alkuperää on vaikea todentaa ja tutkia jälkikäteen, koska siitä ei jää näkyviä jälkiä. Etnologiaan yhdistettynä musiikkikidutusta voisi tutkia muistitiedon näkökulmasta – musiikkikidutukselle altistuneiden uhrien kokemuksista onkin jo tehty haastattelututkimuksia. Laajemmat, muihin joukkotiedotusvälineiden aineistoihin perustuvat mediatutkimukset voisivat olla varteenotettavia vaihtoehtoja. Monikansallisempi lähdeaineisto voisi tuottaa hedelmällistä tutkimusmaaperää: miten esimerkiksi Venäjän ja Lähi-Idän lehdistöissä on uutisoitu aiheesta? Lisäksi voisi perehtyä musiikintekijöiden ja musiikkitieteelliseen näkökulmaan sekä tutkia aihetta kuulon ja äänenvoimakkuuden kannalta. Aihetta voisi laajentaa myös muihin aistiärsyksiin liittyvään kidutustutkimukseen.

Abu Ghraibin skandaali aiheutti eri medioissa keskustelua siitä, mitä kidutus on ja mitä se ei ole. Sama teema jatkui vuosien 2003 – 2016 läpi, ja sanomalehdissä vallitsevat näkökulmat olivat hyvin vaihtelevia. Luultavasti keskustelu kidutuksesta on loppumaton suo, jolle ei tule ratkaisua. Kidutustapauksia kauhisteltiin ja moralisoitiin julkisessa keskustelussa, mille käänköpuolena olivat viha ja kosto, jotka olivat aiheuttaneet toiseuttamista ja kidutusta. Pahoinpitelyt jatkuvat, ellemme halua kohdella “toisia“ ihmisinä. Täten vuorovaikutus ja empatia voisivat olla avain toiseuttamisen ongelman poistamiseen - ehkä kohtelemme toisiamme paremmin, kun tiedämme toistemme tarinan.

Lähteet

Alkuperäislähteet

New York post (2004 – 2014)

The Daily Telegraph (2003 – 2014)

The Guardian (2003 – 2016)

The New York Times (2004 – 2012)

Muut lähteet

Al-Maadidi, Hussein (2013). *361 päivää helvetissä. Irakilaistoimittajan tie läpi Abu Ghraibin ja muiden vankiloiden*. Suom. Ahmed Essouli. Jyväskylä: Atena.

BBC News (20.5.2003). *Sesame Street breaks Iraq POWs*. Haettu 26.3.2018 osoitteesta http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3042907.stm.

BBC News (13.1.2019). *Robbie Williams 'torments' Led Zeppelin's Jimmy Page in home row*. Haettu 17.4.2019 osoitteesta <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-46855232>

English Oxford Dictionaries: *Definition on torture in English*. Haettu 2.4.2018 osoitteesta <https://en.oxforddictionaries.com/definition/torture>.

European Court of Human Rights (31.5.2018). *Case of Abu Zubaydah v. Lithuania*. Judgement, Strasbourg. Haettu 19.3.2019 osoitteesta <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-183687%22%5D%7D>.

Feinstein, Dianne (9.12.2014). *Senate Intelligence Committee Study on CIA Detention and Interrogation Program. United States Senator for California*. Haettu 19.3.2019 osoitteesta <https://www.feinstein.senate.gov/public/index.cfm/senate-intelligence-committee-study-on-cia-detention-and-interrogation-program> sekä 23.4.2019 osoitteesta <https://www.intelligence.senate.gov/sites/default/files/documents/CRPT-113srpt288.pdf>.

Freie Universität Berlin (20.10.2018). *Music and Human rights: "The Quest for Harmony: Classical Music, Emotion, and the Discourse of Human Rights in the United States since World War Two"*. Haettu 11.5.2019 osoitteesta <https://blogs.fu-berlin.de/musicandhumanrights/>.

Finlex (8/1955). *Geneven sopimus siviilihenkilöiden suojelemiseksi sodan aikana 12 päivältä elokuuta 1949*. Haettu 27.2.2019 osoitteesta https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1955/19550008/19550008_5#idp448740896.

Finlex (60/1989). *Valtiosopimukset: Asetus kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta*. haettu 27.5.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1989/19890060>.

Human Rights Watch (27.6.2018). *Q&A: Guantánamo Bay, US Detentions, and the Trump Administration*. Haettu 6.5.2019 osoitteesta <https://www.hrw.org/news/2018/06/27/qa-Guantánamo-bay-us-detentions-and-trump-administration>.

International Red Cross Society (2/2004). *Report of the international committee of the Red Cross (ICRC) on the treatment by the coalition forces of prisoners of war and other protected persons by the Geneva Conventions in Iraq during arrest, internment and interrogation*. Saatavana PDF-tiedostona osoitteessa <http://www.derechos.org/nizkor/us/doc/icrc-prisoner-report-feb-2004.pdf>. Haettu 7.5.2019.

Mr. Dick Marty (7.6.2007). *Secret detentions and illegal transfers of detainees involving council of Europe member states: second report. Explanatory memorandum*. Council of Europe: Parliamentary Assembly.

Committee on Legal Affairs and Human Rights. Haettu 13.5.2019 osoitteesta https://assembly.coe.int/CommitteeDocs/2007/EMarty_20070608_NoEmbargo.pdf.

New York (19.10.2016): *A.G. Sulzberger Vanquishes His Cousins, Becomes Deputy Publisher of the New York Times*. Haettu 27.5.2019 osoitteesta <http://nymag.com/intelligencer/2016/10/a-g-sulzberger-becomes-deputy-publisher-of-new-york-times.html?gtm=top>.

New York Post (11.11.2008). *Plan to Empty Gitmo's Cells*. ProQuest. Haettu 7.5.2019 osoitteesta <https://search.proquest.com/docview/334500441/8FF671A03DDF4CFEPO/6?accountid=11774>.

New York Post (25.2.2016). *Bam's Call TO Close Gitmo: Another of His Lamé Ideas*. ProQuest. Haettu 7.5.2019 osoitteesta <https://search.proquest.com/docview/1767992099/9682944E17AE45AFPO/1?accountid=11774>.

Politico (11.12.2012). *William McGurn named New York Post editorial page editor*. Haettu 6.5.2019 osoitteesta <https://www.politico.com/blogs/media/2012/12/william-mcgurn-named-new-york-post-editorial-page-editor-151642>.

Reprieve: About. Haettu 29.5.2019 osoitteesta <https://reprieve.org.uk/about/>.

Reprieve: Clive Stafford Smith. Haettu 29.5.2019 osoitteesta <https://reprieve.org.uk/about/reprieve-staff-and-fellows/clive-stafford-smith/>.

Reprieve: Moazzam Beggim haastattelu: <https://vimeo.com/35216862>, haettu 20.2.2019.

Reprieve (10.12.2008). *A Reprieve Project: Zero dB musicians lead silent protest against music torture*. <https://reprieve.org.uk/search-results/?keywords=music+torture>, haettu 20.2.2019.

Richard Wagner Verband International e.V. *The Man: Richard Wagner*. Haettu 1.3.2019 osoitteesta <https://www.richard-wagner.org/rwvi/en/about-wagner/the-man/>.

The Daily Telegraph (03.12.1996). *International: Palestinian police 'using torture like the Israelis'*. Haettu 9.2.2018. ProQuest.

The Daily Telegraph (7.9.1999). *International: Israeli court bans torture of Palestinians*. Haettu 9.2.2018. ProQuest.

The Daily Telegraph (30.3.2005). *Iraq interrogation techniques exposed in memo*. Haettu 29.5.2019 osoitteesta <https://www.telegraph.co.uk/news/1486732/Iraq-interrogation-techniques-exposed-in-memo.html>.

The Daily Telegraph (10.12.2014). *CIA torture report released: latest news*. Haettu 23.4.2019 osoitteesta <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/11282617/CIA-torture-report-released-live.html>

The Daily Telegraph (27.1.2017). *Torture doesn't produce real intelligence - just a stream of desperate fiction which leads agents up blind alleys*. Haettu 9.2.2018 osoitteesta <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/01/27/torture-doesnt-produce-real-intel-just-desperate-useless-fictions/>.

The Guardian (20.3.2003): *Tony Blair's Speech*. Haettu 23.3.2018 osoitteesta <https://www.theguardian.com/politics/2003/mar/18/foreignpolicy.iraq1>

The Guardian (22.1.2009). *Obama signs order to close Guantánamo Bay*. Haettu 12.5. osoitteesta <https://www.theguardian.com/world/2009/jan/22/hillary-clinton-diplomatic-foreign-policy>.

The Guardian (11.12.2017). *History of the Guardian. A brief history of the Guardian Newspaper*. <https://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/06/1> haettu 3.4.2018.

The New Yorker 4.7.2016. *When Music is Violence*. Haettu 29.3.2018 osoitteesta <https://www.newyorker.com/magazine/2016/07/04/when-music-is-violence>.

The New York Times (18.3.2006). *Cited as Symbol of Abu Ghraib, Mand Admits He is Not in Photo*. Haettu 6.5.2019 osoitteesta <https://www.nytimes.com/2006/03/18/world/middleeast/cited-as-symbol-of-abu-ghraib-man-admits-he-is-not-in.html?mtref=www.google.com>.

The New York Times (11.12.2008). *Report Blames Rumsfeld for Detainee Abuses*. Haettu 23.2.2018 osoitteesta <https://www.nytimes.com/2008/12/12/washington/12detainee.html>.

The New York Times (23.8.2016). *Abu Zubaydah, Tortured Guantánamo Detainee, Makes Case for Release*. Haettu 4.4.2019 osoitteesta <https://www.NYT.com/2016/08/24/us/abu-zubaydah-torture-Guantánamo-bay.html>

Tromolo Productions (8.5.2017) Morag J. Grantin haastattelu Article 5 Projectin Twitter-sivulla: <https://twitter.com/music torture>. Haettu 13.2.2019.

Tromolo Productions (9.5.2017). Morag J. Grantin haastattelu. Article 5 Projectin Twitter-sivuilla: <https://twitter.com/music torture>. Haettu 13.2.2019

Statista (2018). Brittilehdet levikki kesäkuu 2018. Haettu 3.4.2018 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/529060/uk-newspaper-market-by-circulation/>.

Statista (2017). Yhdysvaltalaislehdet levikki syyskuu 2017. Haettu 3.4.2018. osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/184682/us-daily-newspapers-by-circulation/>.

Välimäki, Susanna (2015). Musiikki aseena. *Rondo Classic* Vol. 3. Haettu 24.5.2018 osoitteesta <http://188.127.214.99/nakoislehti/rondo-032015/mobile/index.html#p=21>. s. 21.

Yle Uutiset (4.7.2008). *Pop-tähti moittii USA:ta musiikkikidutuksesta*. Haettu 9.2.2018 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-5842373>.

Yle uutiset (12.9.2009). *Yhdysvalloissa tuomioistuimien hylkäsi Abu Ghraib -kidutuskanteen*. Haettu 2.4.2019 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-5879637>.

Yle uutiset (9.11.2011). *Terroriepäily oikeuden eteen Guantánamossa*. Haettu 2.4.2019 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-5450053>.

Tutkimuskirjallisuus

Alanne, Sami (2010). *Music psychotherapy with refugee survivors of torture: interpretations of three clinical case studies*. Helsinki: Sibelius Academy. Haettu 27.5.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5531-88-6>.

Ampuja, Outi (2007). Ääni ja melu modernissa sodankäynnissä. Teoksessa Laakkonen, Simo; Vuorisalo, Timo: *Sodan ekologia. Sodankäynnin ympäristöhistoriaa*. (s. 304-339). Helsinki: SKS.

Bankston, Carl L. (2009). CBS Broadcasts Photos of Abused and Tortured Prisoners at Abu Ghraib teoksessa *Great events from history: Modern scandals* (1034-1038). Pasadena, California: Salem Press. EBSCOhost. Haettu 27.5.2018.

Bohlman, Philip V. (2004). *The Music of European Nationalism: Cultural Identity and Modern History*. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIP. Dawsonera eBook Collection. Haettu 30.5.2018.

Browning, Christopher R. (1998). *Aivan tavallisia rivimiehiä: 101. Reservipoliisipataljoona ja "lopullinen ratkaisu" Puolassa*. (suom. Eskelinen, Heikki R.). Helsinki: Art House. Alkuperäisjulkaisu 1992.

Brundage, W. Fitzhugh (2018). *Civilising Torture. And American Tradition*. Cambridge, Massachusetts. The Belknap Press of Harvard University Press.

Catterall, Peter (1997). What (if anything) Is Distinctive about Contemporary History? *Journal of Contemporary History*. Sage Publications, Ltd. Vol. 32, No 4 (s. 441-452). Haettu 13.5.2019 osoitteesta https://www-jstor-org.ezproxy.jyu.fi/stable/261109?seq=8#metadata_info_tab_contents.

Christiansen, Paul (2014). "Finish It - Whatever It Takes": Musical Propaganda in Political Ads from Bush's 2004 U.S. Presidential Campaign. Teoksessa Sala, Massimiliano (toim.) *Music and Propaganda in the Short Twentieth Century* (s. 405-412). Italy: Brepols.

Cusick, Suzanne G. (2006). Music as torture / Music as weapon. *Transcultural Music Review Vol. 10*. Haettu 25.3.2018 osoitteesta https://web.archive.org/web/20070207092801/http://www.sibetrans.com/trans/trans10/cusick_eng.htm

- Cusick, Suzanne G. (2008a). 'Musicology, Torture, Repair', *Radical Musicology*, Vol. 3, <http://www.radical-musicology.org.uk>. Haettu 15.2.2019, 24 pars.
- Cusick, Suzanne G. (2008b). "You are in a place that is out of the world...": Music in the Detention Camps of the Global War on Terror. *Journal of the Society for American Music*; Cambridge. Vol. 2, Iss. 1, Feb. (s.1-26) <https://search.proquest.com/docview/219249093/159C19BA8A7341CEPQ/2?accountid=11774> haettu 14.2.2019
- Cusick, Suzanne G. (2013). Towards an acoustemology of detention in the 'global war on terror'. Teoksessa Georgina Born (toim.) *Music, Sound and Space. Transformations of Public and Private Experience*. (s. 275-291). Cambridge University Press.
- Devereux, Eoin (2003). *Understanding the media*. London; Thousand Oaks; New Delhi: Sage Publications.
- Douglas, George H. (1999). *The Golden Age of Newspaper*. Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- Elsa, Jennifer K; Else, Daniel H. (17.10.2016). *Naval Station Guantanamo Bay: History and Legal Issues Regarding its Lease Agreements*. Congressional Research Service. Haettu 2.4.2018 osoitteesta <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R44137.pdf>.
- Enns, Peter K (2016). *Incarceration nation. How the United States Became the Most Punitive Democracy in the World*. New York: Cambridge University Press.
- Fairclough (1997), *Miten media puhuu?* Suom. Norman; Blom, Virpi; Hazard, Kaarina. Tampere: Vastapaino.
- Fawn, Rick and Raymond Hinnebusch (2006). *The Iraq War. Causes and Consequences*. United States of America: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Foucault, Michel (2014). *Tarkkailla ja rangaista* (suom. Eevi Nivanka), alkuperäisteos *Surveiller et punir* (1975). Editions Gallimand; Keuruu: Otava. Alkuperäisjulkaisu 1980.
- Fuller, Gavin (2016). *The Story of The Daily Telegraph*. Telegraph Media Group 2016. Gale Cengage Learning.
- Gabrielsson, Alf (2011). *Strong Experiences with Music. Music is much more than just music*. (käänt. Rod Bradbury), alkuperäisteos *Starka musikupplevelser* (2008). New York, Oxford University Press.
- Gienow-Hecht, Jessica C. E. (toim.) (2015). *Music and International History in the Twentieth Century*. New York, Oxford: Berghahn Books.
- Gilman, Lisa (2016). *My Music, My War: The Listening Habits of U. S. Troops in Iraq and Afghanistan*, Wesleyan University Press. ProQuest Ebook Central. Haettu 25.3.2018.
- Glover, Jonathan (2007). *Ihmisyys* (Käänt. P. Stenman). Like: Suomen rauhanpuolustajat. Alkuperäisjulkaisu 1999.
- Grant, Morag J. (2016). Unfinished. On music and torture. Blogiteksti. *VAN-aikakauslehti*. Saatavilla osoitteessa <https://van-us.atavist.com/unfinished>. Haettu 20.2.2019.
- Grant, Morag J. (2014). "Pathways to music torture". *Transposition Musique et Sciences Sociales*. Vol. 4. Saatavana e-aineistona <https://journals.openedition.org/transposition/494#tocto2n1>. Haettu 19.2.2019
- Grant, Morag J. (2013). "The illogical logic of music torture". *Torture: Journal of Torture Rehabilitation and Prevention of Torture* 23/2 (2013), thematic iss. Music in Detention. (s. 4-13)
- Grant, Morag J. (Group leader). (2008-2014). *Music, conflict & State. Summary of research activities and achievements, 2008-2014*. http://www.mjgrant.eu/mjg/mcs_files/Music%20Conflict%20and%20the%20State_Final%20Report.pdf. Haettu 20.2.2019
- Greenslade, Roy (2003). *Press gang. How newspapers make profits from propaganda*. London: Macmillan.

- Greenberg, Karen J., Dratel, Joshua L. (toim.). (2005). *The Torture Papers. The Road to Abu Ghraib*. Cambridge UK and New York: Cambridge University Press. ProQuest Ebook Central. Haettu 28.2.2018.
- Herring, George C. (2008). *From Colony to Superpower: U.S Foreign Relations Since 1776*. New York: Oxford University Press. EBSCOhost. Haettu 27.5.2018.
- Hirsch, Lily E. (2012). *Music in American Crime Prevention and Punishment*. University of Michigan Press. ProQuest Ebook Central. Haettu 8.2.2018.
- Holmila, Antero, Roitto, Matti (2018). *Rooseveltista Trumpiin. Yhdysvaltain ulkopoliittikka ja kriisit 1900-luvun alusta tähän päivään*. Jyväskylä: Docedo.
- Holmila, M.L.A. (2007). *Framing genocide: Early interpretations of the holocaust in the British, Swedish and Finnish press, 1945-1950*. Royal Holloway: University of London.
- Holmila, Antero (2010). *Holokausti. Tapahtumat ja tulkinnat*. Jyväskylä: Atena.
- Holmila, Antero (2011). *Reporting the Holocaust in the British, Swedish and Finnish Press, 1945-50*. United Kingdom: Palgrave Macmillan.
- Ihalainen, Pasi. (2016). *Vuosi 1917 vertailevan ja ylijärjestyksen historiantutkimuksen näkökulmasta*. Kleio, 2016 (4), 26-29.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/52687/ukleio161118ihalainenhistoriantutkimus.pdf?sequence=1> Haettu 16.4.2018
- Kandiah, Michael D. (2008). Contemporary History. Artikkelit sivustolla Making History. The Institute of Historical Research. https://www.history.ac.uk/makinghistory/resources/articles/contemporary_history.html haettu 25.2.2019.
- Kantola, Miia (2012). Musiikki vaikuttaa aivoihimme kokonaisvaltaisesti. *Tiedonjyvä* 2/2012 (s. 12-13). Jyväskylän Yliopisto.
- Koselleck, Reinhart (2002). Social History and Conceptual history (käänt. T. S. Presner etc.). Teoksessa *The Practice of Conceptual History*. Timing history, spacing concepts (s. 20-37). California: Stanford University Press.
- Kotimaisten kielten keskus (2015). *Kielitoimiston ohjepankki*. Haettu 20.4.2019 osoitteesta <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/>
- Lagbein, John H. (2004). The Legal History of Torture. Teoksessa Levinson, Sanford (toim.) *Torture: A Collection*, toim. Levinson, Sanford. Oxford University Press (2004), s. 93-103.
- Laulainen, Emilia (2016). Sotaisat sävelet: laulut propagadana Suomessa, Saksassa ja Neuvostoliitossa toisen maailmansodan aikana. Jyväskylän Yliopisto, jyx-julkaisuarkisto. Pro gradu -tutkielma.
- Martin-Chevalier, Louisa (2014). Celebrating the October Revolution in Music: A Political Event? Teoksessa Sala, Massimiliano (toim.): *Music and Propaganda in the Short Twentieth Century*. Italy: Brepols.
- Mikkonen, Simo (2007). *State composers and the red courtiers: music, ideology, and politics in the Soviet 1930s*. University of Jyväskylä. Väitöskirja.
- Mikkonen, Simo (2009). *Music and power in the Soviet 1930s: a history of composers' bureaucracy*. Lewiston, N.Y.: Edwn Mellen Press.
- Mikkonen, Simo; Scott-Smith, Giles; Parkkinen, Jari (2018). *Entangled East ad West: cultural diplomacy and artistic interaction during the Cold War*. Berlin Walter de Gruyter & Co 2018. deGruyter Ebooks. Haettu 27.5.2019.
- Mäkilä, Kimmo (2007). *Tuhoa, tehoa ja tuhlausta: Helsingin sanomien ja New York Timesin ydinaseutisoinnin tarkastelua diskurssianalyttisestä näkökulmasta 1945-1998*. Jyväskylän Yliopisto. Väitöskirja.

- Nevins, Allan (1922). *The Evening Post: a century of journalism*. New York: Boni and Liveright publishers. Google Books. <https://archive.org/details/eveningpostacen01nevigoog>. Haettu 2.4.2018
- Peltola, Henna-Riikka (2016). *Kind of blue: emotions experienced in relation to nominally sad music*. University of Jyväskylä.
- Perris, Arnold (1985). *Music as Propaganda. Art to Persuade, Art to Control*. Westport, CT: Greenwood Press.
- Petrescu, Nicolae (2008). Loud Music Listening. *McGill Journal of Medicine, Vol.11(2) s. 169-176*. Haettu 25.3.2018 osoitteesta <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2582665/>.
- Pieslak, Jonathan R. (2009). *Sound Targets: American Soldiers and Music in the Iraq War*. Indiana University Press. EBSCOhost. Haettu 25.3.2018.
- Pieslak, Jonathan R. (2010). Cranking up the Volume. Music as a Tool of Torture. *Global Dialogue, Vol 12, iss.1*. Nicosia, Cyprus: Centre for World Dialogue, s. 1-11.
- Pietikäinen, Sari (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685054> Haettu 23.2.2019.
- Poole, Elizabeth (2002). *Reporting Islam. Media Representations of British Muslims*. London, New York: I.B. Tauris Publishers.
- Rejali, Darius M. (2009). *Torture and democracy*. Princeton University Press. EBSCOhost. Haettu 6.5.2019.
- Richardson, John E. (2007). *Analysing Newspapers. An Approach from Critical Discourse Analysis*. Hampshire, New York: MacMillan.
- Sala, Massimiliano (toim.) (2014). *Music and Propaganda in the Short Twentieth Century*. Italy: Brepols.
- Schwarz, Daniel R (2012). *Endtimes?: Crises and turmoil at the New York Times, 1999-2009*. Albany: Excelsior Editions: State University of New York press. Ebook Central. Haettu 27.5.2019.
- Scott, George Ryley (2013). *The History of Torture Throughout the Ages*. London and New York: Routledge Taylor and Francis Group.
- Skolnick, Jerome H. (2004). American Interrogation. From Torture to Trickery. Teoksessa Levinson, Sandford (toim.). *Torture: A Collection*. Oxford University Press (2004), s. 105-127.
- Studdert, Will (2018). *The Jazz War. Radio, nazism and the struggle for the airwaves in world war II*. London: I.B.Tauris.
- Temple, Michael (2008), *The British press*. Mainhead, England; New York: Open University Press. http://web.b.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzI2NTg2NI9fQU41?sid=829a03c2-a005-4820-9139-9c87bf911661@sessionmgr104&vid=0&format=EB&lpid=lp_I&rid=0 haettu 13.2.2019
- Thomas, James (2005), *Popular newspapers, the Labour Party and British politics*. London; New York: Routledge. <http://web.b.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzE5MzgxOF9fQU41?sid=14a54972-7d22-4f83-8ba3-4dce07711aa7@pdc-v-sessmgr02&vid=0&format=EK&lpid=ncx2&rid=0> haettu 13.2.2019
- Wisniewski, Jeremy (2010). *Understanding torture*. Edinburgh University Press. EBSCOhost. Haettu 18.3.2018.
- Yrjönsuuri, Mikko (2003). *Roistovaltion raunioilla: filosofinen arvio Irakin sodasta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Zunes, Stephen (2006). The United States: Belligerent Hegemon. Teoksessa Fawn, Rick and Raymond, Hinnebusch. *The Iraq War. Causes and Consequences* (s.21-36). United States of America: Lynne Rienner Publishers Inc.

Liitteet

LIITE 1:

Prison Playlist

style: heavy metal/pop.

Metallica: Enter Sandman

Drowning Pool: Bodies

AC/DC: Shoot to Thrill and Hells Bells

Barney & Friends children's television show: I Love You

Bruce Springsteen: Born in the USA

David Gray: Babylon

Eminem: White America

Children's television show: Sesame Street (theme tune)

Other bands:

Aerosmith

Britney Spears

Christina Aguilera

Don McLean

Lil' Kim

Limp Bizkit

Meat Loaf

Rage Against the Machine

Red Hot Chili Peppers

Tupac Shakur

Koottu 8.2.2018 osoitteesta

<https://www.theguardian.com/music/2008/dec/11/gunsnroses-elvis-presley-human-rights>

LIITE 2.

Tutkimuksessani käytetty sanomalehtiaineisto päivämäärän mukaan. Taulukoissa on eriteltynä sivunumerot, artikkelin otsikko, kirjoittaja sekä uutistyyppi. Tiedot artikkelin kirjoittajista löytyivät artikkelien yhteydessä tai sanomalehtien internet-sivuilla, joissa oli tietoja sanomalehden toimittajista.

Lehtien järjestys: The Guardian, The New York Times, The Daily Telegraph ja New York Post. Sanomalehtiartikkeleita yhteensä

TAULUKKO 2: The Guardian. Sivunumerot puuttuvat useista artikkeleista, koska luin artikkelit pääosin Guardianin internet-sivuilta, joiden artikkeleissa sivunumeroita ei mainittu.

Päivämäärä, sivu	Otsikko	Artikkelin kirjoittaja	Uutistyyppi
22.5.2003, 3	How can you interrogate someone using the theme from Sesame Street?	David -2010, Adam, ympäristökirjeenvaihtaja 2005-2010, tiedevastaava 2003-2005	Uutinen (tiede)
24.7.2003, 4	Troops accused of torture	Owen Bowcott, lakiasian vastaava kirjeenvaihtaja	Uutinen (Maailma, Lähi-itä)
21.2.2004	Rhyme and Punishment	Andrew Mueller. Journalisti, erikoistunut Rock-musiikkiin, kirjailija.	Artikkeli (Klassinen musiikki)
4.5.2004, 1	Guantánamo Abuse Same as Abu Ghraib, say Britons	Suzanne Goldenberg in Washington, Tania Branigan and Vikram Dodd Goldenberg: entinen Guardianin ulkomaankirjeenvaihtaja ja ympäristön kirjeenvaihtaja.	Artikkeli (Iraqi Crisis)
6.5.2004, 5	'Trust us _errors will not happen again'	Luke Harding in Abu Ghraib	Uutinen (Iraq/Middle East and North Africa/ Torture)
13.5.2004, 4	Iraqi Crisis: 'They abused me and stole my dignity' : Prisoner's tale Iraqi was bound, beaten and forced to spend 18 days naked in cell	Rory McCarthy in Baghdad	Artikkeli
18.5.2004, 12	The terror of their ways: Even in war, people have rights. In the midst of the scandal over mistreatment of Iraqi prisoners, students can learn about the rules of conflict, says Judith Kneen.	Judith Kneen	Artikkeli (Guardian Education Pages)
19.5.2004, 4	Former Guantánamo chief clashed with army interrogators: General's sacking cleared way for Pentagon to rewrite rules	Suzanne Goldenberg: entinen Guardianin ulkomaankirjeenvaihtaja ja ympäristön kirjeenvaihtaja.	Artikkeli

16.6.2004, 21	Comment & Analysis: This won't hurt much	Terry Jones (elokuvaohjaaja, näyttelijä)	Pakina (Guardian Leader Pages)
4.8.2004, 4-5	Fight against terror: Afghanistan to Guantánamo Bay - the story of three British detainees	Tania Branigan, Vikram Dodd	Artikkeli
4.8.2004, 1	Special report: Questioned at gunpoint, shackled, forced to pose naked. British detainees tell their stories of Guantánamo Bay	Tania Branigan, Vikram Dodd	Artikkeli (lyhennelmä edellisestä artikkelista)
14.9.2004	US troops face new torture claims	Richard Norton-Taylor, puolustus- ja turvallisuuslaitosten toimittaja	Uutinen (maailma, Lähi-itä)
18.10.2004, 15	Ex-Guantánamo Bay workers claim prisoner abuse was widespread	Julian Borger, Washingtonin kirjeenvaihtaja	Uutinen (Ulkomaat)
22.12.2004, 11	Memos show FBI agents complained about abuses at Guantánamo Bay	Suzanne Goldenberg in Washington; entinen Guardianin ulkomaankirjeenvaihtaja ja ympäristön kirjeenvaihtaja.	Uutinen (Ulkomaat)
12.2.2005	The Road to Hell: "The Men Who Stare at Goats"	Alberto Scardino	Kirja-arvostelu (kulttuuri, kirjat, politiikka)
18.12.2005, 2	-G2: 'Nobody is talking'	James Meek: kirjailija ja journalisti. Vuoden 2004 ulkomaankirjeenvaihtaja. Raportoi Irakista ja Guantánamo Baysta. Työskenteli Guardianille 1994-2006. Artikkelit tehty yhteistyössä CIA:n kanssa.	Reportaasi (Lehden pääaihe)
28.3.2006, 5	MI5 tip-off to CIA led to pair's rendition to Guantánamo	Richard Norton-Taylor, Stephen Grey, Vikram Dodd	Uutinen (Kotimaa)
21.9.2006	Torture in Iraq 'worse than under Saddam'	Staff and Agencies	Uutinen
19.6.2008	Welcome to 'the disco'	Clive Stafford Smith/Paul Arendt, Smith: Johtaja Reprieve-järjestössä, joka ajaa vankien oikeuksia.	Artikkeli (US politiikka, Guantánamo Bay)
10.12.2008	Musicians tell US to ban using songs as torture	Rosie Swash, avustava uutiseditori.	Uutinen (kulttuuri, pop- and rock music)
11.12.2008	Musicians condemn use of their songs as instruments of war!	Duncan Campbell, freelance-kirjoittaja, työskenteli Guardianille yli 20 vuotta. Rikoksiin perehtynyt.	Artikkeli (kulttuuri, musiikki)
18.4.2009, 30	Holding America to account	Anonymous	Uutinen (Lauantai: Guardian Leader Pages)

24.4.2009	“The tortured Iraq-al-Qaida connection”	Matthew Duss	Mielipide (Yhdysvaltojen politiikka)
7.4.2010	“US forces fight Taliban with heavy metal”	Sean Michaels: pohjois-Amerikan uutistenkirjeenvaihtaja ja Montrealiin-liittyvän musiikkiblogin “Said the Gramophone” kirjoittaja	Uutinen (Musiikki)
20.10.2012, 38	How we torture our own citizens	Ian Cobain: Guardianin vanhempi reporteri sekä Cruel Britannian ja The History Thieves -teosten kirjailija.	Reportaasi (Guardian Weekend Pages)
1.4.2013	“Camp Nama: british personnel reveal horrors of secret US base in Baghdad”	Ian Cobain: Guardianin vanhempi reporteri sekä Cruel Britannian ja The History Thieves -teosten kirjailija.	Reportaasi (Iraq)
29.10.2013	“Britney Spears’ music used by British navy to scare off Somali pirates”	Tim Jonze: musiikkitoimittaja	Uutinen (Britney Spears)
23.1.2014, 23	No rebuke for American psychologist involved in torture at Guantánamo: Major took part in brutal interrogation of detainee: Professional body faces criticism for closing case	Spencer Ackerman in New York	Artikkeli (Kainsainväliset uutiset)
13.10.2014	“CIA torture survivors sue psychologists who designed infamous program”	Spencer Ackerman in New York	Artikkeli (Ulkomaat, CIA torture report)
9.12.2014	US Report on ‘Enhanced Interrogation’ Concludes: Torture Doesn’t Work	Julian Borger: diplomaattiaan perehtynyt editori	Artikkeli (Ulkomaat)
11.12.2014	Rectal rehydration and waterboarding: the CIA torture report’s list grisliest findings	Dominic Rushe, Ewen MacAskill, Ian Cobain, Alan Yuhas, Oliver Laughland	Reportaasi (CIA torture report)
30.9.2015	Music as a Torture Weapon: Exploring the Dark Side	Tom Service; kirjoittaa Guardianiin musiikista	Blogi (Kulttuuri)
13.1.2016	How many Iraqis were killed or abused by British soldiers? We may never know	Richard Norton-Taylor: turvallisuus-aiheiden editori	Blogi (Puolustus ja turvallisuus)

The Guardian: Yhteensä 33 uutistekstiä

TAULUKKO 3: The New York Times

Päivämäärä, sivu	Otsikko	Kirjoittaja	Tekstilaji/uutistyyppi
7.5.2004, A13	Interrogation Methods in Iraq Aren't All Found in Manual	Don Van Natta Jr., NYT:n kirjeenvaihtaja	Uutinen (Maailman uutiset)
9.5.2004, 1.11	Abu Ghraib; Prison Chief Defends Using M.P.'s to Help Interrogators	Dexter Filkins: 2000-2011 NYT; keskittynyt Irakiin ja Afganistaniin New York Timesissä. Pulitzer Prize vuonna 2002 ja 2009; "taistelujournalisti". Nyt the New Yorkerin toimittajana.	Artikkeli (Maailman uutiset, The Struggle for Iraq)
14.5.2004, A1, etusivu	The whistle-blower Accused Soldier Paints Scene of Eager Mayhem	Kate Zernike: politiikan toimittaja. Artikkelin laadittu yhteistyössä Michael Mossin ja James Risenin kanssa	Artikkeli (Maailman uutiset, Struggle for Iraq)
15.5.2004, 2	18 days of abuse: An Iraqi's 'torture room' story	Ian Fisher	Artikkeli International Herald Tribune -lehdessä
18.5.2004, A14	Iraqi Journalists Report Abuse As Detainees in U.S. Hands	Reuters	Artikkeli (The Struggle for Iraq: Accusations and Explanations)
1.6.2004, 7	The painful lesson Israel learned about torture 'Moderate physical pressure'	Eitan Felner: ihmisoikeuskonsultti, B'Tselem johtaja (Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories), entinen Israelin osaston puhemies Amnesty Internationalissa.	Mielipide (International Herald Tribune -lehdessä)
25.8.2004, etusivu, jatkuu sivulla 10	Findings on Abu Ghraib Prison: Sadism, 'Deviant Behavior' and a Failure of Leadership	Eric Schmitt: terrorismiin ja kansalliseen turvallisuuteen perehtynyt kirjoittaja.	Artikkeli (Looking Into Abu Ghraib)
27.8.2004, 2	Army's report extends list of Abu Ghraib blame	Andrea Elliot	Artikkeli (International Herald Tribune -lehdessä)
28.8.2004, A6	Rumsfeld Mischaracterizes Findings of 2 Studies on U.S. Abuse at Iraqi Interrogations	Eric Schmitt	Artikkeli (The Reach of War)
17.10.2004, N1 etusivu, jatkuu sivulla 21	Broad Use of Harsh Tactics I Described at Cuba Base: Military Has Acknowledged Only Isolated Cases in Detainee Interrogations	Neil Lewis, kirjeenvaihtaja NYTissä	Artikkeli
1.12.2004, 1	Red Cross finds detainee abuse at Guantánamo	Neil Lewis, kirjeenvaihtaja NYTissä	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)

7.1.2005, 5	Files show early concern on U.S. prisoner abuse	Kate Zernike. Poliittikareportteri; Perehtynyt Al Qaedaan sekä aiheisiin kuten koulutus, rikosoikeus, terveys, kongressi.	Artikkeli (International Herald Tribune -lehdessä)
12.6.2005, E36	Whether we like it or not, detainees in the war on terrorism -- Interrogating Ourselves	Joseph Lelyveld, entinen NYT:n päätoimittaja. Kirjoittanut kirjan Omaha Blues: A Memory Loop.	Reportaasi (Magazine-lehdessä 184- 193)
11.3.2006, 3	Abu Ghraib photo: 'Clawman' files suit 'I never wanted to be famous,' says ex-prisoner shown in symbolic picture: (3 Edition)	Hassan M. Fattah	Artikkeli (International Herald Tribune -lehdessä)
20.3.2006, 1.1	U.S. abuse continued in wake of Abu Ghraib New Accounts shed light on additional detainee beatings [1R Edition]	Eric Schmitt, Carolyn Marshall	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)
19.6.2006, 5	Inquiry details abuse by units in Iraq (3.rd edition)	Eric Schmitt	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)
25.9.2006	Do Unto Your Enemy	Paul Rieckhoff, Yhdysvaltaisten Irakin ja Afganistanin sotien veteraanien toimeenpaneva komentaja	Toimituksellinen mielipidekirjoitus (Op-ed)
18.11.2006, 7	Dutch plan inquiry on iraq abuse Accusations surface shortly before voting (3 edition)	Marlise Simons	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)
19.12.2006, 2	American in U.S. prison in Iraq tells of hardships (3rd.edition)	Michael Moss, tehty yhteistyössä FBI:n kanssa	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)
20.12.2006, 28	Only the Jailers Are Safe	Editor	Pääkirjoitus (politiikka)
17.4.2007	Detainee Denies Membership in Al Qaeda	William Glaberson, Toimittaja NYTissä 1987-2003, lakiin liittyvät aiheet, esim. Guantánamon terrorituomioistuin. Artikkeli laadittu yhteistyössä Margot Williamsin kanssa.	Artikkeli (politiikka)
9.6.2007, A7	Rights Group Offers Grim View of C.I.A. Jails	Doreen Carvajal	Uutinen (Eurooppa)
4.11.2007, G26	The Imperial Presidency: George W. Bush knows he's right; Alberto	Anthony Lewis	Kirja-arvostelu

	Gonzales and John Yoo made sure he got his way.		
21.5.2008, A21	Report Details Dissent On Guantánamo Tactics	Eric Lichtblau; Scott Shane Lichtblau: Toimittaja, perehtynyt aiheisiin kuten oikeusministeriö, terrorismi, lainvalvontaviranomaiset, lobbaaminen. Voitti Pulitzer-palkinnon 2018 ja 2006. Shane: Kirjoittanut kansallisesta turvallisuudesta ja muista aiheista. Voitti Pulitzer-palkinnon 2017 ja 2018	Artikkeli (Yhdysvallat)
22.11.2008, 4	Closing Gitmo is not enough The Guantánamo stigma	Laurel E. Fletcher, Eric Stover Fletcher Kansainvälisen Ihmisoikeuslakiosaston johtaja Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä, School of Lawissa. Stover: Ihmisoikeuskeskuksen tiedekunnan johtaja Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä. Kirjoittaneet "Guantánamo and Its Aftermath" -teoksen.	Mielipide (International Herald Tribune -lehdessä)
21.4.2009, A16	Report Gives New Details on Approval of Brutal Techniques	Brian Knowlton, Yhdysvaltoihin perehtynyt kirjeenvaihtaja NYTissä	Uutinen (Politiikka)
24.4.2009, 6	Tortured Decision	Ali Soufan: FBI:n erikoisagentti vuodesta 1997 vuoteen 2005	Mielipide (International Herald Tribune -lehdessä)
17.1.2010, SM30	Obama's War on Terror	Peter Baker	Reportaasi (Magazine -lehdessä)
28.4.2011, Etusivulla maininta, jatkuu A25.	Honoring Those Who Said No	Jameel Jaffer, USAn kansalaisvapauksien liiton varajäsen; Larry Siems, Freedom to Write -ohjelman johtaja	Mielipide (Abu Ghraib)
7.9.2012, 6	Rights group cites more C.I.A abuse: Interviews with Libyans contradict tally limiting	Charlie Savage, Shane Scott	Uutinen (International Herald Tribune -lehdessä)

The New York Times: Yhteensä 30 artikkelia

TAULUKKO 4: The Daily Telegraph

Päivämäärä, sivu	Otsikko	Kirjoittaja	Tekstilaji/uutistyyppi
12.6.2003: 19	Taming the beast The US Army like the music of Metallica so much they're playing it to Iraqi prisoners before interrogation.	Chris Campion	Uutinen (Taide)
18.10.2004, 15	Guantánamo interrogators 'come close to torture'	David Rennie	Uutinen (Kainsainväliset uutiset)
13.6.2005, 12	Guantánamo captive treated like dog Leak provides Guantánamo insight	Alec Russell in Washington Financial Times Weekendin editori vuodesta 2016. Johti 9/11 iskujen ja Irakin sodan seuraamista lehdessä.	Uutinen (Kainsainväliset uutiset)
11.12.2008	Bands complain about their songs being used in torture,	Anonymous	Artikkeli (Kainsainväliset uutiset)
17.4.2009	Barack Obama discloses Bush 'torture' methods including use of insects.	Alex Spillius in Washington	Uutinen (Kainsainväliset uutiset, Barack Obama)
25.8.2009, 12	CIA interrogators 'threatened to kill children of September 11 suspect'	Alex Spillius in Washington	Uutinen (Kainsainväliset uutiset)
15.9.2009	Iraqi Shoe Thrower: I was water-boarded in prison	Alice Fordham and Richard Spencer	Artikkeli
23.10.2009, 20	REM ask if music was used for torture	Toby Harnden	Uutinen (Kainsainväliset uutiset)
26.11.2013	From The Clash to Britney Spears - the pop songs used in torture	Colin Freeman. The Sunday Telegraphin ulkomaankirjeenvaihdon johtaja vuodesta 2006. Ollut toimittajana mm. Afganistanissa, Chadissa, Burmassa ja Iranissa.	Artikkeli (Kainsainväliset uutiset)
12.6.2014, 34	Donald Rumsfeld exposed as a failure on all fronts: Last night on television.	Christopher Howse	Elokuva-arvostelu
10.12.2014, 4	CIA manual of waterboarding, mock executions and beatings: BRUTALITY	Peter Foster: Euroopan toimittaja lehdissä The Daily Telegraph ja the Sunday Telegraph. U.S. Editori 2012-2015. Ollut kirjeenvaihtajana Pekingissä ja Intian Niemimaalla.	Artikkeli (Kainsainväliset uutiset, kidutus)

9.12.2014	From Ground Zero to Guantánamo: a timeline of CIA torture since 9/11.	David Lawler in Washington	Uutinen (Kainsainväliset uutiset)
-----------	---	----------------------------	-----------------------------------

The Daily Telegraph: 12 artikkelia

TAULUKKO 5: New York Post

Päivämäärä, sivu	Otsikko	Kirjoittaja	Tekstilaji/uutistyyppi
9.5.2007, 7	Death Probes on rise; unraveling mysteries	Hasani Gittens	Uutinen (Yhdysvallat)
2.12.2004, 32	Red Crossup	Editorial	Editorial
19.6.2005, 28	Time's Transgressions	Editorial	Editorial
14.6.2005, 42	Cant Face the Music	Maxine Shen. NYP:n toimittaja 2002-2012; Nykyään DailyMail.com -sivuston toimittaja.	Artikkeli (Gallup-kyselyn tulokset)
17.6.2005, 33	Over the Line - Top Sem Slanders the Military	John Podhoretz	Mielipide
18.6.2005, 18	Disgraceful Dick Durbin	Editorial	Editorial
23.6.2006, 44	Poort Treatment	Lou Lumenick	Elokuva-arvostelu
25.8.2009, 24	Torturing The CIA	Editorial	Editorial
12.12.2014, 41	Tortured Tantrums Feinstein's Fake Fury	William McGurn: entinen G.W.Bushin puheiden kirjoittaja; New York Postin päätoimittaja vuodesta 2012.	Mielipide (OpEd)
15.12.2014, 24	Feinstein's CIA Slamfest: Sympathy for Terrorists		Mielipide (OpEd): Yleisönosastokirjoituksia McGurnin mielipidekirjoitukseen

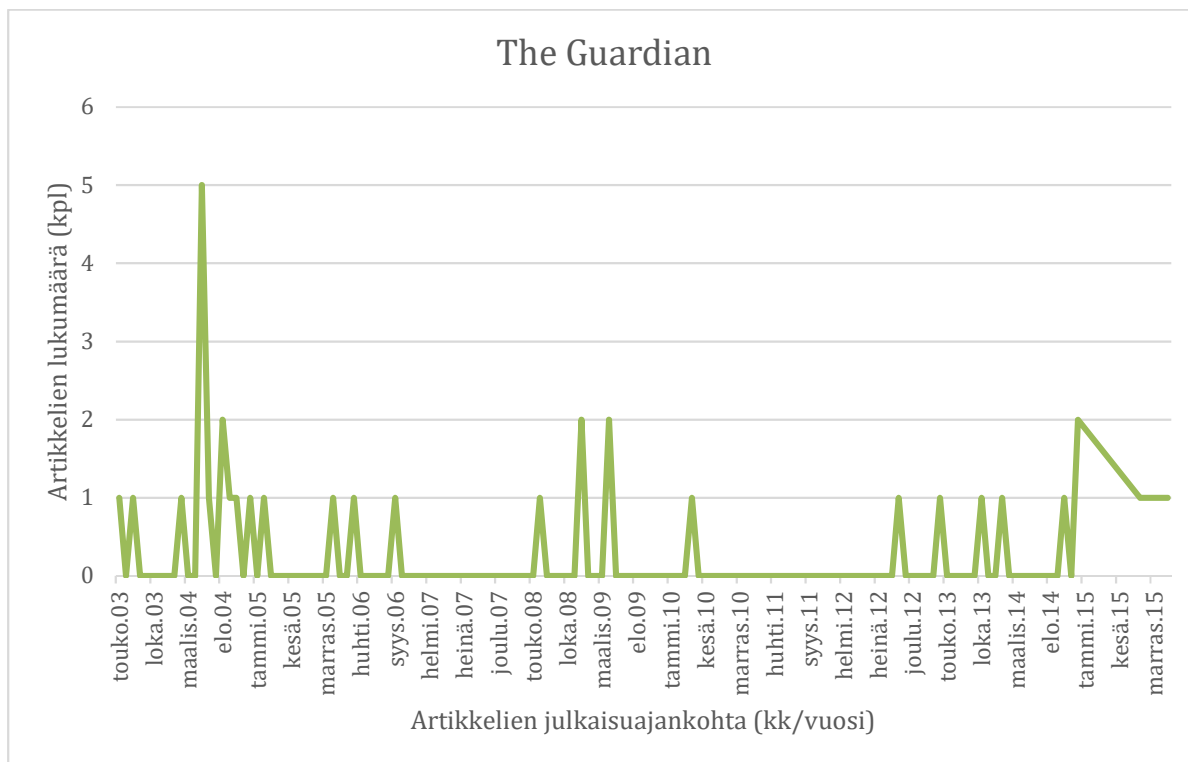
New York Post, 10 artikkelia

LIITE 3:

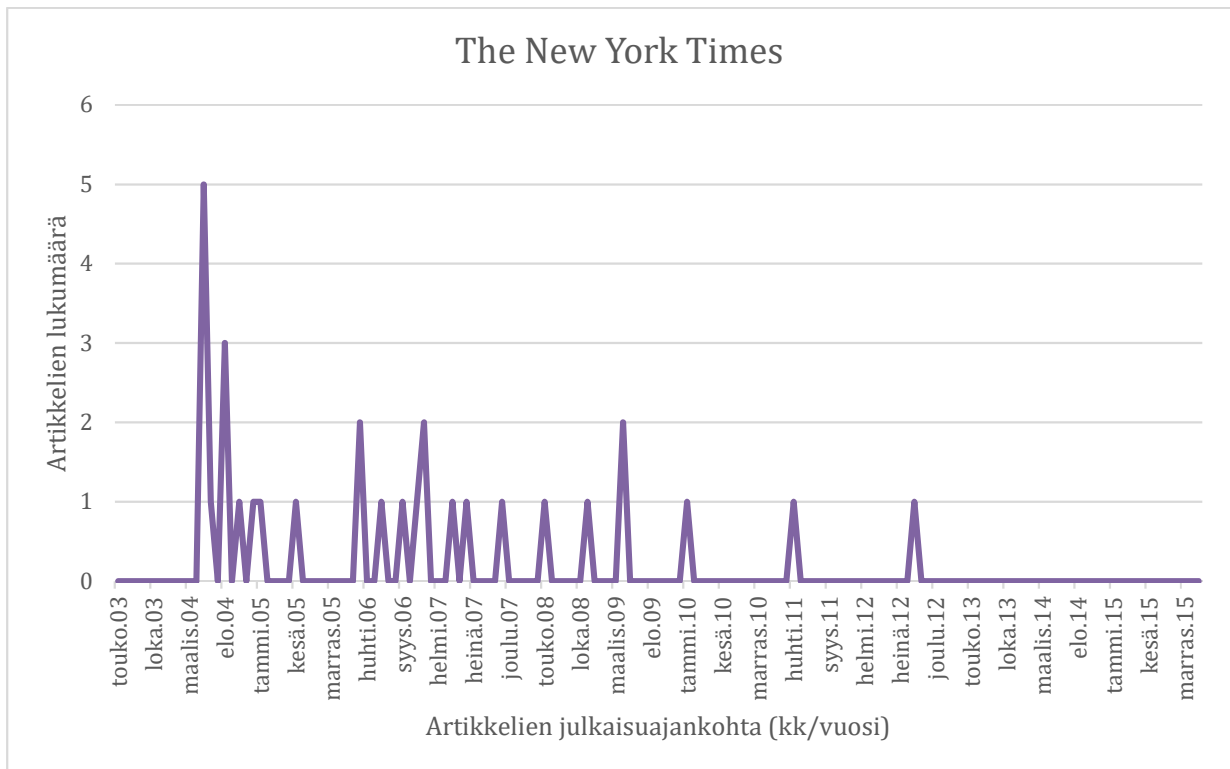
KAAVIO 3: Neljän sanomalehtiaineiston julkaisuajankohdat yhteensä: The Guardian, The New York times, The Daily Telegraph sekä New York times. Pystyrivi ilmentää artikkeleiden lukumäärää ja vaakarivillä lehtitekstien julkaisuajankohdat välillä tammikuu 2003 – tammikuu 2016. Huom. Viimeisintä ajankohtaa ei kaavio näytä, koska tammikuulta 2016 julkaistiin vain yksi artikkeli.

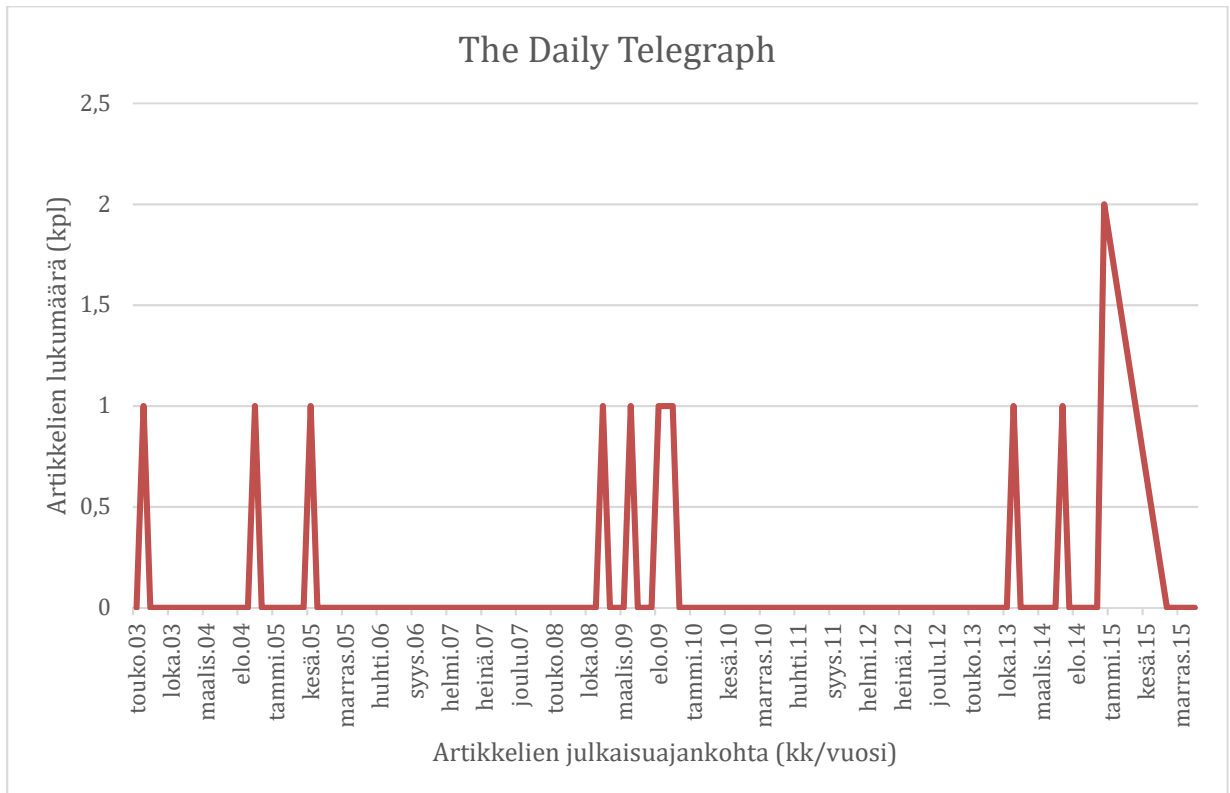
KAAVIO 4: Sanomalehtiartikkelien julkaisuajankohdat The Guardianissa. Huom Guardian julkaisi yhden artikkelin vielä tammikuussa 2016, mutta kaavio ei näytä ajankohtaa.

KAAVIO 5: Sanomalehtiartikkelin julkaisuajankohdat The New York Times.

KAAVIO 6: Sanomalehtiartikkelin julkaisuajankohta The Daily Telegraph.

KAAVIO 7: Sanomalehtiartikkelin julkaisuajankohta: New York Post.

